

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ*SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AFET YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

SURİYE’DE Kİ İÇ SAVAŞIN ARDINDAN TÜRKİYE’YE SİĞINAN SURİYELİ
MÜLTECİLERİN YAŞAM KALİTESİ VE GELECEK BEKLENTİLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kadir ÇAVUŞ

MAYIS - 2019

GÜMÜŞHANE

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ * SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AFET YÖNETİMİ ANABİLİMDALI

YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**SURİYE’DE Kİ İÇ SAVAŞIN ARDINDAN TÜRKİYE’YE SİĞİNAN SURİYELİ
MÜLTECİLERİN YAŞAM KALİTESİ VE GELECEK BEKLENTİLERİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Kadir ÇAVUŞ

Prof. Dr. Saime ŞAHİNÖZ

MAYIS - 2019

GÜMÜŞHANE

KABUL VE ONAY

BİLDİRİM

Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlamış olduğum “Suriye’de ki İç Savaşın Ardından Türkiye’ye Sığınan Suriyeli Mültecilerin Yaşam Kalitesi Ve Gelecek Beklentilerinin Değerlendirilmesi” isimli bu çalışmanın, tamamen kendi çalışmam olduğunu, her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve alıntı yaptığım tüm çalışmaların kaynakçada yer aldığını taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

☐	Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
☐	Tezim sadece Gümüşhane Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
☒	Tezimin 5 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

.... / /

[İmza]

Kadir ÇAVUŞ

ÖNSÖZ

Bilgisi ve anlayışıyla araştırmanın bütün sürecinde yanımda olan ve desteklerini esirgemeyen bu araştırmanın son şeklini almasında hiç şüphesiz çok büyük emekleri olan, çok değerli danışmanım Prof. Dr. Saime Şahinöz'e teşekkürü borç bilirim.

Lisans ve yüksek lisans hayatım boyunca her zaman yanımda olan, alana faydalı bireyler olabilmemiz için bilgilerini, tecrübelerini ve manevi desteklerini esirgemeyen değerli hocalarım, Doç. Dr. Afşin Ahmet Kaya'ya ve Dr. Öğretim Üyesi Sevil Cengiz'e en derinden teşekkürlerimi sunuyorum.

Bütün bilgi ve meslek edinme gibi maddi kazanımların yanında, zihnime afet disiplininin ahlakını hocam olduğu 7 yıllık süreçte eken ve daima yanımda olan Öğretim Görevlisi Melikşah Turan'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Özellikle verilerin analizi esnasında yardımlarını esirgemeyen, güler yüzüyle daima anlayışla karşılayıp çözüm odaklı yaklaşımlar sergileyen değerli hocam Araştırma Görevlisi Vildan Oral'a teşekkürlerimi iletiyorum.

Saha araştırması esnasında yardımlarını esirgemeyen, verilerin toplanması esnasında yardımcı olan Yayladağı Geçici Barınma Merkezinde görevli personellere, Pendik Belediyesinde görevli Safiye Gümüşgöz'e ve değerli aileme çok teşekkür ediyorum.

Son olarak bütün bu süreçte en büyük destekçim olan, dualarını ve manevi desteklerini esirgemeyen annem Songül Çavuş'a çok teşekkür ediyorum.

Gümüşhane - 2019

Kadir ÇAVUŞ

ÖZET

[ÇAVUŞ, Kadir]. Suriye'deki İç Savaşın Ardından Türkiye'ye Sığınan Suriyeli Mültecilerin Yaşam Kalitesi ve Gelecek Beklentilerinin Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, 2019, (XIV + 236 Sayfa)

Yerlerinden edilerek başka ülkelere göç eden insanlar gelecek üzerine beklentiler inşa etmek, kaliteli bir yaşam sürmek ve göç ettikleri topluma uyum sağlamak gibi konularda bir takım zorluklar yaşayabilirler. Gelecek beklentisi ve yaşam kalitesinin mülteciler ve kalıcı yerleşecekleri ülkenin refahı açısından büyük bir önem arz ettiği düşünülmektedir. Bu sebeplerden ötürü bu araştırmada Suriyelilerin gelecek beklentisi ve yaşam kalitelerinin barınma alanlarına göre değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu gerekçelerden hareketle bu araştırmada göç süreci, Suriyelilerin Türk toplumuna uyumu ve gelecek beklentileri ile ilgili olarak Suriyeli mültecilere yönelik bir anket uygulanmıştır. Yaşam kalitesinin değerlendirilmesi amacıyla ise DSÖ tarafından geliştirilmiş uluslararası geçerliliği olan bir ölçek kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda Suriyelilerin %49,8'inin geleceğin iyi olacağını düşündüğü görülmektedir. Gelecek üzerine kurulan beklentiler orta düzeydedir. Kamp içinde geleceğe umutla bakma oranının kamp dışına göre daha iyi olduğu saptanmıştır. Kamp içinde bu oran %58,8 iken, kamp dışında %48,1 dir. Ölçek sonucunda elde edilen yaşam kalitesi puanı $3,21 \pm 0,52$ 'dir. Bu orta düzeye tekabül etmektedir. Genel ölçek sonucunda elde edilen yaşam kalitesi bakımından kamp içi ile kamp dışı arasında anlamlı farklılık olmasa da çevresel yaşam kalitesi ve tek soru bazında sorulmuş olan yaşam kalitesi ile ilgili soruda kamp içi ile kamp dışı arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır. Kamp içinde çevresel yaşam kalitesi $2,98 \pm 0,61$, kamp dışında $3,13 \pm 0,56$ puan elde etmiştir. Tek soruda algılanan yaşam kalitesi bakımından ise kamp içi $2,89 \pm 0,73$, kamp dışı ise $3,20 \pm 0,80$ puan elde etmiştir.

Anahtar Kelimeler: İnsan Kaynaklı Afetler, Suriye, Mültecilerin Yaşam Kalitesi, Gelecek Beklentisi

ABSTRACT

[ÇAVUŞ, Kadir]. After The Civil War In Syria , The Assessment Of The Life Quality And Future Prospects Of Syrian Refugees In Turkey, Master Thesis, 2019, (XIV + 236 Sayfa)

People who migrate to other countries may experience difficulties in building expectations on the future, living a quality life and adapting to the society in which they migrate. It is thought that the future expectation and quality of life are of great importance for the welfare of the refugees and the country where they will reside permanently. For these reasons, this study aims to evaluate the future expectations and quality of life of the Syrians according to their shelter areas. Based on these reasons, a survey was conducted for the Syrian refugees regarding the migration process, the adaptation of the Syrians to Turkish society and their future expectations. An internationally valid scale developed by WHO was used to evaluate quality of life.

As a result of the research, it is seen that 49.8% of the Syrians think that the future will be good.. Expectations on the future are moderate. It was found that the rate of looking at the future with hope in the camp was better than out of the camp. While this rate is 58,8% in the camps, it is 48,1% outside the camps. Quality of life score obtained as a result of the scale is $3,21 \pm 0,52$. This corresponds to the intermediate level. There is no significant difference between the inside of the camps and the outside of the camps in terms of the quality of life obtained from the general scale. Significant differences were found in terms of environmental quality of life between the inside and outside of the camps. There is a significant difference between the in-camp and out-of-camp questions regarding the quality of life questioned on the basis of the single question. Environmental quality of life is $2,98 \pm 0,61$ in the camp, $3,13 \pm 0,56$ out of camps. In terms of perceived quality of life in the single question, $2,89 \pm 0,73$ in-camps and $3,20 \pm 0,80$ points out of camps were obtained.

Key words: Man Made Disaster, Syria, Quality Of Life Of Refugees, Future Expectation

İÇİNDEKİLER

DIŞ KAPAK	
İÇ KAPAK	
KABUL VE ONAY	II
BİLDİRİM	III
ÖNSÖZ.....	IV
ÖZET.....	V
ABSTRACT	VI
İÇİNDEKİLER	VII
TABLolar LİSTESİ.....	X
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XVI
KISALTMALAR	XVII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1.KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE GENEL BİLGİLER.....	3
1.1. Afet Nedir?.....	3
1.2. Afet Türleri	5

İKİNCİ BÖLÜM

2. GÖÇ	14
2.1.Göç İle İlgili Tanımlamalar	14
2.2. Göçmenlik İle İlgili Kavramsal Tanımlamalar	16
2.3.Göç Çeşitleri	18
2.4. Göç Teorileri.....	34

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MÜLTECİLİK.....	46
3.1. Mültecilik Kavramı.....	46
3.2. Mülteci Akımının Sebepleri.....	48
3.3. Mülteciliğin Hukuki Boyutu.....	49

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.GEREÇ VE YÖNTEM	66
4.1. Problemin Durumu	66
4.2. Araştırmanın Amacı.....	67
4.3. Araştırmanın Önemi	67
4.4. Araştırmanın Kapsamı	67
4.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	68
4.6. Araştırmanın Modeli.....	68
4.7. Araştırmanın Hipotezleri	69
4.8. Veri Toplama Araçları ve Yöntem	70
4.10. Hipotezlerin Değerlendirilmesi.....	157

TARTIŞMA	161
-----------------------	------------

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	178
-------------------------------------	------------

KAYNAKÇA	186
-----------------------	------------

ÖZGEÇMİŞ.....	204
----------------------	------------

EKLER (11)	205
Ek 1. Kamp İçi Gelecek Beklentisi Türkçe Anket	206
Ek 2. Kamp İçi Gelecek Beklentisi Arapça Anket	209
Ek 3. Kamp Dışı Gelecek Beklentisi Türkçe Anket.....	213
Ek 4. Kamp Dışı Gelecek Beklentisi Arapça Anket.....	217
Ek 5. Yaşam Kalitesi Türkçe Anket	221
Ek 6. Yaşam Kalitesi Arapça Anket.....	224
Ek 7. Ölçeğin Kullanılmasına Dair DSÖ İle Yapılan İzin Antlaşması	226
Ek 8. Gümüşhane Üniversitesi Tarafından Yazılan İzin Yazısı	229
Ek 9. Hatay İl Göç İdaresi Müdürlüğü Tarafından Araştırmanın Yapılması İçin Verilen İzin Belgesi.....	230
Ek 10. İstanbul İl Göç İdaresi Müdürlüğü Tarafından Araştırmanın Yapılması İçin Verilen İzin Belgesi.....	231
Ek 11. Etik Kurul Belgeleri	232

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.1. AFAD Tarafından Oluşturulan Afet Türleri.....	6
Tablo 1.2. Charles Kelly'e Göre Afet Sınıflandırması	8
Tablo 4.1. Yaşam Kalitesinde Elde Edilen Sonuçların Değerlendirilmesi Amacıyla Puanların Karşıladıkları Anlamları Gösteren Tablo	72
Tablo 4.2 Ölçeğin Güvenilirlik Analizini Gösteren Tablo.....	72
Tablo 4.3. Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Bulgular	74
Tablo 4.4. Suriyeli Mültecilerin Cinsiyet Dağılımlarını Gösteren Tablo	76
Tablo 4.5 Suriyeli Mültecilerin Yaş Dağılımlarını Gösteren Tablo	76
Tablo 4.6. Suriyeli Mültecilerin Medeni Durumlarını Gösteren Tablo	77
Tablo 4.7. Suriyeli Mültecilerin Eğitim Durumlarını Gösteren Tablo.....	77
Tablo 4.8. Suriyeli Mültecilerin Hane İçerisinde Yaşadıkları Kişi Sayısını Gösteren Tablo	78
Tablo 4.9. Suriyeli Mültecilerin Suriye'deki Mesleki Dağılımlarını Gösteren Tablo	79
Tablo 4.10. Suriyeli Mültecilerin Anadillerini Gösteren Tablo	80
Tablo 4.11. Suriyeli Mültecilerin Sahip Oldukları Diğer Dilleri Gösteren Tablo	81
Tablo 4.12. Suriyeli Mültecilerin Etnik Kökenlerini Gösteren Tablo	81
Tablo 4.13. Suriyeli Mültecilerin Dini İnançlarını Gösteren Tablo.....	82
Tablo 4.14. Suriyeli Mültecilerin Mezhep Dağılımlarını Gösteren Tablo.....	82
Tablo 4.15. Suriyeli Mültecilerin Dini İnançlarını Özgürce Yaşayabilme Durumlarını Gösteren Tablo	83
Tablo 4.16. Suriyeli Mültecilerin Suriye'deki Göç Ettikleri Şehirleri Gösteren Tablo ..	83
Tablo 4.17. Suriyeli Mültecilerin Suriye'den Göç Etmelerine Sebep Olan Faktörleri Gösteren Tablo	84
Tablo 4.18. Suriyeli Mültecilerin Türkiye'ye Göç Etmesinde Etkili Olan Faktörleri Gösteren Tablo	85
Tablo 4.19. Suriyeli Mültecilerin Başlangıçta Türkiye'de Kalma Sürelerini Gösteren Tablo	87
Tablo 4.20. Suriyeli Mültecilerin Şuandaki Türkiye'de Kalma Sürelerini Gösteren Tablo	88

Tablo 4.21. Suriyeli Mültecilerin Türkiye'ye Gelmeden Önce Türkiye İle İlgili Kurmuş Oldukları Beklentileri Değerlendiren Tablo	88
Tablo 4.22. Suriyeli Mültecilerin Türkiye İli İlgili Kurmuş Oldukları Beklentilerin Karşılama Durumunu Gösteren Tablo	89
Tablo 4.23. Suriyeli Mültecilerin Suriye'deki Tanıdıklarına Türkiye'ye Göç Etmeyi Tavsiye Etme Oranları	90
Tablo 4.24. Suriyeli Mültecilerin İşte Çalışma Durumlarını Gösteren Tablo.....	91
Tablo 4.25. Suriyeli Mültecilerin Gelir Dağılımlarını Gösteren Tablo	91
Tablo 4.26. Suriyeli Mültecilerin Bugünkü Ekonomik Durumları İle Suriye'deki Ekonomik Durumlarının Kıyaslamasını Gösteren Tablo.....	92
Tablo 4.27. Suriyeli Mültecilerin Yaşadıkları Yerde Akraba Bulunma ve Bulunan Akrabaların Uyumlarını Kolaylaştırma Etkisini Gösteren Tablo	93
Tablo 4.28. Suriyeli Mültecilerin Buldukları Bölgelerde Kimlerin Yaşadığını Gösteren Tablo	94
Tablo 4.29. Suriyeli Mültecilerin Bölge Halkıyla İletişim Zorluğu Çekip Çekmediklerini Gösteren Tablo	95
Tablo 4.30. Bölge Halkının Suriyeli Mültecilere Yaklaşım Durumlarını Gösteren Tablo	95
Tablo 4.31. Suriyeli Mülteci Çocukların Hataylı Çocuklar İle İlişkilerini Gösteren Tablo	96
Tablo 4.32. Suriyeli Mülteci Çocuklarının Türkiye'de Büyümelerinden Endişe Etme Durumlarını Gösteren Tablo	97
Tablo 4.33. Suriyeli Mültecilerin Bölge Halklarını Kültürel Olarak Kendilerine Yakın Hissetme Durumlarını Gösteren Tablo	97
Tablo 4.34. Suriyeli Mültecilerin Buldukları Bölgede Ayrımcılık Irkçılık Gibi Tutumlar İle Karşılaşma Durumlarını Gösteren Tablo	98
Tablo 4.35. Suriyeli Mültecilerin Kendilerini Yabancı Gibi Hissetme Durumlarını Gösteren Tablo	99
Tablo 4.36. Suriyeli Mültecilerin T.C. Vatandaşlığını İsteme Oranları.....	99
Tablo 4.37. Suriyeli Mültecilerin Suriye'deki İç Savaşın Bitme Durumu Hakkındaki Tahminlerini Gösteren Tablo	100
Tablo 4.38. Suriyeli Mültecilerin Geleceği Nasıl Gördüklerini Gösteren Tablo.....	101

Tablo 4.39. Suriyeli Mültecilerin Geleceğe Umutla Bakma Durumlarını Gösteren Tablo	102
Tablo 4.40. Suriyeli Mültecilerin Kamp İmkânları ve Devlet İmkânlarından Memnuniyet Durumlarını Gösteren Tablo	102
Tablo 4.41. Suriyeli Mültecilerin Yaşadıkları Yerle İlgili Olarak Belirtmiş Oldukları Sorunları	103
Tablo 4.42. Suriyeli Mültecilerin Sosyal Faaliyetleri Yeterli Bulma Oranlarını Gösteren Tablo	104
Tablo 4.43. Kamp İçinde Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Türk Devletinden Geleceğe Dair Beklenti Durumlarını Gösteren Tablo.....	105
Tablo 4.44. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Türk Devletinden Geleceğe Dair Beklenti Durumlarını Gösteren Tablo.....	106
Tablo 4.45. Kamp İçinde Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Hatay Halkından Beklentilerini Gösteren Tablo	107
Tablo 4.46. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin İstanbul Halkından Beklentilerini Gösteren Tablo	107
Tablo 4.47. İstanbul'da ki Suriyeli Mültecilerin Daha Önceden Herhangi Bir Kampta Kalma Durumlarını Gösteren Tablo.....	108
Tablo 4.48. Daha Önceden Kampta Yaşamış Olan Suriyeli Mültecilerin Kamptan Ayrılış Sebeplerini Gösteren Tablo.....	109
Tablo 4.49. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin İstanbul'daki Kamu Yöneticilerden Memnuniyet Oranlarını Gösteren Tablo	109
Tablo 4.50. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Kamuda Görev Yapan Personelden Memnuniyet Duyma Oranlarını Gösteren Tablo.....	110
Tablo 4.51. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin İstanbul'da Kendilerini Güvende Hissetme Durumlarını Gösteren Tablo	110
Tablo 4.52. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Türkiye'ye Gelmeden Önce Türkiye İle İlgili Algılarını Gösteren Tablo.....	111
Tablo 4.53. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Türkiye'ye Geldikten Sonra Türkiye İle İlgili Algılarını Gösteren Tablo.....	111
Tablo 4.54. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Esad Sonrası Suriye'yi Hangi Risklerin Beklediğine Dair Görüşleri	112

Tablo 4.55. Suriyeli Mültecilerin Tek Soru Bazında Yaşam Kalitelerini Değerlendirdikleri Tablo	113
Tablo 4.56. Suriyeli Mültecilerin Sağlık Durumlarından Hoşnutluk Seviyelerini Gösteren Tablo	113
Tablo 4.57. Kamp içinde Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Fiziksel Sağlık Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo.....	114
Tablo 4.58. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Fiziksel Sağlık Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo.....	116
Tablo 4.59. Suriyeli Mültecilerin Genel Olarak Fiziksel Sağlık Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo	118
Tablo 4.60. Kamp İçinde Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Psikolojik Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo	120
Tablo 4.61. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Psikolojik Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo	122
Tablo 4.62. Suriyeli Mültecilerin Genel Olarak Psikolojik Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo	124
Tablo 4.63. Kamp içinde Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Sosyal İlişkiler Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo.....	125
Tablo 4.64. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Sosyal İlişkiler Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo.....	126
Tablo 4.65. Suriyeli Mültecilerin Genel Olarak Sosyal İlişkiler Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo	127
Tablo 4.66. Kamp içinde Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Çevresel Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo	127
Tablo 4.67. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Çevresel Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo	129
Tablo 4.68. Suriyeli Mültecilerin Genel Olarak Çevresel Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo	131
Tablo 4.69. Suriyeli Mültecilerin Cinsiyete Göre Türkiye'ye Göçü Tavsiye Etme Oranlarını Gösteren Tablo.....	133
Tablo 4.70. Suriyeli Mültecilerin Eğitim Düzeylerine Göre Gelir Seviyelerini Gösteren Tablo	134

Tablo 4.71. Suriyeli Mültecilerin Eğitim Düzeylerine Göre Vatandaşlık İsteme Durumlarını Gösteren Tablo	135
Tablo 4.72. Suriyeli Mültecilerin Suriye'deki Mesleklerine Göre Türkiye'de Mevcut Çalışma Durumlarını Gösteren Tablo	135
Tablo 4.73. Suriyeli Mültecilerin Suriye'deki Mesleklerine Göre Vatandaşlık İsteme Durumlarını Gösteren Tablo	136
Tablo 4.74. Suriyeli Mültecilerin Etnik Kökenlerine Eğitim Seviyelerini Gösteren Tablo	137
Tablo 4.75. Suriyeli Mültecilerin Etnik Kökenlerine Göre Türkiye'ye Göç Etme Tavsiyelerini Gösteren Tablo	137
Tablo 4.76. Suriyeli Mültecilerin Etnik Kökenlerine Göre Bölge Halkıyla İletişimde Zorluk Yaşama Durumlarını Gösteren Tablo	138
Tablo 4.77. Suriyeli Mültecilerin Etnik Kökenlerine Göre Yabancılık Hissine Kapılma Durumlarını Gösteren Tablo	139
Tablo 4.78. Suriyeli Mültecilerin Etnik Kökenlerine Göre Vatandaşlık İsteme Durumlarını Gösteren Tablo	140
Tablo 4.79. Suriyeli Mültecilerin Barındıkları Alanlara Göre Gelir Durumlarını Gösteren Tablo	140
Tablo 4.80. Suriyeli Mültecilerin Barındıkları Alanlara Göre Suriye-Türkiye Arasındaki Ekonomik Kıyaslamalarını Gösteren Tablo	141
Tablo 4.81. Suriyeli Mültecilerin Barınma Alanına Göre Etnik Köken Dağılımını Gösteren Tablo	142
Tablo 4.82. Suriyeli Mültecilerin Barındıkları Alanlara Göre Geleceğe Umutla Bakma Durumlarını Gösteren Tablo	142
Tablo 4.83. Suriyeli Mültecilerin Barındıkları Alanlara Göre İşte Çalışma Durumlarını Gösteren Tablo	143
Tablo 4.84. Suriyeli Mültecilerin Fiziksel Sağlık Yaşam Kalitelerinin Barınma Alanlarına Göre Değerlendirilmesi	144
Tablo 4.85. Suriyeli Mültecilerin Psikolojik Yaşam Kalitelerinin Barınma Alanlarına Göre Değerlendirilmesi	145
Tablo 4.86. Suriyeli Mültecilerin Sosyal Yaşam Kalitelerinin Barınma Alanlarına Göre Değerlendirilmesi	147

Tablo 4.87. Suriyeli Mültecilerin Çevresel Yaşam Kalitelerinin Barınma Alanlarına Göre Değerlendirilmesi	148
Tablo 4.88. Suriyeli Mültecilerin Genel Yaşam Kalitelerinin Barınma Alanlarına Göre Değerlendirilmesi	151
Tablo 4.89. Suriyeli Mültecilere Göre Tek Bir Soruda Genel Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesi	152
Tablo 4.90. Yaşam Kalitesi Değerlendirmesi	154
Tablo 4.91. Hane Halkı içerisinde ki Kişi Sayısına Göre Yaşam Kalitelerinin Değerlendirilmesi	154
Tablo 4.92. Hane Halkı İçerisindeki Eğitim Seviyesine Göre Yaşam Kalitelerinin Değerlendirilmesi	155
Tablo 4.93. Suriyeli Mültecilerin Sahip oldukları Gelir Seviyesine Göre Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo	156
Tablo 4.94. Genel Yaşam Kalitesinin Yabancılık Hissi İle Korelasyonu	156
Tablo 4.95. Genel Yaşam Kalitesinin Gelecek Beklentisi İle Korelasyonu	157
Tablo 4.96. Para Durumunun Gelecek Beklentisi İle Korelasyonu	157

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Oberg' in Dış Göçü açıkladığı Sert ve Yumuşak Faktörlerini Gösteren Şekil	28
Şekil 2.2. Lee'nin İtme Çekme Kuramında Şematize Ettiği İlk Üç Faktörün Görseli	38
Şekil 2.3. Analiz Düzeyine Göre Tanımlanmış olan Göç Teorileri	45
Şekil 4.1. Yaşam Kalitesini Değerlendirmek Amacıyla Yapılan Araştırmanın Modeli .	68
Şekil 4.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi Path Diyagramı	73

KISALTMALAR

AFAD: Afet ve Acil Durum Yönetim Başkanlığı

AİHM: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi

AB: Avrupa Birliği

BM: Birleşmiş Milletler

BMMYK: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği

CRED: Centre for Research on the Epidemiology of Disasters

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

EGM: Emniyet Genel Müdürlüğü

GİGM: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü

HÜGO: Hacettepe Üniversite Göç ve Siyaset Uygulama ve Araştırma Merkezi

IOM: International Organization for Migration

OECD: Organisation for Economic Co-operation and Development

RG: Resmi Gazete

UN: United Nations

UNISDR: United Nations for Disaster Risk Reduction

USAK: Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu

YUKK: Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

GİRİŞ

İnsanoğlu eski zamanlardan günümüze dek doğal kaynaklı afetler, savaşlar, kıtlık ve kuraklık gibi sebeplerden ötürü yerlerini değiştirmek zorunda kalmıştır. Bu hareketlilik olgusu insanlık tarihi kadar eski bir geçmişe sahip olmakla birlikte günümüzde de varlığını sürdürmeye devam etmektedir. Zorunlu göç olgusu yeteneklerini insani ve doğal kaynaklı afetler vasıtasıyla geliştirmiştir. Günümüzde kasırgaların, tsunamilerin, depremlerin, iklim değişikliklerinin, nükleer kazaların, savaş ve terör eylemlerinin, şiddet olayları ve siyasi istikrarsızlıkların sebep olduğu insanlığı tehdit eden krizler milyonlarca insanı yerinden etmeye devam etmektedir (Türk Kızılayı, 2018:9; Martin, 2016:60-61).

Türkiye'nin içinde bulunduğu stratejik konumu, yer aldığı bölgedeki coğrafi istikrarsızlıklardan dolayı ortaya çıkan problemlerin sebep olduğu zorunlu göç hareketleri açısından büyük bir öneme sahiptir. BMMYK tarafından açıklanan rakamlara göre bugün 3,5 milyonu aşan bir sayıyla mültecilere ev sahipliği yapan Türkiye'nin bu özelliği söz konusu durumu destekler niteliktedir (BMMYK, 2019a; www.goc.gov.tr, 2019).

2010 yılında Tunus'ta başlayıp Suriye'ye kadar yayılan Arap Baharı bölgede yaşayan milyonlarca insanı yerinden etmeye zorlamıştır. Arap baharının 2011 yılında sıçrama yaptığı Suriye'den ilk olarak 29 Nisan 2011 tarihinde Hatay'ın Yayladağı ilçesinden 260 kişilik bir grubun geçerek Türkiye'ye sığınması ile başlayan bu süreç günümüzde üç buçuk milyonu aşan sayılara ulaşmıştır (AFAD, 2017; 12).

Buldukları ülkeyi terk ederek başka ülkelere sığınan insanlar gittikleri yerde, uyum sağlama, geçim ve gelecek kaygısı, düşük refah seviyesi, yaşam kalitelerinin bozulması gibi bir takım problemlerle karşılaşmaktadır. Yaşanan bu problemleri bugünün değil de yer değiştiren insanların ve ilgili toplumun geleceği açısından düşünmek konunun daha iyi kavranmasını sağlayacaktır. Bu bağlamda meseleyi Suriyelilerin göçü ve Türkiye açısından bu şekilde ele almak gerekmektedir.

Ana vatanını terk ederek bir yerden bir yere göç etmek zorunda kalmak zor bir deneyim olmakla birlikte, göç edenler açısından aynı zamanda iyi bir gelecek, umut ve

güvenlik ortamına kavuşmak anlamına da gelmektedir (Sonn, 2002: 205-206). Bu durum savaştan kaçanlar açısından da büyük bir önem arz etmektedir. Zira yerlerini terk etmek zorunda kalmış bu insanların travmatik öyküleri ve savaşın olumsuz yansımaları, savaştan kaçan insanların olumlu bir gelecek kurma arzusunu engellemek gibi bir sonuç da doğurabilir (Apak, 2015: 127).

Yerlerinden edilmiş insanlar açısından önemlilik arz eden bir diğer boyut ise yaşam kalitesi ve refah seviyeleridir. Yer değiştiren bu insanların refahı ve yaşam kalitesi, yalnızca topluma tam olarak katılma yeteneklerini değil, aynı zamanda kendi ülkelerine geri gönderilmeyi tercih ederse faydalı olabilecek bilgi ve beceri kazanmalarını da etkilemektedir (Mansourian, 2018: 2; IOM, 2013: 34-38).

Bütün bu bağlamlar çerçevesinde mültecilerin ülkelerine geri gönderilmeleri, üçüncü bir ülkeye yerleştirilmeleri veya Türkiye’de kalıcı olarak ikametlerine izin verilmeleri fark etmeksizin buldukları ülkenin ve kendilerinin refah seviyesinin artırılması adına yaşam kaliteleri ve gelecek beklentilerinin değerlendirilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu sebeplerden ötürü bu araştırma da Suriyeli mültecilerin Türk toplumuna uyumu, gelecek beklentisi ve yaşam kalitelerinin barınma alanlarına göre değerlendirilmesi yapılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1.KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE GENEL BİLGİLER

1.1. Afet Nedir?

Literatürde afetin tanımlanması ile ilgili birçok görüş mevcuttur. Türkiye’de ise afet biliminin gelişmesi yurtdışındaki bazı gelişmiş ülkelere göre daha yeni sayılabilecek bir pozisyondadır. 1990 yılında Boer tarafından afet tanımlanması ve sınıflandırılması ile ilgili bir çalışma yapılmış ve bu çalışmada Boer; afetlerin tanımlanması ve afetlere verilen cevapları, kurtarma hizmetlerinin başlaması ve koordinasyonu ile ilişkilendirmiştir. İlgili kaynağın afet tanımı daha çok afet tıbbi açısından ilişki kurmuş ve afeti, tıbbi kaynakların ve ekstra diğer kaynakların fazladan seferber edilmesinin gerekli olduğu çok sayıda can kaybına neden olan yıkıcı olaylar şeklinde tanımlamıştır (Boer, 1990: 592). Heiwit afetleri sosyal yıkımlar yaratan, toplumun üretkenliğini harabiyete uğratan, idari fonksiyonları devre dışı bırakan olaylar olarak tanımlamış, afetlerin insanları ve kurumları etkileyebileceğini bunun da toplumsal kargaşaya yol açabileceğini ifade etmiştir (Heiwit, 1998:97). Mileti 1999 yılında, afetleri sosyal hayatın rutinlerini hayatta kalabilmek için olağanüstü önlemler almayı gerektirecek şekilde bozan, kültürel düzlemde aksaklıklar yaratan ve kurumların gücünü zayıflatan durumlar olarak tanımlamıştır (Mileti, 1999).

AFAD toplumun tamamı veya belli kesimleri için fiziksel, ekonomik ve sosyal kayıplar doğuran, normal hayatı ve insan faaliyetlerini durduran veya kesintiye uğratan, etkilenen toplumun baş etme kapasitesinin yeterli olmadığı doğa, teknoloji veya insan kaynaklı olaylar olarak tanımlamıştır (AFAD, 2014: 23)

2015-2030 yılları arasında afet risk azaltması adı altında yayınlanan Sendai raporunda afetlerin bireyler, topluluklar ve ülkeler ile bunların geçim kaynaklarını, sağlık, kültürel miras, sosyo-ekonomik varlıklarını ve ekosistemlerini tehdit eden, ülkelerin sürdürülebilir kalkınmalarına olumsuz etki eden özelliklerine dikkat çekilmiştir (United Nations, 2015: 9)

Birleşmiş Milletler'in (BM) tanımına göre afetler toplumun kendi başına başedebilirliğini ortadan kaldıran ekonomik ve çevresel kayıplar doğuran, toplumun olağan yaşamını bozan olaylar olarak tanımlanmıştır (UNISDR, 2018).

Koç ve arkadaşlarına göre; afet bir toplumun sosyo-ekonomik serveti üzerinde yıkıcı etki yaratan, var olan sosyo-kültürel düzenini bozan, önemli ölçüde maddi manevi kayıplar doğurtan olayları ifade etmektedir (Koç vd, 2005'den aktaran: Akyel, 2007: 6).

Bir başka tanıma göre afetler topluluklara zarar verme kapasitesi olan doğal yada insan kaynaklı tehlikelerin savunmasız topluluk üzerindeki kesişimini ifade etmektedir (NİST, 2018: 8).

2005-2015 yılları arasında oluşturulan Hyogo çerçevesinde afetlerin özellikle de yoksul olan bireylerin hayatta kalmaları, gururları, kendi özbenlikleri ve geçim kaynakları üzerinde ciddi sorunlar doğurabilme yeteneğine sahip olan olaylar olduğu belirtilmiştir. Aynı raporda son 20 yıldır dünya üzerinde yaşayan yaklaşık 200.000.000 insanın çeşitli felaketlerden etkilendiği de belirtilmiştir. Bu rakamlar afetlerin insanlık için ne kadar tehlikeli bir boyutta olduğunu göstermektedir. Bu tehlike boyutu demografik yapının ve sosyo-ekonomik koşulların değişimi, teknolojinin gelişimi ve riskli alanların yaşam alanlarına çevrilmesi ile birlikte daha da üst seviyelere taşınmış ve maruziyeti daha da arttırmıştır (UNISDR, 2005).

Boer 1990 yılında yapmış olduğu çalışmada atalarımızın daha çok doğal afetlerden etkilendiğini, onların soyundan gelen modern çocuklarının ise daha çok insan kaynaklı afetlerden etkilendiğini ifade etmiştir (Boer, 1990: 591). Boer'i yorumladığımızda depremler karşısında etkilenen ve yaşamını kaybeden insanoğlunun artık depremlere karşı dayanıklı yapılar yapmayı öğrendiği, fakat gelişen teknoloji ve değişen sosyo-ekonomik ve çevresel yapıların beraberinde yeni tehlikeler yaratmaya başladığı söylenebilir. Ataların modern çocukları artık bir tome-howk füzesi ile onlarca kişiyi tek seferde öldürebilir, birkaç nükleer bomba ile bütün insanlığı yok edebilir vaziyete gelmiştir.

Harding 2007 yılında yapmış olduğu çalışmada afet tanımlanması içerisinde özellikle son zamanlarda insan temelli tabanın daha geniş bir yaygınlık kazanmaya başladığını belirtmiştir. (Harding, 2007: 296) Afet tanımlanmasındaki bu yeni eksen kaymasının; genellikle politik amaçlar doğrultusunda ortaya çıkan savaşlar, siyasi baskılar, özellikle kadın, çocuk ve yaşlılar gibi hassas grupları etkileyen zorbalıklar, ekonomik ve sosyal daralmalar, uyuşturucu kaçakçılıkları, kadına şiddet ve kadın ölümlerine kadar bunun gibi çeşitli bloklar üzerine oturduğu söylenebilir. Bunların hepsi birer insan kaynaklı sosyal bozukluğu ifade etmektedir. (Harding, 2007:296; Steven and Capitman, 2005:279-286; Cambridge Uni, 2012)

Afetlerin zaman içerisinde ulaştığı geniş yelpaze ve insan eliyle edildiği yeni yetenekler bir felaket olarak ortaya çıktığı zaman kendini toplum ekonomisini daraltan, tarım sektörünü vuran, halk sağlığını ve diğer temel altyapı hizmetlerini aksatarak, kıtlık ve hastalık yarattığından dolayı sadece savaş anında değil savaşın sonrasında da dolaylı olarak önceki dönemden daha büyük can kaybına yol açan ve sağlık sektörü üzerinde önemli yük doğuran bir durum olarak ortaya çıkmıştır (Harding, 2007:297; Small Arms Survey, 2005:6). Afetler artık sadece enerjisi biriken fay hatlarındaki doğal iradenin karar verdiği kırılmaların değil; bilinçli bir iradenin, bilerek verilen kararların sonucu haline de gelmiştir. İnsanoğlu bir yandan dayanıklı yapılar ile afetleri önlemeye çalışırken, diğer yandan kendi iradesiyle yeni afetler yaratmaktadır.

1.2. Afet Türleri

Literatürde afetlerin sınıflandırılması ile ilgili olarak karşımıza ikili ve üçlü tasnifte olan veya kökenlerine, sürelerine ve etkilerine göre farklı açılardan sınıflandırmalar yapan kaynaklar çıkmaktadır.

AFAD'ın afet çeşitlerinin sınıflandırması ile ilgili yaptığı çalışmada afetler doğal afetler ve insan kaynaklı afetler olmak üzere ikiye ayrılmış, doğal afetler kendi içerisinde jeolojik, iklimik ve biyolojik afetler olmak üzere üçe ayrılırken, insan kaynaklı afetler ise sosyal afetler ve teknolojik afetler olmak üzere ikiye ayrılmıştır (bkz. Tablo1.1.) (AFADEM, 2018).

Tablo 1.1. AFAD Tarafından Oluşturulan Afet Türleri

DOĞAL AFETLER		İNSAN KAYNAKLI AFETLER		
JEOLOJİK AFETLER	KLİMATİK AFETLER	BİYOLOJİK AFETLER	SOSYAL AFETLER	TEKNOLOJİK AFETLER
Heyelan	Sis	Böcek istilası	Göçler	Ulaşım kazaları
Tsunami	Asit yağmurları	Erozyon	Savaşlar	KBRN olayları
Çamur akıntıları	Hava kirliliği	Salgınlar	Terör saldırıları	Taşımacılık kazaları
Deprem	Kuraklık	Orman yangınları	Yangınlar	Sanayi kazaları
Volkanik patlamalar	Dolu			Maden kazaları
Kaya düşmesi	Hortum			
	Sıcak dalgası			
	Soğuk dalgası			
	Yıldırım			
	Kasırga			
	Tayfun			
	Sel			
	Siklonlar			
	Tornado			
	Tip			
	Çiğ			

Aşırı kar yağışları
Buzlanma
Orman Yangınları

Kaynak: AFADEM, 2018

Boer 1990 yılında yapmış olduğu çalışmada afetleri doğal afetler ve insan kaynaklı afetler olmak üzere ikiye ayırmıştır. Boer'e göre doğal afetler deprem, sel, kasırga, volkanik patlama, çığ ve kuraklık gibi olayları, insan kaynaklı afetler ise uçak, tren, araç kazaları, patlamalar, yangın, panik, sivil kargaşa, nükleer kazalar gibi olayları kapsamaktadır (Boer, 1990: 593).

Gunther 1992 yılında yapmış olduğu çalışmada afetleri doğal afetler ve teknolojik afetler olarak ele almıştır. Ve bu afetlerin gerçekleşebilirliğinin, birbiri ile olan ilişkisine bağlı olduğunu ifade etmiştir. Yani doğal afetlerin teknolojik afetleri tetikleyebileceğini, teknolojik afetlerinde doğal afetleri tetikleyebileceğini dile getirmiştir (Gunther, 1992: 22).

Kelly 1998 yılında yapmış olduğu araştırmada afet tipolojilerinin doğal kaynaklı olmaktan sıyrılarak yeni bir kimlik kazanmaya başladığını ve insan kaynaklı bir boyut kazandığını belirtmiştir. Kelly çalışmasında afetlerin fiziksel bilim altında çalışılma gerekliliğine dair olarak yalnızca ilgili bilim dalı altında çalışılmasından ibaret olmadığını afetlerin tarihsel, sosyal, politik, kültürel, psikolojik ve yönetsel perspektifleri de içermesi gerektiğine vurgu yaparak afetleri disiplinler arası bir bilim alanı olarak nitelemiştir (Kelly, 1998: 144).

Tablo 1.2. Charles Kelly'e Göre Afet Sınıflandırması

Doğal	Politik	Gıda ile ilgili	Sağlık ile	Teknolojik
Deprem	Göç		Salgın Hastalıklar	Hava Yolu Kazaları
Çığ	Mülteci Olayları		AIDS	Kimyasal Kazalar
Kuraklık	Soykırım		Psikolojik Yıkımlar	Nükleer Kazalar
Erozyon	Çatışma, savaş			İnsan Yapımı Genel Olaylar
Yangın	Sosyal kargaşalar			
Sel				
Toprak kayması				
Kasırga Hortum				
Tsunami				
Volkanik Patlamalar				

Kaynak; (Kelly, 1998: 152)

Yine bir başka kaynağa göre afetler ani gelişen ve yavaş yavaş meydana gelen afetler olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Ani gelişen afetler depremler, tsunamiler, volkanik olaylar, kütle hareketleri, kasırgalar ve sel felaketleri; yavaş yavaş gelişen olaylar ise

AIDS, salgın hastalıklar, kuraklık, kıtlık ve toprak erozyonu gibi olaylardır (Waseda University, 2018: 152).

Centre for Research on the Epidemiology of Disasters-Afet Epidemiyolojisi Araştırma Merkezi (CRED) afetleri doğal afetler ve teknolojik afetler olmak üzere 2 temel grupta incelemektedir. CRED doğal afetleri jeolojik, meteorolojik, hidrolojik, biyolojik, klimatolojik ve dünya dışı olmak üzere beşe; teknolojik afetleri ise endüstriyel kazalar, ulaşım kazaları ve diğer kazalar olmak üzere 3 alt gruba ayırmıştır (EMDAT, 2018).

Bu araştırmada; doğal kaynaklı afetler, teknolojik afetler ve insan kaynaklı afetler olmak üzere 3'lü sınıflandırma tercih edilecektir. İnsan kaynaklı afetler üzerinde ise araştırmanın konusu ile yakın ilişkisi olduğundan dolayı ve zorunlu yerinden edilme olgusunu kapsadığı için daha ayrıntılı bir şekilde durulacaktır.

1.2.1. Doğal Kaynaklı Afetler

Ani bir şekilde ortaya çıkan, öngörülemeyen, evrensel anlamda bir tehdit yaratabilecek kabiliyette, büyük yıkım ve ölüme sebebiyet verebilecek; kar fırtınaları, seller, kasırgalar, çığlar, depremler, heyelanlar gibi güçlü ani olayları ifade etmektedir. Doğal afetlerin harabiyet yaratabilme etkisi görüldüğünden daha fazladır, yıkıcılık etkisini olayın akut safhasının tamamlanmasının ardından da devam ettirir (Baum, 1983: 133-135).

1.2.2. Teknolojik Afetler

Baum 1983 yılında yapmış olduğu çalışmada teknolojik afetleri; doğal afetlere göre meydana gelme olasılığı daha az olan, tıpkı doğal afetlerde olduğu gibi ani ve güçlü etkilere sahip, aynı zamanda uzun dönemli stresli etkiler yaratabilecek olaylar olarak tanımlamıştır. Teknolojik afetlere örnek olarak; baraj patlamaları, endüstriyel kazalar, köprü çökmeleri, toksikolojik ve kimyasal zehirlenmeye yol açabilecek kazaları vermiştir. Baum'a göre teknolojinin olduğu her alanda kontrolümüz dışında ve sonu felakete varabilecek olayların yaşanması olasıdır (Baum, 1983: 340,343,349).

BM'nin afet terminoloji sözlüğünde teknolojik felaketlerin doğal afetlerin sonuçları olarak ortaya çıkabileceği veya doğal afetler tarafından doğrudan etkilenebileceği de belirtilmektedir (UNISDR, 2018; 33).

1.2.3.İnsan Kaynaklı Afetler

AFAD'a göre insan kaynaklı afetler; politik ve insan faktörlerinin etkin olduğu savaşlar, iç çatışmalar, terör eylemleri, büyük göçler, endüstriyel kazalar gibi olaylar ve bunların doğurduğu sonuçların tümüdür (AFAD, 2018: 91).

Başka bir tanıma göre insan kaynaklı afetler bir dizi politika ve kasıtlı devlet eylemlerinden kaynaklanan, bir ülkenin ekonomisi ve altyapısı üzerinde olumsuz etkiler yaratan, sosyal ağların ve toplumun çöküşünü kolaylaştıran olayları ifade etmektedir. İnsan kaynaklı afetler kısa vadede sivil refahı tehdit eden olumsuz durumlar oluştururken diğer yandan ise uzun vadede sosyal bozukluklar yaratabilmektedir (Harding, 2007: 296). Örneğin savaş ve politik kargaşa durumları doğrudan ve dolaylı olumsuz etkiler yaratabilmektedir. Ani ölüm ve yıkımsal etkilerin yanında, ülke kaynaklarının askeri harcamalara gitmesine neden olmakta, nüfusları yerinden etmekte, ekonomi ve çevresel ağlar üzerinde harabiyet yaratarak gıda üretimi, su kalitesi ve yaşam kalitesinin düşmesine sebep olarak halk sağlığı, çevre sağlığı, temel alt yapı hizmetleri üzerinde bir takım bozukluklar meydana getirmektedir. Bu da akut olarak ortaya çıkan ölüm ve yıkım sonuçlarının haricinde bu tür olayların sona ermesinin ardından uzun dönemli etkileri de beraberinde götürmektedir (Small Arms Survey, 2005: 313). Savaş etkilediği ülkede sona erse bile uzun vadede sıcak çatışmalarda etkilenen insan sayısından daha fazla insanı etkilemekte ve ülkenin makroekonomik verilerini olumsuz yönde etkileyip, refah düzeyini ve yaşam kalitesini düşürmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) Sovyetler birliğinin parçalanmasının ardından ortaya çıkan kaotik manzaradan dolayı literatürde bir insan kaynaklı felaket tanımlaması yapmıştır. İnsan kaynaklı afetleri, kitlesel çatışmalar ile birlikte gelişen sivil kargaşa, savaş, büyük göç hareketleri, salgın hastalıklar ve mülklerin yok edilmesi gibi durumlar ile ilişkilendirmiştir. Zibulewsky yapmış olduğu çalışmada insan kaynaklı afetlerin birçok türünün olduğuna dikkat çekmiştir, uçak ve tren gibi toplu taşıma araçlarında

meydana gelen büyük kazalar, mühendislik hatalarından kaynaklanan yapı çökmeleri, konser veya spor alanlarındaki kitlesel etkilenimlere yol açacak felaketler bunlara örnek olarak verilebilir (Zibulewsky, 2001:144-145).

Les Coleman 2006 yılında EM-DAT verilerinden yararlanarak; Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) ülkelerini kapsayacak şekilde 20.yy'da meydana gelen insan kaynaklı afetlerin sıklığı ile ilgili bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırma sonucunda ulaştığı veriler ve yaptığı çıkarıma göre teknolojik ve endüstriyel gelişim sonucunda meydana gelen insan kaynaklı afetlerin sayısında önemli bir artışın meydana geldiği anlaşılmaktadır. Özellikle 1970'li yılların ardından insan kaynaklı afetlerin sıklığında meydana gelen artış oldukça fazladır (Coleman, 2006: 6).

Son 30 yıllık dönem içerisinde afetlerin sayısı genel olarak artış göstererek devam etmiştir. Zaman içerisinde insanoğlunun gelişimi ve dünyaya hükmetme isteği ve buna binaen hâkim olma derecesindeki artış da açık bir gerçektir. Nüfus 1970'lerden bu yana tam iki kat artış göstermiş, insanoğlu her geçen gün daha fazla doğayla ilişki içerisine girmeye başlamıştır. Ve bu gelişim hızı da genişleyerek devam etmektedir. Bu duruma mukabil insanlara ve insan varlıklarına etki eden olayların sayısı ve etki derecesi de artış göstermiştir. Bu analiz gerek insan kaynaklı afetlere, gerek doğal afetlere karşı etkin bir mücadeleyi gerekli kılmaktadır (Coleman, 2006: 5).

Afetlere karşı mücadelede ölüm oranlarının azaltılması ile ilgili olarak ilerleme kaydedilmiş olsa da afetler ekonomik olarak can yakmaya devam etmektedir. Özellikle insan kaynaklı afetlerin etkisi akut safhanın atlatılmasının ardından uzun vadede de kendisini göstermeye devam etmektedir. İnsan kaynaklı afete maruz kalan şirketler, işletmeler uzun dönemde varlıklarının ve mali değerlerinin azalması ile karşı karşıya kalabilmektedirler (Knight and Pretty, 1997: 3).

Perrow 1984 yılında kaleme aldığı eserinde teknolojinin gelişmesi, savaşların giderek çoğalması ve doğayı istilanın artması ile birlikte gelecek nesillere güvenle bırakılacak bir dünya ihtimalinin ortadan kalktığını ve masum insanların daha fazla zarar görebileceğini ifade etmiştir (Perrow, 1984: 304-310).

İnsan kaynaklı afetlerin, belirsizlik olarak addedilmesi yönüyle daha büyük bir kargaşaya ev sahipliği yapacağı da dikkat çekmektedir. Literatür doğal kaynaklı afetleri net bir şekilde tanımlayıp sınıflandırabilmekte ve dip sebeplere kadar inebilmektedir.

Fakat buna rağmen insan kaynaklı afetler konusuna müphem bir hava hâkimdir. İnsan kaynaklı afetler daha fazla çeşitliliğe sahip bir şekilde ortaya çıkabilmekte ve belirsizlikler yaratabilmektedir (Darbra and Casal, 2004: 85-98).

Literatürde kimyasal reaksiyonlardan tutup uyuşturucu ve ilaç kaçakçılığı kaynaklı olayların afet olarak addedilmesine kadar geniş bir yelpaze ile karşılaşılmaktadır. Bu durum bizi; insanlığın afetlerin beşeri temelli yüzü ile mücadelesinde, bilinçli bir arka planın yatmasından ötürü büyük bir zorlukla karşılaşacağı düşüncesine itmektedir. Uluslararası anlamda devletlerin, çeşitli uluslararası örgütlerin, ulusal bazda ise kurumların ve büyük organizasyonların tabii olaylar ile mücadelesinde rakibi ortaktır, tavır nettir. Fakat 21.yy'da insanlığın çıldırarak derecede kat ettiği teknolojik gelişim, felaketlere yol açan olayların arka planındaki insan bilinci, insanlığı zorlayacak gibi görünmektedir. Şimdiye kadar insanlığın ortak bir şekilde mücadele ettiği bilinçsiz tabii olaylar; yeni teknolojik gelişmeler ve devasa orandaki nüfus artışı ile birlikte bilinçli bir organizmaya evrilmiştir. Savaşlar, zorla yerlerinden edilen göçmen nüfusları ve bunların yarattığı harabiyet; söz konusu durum için, ortaya çıkardığı sonuçlar bakımından bir cümleye sığdırılmayacak kadar büyük ve açık bir örnektir.

Uyarı vermeksizin veya az uyarı ile birlikte ani bir şekilde meydana gelen doğal afetler daha fazla dikkat çekmeyi başarabilmektedir. Yapılan bir araştırma Asya tsunamisinden etkilenen kişilerin medyadan ve batılı bağışçılardan insan kaynaklı meydana gelen felaketlere nazaran daha fazla yardım topladığı ve ilgi odağı olduğu yönünde bir çıkarım yapmıştır. Aciliyet duygusu, doğal afetlerde bağışçıları motive ederken, AIDS krizinin onlarca yıl süren tahribatı ve kıtlığın ölümcüllüğü gibi insan kaynaklı felaketler uluslararası alanda yeterli kamuoyu toplamayı başaramamıştır. (Askeland, 2006; www.washingtonpost.com, 2018)

2010 yılında Tunus'ta başlayan Arap Baharı bütün coğrafyayı bir takım iç karışıklıklar yaratacak şekilde etkilemiş ve Suriye de bu coğrafyada etkilenen devletlerden birisi olmuştur. Suriye'deki iç karışıklıklar ilk kez Mart 2011 tarihinde

patlak vermiştir. Meydana gelen bu iç karışıklıkların çevre ülkelerde birçok sonucu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlardan birisi de Türkiye'nin ağır bir göç silsilesine maruz kalmasıdır. İlk olarak 29 Nisan 2011 tarihinde 260 kişilik grubun Türkiye'ye sığınması ile başlayan bu dalgalanma, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından yayınlanan son rakamlara göre üç buçuk milyonu aşmış ve devasa bir seviyeye ulaşmıştır. (AFAD, 2018: 11; Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, 2018) Bu maruziyet karşısında sığınmacılara kapısını açan Türkiye 2011 yılından bu yana Suriyeliler için büyük oranda yardım seferberliğine gitmiştir. Dönemin AFAD'dan sorumlu başbakan yardımcısı Recep Akdağ Aralık 2017 tarihinde Suriyelilere 84 Milyar Lira'nın üzerinde bir harcama yaptığını açıklamıştır. (<https://www.aa.com.tr>, 2018) Öte yandan AB ve Türkiye arasında imzalanan antlaşmaya göre AB'nin Türkiye'ye 72 proje dâhilinde toplam 3 milyar Euro'luk bir yardım yapması kararlaştırılmış fakat 2017 Aralık ayındaki rakamlara göre bu paranın yalnızca 1,85 milyon Euro'su Türkiye'ye gönderilebilmiştir. (www.dw.com.tr, 2018)

Yukarda bahsedilen bu rakamlar; bir insan kaynaklı afet olup ekonomik, sosyolojik, kültürel ve psikolojik olarak bu kadar harabiyet yaratma özelliğine sahip olmasına rağmen uluslararası kamuoyunun savaş, iç savaş ve göç gibi olgulara karşı Askeland'ında dediği gibi zafiyetinin göstergesi ve doğrulayıcısıdır.

Yukarda belirtilen gerekçeler doğrultusunda; göç olaylarının ortaya çıkardığı büyük orandaki insani etkilenim kapasitesinden dolayı afetlerin göç ve savaş boyutu ile bir bağlantı kurulması gerekli görülmüştür. Literatür yazımına göç hakkındaki literatür açıklamaları yapılarak devam edilecektir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. GÖÇ

İnsanlığın ilk ortaya çıkışından bu yana tarihin her döneminde gerek savaş ve tabii afetler gibi insiyatif dışı, gerekse isteğe bağlı bir şekilde gelişmiş, çok çeşitli sebeplerin sonucu ve çok farklı sonuçlarında sebebi olmuş olan göç olgusu günümüzde de dünya genelinde varlığını fazlasıyla hissettirerek devam etmektedir.

2.1.Göç İle İlgili Tanımlamalar

Göç ile ilgili literatür taraması yapıldığında insanlık tarihi kadar eski olan göç olgusunun aynı eksen etrafında dönen fakat birçok tanım niteliğini kapsayacak şekilde çok sayıda bilim insanı tarafından kavramsal olarak ele alındığı görülmektedir. Literatürde ilk yapılan çalışma olarak nitelendirebilecek olan “Göç Kanunları” adlı eserde; Ravenstein İngiltere’de yerli doğan nüfus ile nüfus artışı arasındaki ilişkileri karşılaştırmış ve yaptığı çıkarım ile göç olgusunu literatüre kazandırmıştır. Ravenstein bu eserinde söz konusu göç olaylarını seyahat, endüstriyel gelişmeler ve maden ocaklarının istihdam alanındaki çekiciliği gibi ekonomik faktörler ile ilişkilendirmiştir (Ravenstein, 1885: 171-172). ES Lee 1966 yılında kaleme aldığı eserinde göçü en genel anlamıyla kalıcı veya yarı kalıcı şekilde gerçekleştirilen mekânsal değişiklik şeklinde tanımlamıştır (Lee, 1966: 49). Yalçın göçü; ekonomik, siyasi, ekolojik veya bireysel nedenlerden kaynaklanabilen, coğrafi bölge değişimleri gerektiren, çeşitli vadelerde geri dönüş hedefi güden veya sürekli yerleşim hedefleyen, çıktıkları coğrafik toplumsal ve kültürel değişimler olan bir yer değiştirme hareketi olarak nitelemiştir (Yalçın, 2004; 13).

Eisenstadt 1952 yılında yapmış olduğu araştırmada göçü; toplumsal revizyon boyutuna dikkat çekerek bir toplumdan diğer bir topluma gerçekleştirilen fiziksel yer değiştirme süreci olarak tanımlamıştır. Eisenstadt göçmenlerin yaşamış olduğu, yeni bir toplumsal geçiş sürecini üstlenmesi ile birlikte ortaya çıkan zorlukları; göç olgusunun toplumsal geçişten kaynaklanan sosyal problemler yaratabilme kabiliyeti ile temellendirmiştir. (Eisenstadt, 1952: 225). Yılmazza göre göç sosyal bir olaydır ve çok

yönlü sebepler silsilesinin etkileri olarak ortaya çıkabilir. Yılmaz'a göre bu olgunun çeşitli dünya devletlerinin yaptığı gibi yalnızca güvenlik olgusu ekseninde değil çok yönlü çabalar ile birlikte çözülmeye çalışılması mücadele için anahtar bir unsur olacaktır (Yılmaz, 2014; 1699). Kane'e göre göç kısaca bir değişim barometresidir. Göç yoksulluktan insan haklarının ihlal edilmesine kadar çeşitli mağduriyetlerin göstergesi, ekrana yansımadır. Göç aynı zamanda ne olumlu ne de olumsuz bir durumun ifadesini üstlenir. Göç; modern ekonomilerin, ulaşım sistemlerinin, iletişim işleyişinin, politik kaosların ve temel mahal eden bir takım bireyselliklerin bir cevabı niteliğindedir (Kane, 1995: 2).

Bir başka tanıma göre göç; toplumsal ve ekonomik dönüşümlerin bir cevabı şeklinde tanımlanmıştır. Bu bağlamda göçü bir sonuç olarak görürken toplumsal ve ekonomik dönüşümlere etken olması hasebiyle bir sebep olarak da kavramsallaştırabiliriz (Massey vd., 1993: 432-435; İçduygu ve Sirkeci, 1999: 250). Kau'ya göre göç süreci insanların bekledikleri faydaları en üst düzeye çıkarma arzularının sonucu olarak ifade edilmektedir. (Kau and Sirmans, 1976: 1147).

Uluslararası Göç Organizasyon (IOM) göç tanımlaması ile ilgili olarak göçün farklı disiplinler altında farklı bakış açıları ile tanımlamalarının yapılabileceğini söylemektedir (IOM, 2018a: 14). IOM'a göre göç uzunluğu, kompozisyonu ve nedenleri ne olursa olsun, insanların her türlü hareketini kapsayan bir nüfus hareketidir; mültecilerin, yerlerinden edilmiş kişilerin, ekonomik göçmenlerin ve aile birleşimi de dâhil olmak üzere başka amaçlarla hareket etme olaylarını içermektedir. (IOM, 2018b)

AFAD göçü bir grubun uluslararası devlet sınırlarını geçmesi veya devlet içinde yer değiştirmesi şeklinde tanımlamış, zamanlaması, yapısı ve sebebi ayırt edilmeksizin insanların yer değiştirmesi ile ilgili olan nüfus hareketlenmelerini kapsamı içerisine aldığı ifade etmiştir (AFAD, 2018: 78).

Brown Üniversitesi Choies Programı göç kavramını biraz daha daraltmış ve insiyatif içerisinde gerçekleştirilen olaylar şeklinde tanımlamıştır. Bu yaklaşıma göre göç iş ve eğitim ihtiyaçların karşılanması, aile ile birlikte yaşamak gibi amaçlar için gerçekleştirilen en az 1 yıl veya daha uzun bir zaman dilimini kapsayan kişisel insiyatife bağlı olarak gelişen olaylar şeklinde tanımlamıştır (Choies Program, 2013: 2).

Yalçın göç sosyolojisi adlı eserinde göçün belki de insanlık tarihi kadar eski bir geçmişe sahip olduğunu ve bu süreçte göçün kendi içerisinde değişik şekillerde tanımlandığını söylemiştir. (Yalçın, 2004: 49) Yalçın'ın da belirttiği; “Göç insanlığın geçmişi kadar eski bir olgudur” ifadesine rağmen göçle ilgili akademik araştırmaların 19.yy itibariyle literatürde yer kazandığını da belirtmek gerekir. Toplumsal geçmişte göç kavramı çok eski bir yere sahip olmasına rağmen literatür geçmişi bu kadar eski değildir. İnsanlık tarihini içine alan geniş zaman perspektifi, göç olgusu üzerinde dönemsel bakış açılarında sebep ve sonuç bağlamında bir takım farklılıklar da yaratabilir. Bu düşünce; teknolojik ve demografik gelişimin her geçen gün çok daha hızlı bir şekilde aktığı bir dönemde, ilerleyen yıllarda göç olgusu üzerinde yeni anlamlar ortaya çıkabileceğinin ispatı olabilir.

Göçle ilgili literatür tanımlamaları incelendiğinde her ne kadar coğrafya, ekonomi, sosyoloji, politika, afetler, savaşlar gibi farklı sebeplerden kaynaklanıp, farklı çıktılar ürettiğinden dolayı farklı disiplinlerin bakış açısını gerektirerek farklı tanımlamalar da bulunulsa da göç olgusunun merkezinde yatan şeyin bir yer değiştirme hareketi olduğu görülmektedir. Bunun yanında literatür göçün önemli bir toplumsal boyuta da sahip olduğunu, sadece fiziksel bir devinim olmadığını göstermektedir.

Göç tekrar belirtmek gerekirse, farklı disiplinlerin dikkatini cezbeden ve gerektiren oldukça karmaşık bir konudur. Göçmenlik ile ilgili diğer alt kavramsalların incelenmesi ile yazınımıza devam edilecektir.

2.2. Göçmenlik İle İlgili Kavramsal Tanımlamalar

Göçmen: Kişisel rahatlama amacıyla ve dışarıdan herhangi bir zorlama durumu olmaksızın tamamıyla insiyatif olarak göç eden kişileri ifade etmek için kullanılan terimdir. Dolayısıyla bu terim hem maddi pozisyon ve sosyal durumlarda iyileşme sağlamak hemde aile fertlerinin gelecek beklentilerini artırmak için başka bir ülkeye veya ülke içindeki başka bir bölgeye göç eden kişileri kapsamı içine almaktadır (Göç Terimleri Sözlüğü, 2018: 37).

Mülteci: Zulüm, savaş veya şiddetten dolayı ülkesinden kaçmaya zorlanan kişilere denilmektedir. Mülteciler ırkı, dini, milliyeti ve belli sosyal gruplara üyeliğinden dolayı zulüm gören, bu yüzden ülkesinden kaçmaya zorlanan ve ülkesine

geri dönme hususunda derin korkular duyan kişilerdir. Mültecilerin ülkelerini terk etmelerindeki en önemli nedenler ise etnisite ve din temelli şiddet, kabile şiddeti ve savaşlardır (USAUNHCR, 2018).

Sığınmacı: Koruma alanında uluslararası sınırların ötesine geçen ve ev sahibi ülkenin hükümeti ile iltica talebinde bulunan kişiyi ifade etmektedir. Devlet organları tarafından kişinin sığınma talebinin değerlendirildiği dönemde kişi sığınmacı olarak tanımlanır. Eğer kişinin başvurusu onaylanırsa sığınan kişi resmi olarak mülteci statüsüne kavuşur (Choices Program; 2019).

Vatansız Kişi: Vatansız bir insanın uluslararası yasal tanımı, “yasanın işleyişi kapsamında herhangi bir devlet tarafından vatandaş olarak kabul edilmeyen bir kişi” dir. Yani bu kişilerin herhangi bir ülkeye vatandaşlık bağları yoktur. BMMYK’nın güncel rakamlarına göre dünya üzerinde 10 milyon vatansız kişi bulunmaktadır (UNHCR, 2019c).

Ülke İçinde Yerinden Edilmiş Kişi: Silahlı çatışma, genel şiddet içerikli durumlar, insan hakları ihlalleri, doğal veya insan kaynaklı afetler gibi durumlarda yaşadığı ülkenin dışına çıkmadan bulunduğu yeri ülke içinde terk etmek zorunda kalmış kişileri ifade etmektedir (IOM; 2018b). Ülke içerisinde yerinden edilmiş kişiler mülteci konumundaki insanların aksine uluslararası hukukun korumasından faydalanamazlar, kendi ülkeleri tarafından koruma altında bulunmaktadır (USAUNHCR; 2019).

Kayıtsız (Kaçak) Göçmen: En genel tanımı ile bir ülkeye yasadışı yollardan göç etmiş olan kişileri ifade etmektedir (Choies program, 2013: 6).

Yukarda ki alt kavramsallar ile göçmen çeşitlerinin irdelenmesi amaçlanmıştır. Göçmen genel kabulünün altında görüldüğü gibi birbirinden farklı şekilde bulunan alt tanımlamalar mevcuttur. Örneğin sığınmacı ve mülteci statüsünün bazen birbirine karıştırıldığı gözlenmektedir. Sığınmacı tanımı daha çok geçici olan bir durumu ifade etmektedir. Sığınmacı, mülteci konumuna erişebilmek için başvuruda bulunmuş kişiyi ifade ederken, bu statü için henüz başvuru yapmamış fakat sığınma eylemini gerçekleştirmiş insanlar da sığınmacı konumunda bulunmaktadır (Kalaycı, 2014: 5).

Bir diğer kavramsal farklılığına dikkat çekilmesi gereken husus ise göçmenliktir. Göçmenlik zorunlu sebeplerin sonucu olarak gelişen mülteci ve sığınmacı kimliğinin aksine daha çok gönüllülük arz eden, altında ekonomik rahatlama veya yaşam standardını yükseltmek gibi sebepleri barındıran bir terimdir. Bu konuyla ilgili olarak BMMYK, mülteci ve göçmen arasında önemli hukuki farklılıklar olduğunu, mültecilerin uluslararası koruma talebinde bulunan insanları ifade ettiğini söylemektedir. Mültecilik ve göçmenlik kelimelerinin bir arada kullanımı bilhassa mültecilerin yaşam güvenlikleri için zaruri bir şekilde ihtiyaç duydukları özel yasa korumalarına olan dikkati dağıtıp, bu olgunun ciddiyetine zarar verebilir. Özellikle basın yayın sektöründe bu terminolojinin kullanımında, konunun “*evrensel yaşam hakkı*” gibi ciddi bir meseleyi bünyesinde barındırması sebebiyle dikkatli olunması gerektiğine vurgu yapılmaktadır. (UNHCR, 2016: 1-2)

Çalışmalarını göç üzerine yapan bazı araştırmacılar içinde bulunduğumuz çağı dünya genelinde yaygınlaşan bir sayıya ve ağa ulaşmasından ötürü göç çağı olarak adlandırmaktadır (Castles vd., 2013; 5). Uluslararası Göç Örgütü’nün (International Organization for Migration-IOM) 2018 yılında yayınladığı rapordaki rakamlara göre bugün dünya genelinde 243 milyonun üzerinde uluslararası göçmen bulunmaktadır. 1970 yılında 84 milyon olan göçmen sayısı 2015 yılı itibariyle 243 milyona ulaşmıştır. Üstelik bu verilerdeki artış sadece rakam üzerinden olmamıştır, aynı zamanda oransal olarak da artmıştır. 1970 yılında dünya nüfusunun %2,3’ü göçmen iken 2015 yılında bu oran %3,3’e ulaşmıştır. Yani günümüzde dünya üzerinde yaşayan her 30 insandan birisi göçmen konumunda bulunmaktadır (World Migration Report, 2018: 15-17).

Aynı raporda göçmenlerin ikamet bölgeleri ile ilgili olarak verilen bilgilere göre yaklaşık 170 milyon göçmen Asya, Avrupa ve Afrika’da ikamet etmektedir. Türkiye’nin de coğrafi olarak bu üçgende yer aldığı göz önünde bulundurulursa göç olgusunun Türkiye’nin coğrafi konumu gereği ne kadar hassas bir mesele olduğu gerçeği daha fazla anlam kazanacaktır.

2.3.Göç Çeşitleri

Göç dinamik, değişken ve karmaşık bir olgudur ve sürekli bir devinim halindedir (Öner, 2012: 13). Göç birbiri içine girintili çıkıntılı bir hal almış ve kavramsal olarak iç

içe geçmiş bir olgudur ve her disiplinin kendi bakış açısıyla bakması sayesinde farklı bir sınıflandırma tablosu çizebilmektedir. Göç zaman içerisinde değişim gösterebilir, sürekli değişim halindedir dolayısıyla ilerleyen zamanlarda farklı sınıflandırma örnekleriyle de karşılaşılabilir. İleride ele alınacak olan göç türlerinde, yapılan göç sınıflandırmaları altındaki örneklendirme ve açıklamaların birbiri ile olan ilişkisi görülebilmektedir. Bu yüzden bu karmaşık olgu mümkün olduğunca anlaşılır bir şekilde ve farklı yaklaşım tarzlarıyla aktarılmaya çalışılacaktır.

Petersan'ın yapmış olduğu çalışma göç alanında yapılmış olan ilk ve önemli sınıflandırma örneklerindedir. Petersan göçü ilkel, zorunlu, itici, serbest ve kitlesel olmak üzere beşe ayırmıştır (Petersan, 1958: 259-266). Fichter yapmış olduğu çalışmada göçü gönüllü göç ve zorunlu göç olarak ikiye ayırmıştır (Fichter, 2006: 181). İçli, göçü zorunlu veya gönüllü olarak gerçekleştirilen coğrafi hareketlilik şeklinde iki ana gruba ayırmıştır (İçli, 2002: 181). Vanderkamp göçü ilk kez gerçekleştirilen göç, geri dönüş göçü ve özerk göç olmak üzere 3'e ayırmıştır (Vanderkamp, 1971: 1013). Yılmaz, göçü nedenlerine göre zorunlu ve gönüllü göç, amaçlarına göre çalışmak ve sığınmak odaklı göç, gerçekleştirilme şekline göre ise yasal ve yasadışı göç olarak gruplara ayırmıştır (Yılmaz, 2014: 1686). İçduygu ve Sirkeci, göçü belli merkezlere bölerek sınıflandırmalar yapmıştır. Bunlar; gönüllü göç-zorunlu göç, iç göç-dış göç, sürekli göç-geçici göç, ekonomik göç-siyasi göç şeklinde yapılmış sınıflandırmalardır (İçduygu ve Sirkeci, 1999: 250). Özkalp sosyoloji alanında yazmış olduğu kitabında göçü bireysel göçler ve kitlesel göçler olmak üzere iki ayrı başlık altında ele almıştır (Özkalp, 2009: 235).

ThoughtCo. Düşünce kuruluşunun göç sınıflandırmasına göre ise göçler zorunlu (forced), yer değiştirmeyi teşvik edici/özendirici (reluctant) ve gönüllü (voluntary) göçler olmak üzere üçe ayrılmaktadır (<https://www.thoughtco.com>; 2018).

Erdem 2017 yılında Malatya'da gerçekleştirdiği çalışmada göçü; *iç göç-dış göç, kırdan kente göç - kentten kente göç - kentten kıra göç, işçi göçü-beyin göçü-geri göç, zorunlu göç - gönüllü göç, döngüsel göç - diaspora göçü, bireysel göç - kitlesel göç - zincirleme göç, legal göç -illegal göç* olmak üzere 7 farklı gruplama yaparak sınıflandırmıştır (Erdem, 2017: 19).

Çalışmada yapılacak olan göç sınıflandırmasının yukarıda belirtilen göç çeşitlerini kapsayacak şekilde yapılmasına dikkat edilecektir.

2.3.1 William Petersan'a Göre Göç Çeşitleri

İlkel göçler; insanların doğal felaketlerle veya ekolojik bozukluklarla başa çıkamadığı durumlarda ortaya koydukları hareket eylemini ifade etmektedir. Burada insanlar bir doğal felaketten dolayı göç eylemini yapmak zorunda kaldıkları için genellikle ilk ikamet ettikleri bölgenin benzerine göç etme eğilimindedirler. Tarım toplumunun üyeleri tarım toplumuna, sanayi toplumunun üyeleri ise sanayi toplumuna göç etme eğilimi göstermektedirler. Aksi takdirde kültürel bir değişimle yüzleşebilirler. Aynı zamanda bu göçlerin belli bir hedefi olmaksızın gerçekleşen doğaçlama yönleri de bulunmaktadır. Burada önemli olan bir an evvel ikamet için en güvenli ve en uygun bölgeye ulaşmaktır çünkü sebep doğal anomalilerdir. Bu yüzden göçün eski gelenekleri yıkan ve insanların hayatına bir değişim getirme boyutunu da ifade eden yönü bulunmaktadır (Dixon, 1934: 420-425; Petersan, 1958: 259-266).

Zorunlu ve itici göçlerde; tetikleyici unsur ilkel göçlerdeki ekolojik bozuklukların aksine devlet ve sosyal bozukluklar olarak betimlenmiştir. Örneğin Nazi Almanya'sında Yahudilere yönelik yapılan çeşitli aleyhtar nitelikteki yasa ve eylemlerinin göç teşvikleri ve Yahudilerin trenler ile zorla göç ettirilmeleri buna örnek teşkil etmektedir. Zaten zorunlu ve itici göç arasında ki ayrımı da azda olsa göçmenlerin irade gösterebilme durumları açıklamaktadır (Petersan,1958: 256-259).

Serbest göçler; ilk iki göç türündeki zorunluluk arz eden olayların aksine, göç eylemini gerçekleştirme olayının göçmenin iradesine bağlandığı durumları ifade etmektedir. Yani burada göç eden insanlar fizyolojik eksikliklerini tamamlamak veya macera aramak gibi amaçlardan dolayı kendi iradeleri ile göç etmektedirler (259-266, Petersan: 1958).

Kitlesele Göçler; Bu göç türüne göre göç eden insanların varlığı devam ettiği sürece göçün başlıca sebebi daha önce göç etmek olacaktır. Kişisel insiyatife bağlı olarak gelişen az sayıda bireyin göç etmesi neticesinde öncü grubun göç ettikleri bölge

ile ilgili olarak göçü cazip kılan söylemleri, hemen ardından gelişecek bir kitlesel göç hareketini doğurabilir (Petersan, 1958: 259-266; Hansen and Schlesinger, 1940:77-78).

Petersan'ın 5'li göç sınıflandırmasında göç eyleminin ilk üçünün daha çok zorunlu sebepler ile diğer ikisinin ise kişisel inisiyatif neticesinde geliştiği görülmektedir. Bu bakış açısına göre göç olayları aslında kişisel inisiyatif dışında gelişen zorunlu göçler ve şahsi iradenin daha fazla söz sahibi olduğu gönüllü göçler olmak üzere iki grup altında da toplanabilir.

2.3.2 Gönüllü ve Zorunlu Göçler

Gönüllü ve zorunlu göç sınıflandırması literatürde yapılmış olan en kapsayıcı göç sınıflandırmaları arasında bulunmaktadır. Bu sebepten ötürü gönüllü ve zorunlu göç sınıflamasının ayrıntılı ele alınması planlanmaktadır. Tezimizin temel odak noktasını oluşturan mültecilik ile arasında da kapsayıcı ve yakın bir kavramsal ilişki olduğundan dolayı özellikle zorunlu göç kavramı üzerinde detaylı bir duruş sergilenecektir.

Yalçın'a göre gönüllü göç, göç iradesinin başlangıç döneminden, son aşamasına kadar bireyde olduğu durumu ifade etmektedir. Burada fiziksel hareketlenme sürecinin şekillenmesi bireysel irade altında bulunmaktadır (Yalçın, 2004: 17). Bir başka tanıma göre gönüllü göç ister ülke içinde gerçekleşsin ister ülke dışında, daha iyi ekonomik koşullara erişmek veya daha iyi bir yaşam kalitesini elde etmek amacıyla gerçekleştirilen eylemleri ifade etmektedir (Erkayhan, 2011: 7).

ThoughtCo. Düşünce kuruluşu ise bireylerin gönüllü olarak göçe karar vermeden önce itici ve çekici faktörler bağlamında çeşitli analizler yaptığını ve bu analizlere göre daha cazip geleni tercih ettiğini belirtmiştir. Burada insanları harekete geçiren faktörlere; daha iyi bir ev, iyi iş fırsatlarının sunulduğu bir coğrafyada yaşama isteği, evlilik veya emeklilik gibi hayat gidişatında değişiklikler meydana getiren durumlar, siyasi başlık altında toplanabilecek eşcinsellik gibi özelliklerden dolayı bu tarz haklar tanıyan devletlerde yaşama isteği ve bireysel kişiliklerle ilişki kurulabilecek şehir yaşantısından bıkmış bir bireyin banliyö tarzı kırsal yerleşkelerde yaşama isteği örnek olarak verilebilir (www.thoughtco.com, 2018).

Zorunlu göçün aksini ifade ettiği durumları düşünürsek gönüllü göçe örnek olarak işçi göçleri, eğitim amaçlı gerçekleştirilen göçler, tedavi amaçlı gerçekleştirilen sağlık göçleri, turizm göçleri de örnek olarak verilebilir.

Zorunlu göç olgusu ise kişisel istekten bağımsız olarak gelişen durumları ifade etmektedir. IOM zorunlu göçleri kişilerin yaşama hakkını ve kişisel refahlarını tehdit eden doğal veya insan kaynaklı sebeplere karşı gelişen fiziksel hareketler olarak tanımlamaktadır. Bu genel tanımlama içerisine; mülteciler, yerinden edilmiş kişiler, doğal/çevresel felaket mağdurları, açlık gibi sebeplere bağlı olarak göç etmiş olan kişilerde dâhil edilebilir (www.iom.int, 2018b).

BMMYK'nın zorunlu göçün kapsamı içerisine giren mültecilerle ilgili en büyük uluslararası insani yardım kuruluşlarından birisi olduğu bilinmektedir. Fakat İlgili kuruluşun 1951 Cenevre Sözleşmesi'nde tanımladığı mülteci kavramının darlığı zorunlu göç kavramını karşılayamamaktadır. Literatürde bununla ilgili yapılmış çeşitli tartışmalar söz konusudur. Bu duruma mukabil literatür çalışmalarında mülteci çalışmaları ile birlikte zorunlu göç çalışmaları da sayısal olarak anlam kazanmaya başlamıştır (Öner, 2012: 183).

Literatürde zorunlu göçle ilgili olarak yapılmış çeşitli sınıflandırmalar mevcuttur. Örneğin; Simon zorunlu göç olgusunu mekân, neden ve zaman başlığı altında ayrı ayrı sınıflandırmıştır. “Mekânsallık” başlığı altında topladığı sınıflandırmada; ülke içerisinde kalanlar ve ülke dışına çıkan zorunlu göçmenler şeklinde iki ana ayırım yapmıştır. Mülteci, sığınmacı ve uluslararası göçmenleri ülke dışına çıkan zorunlu göçmenler; ülke içerisinde kalanları ise ülke içi zorunlu göçmenler olarak tanımlamıştır. “Neden” başlığı altında yapmış olduğu sınıflandırmada ise 1951 Cenevre Sözleşmesi'ndeki mültecilik tanımını karşılayan kişileri mülteci olarak tanımlamıştır. Geri kalanları (iklim değişikliği, doğal afetler veya çevresel koşullara bağlı olarak yerinden olmuş kişileri) tanımlayan herhangi uluslararası hukuki bir tanım olmadığından dolayı ülke dışına çıkmamaları koşulu ile ülke içerisinde kalmış kişiler şeklinde tanımlamıştır. Üçüncüsü ise “zaman” sınıfı altında yaptığı sınıflamadır. Bu sınıflama çeşidi ikiye ayrılmaktadır. Yerinden edilme işleminin gerçekleştiği andan itibaren kısa süreli iyileştirme çalışmalarına ihtiyaç duyulan dönemdeki zorunlu göçmenler acil çözüm gerektirenler şeklinde tanımlanmıştır. Uzun zaman önce

yerlerinden edilmiş olan, yıllardır kamplarda veya başka yerlerde ikamet eden kişilerin durumu ise uzun süren mülteci durumu başlığı altında incelenmiştir (Loescher and Milner, 2013: Öner, 2012: 184).

Castles zorunlu göçlerin mevcut küresel ve toplumsal dönüşüm süreçleriyle yakından ilişkili olduğunu söylemiştir (Castles, 2003: 13).

Zorunlu göç eylemlerinin altında çok çeşitli sebepler yatmaktadır. Örneğin Cernea zorunlu göç olaylarını kalkınma, savaşlar-askeri çatışmalar-etnik/siyasi baskılar ve doğal kaynaklı felaketlerin sebep olduğu zorunlu fiziksel hareketlenmeler olarak 3 başlık altında toplamıştır. Cernea bu kişilerin ulusal sınırları aştığı takdirde uluslararası mülteci, eğer ülke içerisinde kalırsa ulusal mülteci olarak tanımlanabileceğini belirtmiştir. Her iki grubun da zorunlu yerinden edilmiş popülasyon olarak genel başlık altında toplanabileceğini belirtmiştir (Cernea and McDowell, 2000: 1).

Bunlar içerisinde kalkınma kaynaklı zorunlu göç olaylarını; barajlar, havaalanları, yol inşaatları, lüks konutlar, oyun parkları gibi gelişim ve kalkınma projeleri tetiklemektedir. (Cernea and McDowell, 2000: 1). Bu şekilde yerinden edilmiş olan kişilerin bazıları geçim kaynaklarını yeniden inşa edebilseler de bazıları yoksulluk ve marjinalleşme ile karşı karşıya kalabilmektedirler (Roy, 1999:4). Myers çevresel bozulmalar, doğal afetler, endüstriyel kazalar ve kirliliğe bağlı olarak gelişen nüfus hareketlenmelerini ise çevresel mülteciler başlığı altında toplamıştır (Myers and Kent, 1995: 17-35). Mülteci hareketlenmelerinin altında yatan bir diğer sebep ise sömürü amaçlı kullanılan insanlardır. İnsan sömürgeciliği ve cinsel işçilik yapılması amacıyla özellikle savaş ve çatışmaların olduğu bölgelerden yüksek miktarda bir insan popülasyonu hareket halinde bulunmaktadır (Gallagher, 2002: 25-28).

Bir ülkenin içinde bulunduğu iç karışıklık, terör olayları, savaş gibi ülke refahını baskı ve şiddetle yok eden iç güvenlik problemleri de zorunlu göçlerin diğer sebepleri arasında tanımlanmaktadır (Yalçın,2004). Zorunlu bir şekilde göç eden kitlenin geldikleri ülkedeki göç sebeplerini oluşturan bu iç huzursuzluk ve terör olayları ev sahibi ülkelerin bu kitlelere bir güvenlik olgusu çerçevesinde bakmasına sebep olmuştur. Özellikle 11 Eylül saldırıları ve sonrası dönemde mülteciler ülkelerin ulusal güvenliğini tehdit eden sinsi ulus ötesi düşmanlar olarak tanımlanmıştır (Weiner, 2001: 177-199).

Sömürgeci ülkelerin petrol, elmas ve silah ticareti gibi unsurlar üzerinde kurduğu ekonomik çıkarlar, savaşlar başlatmış ve zorunlu göçü bu denklemin uzun yıllar süren bir parçası haline getirmiştir. Muhafaza, insani yardım, barışı koruma misyonları ve en son raddede ortaya çıkan askeri müdahale seçenekleri gibi politikalar zorunlu göçün önüne geçmek, bu olguyu engellemek için yetersiz kalmıştır. Batı ise bu durumlar çerçevesinde az gelişmişliğe ve çatışmaya sebep olan uluslararası ekonomik ve politik bir düzen yaratarak zorunlu göçü durduraktan çok daha fazlasını yaptığını göstermiştir (Castles, 2003:18).

Zorunlu göçler toplumların sosyolojik ve kültürel çeşitliliklerine ve ulus ötesi toplulukların artmasına katkıda bulunarak toplumsal dönüşümler de meydana getirmiştir (Castles, 2003:19). Özellikle 2011 yılından sonra Kuzey Afrika ve Orta Doğuda meydana gelen ayaklanmalar bölgenin büyük bir değişimle yüzleşmesine sebep olmuştur. Bu olaylar neticesinde dramatik bir ölçüde artan göçmen ve mülteci nüfusu ve beraberinde ortaya çıkardığı yeni gelişmeler geniş yelpazelere yayılmış ve bu yayılım alanlarından birisini de ulus kavramlarının sorgulanması olmuştur (Seeberg, 2013: 137). Burada göç vasıtası ile oluşmuş olan ulus ötesi topluluklar ekonomik, politik, sosyal ya da kültürel nitelikte olabilecek tekrarlayan kalıcı sınır ötesi faaliyetlere katılan iki ya da daha fazla ülke menşeli grup olarak tanımlanabilir. Üstelik artan teknoloji, hızlı gelişen ulaşım ve iletişim ağları göçmenlerin kökenlerine bağlılıklarını, başka yerde muhafaza etmelerini ve aynı zamanda farklı yerlerde ikametler oluşturmaktansa birlikte topluluklar inşa etmelerini de sağlamaktadır (Cohen, 1997: 173). Bu durum göçmen nüfusun asimilasyonu ile ilgili olan sürecin mümkün olmadığına, dair görüşü desteklemektedir (Yalçın, 2004: 63). Göçle ilgili ortaya atılan birçok teori mevcuttur bu teoriler göç sürecini çeşitli açılardan sebep, süreç ve sonuç bağlamında ele almıştır. Göçle ilişkili dolaylı teorilerde de insanların kendi öz benliklerinden ve kimliklerinden vazgeçemeyeceğine dair görüşler de bu durumun destekçisidir. (Yalçın, 2004: 94)

Yalçın'ın da belirttiği gibi işgücü fazlası olan bir nüfus bir ülkeye girdiği zaman kendisini politik ve toplumsal sorunlar ile birlikte bir temsil yeteneği kazanabilir (Yalçın, 2004: 45). Türkiye Cumhuriyeti'nin Suriye'den aldığı göç zorunlu bir göçtür. İşgücü açığı gibi sebepler neticesinde oluşan bir durumu temsil etmemektedir. Bu yüzden bu konunun Türkiye'nin yüzleştiği son 7-8 yıllık süreçteki zorunlu göç olayı bağlamında ele alınması gerekmektedir.

2.3.3 İç Göç ve Dış Göç

Göç ile ilgili yapılan sınıflandırmalardan birisi de göçü iç göç ve dış göç olmak üzere ikiye ayıran, ülkelerin sınırları ile ilişkili olan çeşididir.

Bu minvalde literatürde iç göç; bir ülkenin kendi sınırları içerisinde yer alan bölgeler arasında gerçekleştirilen fiziksel hareketlenmeler şeklinde tanımlanmıştır (Sağlam, 2006:34). İç göç de kendi içerisinde çeşitli sınıflandırmalara tabi tutulabilir. Örneğin; Sirkeci, iç göç olgusunu kırdan kente, kırdan kıra, kentten kente, kentten kıra olmak üzere dört farklı şekilde sınıflandırmıştır. Sirkeci, iç göçün altında sınıflanmış olan çeşitlerini belli bir oranda her zaman görebilsek de iç göç çeşidinde ki yoğunluğun belli yıl aralıklarında ön plana çıktığını belirtmiştir (Sirkeci ve İçduygu, 1999: 250).

Sirkeci'nin ortaya koyduğu açıklamalar daha önce belirtilen “ göç dinamik bir olgudur, sürekli değişim içerisinde, zamana ve yere göre farklı sebepler ve farklı sonuçlar ortaya çıkarabilir” ifadesinin destekleyicisi niteliğindedir.

Türkiye bağlamında iç göç türlerini referans alarak bir değerlendirme yaptığımızda özellikle 1960'lar sonrası kentlerdeki sanayileşme ile beraber kırdan kente yoğun bir iç göç hareketi ile karşı karşıya kalındığı görülmektedir. 1950'li yıllarda Türkiye nüfusunun %19'unu kentsel nüfus oluştururken, 1990'lara gelindiğinde bu oran %56 ya yükselmiştir. Bu istatistiğin temelinde ise 1960'larda kırsalın iticiliği 1970, 80 ve 90'lı yıllarda ise kentlerin çekiciliği yatmaktadır (Sirkeci ve İçduygu, 1999: 250).

İç göç olgusuna daha derin bakıldığında iç göçün gerçekleşmesinde çeşitli faktörlerin söz sahibi olduğu görülmektedir. Yılın belli zamanlarında çalışma amaçlı gerçekleştirilen mevsimlik göçler, kısa süreli üniversite öğrencileri gibi grupların gerçekleştirdiği eğitim göçleri ya da devlet memurlarının tayin ile gerçekleştirdiği fiziksel hareketlenmeler, şehir hayatının ulaşım, iletişim, sağlık ve refah yönüyle daha iyi imkânlarla sahip olmasından kaynaklanan göçler, kırsal bölgelerde tarımda makineleşmenin sonucunda ortaya çıkan işsizlik faktörünün yol açtığı göçler, topraksızlaşma ya da toprakların tek elde toplanmasından kaynaklanan göçler bunlara açıklayıcı örnekler olarak verilebilir. Öte yandan can ve mal güvenliğinin tehlike altına girmesine sebep olan savaş ve terör gibi olaylar, kan davaları iç göçün diğer sebepleri

arasında gösterilmektedir. Bunun örneği geçmiş yıllarda Türkiye’de Doğu ve Güneydoğudan yapılan göçlerle tecrübe edilmiştir. (Sirkeci ve İçduygu, 1999: 250; Sağlam, 2006: 34-37) .

Verilen en son örnek iç göçün de zorunlu ve gönüllü bağlamında değerlendirilebileceğini göstermektedir. Örneğin gönüllü ve zorunlu göç olarak yapılan ayrımında zorunlu göçe örnek olarak büyük kalkınma projelerinin yol açtığı ülke içerisinde gerçekleştirilen göçler de iç göç, dış göç bağlamında ele alınabilir.

Kuhn yapmış olduğu bir çalışmada iç göç olgusunun gönderen tarafın az gelişmişlik yönünden beslenebileceğini ve göç için gerekli teşvik ve kaynakların gelişme süreçleri tarafından sebeplendirilebileceğini ifade etmiştir (Kuhn, 433: 2015). Aynı eserinde Kuhn göçün zamansal ve mekânsal değişkenlere bağlı olarak şekillenebileceğini ve sürekli değişen sınırların göç popülasyonları konusundaki bilgi kontrolünü zorlaştırdığını ifade etmiştir (King and Skeldon, 2010:14-18). Ayrıca bu durum fonksiyonlar ve niyetler tarafından da etkilenebilir. Örneğin; göç ile ilgili bilgi envanterinde yer alan mevsimsel göçler, kısa süreli gerçekleşen okul, doğum, engelli bakımı gibi sebepler bunlara örnek olarak verilebilir (Kuhn, 2015: 433).

Daha geniş perspektifte konuya eğilim gösterildiği zaman Nijerya’da yapılan bir araştırmanın; özellikle cinsel sınırlılığı bulunan genç popülasyon arasında sahra altındaki kırsal Afrika şehirlerinden kentsel Afrika şehirlerine doğru cinsel özgürlük tabanlı bir iç hareketlenme gerçeğini gösterdiği görülmektedir. Özellikle bu hareketlenme ilerleyen zamanlarda AIDS-HIV gibi çeşitli sekonder olağan dışılıklarda meydana getirebilmektedir. (Brockerhoff and Biddlecom, 1999: 833-834; Mbero and White; 2011:1284-1285).

Çin’de yapılmış olan bir araştırma incelendiğinde ise daha farklı bir iç göç kimliği ile karşı karşıya kalındığı görülmektedir. Ülkelerin kendi içerisinde yaptıkları reformist hareketler, bir takım sistematik, bürokratik düzenlemeler de bazen böylesine göç hareketleri meydana getirebilmektedir.

Örneğin, Çin’de kırsal kentsel nüfus dengelenmesini sağlayan ve kentsel alanlara göç etme konusunda kırsal popülasyona bir engel teşkil eden Hukoi sistemi 1980’lerin başından itibaren kaldırılmış ve Çin, kentsel alanlarda özellikle 1990’lı

yıllardan itibaren hızlı bir nüfus hareketlenmesi ile yüzleşmiştir. (Shen, 2010: 223-245). Çin'in kalkınma konusundaki atılımları ile etki tepki şeklinde gerçekleşen bu durum popülasyonun hızlı artışı ile birlikte sanayinin daha da hızlı gelişmesini, yoğun kömür kullanımının sebep olduğu asidik kirlilikleri, sanayi atıklarının su kaynaklarını kirletmesi gibi çevresel kirlenmeleri, yoğun karbondioksit salınımının sebep olduğu klimatolojik anormallikleri ve benzeri durumları da beraberinde getirmiştir. (www.cfr.org, 2018).

Ülke sınırları içerisinde gerçekleşen iç göç olgusunun bu bağlamda ele alınması özellikle 1950 ve 60'lı yıllardan sonra yoğun kırsal-kentsel göç olayına maruz kalmış olan Türkiye açısından çevresel yansımaların tespit edilmesi ve buna yönelik önleyici ve tedavi edici politikaların oluşturulması bağlamında önem arz etmektedir.

Yalçın ise iç göçün nedenleri olarak, kırsal alanlarda tarımda makineleşme ve teknolojik güçlenme, büyük kentlerin bazılarında görülen süratli sanayileşme, hızlı nüfus artışı, köyün itici ve kentin çekici faktörleri, periferde ortaya çıkan kan davaları ve terör olayları gibi kişi ve aile güvenliğini tehdit eden durumları göstermiştir. İç göçün ortaya çıkardığı kontrolsüz kentleşme, perifer ve santraller arasındaki nüfus dengesizliği zamanla dış göç olgusunu da ortaya çıkarmıştır. Yalçın eserinde kentlerde yaşayan nüfusun dış göç hareketine kırılğanlığını kırsal nüfusa oranla daha fazla olarak nitelendirmiştir (Yalçın, 2004: 115-118).

Otoi ve arkadaşları yapmış olduğu çalışmada kır-kent arasında gerçekleşen iç göç olgusunun uluslararası göçü tetikleyebileceğini ifade etmişlerdir. Otoi ve arkadaşları 1999-2010 yılları arasında OECD ülkeleri üzerine gerçekleştirmiş oldukları çalışmada iç göçteki %1'lik artışın dış göçe %0,42'lik bir yansımalarının olabileceğini tespit etmişlerdir (Otoi vd., 2014: 1012-1014). Kırdan kente aşırı hareketlenmenin bir sonucu olarak kentlerde oluşabilecek iş gücü fazlası, zaten fiziksel devinim sürecini başlatmış olan bireyi veya hane halkını veya bir hane halkı üyesini yurt dışına yönelme niyetine de sokabilmektedir.

İç göçlerin bir uzantısı olarak da devam edebilme kabiliyetiyle dikkat çekilen dış göç olgusu (Otoi, 2014: 1012-1014) literatürde bir ülkenin sınırlarını aşarak başka bir ülkeye yapılan fiziksel geçiş hareketi olarak tanımlanmıştır. Bu göç türünün tıpkı iç göçlerde olabildiği gibi kendi içerisinde zorunlu veya gönüllü şekilde gerçekleşebilme

potansiyeli bulunmaktadır. İnsan kaynaklı afetler, teknolojik afetler ve doğal kaynaklı afetler zorunlu dış göçlere, refah seviyesinin artırılması gönüllü dış göçlere sebep olabilmektedir (Şahin, 2013: 50).

Yukarıda da belirtildiği gibi ülke sınırları dışına çıkan dış göç olgusu sadece ekonomik boyuttan ibaret değildir. Mülteciler, sığınmacılar ve diğer zorunlu göçmenler de uluslararası göç akışının bir parçasıdır. Oberg bu konu üzerine yapmış olduğu bir çalışmada dış göçü sert faktörler ve yumuşak faktörler şeklinde temellendirmiştir. İç çatışmalar, sosyal huzursuzluklar, insani krizler ve doğal kaynaklı felaketler sert faktörleri; ekonomik sıkıntılar, işsizlik gibi problemler ise yumuşak faktörleri oluşturmaktadır (Oberg, 1994: 371).

Şekil 2.1. Oberg' in Dış Göçü açıkladığı Sert ve Yumuşak Faktörlerini Gösteren Şekil

Kaynak: (Oberg, 1994:371)

Özellikle zorunlu göç olgusunun temelinde yatan teknolojik afetler, insan kaynaklı afetler ve doğal kaynaklı afetler göçe hem sebep hemde sonuç bağlamında bir afet yeteneği kazandırmaktır. Göç bir afettir.

Chiswick 2015 yılında gerçekleştirmiş olduğu çalışmada özellikle iki büyük dünya savaşı, büyük buhran ve birçok farklı destinasyondaki göç kısıtlamaları gibi sebeplerden dolayı düşük orandaki uluslararası göçmen sayılarının 1950'li yıllara kadar daha az oranda seyrettiğini fakat kısıtlamaların ortadan kalkması ile birlikte göçmen rakamlarının artmaya başladığını söylemiştir (Chiswick and Miller, 2015: 212). Örneğin; 1990 ile 2017 yılları arasında ülke sınırlarını aşan göçmen sayısı BM

tarafından 2017 yılında yayınlanan rapora göre %69 artışla 258 milyona ulaşmıştır (UN, 2017: 1).

Oral ve Ersever yapmış oldukları çalışmada dış göçleri kendi içerisinde beyin göçü, işçi göçü ve mübadele göçü olmak üzere 3 gruba ayırmıştır. Eğitimli ve yetenekli kişilerin az gelişmiş ülkeden daha gelişmiş bir ülkeye göçünü “beyin göçü”, çalışarak para kazanmak amaçlı yurt dışına gerçekleştirilen göçleri “işçi göçü”, bir anlaşmanın esasları itibariyle ülkeler arası değiş-tokuş şeklinde gerçekleştirilen göçleri ise “mübadele göçü” şeklinde tanımlamıştır (Oral ve Ersever, 2014: 51).

Tekeli ve Erder dış göçü kısa süreli veya uzun süreli gerçekleşip gerçekleşmemesine bakılmaksızın, bazen yaygın sebepler bazense kendine has sebepler neticesinde gelişen farklı toplumsal sistemler arasındaki geçişler şeklinde tanımlamıştır (Tekeli ve Erder, 1978: 50).

Balbo 2006 yılında yapmış olduğu çalışmada ulus ötesine taşan dış göç olgusunu küreselleşme ve aşırı kentsel gelişim ile temellendirilmiştir. Evrensel anlamda kolaylaşan medya erişimi insanların yaşam koşullarındaki farklılıklar hakkında daha fazla bilgi sahibi olmasını ve ulaşımın kolaylaşmasını sağlamış ve bu durum göç eylemine kolaylaştırıcı bir etki de bulunmuştur (Balbo and Marconi, 2006: 707).

2017 yılında Mozambik’te yapılan bir araştırmaya göre yurt dışına gerçekleştirilen göç, geçim kaynaklarını güvenceye alarak riski daha geniş alana yaymak, istikrarlı likidite girişleri sağlamak ve sosyal koruma yapmak amacıyla gerçekleştirilmektedir (Mendola, 2017: 3).

Mergo tarafından Etiyopyalı göçmenler üzerinden yapılan bir araştırma göç olgusunun Etiyopya ekseninde az oranda eğitim amaçlı, ağırlıklı olarak ise siyasi kargaşa, sosyo ekonomik krizler, savaş, kıtlık ve zulüm gibi sebeplere bağlı olarak geliştiğini ifade etmiştir (Mergo, 2016: 71).

2.3.4 Bireysel Göç ve Kitlesele Göç

Göç Terimleri Sözlüğü’ne göre; bireysel göç kişilerin bireysel veya ailesel kararları neticesinde gerçekleştirdikleri göç eylemleridir (Göç Terimleri Sözlüğü; 2009:5). Ağır ve arkadaşlarına göre bireysel göç kişinin kendine has iradesiyle göç

etmesi olayıdır. Burada göç eylemini kolaylaştıran faktörlerden birisi de kişinin sahip olduğu yetenek, beceri, birikim ve donanımdır (Ağır ve Sezik, 2015: 98). Bireysel göçlerin sebep, sonuç ve süreç gibi bütün bağlamlarda değerlendirilmesi bu konunun farklı boyutlarda da anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Örneğin; Fassioa ve arkadaşları yetenekli göçmenlerin İngiltere, Almanya ve Fransa'daki araştırma ve inovasyon faaliyetleri üzerine bir araştırma yapmışlardır. Fassioa ve arkadaşları gerçekleştirdikleri bu çalışmada yüksek eğitilmiş göçmen nüfusunun inovasyon ve araştırma faaliyetlerinde katkı sahibi olduklarını, farklı kültürel geçmişe sahip olmanın vermiş olduğu bir avantaj ile yeni şirket yönetim modellerinin oluşturulmasında ve uluslararası ticarete ithalat ve ihracat süreçlerinde kolaylaştırıcı etkilerini bulmuşlardır (Fassioa vd., 2018:12).

Bertoli yapmış olduğu çalışmada kazanç durumunun göç eyleminde bireysel karar verici olarak önemli bir yere sahip olduğunu ve bunun uluslararası göç akışlarını da etkilediğini belirtmiştir (Bertoli vd., 2013: 90).

Bireysel göçün kitlesel göçten ayrılma durumu göç eden kişilerin sayıları üzerinden ortaya çıkmaktadır. Bunun haricinde bir ayrışma sebebi olarak ise zorunluluk ve gönüllülük durumu ele alınabilir. Yukarıda zorunlu ve gönüllü göçü tartıştığımız yazımızda zorunlu göçün ortak toplumsal problemler veya bir bölgede bir arada yaşayan popülasyona yönelik olarak ortaya çıkan tehditler neticesinde geliştiği ifade edilmiştir. Örneğin; meydana gelen bir deprem, sel felaketi veya nükleer bir felaket o bölgede yaşayan popülasyonun kitlesel hareketlenmesine sebep olabilir. Yine bir ülke topraklarında yaşanan iç savaş, terörizm, güvenlik problemleri, etnik çatışmalar ve siyasi baskılar bir bölgede veya ülke genelinde kitlesel göç olayını meydana getirir. Fakat bireysel göçler hakkında yukarıda ki tanımdan da yola çıkarak, yoksulluk veya işsizlik gibi ekonomik faktörlerin tetiklediği durum karşısında gelişen bir olgu şeklinde yorum yapılabilir. Aynı şekilde eğitim amaçlı, turizm amaçlı, atama merkezli, tedavi amaçlı bireysel göçler de gerçekleşebilir. Kişinin kendi yeteneği ve bilgi birikiminin bir yansıması olarak gerçekleşen beyin göçü de yukarıda da belirtildiği üzere buna örnek olarak verilebilir. Burada önemli olan göç olayının şahsi inisiyatif çerçevesinde gerçekleşmesidir. İleride göçle ilgili ağ teorisinde de değineceğimiz bireysel ya da Petersan'ın deyimiyle serbest göçlerin kitlesel göçlere dönüşme mekanizması da bulunmaktadır.

Ağır ve arkadaşları kitlesel göçleri ekonomik ve sosyal problemlerin yol açtığı travmaların toplumun genelini içine alan boyutunda meydana getirdiği bir tepki şeklinde tanımlamıştır (Ağır ve Sezik, 2015:5). Harunoğulları günümüzde ortaya çıkan kitlesel göçlerin genellikle ülkelerde yaşanan iç karışıklıklardan kaynaklanabileceğini insanların bu iç karışıklıkların kendilerine yansıyacak ölüm ve yaralanma gibi risklerinden kaçınmak amacıyla kitleler halinde hareket ettiklerini belirtmiştir (Harunoğulları, 2016:30).

Kitlesel göçlerin yukarda bahsedilen yönleri aracılığı ile daha çok zorunlu göçler ile bir bağlantı kurma girişiminde bulunduğu görölmektedir. Gerek politik, sosyolojik karışıklıklar gerekse doğal etkenler kitlesel göçe zorunlu göç sıfatını da katan faktörler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kitlesel göçün bir diğer sebebi olarak ise karşımıza Petersan'ın kuramında belirtmiş olduğu durum çıkmaktadır. Petersan'a göre göçün sebeplerinden birisi de daha önce gerçekleşmiş olan göçlerdir. Öncü grubun göç ettikleri bölge ile ilgili olarak göçü cazip kılan söylemleri, hemen ardından gelişecek bir kitlesel göç hareketini doğurabilir (Petersan, 1958:259-266). Bu durum akut olarak gelişmiş olan zorlayıcı ve kitlesel göçlerin aksine zamana yayılım göstermiş olan bir kitlesel göç hareketi niteliğini taşımaktadır.

Çin'de yapılan bir araştırma Çin'in en önemli festivali olarak nitelendirilen yeni yıl bayramında gerçekleşen yoğun nüfus hareketlerini modern kitlesel insani göç olarak değerlendirmiştir. Çin Yeni Yıl Bayramı çerçevesinde gerçekleşen nüfus hareketleri dünyanın en büyük yıllık insani hareketi şeklinde nitelendirilmektedir. Sayılarla ifade etmek gerekirse 2009-2013 yılları arasında ülke genelindeki yolcu akışı 2,4-3,4 milyar seviyesine ulaşmıştır. Pekin merkezli yapılan bu araştırmada Çin Yeni Yıl Bayramı döneminde gerçekleşen modern kitlesel göç hareketinin akraba ziyareti veya tatil gibi diğer sebepler neticesinde geliştiği görölmektedir. Gerçekleşen yoğun nüfus hareketlerinin kentsel ısı miktarının değişiminde de önemli bir pay sahibi olduğu tespit edilmiştir. Gerek sayısal yoğunluğu gerek etkileri bağlamında bu olayın modern kitlesel göç olayı çerçevesinde değerlendirilmesi literatüre yeni bakış açıları kazandırması yönüyle önem arz etmektedir (Zhang, 2015: 1038-1040).

Daha önceden de belirtildiği gibi göç kavramları daha çok karmaşık ve iç içe geçmiş boyutu ile karşımıza çıkmaktadır. Örneğin gönüllü göç altında ele alınan bir konu bireysel göç altında da ele alınabilir. Aynı şekilde kitlesel göç altında irdelenen bir durum zorunlu göç altında da değerlendirilebilir. Biraz daha ileri gidip her kitlesel göçün kendi içerisinde bir bireysel göçü barındırdığı bile iddia edilebilir.

2.3.5 Düzenli Göç ve Düzensiz Göç

Literatürde göç sınıflamaları ile ilgili olarak yapılmış olan bir diğer tanımlamada düzenli göç ve düzensiz göç şeklinde yapılan sınıflamadır. Göç Terimleri Sözlüğü'ne göre düzenli göç kaynak ülkeden ayrılışı ve ev sahipliği yapacak olan ülkeye seyahati, girişleri ve transit geçişleri yasal mevzuatlara uygun şekilde düzenleyen hali hazırdaki ikamet yerinden yeni bir yerleşim yerine gitme işlemidir (Göç Terimleri Sözlüğü, 2009:15).

Bu tanımlamaya göre düzenli göç hareketinin tamamen yasal çerçevede gelişen bir olgu olduğu ifade edilebilir. Keeley'nin OECD Library'de yapmış olduğu bir çalışmaya göre tarihte anlamlı derecedeki ilk düzenli göç hareketlerinin köleleşmenin zorlaşmaya başlamasından ötürü özellikle Avrupa ülkeleri ve Amerika'nın iş gücü ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla Asya, Afrika ve Karayipler'den yoğun miktarda göçmeni almasıyla birlikte başladığı söylenebilir (Brian, 2009: 24-27).

Düzenli göç hareketlerinin 19.yy'da milenyum çağının son en büyük göç akımı yine işgücü ekseninde gelişmiştir. İkinci dünya savaşı sonrasındaki dönemde ise savaşın yaralarını sararak ekonomik gelişme katetmek isteyen bazı Avrupa ülkeleri eski kolonilerinden ve bazı gelişmemiş ülkelere yasal misafir işçi statüsü ile göçmen kitlesi almışlardır. Düzenli göç tarihinde savaşlar ve ekonomik buhranların nüfus hareketlerini yavaşlattığı aralıklar olsa da uzun dönemli göçmen miktarlarında sürekli artış yaşanmıştır. Özellikle 1950'li yılların ardından kurulan Avrupa Birliği(AB) ve birlik içerisindeki hukuki serbest dolaşım gelişimi yeni bir göçmen hareketliliğine perde aralamıştır. Günümüzde ise düzenli göç hareketlerinin kendini devam ettirme şekli farklı coğrafyalar arasında gelişen servet eşitsizliğinden kaynaklanmaktadır. Köken ülkede ortaya çıkan yoksulluk ve işsizlik gibi etkenler ve gelişmiş ülkelerin nüfusunun

azalması modern düzenli nüfus hareketlerinin ekonomik sebebi olmuştur (Canpolat, 2015: 35-36).

Göç Terimleri Sözlüğü düzensiz göçün açık ve genel bir tanımının olmamasını belirtmekle beraber düzensiz göçü göç eden kişinin herhangi bir ülkeye girmek, orada ikamet etmek ve çalışmak için gerekli yasal aidiyetlerden yoksun olması şeklinde tanımlamaktadır. Düzensiz göç genel mahiyette insan ticareti ve göçmen kaçakçılığı ile ilişkilendirilmektedir (Göç Terimleri Sözlüğü, 2009:15).

Türk Kızılay'ı Göç ve Mülteci Hizmetleri Müdürlüğü'nün hazırlamış olduğu göç raporunda düzensiz göç bir ülkenin yabancı girişine yasal olmayan yollardan maruz kalması, bu yabancıların yasal olmayacak şekilde ülke topraklarında konaklaması ve hukuki süre içerisinde ülkeden ayrılmaması şeklinde tanımlanmıştır. Düzensiz göç; hedef ülkeler, transit ülkeler ve kaynak ülkelerin hepsi açısından yasal olmayan şartlar altında gerçekleştiği takdirde söz konusu olabilir (Türk Kızılay'ı, 2017:10-11).

Düzensiz göçlerle ilgili olan bir diğer durum ise tahminlerin zorluğudur. Söz konusu eylemin yasadışı bir şekilde gerçekleşiyor olması düzensiz göçmenlerle ilgili sayısalara ulaşmayı çetin kılmaktadır. Fakat bu zorluğa rağmen düzensiz göç ile ilgili olarak yapılan bazı çalışmalar bizlere bazı rakamlar sunmaktadır. Örneğin OECD ülkelerinin nüfusunun %1-3 aralığının düzensiz göçmen konumunda bulunduğu tahmin edilmektedir (Brian, 2009:43-44).

Düzensiz göç olgusuna medyada sık sık çit üstünden aşmaya çalışan insanlar ve plajlara vuran cansız bedenler görülerek şahitlik edilmektedir. Bu durumun her ne kadar vicdanları devreye sokup insani bir boyut kazandırması gerekse de özellikle batılı ülkelerin son yıllarda girişmiş olduğu güvenlik politikaları düzensiz göç olgusunun insanlık duyguları üzerinde açtığı yarayı daha da kanar hale getirmektedir.

Fakat bu duruma rağmen geçmişte düzensiz göç olgusunun gerçekleşmesinin ardından düzensiz göçmenlere yapılan af uygulamalarıyla da karşılaşılabilir.

Örneğin; İtalya, ABD, Yunanistan ve Portekiz gibi ülkeler, ülkelerinde barındırdıkları düzensiz göçmenlere yönelik olarak bir defalık toplu af programları düzenlemişlerdir (Brian, 2009:45).

Düzensiz göçmenlerle ilgili bir diğer vicdanları yaralayan hususiyet ise göçmenlerin göç esnasında çektikleri sıkıntıların maddi boyutudur. Örneğin; The Economist'in tahminlerine göre Meksika'dan Arizona'ya uzanan yolculuğun maliyeti 1.000 dolar, Çin'den ABD'ye uzanan yolculuğun maliyeti ise 60.000 dolar boyutlarına kadar varabilmektedir. Üstelik göçmenler gittikleri ülkelerin ekonomi lokomotiflerinde önemli bir unsur olabilme yeteneklerine rağmen birçok ülke de öfke kaynağı ve siyasi bir sorun olarak kendini göstermektedir (Brian, 2009:46).

2.4. GÖÇ TEORİLERİ

Literatürde göçle ilgili olarak geliştirilmiş birçok teori mevcuttur. Bu teoriler farklı düzlemlerde göç olayını anlamaya ve açıklamaya çalışmaktadır. Zaten Pryor'un da dediği gibi bütün göç çeşitleri için dünyada coğrafya veya gelişmişlik farkı gözetmeksizin tekdüze bir göç teorisi oluşturmak gerçekçi olmayacaktır (Pryor, 1981:128). Bu araştırmada söz konusu teoriler arasında önemli olarak görülenler açıklanmaya çalışılacaktır.

Göçün literatürde yer edinme tarihine baktığımızda göç ile ilgili ilk ve önemli denilebilecek yaklaşımın Ravenstein tarafından yazılmış "Göç Kanunları" adlı eser ile oluştuğu görülmektedir.

2.4.1. Ravenstein 'in Göç Kanunları

Ravenstein İngiltere Krallığı'nda 1871 ve 1881 yılında yapılan nüfus sayımlarını referans alarak yedi adet göç kanunu oluşturmuştur. Avrupa ve Amerika'da artan endüstrileşme ve iş olanakları farklı bölgelerde yaşayan insanları bu bölgelere göç etmeye zorlamıştır. Ravenstein göç kuramını genel çerçevede iş olanağı ve endüstrileşme etkenleri ile açıkladığı makalesinde 7 adet kanundan bahsetmiştir (Çağlayan, 2006: 68-71; Ravenstein, 1885: 68-71). Bu kanunlar:

Göç ve Mesafe: Ravenstein bu kuramı ile göçmen hareketlerinin daha çok kısa mesafede gerçekleşebileceğini savunmaktadır.

Göç ve Basamakları: Ekonomik büyümeyi doğuran hızlı sanayileşme ve ticaret ağlarının gelişmesi kentsel alana yakın yerlerde yaşayan nüfusu merkeze

çekmiştir. Yakın yerlerdeki nüfusu merkeze çeken bu durum daha uzak yerlerdeki popülasyonun söz konusu yerleri doldurması ile neticelenen basamaklı bir göç yapısı ortaya çıkarmıştır.

Yayılma ve emme süreci: Kente göç eden insanlar kentin gelişmişliğinden ekonomik ve ticari olarak istifade etmek isterler. Bu istifade süreci çevre bölgelerden gelişmişliği yüksek alanlara doğru yayılım sürecini tetikler. Gelişen sanayinin işgücü ihtiyacı göç vasıtası ile karşılanmakta, yani kente göç eden kitlenin ihtiyaçları kentlerdeki sanayi yerleşimlerinca emilmektedir.

Göç Zincirleri: Ravenstein'e göre göç hedef ülkelerin de menşei konuma gelmesine sebep olabilir. Yani göç alan ülke göç veren ülke konumuna gelebilir. Buda göç zincirleri adı verilen bir yapıyı ortaya çıkarır.

Doğrudan Göç: Bu madde ise göçün basamaksız ve bağlantısız şekilde direkt olarak sanayi ve ticaret merkezlerine gerçekleşmesi şeklinde açıklanmaktadır. Daha çok kısa mesafeli değil de uzun mesafeli göçler ile ilişkili bir durumdur.

Kır-Kent Yerleşimi: Ravenstein bu maddeyi kırsal bölgede yaşayanların göç eğilimlerinin kentsel bölgede yaşayanlara göre daha fazla olduğunu ifade ederek açıklamıştır. Bu görüşe göre kentsel bölgede yaşayan insanlar kendilerini kentin sahibiymiş gibi görmekte ve bu aidiyetliği kaybetmemek için kentten göç etme eğilimine girmemektedirler. Bir diğer husus olarak ise kırsal-kırsal ekseninde gerçekleşen göç; göç edilen kırsal bölgede yaşayan insanların bir göç hareketine girmesine sebep olabilmektedir.

Kadın Erkek Farkı: Bu kuram cinsiyetle ilişkili bir durumdur. Ravenstein bu madde altında kadınların kısa mesafeli, erkeklerin ise uzun mesafeli göçlerde daha fazla göç eğilimi gösterdiklerini ifade etmiştir (Çağlayan, 2006: 68-71; Ravenstein, 1885: 182-200).

Ravenstein 'den sonra konuya eğilim gösteren çeşitli bilim insanlarınca, Ravenstein 'in göç kanunları daha sonraki teorilere temel oluşturması adına önemli görülmüş olsa da günümüzün karmaşık göç yapısını açıklama konusunda yetersiz kaldığına da vurgu yapılmıştır.

2.4.2. Kesişen Fırsatlar Teorisi

Göçle ilgili olarak ortaya atılan bir diğer teori ise Stouffer'in 1940 yılında geliştirmiş olduğu Kesişen Fırsatlar Teorisidir (İnterveining Opportunities) (Çağlayan, 2006: 77). Bu teori göç eylemini gerçekleştiren insanların miktarının göç ettikleri bölgede bulunan fırsatların miktarı ile doğru bir orantı içerisinde olduğunu söylemektedir. Teori özünde göç eylemine karşı matematiksel bir refleks geliştirmekte (Yalçın, 2004: 28) ve göç devinimini bireysel kararlılık ile birlikte mikro ölçekte ele almaktadır (Çağlayan, 2006: 77).

Stouffer geliştirdiği kuramın; göç edilecek mesafe, göç edilecek yerde bulunan imkânlar ve bu imkânların miktarları şeklindeki 3 mekanizma üzerine oturtulduğunu ifade etmiştir. Stouffer bundan önce yapılan çalışmalarda; itme çekme faktörleri değerlendirilirken mesafe bileşeninin genel olarak göz ardı edildiğini, fırsat eşitliği durumunda mesafenin belirleyici bir unsur olarak ortaya çıkabileceğini belirtmiştir (Stouffer, 1940: 846).

Yalçın bu teoriye iki temel eleştiride bulunmuştur. Bu eleştirilerin ilki fırsatların nasıl hesaplanacağı ile ilgili olarak ortaya çıkardığı belirsizlik durumudur. Yalçın buna örnek olarak kentin büyüklüğünün bir hırsız için de fırsat olarak sayılabileceğini ayrıca bir dilenci için de bir fırsat olarak sayılabileceğini belirtmiş ve ilgili teoriye bu yönde eleştirel bir bakış açısı sunmuştur. Yalçın'ın bir diğer eleştirisi gücünü Marx'ın düşüncelerine dayandırmaktadır. Marx Kapitalist sistemin çark içerisinde çalıştıracağı işçiler kadar, onlarla rekabeti körükleyecek bir işsiz ordusuna da ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir. Bu durum emekçiler arasındaki rekabetsizlikten kaynaklanacak maximum gelir seviyesini hesaba katmayan kesişen fırsatlar teorisinin yüzleştiği bir diğer problemdir (Yalçın, 2004: 28-30).

Çağlayan "Göç Kuramları" üzerine yazmış olduğu makalesinde bu kuramdan; daha çok ekonomik temelli göçleri ve işçi göçlerini açıklamada faydalanılabileceğini belirtmiştir. Çağlayan'a göre globalleşen Dünya'da mikro, orta ve makro ölçekte ortaya çıkan birçok göç faktörü "Kesişen Fırsatlar Teorisi" içerisine sığmayacak ölçüde genişlemiş bulunmaktadır. Çağdaş göç teorileri içerisinde de değerlendirilmeyen bu kuram, diğer kuramlarda olduğu gibi göç olgusunu açıklamada tek başına yetersiz kalacaktır (Çağlayan, 2006: 78).

2.4.3. İtme Çekme Kuramı

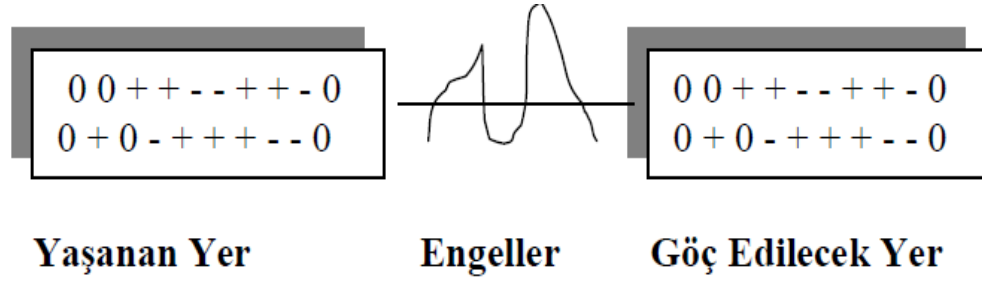
Everett S. Lee 1966 yılında yayınlamış olduğu “ A Theory of Migration” isimli makalesi ile itme-çekme teorisini göç literatürüne kazandırmıştır. Lee makalesinde göç etme sürecine ve göç kararına giren 4 faktörden bahsetmiştir. Bunlar;

- 1- Yaşanan yer ile ilgili olan faktörler.
- 2- Gidilecek yer ile ilgili olan faktörler.
- 3- Araya giren, engelleyici faktörler.
- 4- Kişisel faktörler'dir.

Lee'ye göre her iki alanda da insanları kendine çeken veya kendinden uzaklaştıran çeşitli faktörler ve bu faktörlerin etki derecesini değiştiren çeşitli engeller bulunmaktadır. Lee'nin göç etme sürecindeki itici, çekici ve araya giren engelleyici faktörlerle ilgili olarak geliştirdiği kuramında bir diğer üzerinde durduğu nokta ise bu faktörlerin kişiden kişiye farklılık gösterebileceği şeklindeki düşüncesidir. Örneğin eğitim çağında veya eğitim çağına girecek bir çocuğa sahip ebeveyn için eğitim sistemi gelişmiş olan bir yer çekici iken böyle bir pozisyonda bulunmayan ailede gelişmiş bir eğitim sistemi çekici bir faktör olmayabilir. Görüldüğü gibi göç kararının alınması sadece itici, çekici ve engelleyici faktörlerin etkisinden ibaret olmayıp bu faktörlerin haricinde araya giren diğer faktörlerde mevcuttur. Açıkça görüldüğü gibi itici ve çekici faktörler her göçmen için farklı şekilde tanımlanıp, bu konu ile ilgili net bir ayrımın yapılması, sahip olduğu karmaşık yapısından ötürü zor bir pozisyonda bulunmaktadır (Lee, 1966: 49-50).

İtici ve çekici faktörlere makro düzeyde bakmak; geleneklerine bağlılık durumu, kişisel özellikler, yaş, eğitim durumu, medeni durum, cinsiyet ve mesleki durum gibi demografik değişkenler göçü itici veya çekici kılan faktörler arasındaki net saflaştırmadan uzaklaştırdığı için yanıltıcı bir yaklaşım olabilir.

Şekil 2.2. Lee'nin İtme Çekme Kuramında Şematize Ettiği İlk Üç Faktörün Görseli

Kaynak: (Lee, 1996:49-50)

Lee'nin geliştirdiği tabloda itici faktörler "-", çekici faktörler "+", herkes için aynı olanlar ise "0"ı ifade etmektedir.

İtici ve çekici faktörleri biraz daha somutlaştırabilmek adına Castles ve Miller'in bu konudaki fikirlerine değinmek gerekebilir. Castles ve Miller yaşam standartlarındaki düşüklük, ekonomik sıkıntılar, nüfus artışı ve siyasi baskı gibi faktörleri köken ülkedeki itici faktörler olarak nitelendirirken; olumlu ekonomik koşullar, istihdam koşullarındaki bolluk ve siyasi özgürlükleri ise göç alan ülkelerdeki çekici faktörler olarak nitelendirmiştir (Castles and Miller, 2013; 28).

Sadece itme ve çekme faktörlerinin ele alınması göçü anlamada yetersiz kalacaktır. Bu hususta diğer makro ve mikro faktörlerin de incelenmesi gerekecektir. Zira göç artımları eksilerin birbirinden çıkarılmasıyla elde edilebilecek matematiksel bir hesaplama ya da mekanik bir olgu değildir. Lee'nin geliştirdiği yaklaşım göç disiplini için büyük önem arz edip, itme çekme faktörlerinin genel işlerliğini koruduğunu söyleyebilirsek de araştırmacılar, günümüzde daha karmaşık hale gelen göç olgusunu bu çerçevede incelemenin yanıltıcı bir yaklaşım olduğunu ifade etmektedirler. Küreselleşme ve beraberindeki çeşitli faktörler göç olgusunu sebep, süreç ve sonuç bağlamında etkilemeye devam etmektedir (Çağlayan, 2006: 74-75).

2.4.4. Neoklasik Teori

Çağdaş dönemde ortaya çıkan teorilerin başlangıç noktası olarak dikkate alınan neoklasik teori makro ve mikro ölçekte konuya eğilmekte olup genel mahiyetiyle göç olgusuna işgücünün pazarlar arasında ki getiri farklılıklarından kaynaklanan bir durum olarak bakmaktadır (Özcan, 2017: 195).

Lewis göçü açıkladığı neoklasik teoriyi, gelir ve istihdam pozisyonlarındaki coğrafi farklılıktan kaynaklanma boyutuyla ifade etmiştir (Lewis,1954: 176-177).

Haris ve Todaro 'nun tanımladığı göç modelinde ise benzer şekilde göç olaylarının ülkeler arasındaki gelir farklılıklarından kaynaklanma durumu görülmektedir (Todaro and Harris, 1970: 126-128). Bu yaklaşımda göze çarpan önemli husus göçün işgücü piyasasının daha çok yapısal olan makro dinamiklerine odaklanılarak, bireysel manada ele alınmayışıdır (Öner, 2012: 32).

Yani neoklasik teori; istihdam olanakları ve gelir miktarlarının coğrafyalar arasında ki farkının insanların işgücü ücretleri ve istihdam olanakları düşük olan yerlerden yüksek olan yerlere göç etmesine sebep olduğunu söylemektedir.

Massey ve arkadaşları neoklasik teorilerle ilgili olarak bir takım eleştirilerde bulunmuşlardır. Massey ve arkadaşlarına göre ücretlerde bir gelir farklılığı olmaması durumunda ya da bölgeler arasındaki bu farkın ortadan kalkıp eşitlenmesi durumunda göç olgusu durmalıdır. Fakat gelin görün ki ücret farklılığı gibi bir durum söz konusu olmadığında bile göç hareketlerinin devam ediyor olması neoklasik kurama meydan okuyan bir realitedir. Bir diğer husus neoklasik teorilerin göçü açıklamak için yalnızca işgücü piyasası gibi ekonomik yönlere odaklanmasıdır. Hâlbuki göç etme eylemini etkileyen daha farklı faktörler de bulunmaktadır. Son olarak ise özellikle günümüzdeki göç-güvenlik ilişkisinde göz önünde bulundurulması gerektiği uyarısında bulunarak göçün işgücü piyasasının dengelenme politikası vasıtasıyla kontrol altına alınacağı inancı güvenlik odaklı düşünen devletleri bu yönetime itecek ve göçü engelleyecektir. Asıl olan ise göç olgusunun yalnızca işgücü piyasalarının kontrolü ile yönetilemediği ve yönetilemeyeceği gerçeğidir (Massey, 1993: 435-436).

2.4.5. İkili İşgücü Piyasası Kuramı

Uluslararası göçün başlangıç noktasına inerek sebep odaklı açıklama yapan bir kuram olarak karşımıza “ikili işgücü piyasası kuramı” çıkmaktadır. Bu kuramın en önemli savunucularından birisi olan Piore uluslararası göçü özellikle gelişmiş ülkelerin ihtiyaçlarına bağlı olarak ortaya çıkma yönüyle açıklama girişiminde bulunmuştur. Bu teori bireysel kararlılıkların aksine daha çok modern sanayi topluluklarının içerisindeki

iş gücü ihtiyacının göç olgusunu ortaya çıkardığını savunmaktadır. Piore uluslararası göçün göç veren ülkelerdeki işsizlik veya düşük gelir gibi itici faktörlerden çok, göç alan ülkelerdeki çekici faktörlerden kaynaklandığını savunmaktadır. Yani göç olgusunu talep yönünden açıklamaya çalışmaktadır (Massey, 1993: 440).

Ayrıca burada dikkat çeken bir diğer önemli husus ise bu teorinin konuyu açıklamak için bireysel faktörleri göz ardı edip makro düzeyde bir eğilim göstermesidir.

Peki, Gelişmiş ülkeler neden iş gücü ihtiyacını kendi iç dinamikleri ile karşılayamaz da gelişmemiş ülkelere böyle bir yöntem ile karşılama gereksinimine giderler? Massey ortaya çıkan bu sonucu “Theories of International Migration: A Review and Appraisal” adlı makalesinde; *yapısal enflasyon, motivasyon sorunları, ekonomik düalizm ve emek arzının demografisi* altında yapmış olduğu açıklamalar ile temellendirmeye çalışmıştır. Biz de bu konuyu yapısal enflasyon başlığı altında verilecek bir örnekle açıklamaya çalışacağız.

Toplum beklentilerini yansıtan STK’lar ve formal kamusal mekanizmalar gelirlerin insanların arzuladığı seviyede olması için bir aracı görevi görürler. Çünkü gelir durumunun aynı zamanda bir prestij yansıması olduğunu düşünen toplum bunu arzular. Gelişmiş ülkelerde düşük ücretlerle alt tabakalarda işçi istihdamı yapmak ise zor bir durumdur. Bu durumun üstesinden gelmek için bir hiyerarşinin en alt tabakasında çalışan işçilerin maaşlarını arttırmak ise işverenlerin asla istemeyeceği bir durumdur. Böyle bir maaş zammı durumu, bu hiyerarşi dengesini sarsacağı için üst tabakada bulunan mesleklerde meydana gelecek bir maaş zammı talebini doğurabilir. Aşçının garson ile aynı maaşı almak istememesinden kaynaklanan talep buna örnek olarak verilebilir. İşte ortaya çıkan bu durum yapısal enflasyon adı verilen tabloyu doğuracak ve yüksek maaş ödemek istemeyen işveren daha düşük ücretleri kabul edecek olan göçmen işçileri ithal edecektir (Massey, 1993: 441).

Düşük ücretli istihdamın sağlandığı ikincil sektörde yapısal enflasyondan dolayı ücret artışları sabit iken, ücretlerdeki oransal artışın daha yüksek olduğu birincil sektör yerli işçiler için daha çekici bir konumda bulunmaktadır. Kendilerini o toplumun bir parçası olarak görmeyen göçmen işçiler ise buralardaki boş istihdam alanlarını kullanmayı tercih etmektedirler (Zanker, 2008: 7).

Zanker yapmış olduğu araştırmada; bu teorinin dünya savaşı sonrası dönemde Avrupa ve Amerika'daki gç hareketlerinin sebeplerine inerek bazılarını açıklamaya çalışmış olduğunu söylese de yalnızca çekme faktörü açısından olaya odaklanması ve göçmen kararının etkisine odaklanmamasından dolayı kapsamının dar olması yönüyle eleştiride bulunmuştur (Zanker, 2008: 7).

Bu teori üzerine yapılmış bir diğer tenkit ise artık uluslararası göçün sınırlayıcı politikalar ile kontrol edilemediği hususundadır. Devlet denetimlerinin dışında gelişen yasa dışı göçler, kamu düzensizliği veya toplumsal huzursuzluk gibi faktörlerden kaynaklanan kitlesel sığınmacı olayları, mülteci hareketlenmeleri, zorunlu göçmenler bu kapsam içerisinde örneklendirilebilir. Yani günümüzün g olgusu dual teorinin içerisine sığmayacak genişliktedir (ner, 2012: 33).

2.4.6. Dünya Sistemleri Kuramı

İlk olarak 1974 yılında Wallerstein'in kaleme aldığı eserinde ortaya çıkan bu g kuramı alan yazında kapitalist dünyanın ulus devlet sınırları üzerindeki girişimlerinin sonucu olarak ortaya çıkmış doğal bir olgu şeklinde tanımlanmıştır. Teorinin mantığına göre kapitalist olmayan ülkeler üzerinde ortaya çıkan girişimler hareketli nüfuslar yaratmaktadır (Massey, 1993: 444). Bir başka deyişle periferde yer alan ülkelerin sahibi oldukları arazi, hammaddeler, nüfus potansiyeli kapitalist ülkelerin denetimi altına girdiği zaman insan hareketliliği de kaçınılmaz olmaktadır (ner, 2012: 36). Geçmişte sömürgeci ülkelerin fakir bölgeler üzerinde kurmuş olduğu bu sistematik günümüzde çok uluslu şirketler veya neo-kolonyal yapılar ile görülmektedir (Massey, 1993: 445).

Ayrıca bu kuramda merkez ülkelerin hammadde, emek ve arazi açısından evre ülkelerin ise gelişim süreci açısından birbirine ihtiyaç duyduğu çift yönlü bir bağımlılık durumunun söz konusu olduğu da belirtilmektedir (zcan, 2017; 200). ağlayan makalesinde merkez ülkelerin sürekli gelişim sürecinde evre ülkelere ihtiyaç duyduğunu merkez ülkelerin de gelişim süreçlerini hızlandırmak adına kapital kimlikli merkezi ülkelere ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir (ağlayan, 2006; 80).

Massey bu kuramı değerlendirirken *toprak, hammadde, işgücü, maddi bağlantılar, ideolojik bağlantılar ve küresel şehirler* başlıkları altında yapmış olduğu

örneklemeler ile kuramı daha da anlaşılır kılmıştır. Biz de bu örneklerden biri ile başlığa daha fazla anlaşılabilirlik katmaya çalışacağız.

Örneğin kapitalizmin toprak yapısı üzerindeki sızma girişimi bir nüfus hareketlenmesi doğurabilir. Kapitalizmin kırsal/tarımsal alanlara getirdiği mekanizasyon insan gücüne ihtiyacı azaltır. Bu bölgelerdeki tarımsal üretimin insan unsuru saf dışı kalmaya başlar. Önceki dönemlerde geçim amaçlı faaliyet mantığı üzerinde oturtulmuş olan tarım sektörü hammadde ikamesinin amacı haline gelir ve geleneksel kapı önü tarım anlayışının temelleri sarsılır. Düşük maliyet ve yüksek üretim miktarı küçük ölçekli yerel pazarın egemenliğini bitirir. Bu da ortaya topraklarından kopmuş hareketli bir popülasyonu çıkarır (Massey, 1993; 445).

Küreselleşen dünyada güncel bir çaba içerisinde kapitalist bencilliğin merkeze alınması ile değerlendirilmeye çalışılmış olan göç olgusunun dünya sistemleri teorisi ile tek başına açıklanabileceğinin söylenmesi şüphesiz ki yanıltıcı olacaktır. Göç olgusu yapısal koşulların önem arz etmesiyle birlikte bu çerçevede değerlendirilmeyecek kadar geniş ve karmaşık yapıları da içermektedir.

2.4.7. Göç Sistemleri Kuramı

Göç sistemleri kuramının göçü anlama çabasına göre, bir tarafta göçmen alan bir ülke veya ülkeler grubu bulunurken, diğer tarafta ise standardın dışına taşan sayıda göçmen gönderen ülkeler bulunmaktadır (Fawcett, 1989: 671-679). Çağlayan bu kuramı iki veya daha fazla ülkenin aralarında ki ilişkiler doğrultusunda yapılan göçmen değişimi ve bunun ortaya çıkardığı bir zincir veya göç sistemi şeklinde tanımlamıştır (Çağlayan, 2006: 82).

Massey göç sistemleri kuramını açıklamaya çalışırken göçmen akımlarının devletlerarası politik ve ekonomik ilişkileri yansıtmasından dolayı coğrafi uzaklıktan etkilenmeyeceğini ifade etmiştir (Massey, 1993: 454). Örneğin; Çağlayan Meksika-Amerika arasında olan göçü yakın coğrafya örneği, Batı Afrika ve Fransa arasında olan sömürü merkezli göçü ise uzak coğrafya örneği olarak vermiştir (Çağlayan, 2006: 82).

Göç sistemleri teorisi de tıpkı dünya sistemleri teorisi gibi makro düzeyde açıklama girişiminde bulunarak; konuya politik, ekonomik ve uluslararası ilişkiler

bağlamında eğilim çabası göstermektedir. Bu teori göçmen alışverişinin en az iki ülke arasında meydana geldiğini söylemektedir. Özellikle geçmişteki sömürgeci devletler ve sömürgeleri arasında kurulan tarihi, kültürel, sosyal, politik, ekonomik ve iletişim ağlarının topluma yayılarak bir göçmen hareketliliği yarattığını savunmaktadır (Toksöz, 2006: 20).

Göç sistemleri teorisi de tıpkı diğer kuramlarda olduğu gibi tek faktörlü bir bakış açısına sahip olması bakımından karmaşık göç olgusunu açıklamada yetersiz kalacağı konusunda uyarılmaktadır (Çağlayan, 2006: 82).

2.4.8. Ağ (network) Teorisi

Göçü açıklamak için geliştirilen teorilerden birisi de ağ teorisi. Ağ teorisinin önemli olan özelliği göçün sebebine odaklanan bir yaklaşımdan ziyade, göç eyleminin başladıktan sonra nasıl devam ettiğine yönelik bir bakış açısı geliştirmesidir.

Ağ teorisini ele alırken Wilpert'in 1992 yılında geliştirmiş olduğu tanıma bakmakta fayda görülmektedir. Wilpert'e göre ağ teorisinin oluşumu; öncü göçmenlerin bir topluma yerleşip menşei toplum ile aralarında bir bağlantı kurması ile gelişir. Oluşum sürecinin tamamlanması ile birlikte başlayan devamlılık süreci ise menşei toplumdaki yeni göçmen hareketini ortaya çıkarması ile meydana gelir. Bu şekilde gelişen yeni göç dalgaları sürer, hedef noktaya varan yeni göçmenler eski göçmenlerin tecrübelerinden faydalanır ve ortaya, kurulan bağlar sayesinde kendi kendini devam ettiren bir göç yapısı çıkar (Yalçın, 2004: 50).

Massey göçmen ağlarının; göçmenler, göçmen olmayanlar ve geldikleri ülkelerdeki yaşayan insanlar arasında kurduğu bu bağı akrabalık ilişkileri, komşuluk, arkadaşlık ve kendi toplumlarına duydukları aidiyetlik gibi unsurlar vasıtası ile inşa ettiğini ifade etmiştir. Göçmenler ve göçmen olmayanlar arasındaki ilişkiler göç veren ve göç alan toplum arasında bir köprü kurulmasını sağlar. Bir başka deyişle kitlesel hareketliliği özendirilecek ve akabinde artırabilecek sosyal altyapıyı kurar. Göç ağları uluslararası hareketliliğe maliyet ve riski düşürücü avantajları sayesinde pozitif katkıda bulunurlar (Massey, 1993: 448; Massey and Espana, 1987: 736-737).

Çağlayan yazmış olduğu eserinde göçmen ağlarını Türkiye-Almanya göçü ekseninde açıklamaya çalışmıştır. Çağlayan, ağı; başlangıç dönemlerinde ortaya çıkan sosyal uyumu kolaylaştırma, iş imkânları yaratma ve ikamet yeri bulma gibi etkilerinin daha sonraki dönemlerde üst ekonomik ilişkilerin inşasına ve siyaset dünyasında etkin olmaya dönüşerek devamlılık arz ettiğini ifade etmiştir (Çağlayan, 2006: 86).

Kurulan göçmen ağlarının sonraki dönemlerde göç edecek insanlar için yardımlaşma etkisi ile ekonomik maliyetleri, yalnızlığı engelleyerek sosyal maliyetleri sönümleyici etkileri bulunmaktadır (Çağlayan, 2006: 86).

Gurak ve Caces'e göre göçmen ağlarının kurumsallaşma ihtiyacı bulunmamaktadır. Ağa katılan bireylerin de bu yapıyı ağ şeklinde tanımlanması beklenemez, belki de göçmenler bu ağ varlığından haberdar bile olmayabilirler. Yani Gurak ve Caces göçmenlerin bir araya gelerek oluşturduğu göçmen ağlarının onların bilgileri olmadan gelişebileceğini ifade etmişlerdir (Gurak and Caces, 1992: 152). Yalçın göçtükleri yerlerde kendi kültürlerinden veya akrabalarından olan insanların yaşadığı yerleri bilerek tercih eden göçmenlerin bu yapılanmadan habersiz olamayacağını savunarak eleştiride bulunmuştur (Yalçın, 2004: 50-51).

Fakat Yalçın'ın eleştirisini belirtirken Gurak ve Caces'in bu düşüncesini kavramsal olarak ve kurumsallaşma bağlamında ortaya attığını belirtmekte de fayda görülmektedir. Öte yandan göçmenlerin gittikleri yerde kurmuş oldukları dernekler, sivil örgütler ve kültürel özelliklerini yansıtan çeşitli faaliyetler bu konuda bir köprü görevi görebilir ve ağ kavramsallığı şeklinde olmasa da kurumsallık altında değerlendirilebilir.

Gurak ve Caces göçmen ağlarının olumlu ve olumsuz olarak çeşitli fonksiyonları olduğunu belirtmişlerdir (Gurak and Caces, 1992: 152). Bunlar;

- 1- Göçten kaynaklanan maliyetleri azaltır, aksaklıkları giderirler.
- 2- Hedef bölgeden göçmenleri izole ederken, menşei ülkeleri ile kurdukları bağları korurlar.
- 3- Göç sürecinde köken ülkeyi ve hedef ülkeyi seçerler bu sayede de göç edecek kitleyi belirler.

- 4- Göçmenlerin gittikleri toplum ile bütünleşmesinde kolaylaştırıcı etkide bulunurlar.
- 5- Kendi anayurtlarındaki potansiyel göçmenler ve yeni göç etmiş insanlar için hedef ülkedeki fırsatlar, imkânlar hakkında bilgi kaynağı gibi görev icra ederler.
- 6- Göçün hızını ve büyüklüğünü etkilerler.

Massey göç akımlarının hangi politikalar olursa olsun ortaya çıkabileceğini ve kontrol altına almaya çalışan çabaların dışına taşacağını bu yüzden de hükümetlerin yönlendirmelerinden etkilenmeyeceğini belirtmiştir (Massey, 1993: 450).

Şekil 2.3. Analiz Düzeyine Göre Tanımlanmış olan Göç Teorileri

Mikro Düzey	Orta Düzey	Makro Düzey
<p><i>Göçün Sebebi:</i></p> <p>Bireysel değerler / Arzular / beklentiler</p> <p>Örn; yaşam şartlarının, sağlık şartlarının iyileştirilmesi</p>	<p><i>Göçün Sebebi / Göçün Sürmesi:</i></p> <p>Topluluklar / Sosyal Ağlar</p> <p>Örn ; sosyal bağlar</p>	<p><i>Göçün Sebebi/Göçün Sürmesi:</i></p> <p>Makro düzeydeki fırsat yapıları</p> <p>Örn; ekonomik yapı (gelir ve istihdam alanlarındaki fırsat farklılıkları)</p>
<p><i>Temel Teoriler:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Lee'nin itme-çekme teorisi - Neoklasik mikro göç teorisi - Davranışsal modeller - Sosyal sistemler teorisi 	<p><i>Temel Teoriler:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Sosyal sermaye teorisi - Kurumsal teori - Network (İlişkiler ağı) teorisi - Birikimli nedensellik - İşgücü göçünün yeni ekonomisi (NELM) 	<p><i>Temel Teoriler:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Neoklasik makro göç teorisi - Göç sistemleri teorisi - Dual işgücü piyasası teorisi - Dünya sistemleri teorisi - Hareketlilik geçiş hipotezi

Kaynak: (Zanker, 2008: 5).

Şekil 2.3'te Faist tarafından geliştirilen göçün mikro, orta ve makro seviyelerde ele alınarak sebep ve süreç bağlamındaki örneklerle açıklandığı tablo görülmektedir. Literatürde göçü sebep-süreç bağlamında; mikro-makro düzeyde ele alan birçok teori bulunmaktadır. Bunların önemli olanları yukarıda yer alan yazında açıklanmaya çalışılmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MÜLTECİLİK

3.1 Mültecilik Kavramı

Araştırmanın daha önceki bölümlerinde göç olgusunun içinde bulunan mülteci, sığınmacı, göçmen, vatansız kişi gibi unsurlar terimsel olarak açıklanmıştır. Bu bölümde ise mültecilik olgusu kavramsal ve hukuksal açıdan ayrıntılı şekilde incelenecektir. Çünkü fiziksel yer değiştirme adı altında göç kapsamında değerlendirilse de, gerek sebep ve sonuç bağlamında gerek hukuki süreç anlamında mülteci kavramı ayrı bir kavram olarak ele alınması gereken bir terminolojiyi temsil etmektedir. Ardından mültecilik olgusunun uluslararası hukuktaki ve Türk Hukuk sistemindeki yeri hakkında bir yazın üretilecek ve saikler ve sonuçlar itibariyle aynı mentaliteyi yansıtan Suriye göç olgusu ve Suriyelilerin Türk Hukuk sistemindeki güncel konumuna değinilecektir.

Mülteci kavramı çeşitli düzeyde bulunan ulusal ve uluslararası kuruluşların ve ülkelerin bakış açıları doğrultusunda farklı anlamlar kazansa da uluslararası hukukta sabit bir şekilde tanımlanmıştır (Aker, 2002: 97-103). Bu hukuki tanımlamayı ilk olarak 1951 Cenevre Sözleşmesi ile BMMYK yapmıştır. Bu sözleşmeye göre;

Mülteci; kendi ülkesi dışında bulunan, ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi görüşü sebebiyle zulüm görmekten haklı nedenlerle korku duyan ve ülkesinin korumasından yararlanamayan ya da yararlanmak istemeyen veya zulüm korkusu nedeniyle oraya dönmek istemeyen kişi olarak tanımlanmaktadır (GİGM, 2015b: 2).

BMMYK 1951 yılında geliştirmiş olduğu ilk mülteci tanımlamasında mülteciliği “1 Ocak 1951’den önce Avrupa’da meydana gelen olaylar” şeklinde bir çerçeve içerisine almıştır. Fakat daha sonraki dönemde; “Sözleşme'nin kabulünden bu yana, yeni mülteci boyutlarının ortaya çıktığını ve bu nedenle, söz konusu mülteciliğin, sözleşmenin kapsamına giremeyebileceğini dikkate alarak” ibaresi ile 1967 protokolünü gerekçelendirmiş ve sözleşmenin 1. maddesinin A 2 kısmında mevcut olan coğrafya ve zamansal çerçeveyi kaldırmıştır. Yani daha sonra ortaya çıkan çeşitli şekillerdeki mültecilik boyutları 1951 Cenevre Sözleşmesi'nin karşıladığı mülteci anlamında

yetersizliğe sebep olmuş bu da bir takım değişiklikleri beraberinde getirmiştir. Yukarıda yazılan tanımda da 1967 protokolündeki şekli referans alınmıştır (GİGM, 2015c: 1)

Türkiye Cenevre Sözleşmesi'ne taraf olan ülke olmakla birlikte, söz konusu sözleşmeyi coğrafi çekince göstererek imzalamıştır. Buna göre Türkiye, sadece Avrupa'dan gelenleri mülteci olarak kabul etmekte ve mültecinin tanımına "Avrupa'da meydana gelen olaylar sebebiyle" ifadesini eklemektedir. Bu yönüyle Türkiye Dünya'nın aksine mülteci politikaları ile ilgili olarak, farklı yöntem izleyen bir ülke konumunda bulunmaktadır (GİGM, 2015a: 5). Türkiye'nin 1967 Protokolü'ne coğrafi bakımdan çekince koymasında; ilk olarak Ortadoğu ve Asya bölgesindeki siyasi istikrasızlığın ve karışıklığın mülteci akımına sebep olacağı ve bu mültecilerin transit geçit yolları üzerinde bulunan Türkiye'de kalacağı düşüncesi, ikinci olarak bu mülteci akımında batılı ülkelerin Türkiye'yi tampon bölge olarak kullanabilme ihtimali etkili olmuştur (Çiçekli, 2003: 132). Mültecilerle ilgili olarak bilinmesi gereken bir diğer husus mültecilerin hedef ülke olarak kendilerine en yakın ülkeyi seçmek isteyeceğidir. Kendilerine yakın olan coğrafya içerisinde hedef ülke arayışında olan mültecilerle ilgili olarak bir diğer unsur ise mültecilerin gelişmiş ülke arayışlarıdır (Türkoğlu, 2011: 109). BMMYK'ya göre mültecilerin %85'inin gelişmekte olan ülkelerde bulunduğu gerçeği de göz önünde bulundurulduğunda (www.unhcr.org, 2019a) Türkiye'nin coğrafi konumu, gelişmişlik seviyesi ve koyduğu coğrafi çekincelerini birbiri ile ilişkilendirmek hiç de zor olmayacaktır.

Literatürde mültecilik kavramı irdelendiğinde farklı yaklaşımlara rastlamak da mümkündür. Örneğin; Keller 1975 yılında gerçekleştirdiği çalışmasında mültecilik sürecini belirli aşamalara bölerek irdemiştir. Bunlar; kaçma eylemine karar verme, aşırı tehlike ve kaçış işleminin gerçekleştirilmesi, güvenli noktaya erişim, kamp ve sonrasındaki yaşam sürecinin başlangıcı, kültürel uyum, daha sonra gelişen süreç ve diğer değişimler şeklinde sıralanmıştır (Keller, 1975; Aktaran: Biner, 2016: 11). Bozbeyoğlu 2015 yılında gerçekleştirdiği çalışmasında mültecilik kavramının sebepleri ve sonuçları bakımından odak noktası tek olan bir durumu temsil ettiğini ve bu sebepten ötürü teknik ayrıştırmalarla kategorize edilmesinin insan hakları kuramı bakımından kabul edilemeyeceğini ifade etmiştir. Buna mukabil çalışmasında her durum açısından mülteci kavramını kullanmıştır (Bozbeyoğlu, 2015: 63).

3.2. Mülteci Akımının Sebepleri

Weiner 1996 yılında gerçekleştirmiş olduğu çalışmasında mülteci hareketlerinin sebeplerini toplam beş başlık altında toplamış ve en yoğun şekilde sebep olan olaylar olarak devletlerarası savaşları göstermiştir. Weiner'ın çalışmasını gerçekleştirildiği yüzyılın savaş yönünden zengin olduğu koşulları düşünüldüğünde bunu anlamak zor olmayacaktır (Weiner, 1996: 12).

Bir diğer sebep olarak etnik çatışmalar kendini göstermektedir. Weiner'a göre etnik çatışmalar devlet içerisinde bulunan bir azınlığın toprak talebi ve devletin zulüm ettiğini düşünen etnik gruplar ile yaşanan sorunlar olmak üzere iki temel problemden kaynaklanmaktadır (Weiner, 1996: 10). Zolberg ve arkadaşları etnik çatışmaların daha çok "dil ve din" temelli ortaya çıkabileceğini savunmaktadır (Zolberg, 1986: 161).

Sivil çatışmalar mülteci akımına yol açan diğer sebep olarak gösterilmektedir. Bunlar etnik olmayan sivil çatışmalar olarak nitelendirilirler ve sebep genellikle sınıfsal ve ideolojiktir. Vatandaş devletine karşı devlet vatandaşına karşı mücadele verir. Bu çatışmalarda mücadele silahlı örgütler tarafından yürütülmektedir (Weiner, 1996: 10). 1980 öncesi Türkiye'de yaşanan olaylar etnik olmayan sivil çatışmalara örnek olarak gösterilebilir. Fakat Türkiye'de bu olayların yüksek oranda bir kargaşaya sebebiyet vermeyip devlet tarafından kontrol altına alınması, mülteci akımını doğurmamıştır (Türkoğlu, 2011: 107).

Baskıcı otoriter ve devrimci rejimler çok sayıda insanın ülkesini terk etmesinde etkili olan faktörleri oluşturmaktadır. Örneğin; Çin ve Küba'da komünizmin egemen olması, İspanya'da Franco rejimi ve İran'da İslami devrimin gerçekleşmesi çok sayıda insanın ülkesini terk etmesine sebep olmuştur (Weiner, 1996: 13).

Weiner en son sebep olarak doğal afetler ve çevre sorunlarını göstermiştir. Örneğin; 1980'lerin ortasında Afrika'da 2 milyon kişinin kuraklık sebebiyle evini terk ettiği bilinmektedir (Weiner, 1996: 93).

Weiner'ın mülteci akımlarının sebepleri olarak gösterdiği faktörler toparlandığında aşağıdaki gibi sıralandığı görülmektedir;

- 1- Devletlerarası savaşlar
- 2- Etnik savaşlar

- 3- Sivil çatışmalar
- 4- Baskıcı ve otoriter rejimler
- 5- Doğal kaynaklı afetler ve çevresel felaketler

Weiner'ın sınıflamasını insan kaynaklı afetlerin sebep olduğu mülteci akımları ve doğal kaynaklı afetlerin sebep olduğu mülteci akımları olarak ele almakta mümkündür. Bunlar; savaşlar, terör olayları, sosyal kargaşalar ve totaliter rejimlerin yarattığı kaotik ortamlar gibi insan kaynaklı felaketler ve salgın hastalık, kuraklık, aşırı iklim olayları gibi faktörlerin sebep olduğu doğal kaynaklı afetler şeklinde iki başlık altında toplanabilir. Bu olayların insanları zorla yerinden etmeye zorlayan etmenleri oluşturduğunu ve afetlere yeni boyutlar kazandırdığını söylemek mümkündür. Bu bağlamda mülteci akımları gibi yerinden edilme hareketlerinin aslında sekonder afetler olduğunu ifade etmek yanlış bir tanımlama olmayacaktır.

3.3. Mülteciliğin Hukuki Boyutu

Sığınan kişilerin geri gönderilmemesi ve onlara kötü davranılmaması ile ilgili uyarı yazılarının bulunduğu eski Aztek yazıtları ve yine aynı şekilde sığınmacıların geri gönderilmemesi için Hitit kralınca yapılan antlaşmalar göstermektedir ki sığınma olgusu tarihin derin noktalarında var olan, günümüze kadar sızmış ve kendini fazlasıyla hissettiren bir gerçekliktir (Odman, 1995; Aktaran: Gündoğan, 2015; 25). Mültecilik günümüzün bir fenomeni değildir, mültecilik tarihin derinlerinden gelmekte olup hem bireysel olarak hem de tanımlanabilir gruplar olarak devletlerin hoşgörüsüzlüklerinin ürettiği bir olgudur (Arboleda, 1993: 68). Günümüzde ise bazı hükümetler yerinden edilmiş kişileri bazen insani nedenler bazense siyaset ahlakı gereği kabul ederken bazı hükümetlerde güvenlik odaklı sebepler çerçevesinde uluslararası yükümlülüklerini ihmal etmektedirler. Oysa kendi iradeleri dışında yaşadıkları toprakları terke zorlanan bu insanların korunması ve kollanması ahlaki olduğu kadar hukuki bir zorunluluğu da arkasına almaktadır (Ergüven, 2013: 1009-1010).

Mülteciliğin çok eski zamanlara kadar giden fiili gerçekliğine rağmen sığınma olgusunun uluslararası düzeyde ve uluslararası örgütlerle incelenmesi yeni sayılabilecek gelişmelerdir. Aynı şekilde Türkiye'nin de bu konu ile ilgili hukuki geçmişinin çok geri gidemeyeceğini ve bu konudaki yasal düzenlemeler ile ilgili bir takım aksaklıkların yaşandığını iddia etmek yanlış olmayacaktır. Bu konu ile ilgili ilk gelişmelerin Milletler

Cemiyeti'ne bağı kurumlar vasıtasıyla gerçekleştirildiği bilinmektedir (Altuğ, 1967; Aktaran: Gündoğan, 2015: 26; Ergüven, 2013: 1010).

3.3.1. Uluslararası Mülteci Hukuku

3.3.1.1. Milletler Cemiyeti Dönemi

Mülteci hukukunun gelişim süreci Milletler Cemiyeti dönemine denk gelmekte olup 1920'li yılların başına tekabül etmektedir. Bu dönemdeki gelişmeler sınırlı sayıdaki devletin kendi aralarında çekincelerle birlikte imzaladıkları antlaşmalardan ibarettir ve evrensel bir nitelik taşımamaktadır (Ergüven, 2013: 1015).

Daha sonraki dönemlerde Hükümetler arası Mülteciler Komitesinin kurulmasının kararlaştırılması gibi çeşitli adımlar atılmıştır. Fakat üye devletlerce tartışılan “isteği dışında yerinden edilme” olgusunun kapsamı ve kavramı konusunda anlaşma sağlanamamıştır. Devletler bu olgulara farklı yaklaşımlar sergilemiş, kişilerin ülkeyi terk etmesinde etkili faktörler olan politik düşünce, inanç yapısı, etnik köken gibi kavramlar üzerinde fikri birliğe varılamamıştır (Steinbock, 1997; Aktaran: Ergüven, 2013: 1015).

3.3.1.2. Birleşmiş Milletler Dönemi

Milletler Cemiyeti döneminde kurulan Hükümetler Arası Mülteciler Komitesine ait görevlerin Uluslararası Mülteci Örgütüne devredilmesi ile süreç yeni bir boyut kazanmıştır (Ergüven, 2013: 1016). Daha sonraki süreçte 10 Aralık 1948 tarihinde BM Genel Kurulunda kabul edilen İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ile “sığınma hakkı” diğer temel insani haklar arasında kendine yer edinmiştir (TBMM, 2019: 4).

İlgili beyannamenin 14. Maddesinde;

- 1- Herkes zulüm karşısında başka memleketlere iltica etmek ve bu memleketler tarafından mülteci muamelesi görmek hakkına haizdir.
- 2- Bu hak, adi bir cürme veya Birleşmiş Milletler'e prensip ve amaçlarına aykırı faaliyetlere gerçekten müstenit kovuşturmalar halinde ileri sürülemez.

Yer alan iki karar ile sığınma hakkı insani haklar arasına sokulmuştur. Fakat sığınma eylemini insani hak olarak tanıyan ve bu maruziyetleri yaşayan insanların muhafazası maksadı ile teşkil edilen ciddi organizasyonlara rağmen o dönemde yaşanan gerginlikler daha kapsamlı bir örgütlenmeyi zaruri kılmıştır. Bunun üzerine mülteciler için “uluslararası koruma sağlamak ve sorunlarına kalıcı çözümler temin etmek amacıyla”, 14 Aralık 1950 tarihinde Mülteciler Yüksek Komiserliği kurulmuştur. Bu

tarihte kurulan BMMYK, 26 devlet ile birlikte toplandığı Cenevre’de Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşmeyi imzalamış ve 22 Nisan 1954 tarihinde yürürlüğe koymuştur. Söz konusu sözleşmede mültecilik statüsü hukukileştirilmiştir. Fakat bu tanımlama bir takım önemli kısıtlamalar ile birlikte gelişmiştir. “1 Ocak 1951’den önce meydana gelen olaylar” ve “Avrupa’da meydana gelen olaylar” şeklindeki iki kavram mültecilik statüsünü zamansal ve coğrafi bir çember içine sokmuştur (Ergüven, 2013: 1016; GİGM, 2019b: 2).

1951 yılında imzalanan bu düzenleme içeriği itibariyle yetersiz görülmüş ve sonrasında Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1967 Protokolü ile yeniden düzenlenmiştir. Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1967 Protokolü’ne göre;

“İrki, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen, yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen her şahıs”

mülteci olarak tanımlanmıştır (Türkoğlu, 2011: 103). Bu düzenleme ile mülteci tanımlaması bir takım kısıtlamalardan sıyrılarak uluslararası hukuktaki hitabeti 1951 protokolüne nazaran daha geniş olan mevcut halini almıştır. Zira 1967 protokolünü gerekli kılan ve ona gerekçe kılan sebepler statünün kavramsal darlığı idi.

3.3.1.3. 1951 Cenevre Sözleşmesine Göre Mülteci Statüsünün Değerlendirilmesi

1967 Protokolü ile 1951 Sözleşmesi’nin getirdiği, 1 Ocak 1951’den önce meydana gelen olaylardaki Avrupalılar için mülteci statüsüne başvurulabileceğine yönelik tarihsel ve coğrafi sınırlamalar kaldırılmıştır. 1967 Protokolü, 1951 Sözleşmesi’ne ilişkin olsa da bağımsız bir enstrümandır ve buna katılım, 1951 Sözleşmesi’ne taraf devletler ile sınırlı değildir. Böylece, 1951 Sözleşmesi, dünyanın her yerinde uygulanabilecek, evrensel bir niteliğe bürünmüştür. İnsanlar, kendi ülkelerindeki siyasi, dini, askeri ya da diğer sorunlar nedeniyle, bireysel olarak ya da kitlesel bir harekete dayanarak sığınma ararlar. 1951 Sözleşmesi, onların ülkelerini terk etme sebeplerini ortadan kaldırmak değil; bu kişilere uluslararası koruma sağlayarak,

yeni hayatlarında onlara yardımcı olup, ülkelerini terk etmelerinin sonuçlarını hafifletmek gayesindedir (Ergüven, 2013: 1021).

Ergüven'in de belirttiği gibi Cenevre Sözleşmesi'nin riski yönetmek gibi bir vasfı yoktur, ister bireysel, ister kitlesel olsun; mülteci hareketlerinin sebebine inerek riski yönetmez, krizi yönetir. Diğer bir deyişle Cenevre Sözleşmesi semptomatik bir tedavi şeklidir. Savaşları, krizleri, iç çatışmaları, etnik ve mezhepsel ayrımları, güvenlik sorunlarını, terör olaylarını, baskı rejimlerini, antidemokratik uygulamaları ve doğal kaynaklı afetleri engellemek gibi bir kazanıma sahip değildir.

Sözleşmenin içeriğinde yer alan diğer bilgiler genel olarak aşağıda verilmiştir (GİGM, 2015b: 1-19);

- Her mültecinin bulunduğu ülkenin yasal düzenine uyma yükümlülüğü bulunmaktadır.
- Her taraf devletin mültecilerin sözleşmeden elde etmiş olduğu kazanımları ayırım yapmaksızın uygulama yükümlülüğü bulunmaktadır.
- Taraf devletler mültecilere dini vecibelerini yerine getirmeleri hususunda uygun muamele göstereceklerdir.
- Mültecilerin buldukları ülkede mülkiyet edinme hakkı bulunmaktadır.
- Mültecilerin gerekli durumlarda adli makamlardan ve mahkemelerden yararlanma hakları bulunmaktadır ve mahkemelere müracaat yönü ile buldukları ülkenin vatandaşı ile aynı muameleyi görecektir.
- Mültecilerin buldukları ülkede çalışma ve iş sahibi olma hakkı bulunmaktadır.
- Taraf devletler konut edinme hakkı bakımından mültecilere uygun muamele ile davranacaklardır.
- Mültecilerin buldukları ülkede temel eğitim hakkı bulunmaktadır.
- Mülteciler sosyal yardımlardan faydalanabileceklerdir.
- Mülteciler özgürce seyahat etme haklarına sahip olacaklardır.
- Mültecilere, vergi konusunda uygun muamele sağlanacaktır.
- Mülteciler ulusal güvenlik ve kamu düzeni ile ilgili olarak tehdit edici bir faaliyette bulunmadıkları sürece geri gönderilmeyeceklerdir. Sınır dışı edilme kararı ise yalnızca yasal kovuşturmanın neticesinde verilebilir.
- Hiçbir taraf devlet, bir mülteciyi, ırkı, dini, tâbiyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi fikirleri dolayısıyla hayatı ya da özgürlüğü tehdit altında

olacak ülkelerin sınırlarına, her ne şekilde olursa olsun geri göndermeyecek veya iade ("refouler") etmeyecektir.

- Mültecilerin vatandaşlığı kabulleri hususunda kolaylıklar sağlanacaktır. (GİGM, 2015b: 1-19)

Mülteciler Cenevre Sözleşmesi ile hukuki, idari, sosyal durum ve çalışma hakkı bakımından kazanımlar elde etmişler, uluslararası bir statü kazanmışlar ve güvence altına alınmışlardır. Uluslararası niteliğe sahip olan Cenevre Sözleşmesinin haricinde bölgesel olarak imzalanan bir takım sözleşmeler de bulunmaktadır. Bunlar; (Korkut, 2010: 21-23).

- 1969 Afrika Birliği Örgütü Sözleşmesi
- 1984 Mültecilere İlişkin Cartagena Bildirgesi
- 1994 Arap Sözleşmesi

Söz konusu düzenlemeler, belli bir coğrafi bölge içerisinde bulunan ülkelerin bir araya gelerek, mültecilik üzerine yapmış oldukları çalışmaların sonucunda ortaya çıkmıştır. Mülteciliğin kapsamı ile ilgili olarak bir takım düzenleme ve tavsiyelerde bulunmuşlardır.

3.3.2. Türkiye’de Mülteci Hukuku

Konumu gereği, fakir ile zengin arasında bir başka deyişle Güney ve Doğu ile Kuzey ve Batı arasında konumlanan Türkiye’nin hep avantajlarından bahsedilen coğrafi konumunda bu kez tezahür eden olumsuz bir durumdur. Bu olumsuz durum, coğrafi olarak kilit noktada bulunan Türkiye’nin göç akımlarına sürekli olarak uğramasıdır. (GİGM, 2015a: 37). Ergüven, Osmanlı İmparatorluğu’ndan bu yana, kitlesel nüfus hareketleri bünyesinde yerinden edilmiş olan insanların Anadolu topraklarına sığındıklarını ifade etmektedir (Ergüven, 2013: 1012). Söz konusu durumlara ve Türkiye’nin kitlesel nüfus hareketleri ile ilgili hafızasına rağmen Türkiye’de ilticanın ilk temellerini; bir takım çekinceler ile birlikte taraf olarak imzalamış olduğu uluslararası niteliğe sahip olan 1951 Cenevre Sözleşmesi oluşturmaktadır (Kap, 201: 31).

II. Dünya Savaşı’ndan sonra gelişen mülteci hukukunun varlığı ve uluslararası geçerliliği, Türkiye hükümetlerini çeşitli zamanlarda mülteci haklarını düzenleyen bir ulusal mevzuat yaratmaya itmiştir. 1988-1991 İran-İrak Savaşı, 1990-1991 Körfez Savaşı ve Orta Doğu’da yaşanan iç savaşlar sonucunda Türkiye’ye yoğun mülteci

hareketleri başlamıştır. Türkiye'nin doğudaki kara sınırlarının güvenliğinin sağlanamaması, sınır bölgelerindeki terör sorunu ve sığınma arayan kişilerin sayısının fazlalığı, mülteci hukukunun, farklı kanunlarda ve dağınık hükümlerle düzenlenmiş olması ile birleşince, önemli sıkıntılar yaşanmıştır. İşte bu söz konusu durumlar o zamana kadar dağınık olarak düzenlenmiş olan mülteci haklarının tek bir mevzuata bağlanması gereğini ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle 14.04.1994 tarihinde "Türkiye'ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye'den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar İle Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılara ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" kabul edilmiş ve bu yönetmelik ile 1951 Sözleşmesi ve 1967 Protokolü'ne uygun olarak, Türkiye sınırlarına gelen yabancılara uygulanacak usul ve esaslar ile yetkili kuruluşlar belirlenmiştir (Bozbeyoğlu, 2015: 68-69; Ergüven, 2013: 1026).

1994 Yönetmeliği'nin hukuki dayanağını;

"Bu Yönetmelik 29/8/1961 tarihli ve 359 sayılı Kanun ile onaylanan 1951 tarihli Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Cenevre Sözleşmesi ve 25/9/1968 tarihli ve 6/10733 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 31 Ocak 1967 tarihli Protokol hükümleri uyarınca hazırlanmıştır."

Şeklinde yazılmış olan 31. Madde oluşturmaktadır.

Söz konusu madde uyarınca 1994 yönetmeliğinde mülteci ve sığınmacı olarak iki kavram kabul edilmiştir. Aslında sebepler, sonuçlar ve genel anlayış açısından aynı şeyi ifade eden sığınmacı ve mülteci arasındaki temel fark ise 3. maddede belirtilen "*coğrafi çekince*"dir (Resmi Gazete, 1994: 7-11). Yani başka bir deyişle Türkiye Cenevre Sözleşmesi ve 1967 protokolündeki coğrafi çekincesini sürdürmeye devam etmiş ve 1994 yönetmeliği uyarınca Avrupa'dan gelenleri mülteci olarak adlandırırken, Avrupa dışından gelenleri ise sığınmacı olarak nitelemiştir.

1994 Yönetmeliği, mülteci hukuku ile ilgili iç hukuktaki boşlukları doldurup belli düzenlemeler yaratmasına rağmen, uygulamada yeni sorunları da beraberinde getirmiştir. Türkiye'ye iltica eden yabancıların yetkililer tarafından süreç ile ilgili yeteri kadar bilgilendirilmemesi, süreç konusunda yaşanan belirsizlikler müracaatın, yönetmelikte öngörülen sınırlı sürede gerçekleştirilmesini engelleyen bir boyuta ulaşmıştır (Bozbeyoğlu, 2015: 69). Süreç konusundaki söz konusu kısıtlayıcı maddeler, beraberinde sınır dışı edilme gibi sonuçları doğurmuş ve bu konu ile ilgili açılan bir

takım hukuki davaları da beraberinde getirmiştir (Akın, 2001; Aktaran: Ergüven, 2013; 1026).

Söz konusu eksiklikler ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin (AİHM) Türkiye aleyhinde vermiş olduğu kararlar 2006 yılına gelindiğinde 1994 yönetmeliğinde değişiklik yapılmasına yol açmıştır. 2006 Yılında çıkan 9938 sayılı "Türkiye'ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye'den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılara ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" ile totalde 5 maddede değişikliğe gidilmiştir (RG, 2006: 1-2). Bu maddelerden birisi de süre kısıtlaması ile ilgili olan maddedir. 4. Madde ile süre kısıtlaması ortadan kaldırılmış ve "gecikmeden" ve "makul olan en kısa süre içerisinde" ibareleri eklenmiştir.

Mülteci hukuku ile ilgili bir diğer iç hukuk düzenlemesi, 1994 Yönetmeliği'nin uygulanmasına yönelik olan, 22 Haziran 2006 tarihli ve 57 sayılı Emniyet Genel Müdürlüğü Genelgesi'dir. Genelge, 1994 Yönetmeliği'nin etkin bir şekilde uygulanması için, insan hakları, uluslararası koruma ve mülteci hukuku konularında eğitilmiş personelin istihdamı, tercüman hizmetinin tesisi, başvuru sahiplerinin, özellikle Avrupa haricinden gelen başvuru sahiplerinin, BMMYK'ya kaydolmaları yönünde yazılı ve sözlü bilgilendirilmeleri, ön görüşme ve mülakat aşamaları, olumsuz karara karşı dilekçe veya ek mülakat ile itiraz hakkının kullanılması gibi alanlarda düzenlemeleri içermektedir (EGM, 2006: 1-25).

Söz konusu değişikliklere rağmen mültecilik hukuku alanında yeterli bir altyapı sağlanamamış ve bu durum AİHM'nin Türkiye aleyhinde bir takım olumsuz kararlar vermesine sebep olmaya devam etmiştir (Bozbeyoğlu, 2015: 69-70).

Tüm bu olumsuz gelişmeler neticesinde söz konusu olumsuzlukları gidermek maksadı ile İçişleri Bakanlığı'nın bünyesinde bulunan İltica ve Göç Bürosu; 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nu (YUKK) hazırlamıştır. 11.04.2013 tarihinde Resmi Gazete 'de yayımlanan YUKK, ilgili tarihten 1 yıl sonra ise yürürlüğe girmiştir. (131 s. RG, 2013)

3.3.2.1. 6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK)

Türkiye’de şu an güncel olarak bulunan mevzuat; 11.04.2013 tarihinde resmi gazetede yayımlanan “6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu’dur”. Kanun 5 kısım, 17 bölüm, 126 maddeden oluşmaktadır.

Birinci kısım, amaç, kapsam, tanımlar ve geri gönderme yasağı; ikinci kısım, yabancılar; üçüncü kısım, uluslararası koruma; dördüncü kısım, yabancılar ve uluslararası korumaya ilişkin ortak hükümler; beşinci kısım ise Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ile ilgili hükümleri içermektedir.

3.3.2.1.1. Kanun’un Gerekçesi

Kanun’un gerekçesinde Türkiye’nin, coğrafi, stratejik, kültürel ve siyasi konumu nedeniyle, tarih içinde önemli göç akınlarıyla karşı karşıya kaldığı, artan ekonomik güç ve istikrarının Türkiye’yi geçiş ülkesinden hedef ülkesi haline getirmeye başladığı, mevcut mevzuat hükümlerinin ihtiyaçlar karşısında yetersiz kaldığı, göç ve iltica alanında uzmanlaşmış bir kamu kurumuna ihtiyaç duyulduğu, İltica ve Göç Ulusal Eylem Planı çerçevesinde, Türkiye’nin göç mevzuatı ve sisteminin AB müktesebatıyla uyumlu hale getirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Gerekçede, 2011-2013 Orta Vadeli Kalkınma Planı’ndaki, özgürlük ve güvenlik arasındaki hassas dengenin korunarak, düzensiz göç hareketleri, insan ticareti ve kaçakçılığı ile etkin bir şekilde mücadele edilmesi ve sınır güvenliğinin yeniden yapılandırılması konularındaki çalışmalara devam edilmesi hususlarının yer aldığı hatırlatılarak, bu çerçevede dağınık, güncelliğini yitirmiş, karşılaşılan sorunlara cevap vermekte yetersiz mevzuatın yerine, Türkiye’nin gelişme vizyonu ile uyumlu, uluslararası normlara uygun, milli çıkarları gözetken, ilgili olduğu konuları tüm yönleriyle kuşatan, kaliteli mevzuat ilkelerine uygun düzenlemeler getirildiği belirtilmiştir. YUKK, 1951 Sözleşmesi’ne coğrafi sınırlama ile taraf olduğumuzu göz önünde tutarak, uluslararası koruma statülerini, anılan husus çerçevesinde, mülteci, şartlı mülteci ve ikincil koruma şeklinde düzenlemiştir. (www.goc.gov.tr, 2019).

3.3.2.1.2. Kanun’un Kapsamı

YUKK, yabancılarla ilgili iş ve işlemleri; sınırlarda, sınır kapılarında ya da Türkiye içinde yabancıların münferit koruma talepleri üzerine sağlanacak uluslararası

korumayı, ayrılmaya zorlandıkları ülkeye geri dönemeyen ve kitlesel olarak Türkiye'ye gelen yabancılara acil olarak sağlanacak geçici korumayı kapsamaktadır. YUKK'un 2. maddesine göre bu Kanunun uygulanmasında, Türkiye'nin taraf olduğu milletlerarası anlaşmalar ile özel kanunlardaki hükümler saklıdır (RG, 2013: 1).

Buna göre YUKK'un kapsadığı bir konuda milletlerarası anlaşma varsa öncelikle milletlerarası antlaşmalar uygulanacaktır (Ekşi, 2016: 39).

Kanun'un 4. Maddesine göre; bu kanun kapsamındaki hiç kimse, işkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye tabi tutulacağı veya ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi fikirleri dolayısıyla hayatının veya hürriyetinin tehdit altında bulunacağı bir yere gönderilemez (RG, 2013: 3).

YUKK'un 4.maddesinin 1 fıkrasında belirtilen bu durum 1951 sözleşmesinin 33. maddesinde belirtilen "geri gönderme yasağı (refouler)" ile ilişki içerisindedir.

3.3.2.1.3. YUKK Kapsamındaki Uluslararası Koruma Statüleri

2013 Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) ile Türkiye'deki uluslararası koruma bağlamında daha önceki dönemlerde mevzuatta yer almayan bazı önemli statülere yer verilmiştir. Bu statüler "mülteci", "şartlı mülteci", "ikincil koruma" ve "geçici koruma" 'dır.

3.3.2.1.4. Mülteci

YUKK'nun 61. Maddesine göre;

Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar nedeniyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında "mülteci" statüsü verilir (RG, 2013: 20).

YUKK'un 61. maddesindeki mülteci tanımlaması hem 1967 Protokolü ile revize edilen 1951 Cenevre Sözleşmesi'nde hem 1994 yönetmeliğinde yer edinmiş mülteci tanımlaması ile aynı şekilde dercedilmiştir. YUKK içinde dercedilen mülteci sıfatının edinilebilmesi için belli şartların gerçekleşme zarurietiyi bulunmaktadır (Ekşi, 2016: 50). Bunlar;

1. İlticayı ortaya çıkaran olayın Avrupa ülkelerinde meydana gelmiş olması

2. İltica eden kişinin; “ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri” ‘nden ötürü zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korkması
3. Korkunun haklı olması
4. İltica eden kişinin ülkesinin dışında bulunması
5. İltica sahibinin söz konusu ülkenin diplomatik himayesinden yararlanamaması yada korku sebebiyle yararlanmamak istememesidir.

Mülteci sıfatının hak edilebilirliği vatandaşlık ile bir ülkenin diplomatik aidiyetine bağımlı değildir. Söz konusu şartların gerçekleşmiş olması, iç hukukta mülteci sıfatının kazanılması açısından yeterlilik arz etmektedir (Ekşi, 2016: 51).

3.3.2.1.5. Şartlı Mülteci

YUKK’nun 62. Maddesine göre;

Avrupa ülkeleri dışında meydana gelen olaylar sebebiyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişiye statü belirleme işlemleri sonrasında “şartlı mülteci” statüsü verilir. Üçüncü ülkeye yerleştirilinceye kadar, şartlı mültecinin Türkiye’de kalmasına izin verilir (RG, 2013: 20).

YUKK’den önce geçerli olan “*mülteci-sığınmacı*” kavramsal bir değişim yaşamıştır. Şuan geçerli olan “*şartlı mülteci*” tanımı YUKK’den önceki “*sığınmacı*” tanımına denktir. Yani bir başka deyişle “*sığınmacı*” kavramı yerine “*şartlı mülteci*” kavramı kullanılıp, içeriği kendi yapısını korumuştur. Tıpkı mülteci statüsünde olduğu gibi şartlı mülteci statüsünün kazanımı için de belli şartların gerçekleşmiş olması gerekmektedir (Ekşi, 2016: 51-52). Bunlar;

1. İlticayı ortaya çıkaran olayın Avrupa ülkelerinin dışında meydana gelmiş olması
2. İltica eden kişinin; “ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri” ‘nden ötürü zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korkması
3. Korkunun haklı olması
4. İltica eden kişinin ülkesinin dışında bulunması
5. İltica sahibinin söz konusu ülkenin diplomatik himayesinden yararlanamaması yada korku sebebiyle yararlanmamak istemesi

6. Şartlı mülteci statüsü alan kişinin üçüncü ülkeye yerleştirilmesi
7. Şartlı mülteci statüsü alan kişiye üçüncü ülkeye yerleşinceye kadar geçici ikamet izni verilmesidir.

3.3.2.1.6. İkincil (Tamamlayıcı) Koruma

YUKK'nun 63. Maddesine göre; “mülteci veya şartlı mülteci olarak nitelendirilemeyen, ancak köken ülkesine veya ikamet ülkesine geri gönderildiği takdirde;

- a) Ölüm cezasına mahkûm olacak veya ölüm cezası ile infaz edilecek,
- b) İşkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalacak,
- c) Uluslararası veya ülke genelindeki silahlı çatışma durumlarında, ayırım gözetmeyen şiddet hareketleri nedeniyle şahsına yönelik ciddi tehditle karşılaşacak,

olması nedeniyle köken ülkesinin veya ikamet ülkesinin korumasından yararlanamayan veya söz konusu tehdit nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancı ya da vatansız kişiye, statü belirleme işlemleri sonrasında “ikincil koruma” statüsü verilir.“ (RG, 2013: 62).

Oldukça uzun bir geçmişe sahip olan ikincil koruma statüsü; devletlerin koruma arayanları tek bir başlık altında toplayamamasından kaynaklanmaktadır (McAdam, 2005: 462).

3.3.2.1.7. Geçici Koruma

YUKK'nun 91.maddesinin 1.fıkrasına göre; “Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılara “geçici koruma” sağlanabilir.”

Geçici Koruma Yönetmeliğinin 3.maddesinin 1.fıkrasının f bendinde ise geçici koruma;

Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak veya bu kitlesel akın döneminde bireysel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen ve uluslararası koruma talebi bireysel olarak değerlendirmeye alınamayan yabancılara sağlanan koruma şeklinde tanımlanmıştır (RG, 2013: 30; GİGM, 2014: 6203).

Geçici koruma işlemi yalnızca “*kitlesel akın*” durumlarında uygulanabilmekte olup geçici korumanın sağlanabilmesi için belli şartların gerçekleşmesi gerekmektedir. Bunlar;

1. İltica edenlerin kitlesel bir şekilde ülkeyi terk etmeye zorlanmaları
2. Ülkelerine geri dönememeleri
3. Acil ve geçici koruma ihtiyacı duymalarıdır.

YUKK’da çizilen genel çerçevedir. Ayrıntılar ise bir yönetmelik ile düzenlenmiştir. YUKK’un 91. maddesine istinaden hazırlanan “*Geçici Koruma Yönetmeliği*” 2014 yılında yürürlüğe girmiştir (Ekşi, 2016;55).

BMMYK, kitlesel akını; çok sayıda insanın bir devletin sınırına ani baskın ile varışı, sınır noktasını geçişi, hedef ülkenin bu kitleye karşı reaksiyon göstermede yetersiz kalışı, bireysel sığınma prosedürlerinin kitlesel sığınma eyleminden dolayı işlevsiz kalması gibi durumların bir kısmının veya hepsinin birlikte görülmesi şeklinde tanımlamıştır (www.unhcr.org, 2019b). İşte “*Geçici Koruma*” statüsü burada devreye girerek geri göndermeme ilkesinin gereği olarak sığınmacı veya mültecilerin acil şekilde korunmasını amaçlamaktadır. Fitzpatrick geçici koruma statüsünün iç hukukta yer edinmesi ile geri göndermeme ilkesinin gereği olarak sığınmacıların temel insan haklarının güvence altına alınacağını ifade etmiştir (Fitzpatrick, 2000: 280-287).

YUKK’un “*Geçici Koruma*” başlıklı 91. maddesine göre hazırlanması gereken bir yasal düzenleme olan “*Geçici Koruma Yönetmeliği*” 22 Ekim 2014 tarihinde Resmî Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Geçici Koruma Yönetmeliği’nde, hangi ülkeden geldikleri fark etmeksizin kitlesel akınla gelen yabancıların bu yönetmeliğin kapsamına girdiği belirtilmektedir (Bozbeyoğlu, 2015: 71). Bu bağlamda Türkiye’ye iltica eden Suriyelilerin; YUKK’un 91.maddesine istinaden yürürlüğe giren Geçici Koruma Yönetmeliği’ne göre “*Geçici Koruma*” statüsünde oldukları anlaşılmaktadır. Ayrıca Suriyeliler; daha önce de belirtildiği üzere hem YUKK’un 4. maddesi hem de Geçici Koruma Yönetmeliğinin 6.maddesine göre ilgili kanun ve yönetmeliğin kapsamındaki herkesi kapsadığı şeklindeki söz konusu ibareler gereği “geri gönderme yasağı” dâhilinde bulunan yabancılardır (RG, 2013: 3; GİGM, 2014: 2).

3.3.3. Mültecilik ve Gelecek Beklentisi

Gelecek, bireylerin istekleri doğrultusunda yaşamayı arzuladıkları, yaşamın insanları hep ileriye yönlendiren bölümüdür. Gelecek beklentisi ise insanların gelecek

zamanda ne koşullarda, nasıl bir şekilde, kimlerle birlikte olmak isteme durumlarına bağlı olarak, bireylerden ve toplumdan istediği Şeyleri ifade etmektedir (İkizoğlu ve diğerler, 2007: 25). G, zor bir deneyim olmakla birlikte g edenler için aynı zamanda iyi bir gelecek, umut ve güvenlik ortamına kavuşma hayali anlamına da gelmektedir (Sonn, 2002: 205-206). Göç eden insanlar açısından g etme eyleminin altında can güvenliği veya daha iyi ekonomik koşullara erişmek gibi sebepler yatmasının göçmenlerin geleceğe daha umutla bakabilmesine sebep olduğu bilinmektedir. (Ozankaya, 1995; Aktaran: Apak, 2015: 127). Ayrıca savaştan kaçarak gelme eylemi ve savaşın olumsuz yansımaları insanların gelecek ile ilgili olumlu beklentiler kurmasını engelleyerek geleceğe yönelik plan yapmalarına mani de olabilir. Yani kısacası g olgusunun gelecek üzerine olumlu veya olumsuz etkileri olabilir. Her ne kadar çalışmalar gelecek ile ilgili olumsuz durumların yaşanabileceğini gösterse de, yine de yer değiştiren bireylerin hayallerinde daha iyi bir gelecek kurma arzusu da yatmaktadır (Apak, 2015: 127).

Bir başka çalışmada sığınmacı ve mültecilerin geleceğe ilişkin kurmuş oldukları beklentilerin; politik veya dini şiddet, insan haklarında ihlaller, taciz, işkence ve hapis cezası gibi olaylar neticesinde olumsuz bir düzlemde Őekillenebileceęi söylenmektedir. Özellikle mülteci statüsüne sahip olan bireylerin gönüllü bir şekilde yer değiştiren göçmenlere nazaran gelecek konusunda daha kaygı dolu beklenti içerisinde oldukları araştırmacılar tarafından ifade edilmektedir (İversen, 2010: 24).

Gelecek beklentisi ve yer değiştirme olgusu arasındaki ilişki bu alanda yapılan araştırmaların kıymetini ve gerekçesini oluşturmaktadır.

3.3.4. Mültecilik Olgusu erevesinde Yaşam Kalitesinin nemi

Araştırmacılar tarafından yaşam kalitesinin evrensel kabul gören bir tanımının bulunmadığı söylenmektedir (DSÖ, 1998: 3). Fakat literatürde yaşam kalitesi ile ilgili olarak yapılmış olan çeşitli “yaşam kalitesi” tanımlamaları mevcuttur. Yaşam kalitesi ile ilgili literatürde yer edinen ilk kavramsal ereve olarak; Long’un 1960 yılında kaleme almış olduğu “ On the Quantity and Quality of Life” adlı eserdeki tanımlaması gösterilmektedir. Long bu eserinde yaşam kalitesi ile ilgili olarak insan haklarında meydana gelen gelişmelerin politik kararları Őekillendirdięini ve bunun da toplumların ulaşmayı hedeflediği evrensel bir yaşam kalitesi hedefi oluşturduğunu ifade etmiştir

(Boylu, 2016: 138). DSÖ'ye göre yaşam kalitesi; "bireylerin yaşadıkları kültür ve değer sistemleri bağlamında kendi konumlarına, beklentilerine, standartlarına ve kaygılarına ilişkin algıları" 'dır (WHO, 1998: 3).

Yaşam, kalite (nitelik) ve kantite (nicelik) olarak iki farklı boyutta değerlendirilmektedir. Yaşamın niceliği zamansal bir değerlendirme olup hayatın süresi olarak tanımlanırken, niteliği yani kalitesi ise kişinin içinde bulunduğu fizik, çevre ve sosyoekonomik durum gibi birçok faktörü barındıran çok boyutlu bir kavramı temsil etmektedir (Tüzün, 2003; Aktaran: Bilir, 2005: 663). Yaşam kalitesi ise sübjektif ve objektif olmak üzere iki farklı açıdan değerlendirilmektedir. Objektif göstergeler; gelir, eğitim durumu, meslek, sağlık durumu, yaşanan evin koşulları vb. iken, sübjektif göstergeler ise; kişinin sahibi olduğu imkânlardan duyduğu tatmin ve doyumunu ifade etmektedir (Veenhoven, 1996: 1).

Tarihsel bağlamda yaşam kalitesi ile ilgili olarak yapılmış olan çalışmalar devlet kurumlarınca yapılmıştır ve genel amacı istihdam ve suç gibi değişkenler üzerinden bir analiz yapmaktır. Ancak son birkaç on yılda akademisyenler tarafından yaşam kalitesinin nesnel bir gerçeklikten ziyade öznel bir boyuta sahip olduğu ifade edilmektedir. Öznel yaşam kalitesi; insanların istihdam durumları, konut, yerel çevre, sağlık gibi yaşam kalitesi alanlarındaki öznel değerlendirmelerini içermektedir (Marans, 2011: 4; Marans, 2015: 2).

Yaşam kalitesi ile ilgili olarak gerek sübjektif gerek objektif nitelikteki çalışmaların çoğunlukla genel nüfus da uygulandığı gözlemlenmektedir. Hâlbuki yer değiştirme olaylarının merkezinde; var olan yaşam kalitesinin artırılması yatmaktadır. Bu gerçekliğe rağmen göç eden kitlelerde yaşam kalitesinin değerlendirilmesine yönelik uygulanan araştırmaların sayısı genel nüfusa uygulananlara nazaran daha azdır (Mansourian, 2018: 3; Bak-klimek, 2015: 163). Türkiye'de ise söz konusu durumun daha kısır olduğu görülmektedir. Literatür taramasında mültecilere yönelik yapılmış olan herhangi bir yaşam kalitesi değerlendirmesine rastlanmamıştır.

Göç olgusu ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin; bu konunun daha iyi anlaşılması adına biraz daha açıklanması gerektiği düşünülmektedir. Şöyle ki; göçmenlerin yaşamı ve yaşam kaliteleri; ayrımcılığa maruz kalmaları, marjinalleşme, azınlık statüsüne girmeleri, sosyo-ekonomik dezavantajları, sosyal desteklerinin çökmesi, yaşadıkları psikolojik sıkıntılar, refah seviyelerindeki düşüş, ev sahibi

kültürlere uyum sağlama çabaları gibi problemlerden sıkça etkilenmektedir (Jablensky, 1992: 174-177). Literatürdeki çalışmalar göçmenlerin yaşam kalitesinin kamu hizmetleri, güvenlik, kültürleşme, sosyo kültürel uyum çabaları, sağlık, ekonomik ve mali durum gibi değişkenlerce etkilendiğini söylemektedir (Mansourian, 2018: 3). Yaşam kalitesi ve bu değişkenler arasındaki karşılıklı etkileşimin söz konusu olduğu bir ilişki mevcuttur.

Yer değiştirme eyleminin altında yatan sebeplerin, yaşam koşullarının iyileştirilmesi, refah artışı, daha iyi bir yaşama varış gibi sebepler olduğu düşünüldüğünde ve göçmenlerin vardıkları yerlerde genel olarak yaşam kalitesini ortaya çıkaran bu tarz değişkenlerde yaşadıkları problemler ve bunların yaşam kalitesine yansması daha iyi anlaşılmaktadır. Şimdiye kadar olan bölümde yaşam kalitesi ve göç olgusu arasındaki ilişki ele alınmış bunların birbiri ile ilişkili olduğu alan yazın ile aktarılmaya çalışılmıştır. Şimdi ise göçmenler açısından yaşam kalitesinin artırılması neden gereklilik arz etmektedir? Sorusunun cevabı verilmeye çalışılacaktır.

Yerlerinden olarak başka bir ülkeye göç eden insanların refahı ve yaşam kalitesi, yalnızca topluma tam olarak katılma yeteneklerini değil, aynı zamanda kendi ülkelerine geri gönderilmeyi tercih ederse faydalı olabilecek bilgi ve beceri kazanmalarını da etkilemektedir (Mansourian, 2018: 2; IOM, 2013: 34-38). Yani yaşam kalitesinin artırılması hem geleceğe dair beklentilerin iyileştirilmesi, hem buldukları topluma katılım yeteneklerinin geliştirilmesi, hemde ülkelere geri gitmeyi tercih ettikleri düşünüldüğünde ülkelerinin, toplumlarının ve bireysel olarak kendilerinin faydasına olabilecek bilgi ve beceri kazanmaları bağlamında büyük önem arz etmektedir. Gerek göçmenlerin gerek mültecilerin yaşam kalitesinin artırılması; hem “*menşei-transit-hedef*” ülkelerin gelişmişlik düzeyine etkisi ve refah seviyesinin artırılması hemde insan hakları gereği bir sorumluluk olarak algılanmalıdır.

Bu araştırmada yukarıda belirtilen gerekçeler doğrultusunda iç mevzuat gereği Türkiye’de Geçici Koruma Altında bulunan Suriyelilerin Dünya Sağlık Örgütü tarafından geliştirilmiş olan WHOQOL-BREF ölçeği ile subjektif yaşam kalitelerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Bu araştırmada; Türkiye’deki Suriyeliler YUKK ve Geçici Koruma Yönetmeliği’ne göre “Geçici Koruma Altına Alınmış Kişiler” olarak nitelense, saikleri ve sonuçları itibarıyla aynı anlamı karşılması ve Cenevre Sözleşmesi’nde 1967

protokolünde ki tanımı gereği uluslararası hukuktaki karşılığı “mülteci” olmasından dolayı “mülteci” olarak veya söylem kolaylığından dolayı ise bazı yerlerde “Suriyeli” şeklinde adlandırılacaktır.

3.3.5. Mülteciliğin Dünya’da ki, Türkiye’de ki ve Araştırmanın Yapıldığı Alanlarda ki Güncel Sayısal Durumu

Zorunlu insani hareketliliğin en büyük sebebi olan insani krizler çeşitli faktörlere bağlı olarak gelişip, bireylerin ve içinde buldukları toplumun baş etme kapasitesini aşmasının yanında; yaşam, fiziksel güvenlik, sağlık veya temel geçim kaynaklarına erişim açısından da yaygın tehditler oluşturmaktadır. (152 s. Martin, 2014: 4-5) Akut olaylar, yavaş gelişen süreçler, insan kazaları veya kötü niyetli iradelerin girişimleri, şiddet olayları, siyasi istikrarsızlıklar, zulüm ve işkence gibi ağır insan hakları ihlalleri, kasırgalar, tsunamiler, depremler, salgın hastalıklar, kuraklık, kıtlık ve iklim değişikliği gibi çeşitli faktörler milyonlarca insanı zorla yerinden etmeye devam etmektedir. Her ne kadar bunun ile ilgili olarak BMMYK’nın yayınlamış olduğu rakamlar olsa da bunların zorunlu yerinden edilmiş insanların yalnızca bir bölümünü temsil ettiğine dair bazı eleştiriler mevcuttur (Martin, 2016: 59-60).

Zorunlu yerinden edilmiş insanlarla ilgili olarak BMMYK’nın bu konudaki açıklamış olduğu rakamlara bakıldığında ise dünya genelinde 68.5 milyon zorunlu yerinden edilmiş insanın bulunduğu görülmektedir. Bunların 40 milyon kadarı ülke içinde yerinden edilmiş kişi, 25.4 milyonu mülteci, 3.1 milyonu ise sığınmacı konumundadır. Ayrıca BMMYK her iki saniyede bir, bir kişinin; günlük olarak ise 44.400 kişinin baskı ve zulümden dolayı yurdunu terk ettiğini bildirmektedir. Ayrıca yerinden edilmiş kişilerin %85’ine de gelişmekte olan ülkelerin ev sahipliği yaptığı söylenmektedir. Bu gelişmekte olan ülkelere birisi de Türkiye’dir. Türkiye BMMYK rakamlarına göre 3.5 milyonluk bir popülasyon ile dünyada en fazla mülteciye ev sahipliği yapan ülke konumunda bulunmaktadır (www.unhcr.org, 2019a).

Türkiye’de bu rakamların bu kadar yoğun olmasının başlıca sebebi ise Mart 2011’de Suriye’de patlak veren iç savaştır. Patlak veren bu iç savaşın neticesinde ilk olarak 29 Nisan 2011 tarihinde Hatay’ın Yayladağı ilçesinde 260 kişilik bir grubun Türkiye’ye sığınmasıyla başlayan süreç (AFAD, 2017: 11) son açıklanan rakamlara göre bu gün 3.605.615 seviyesine ulaşmıştır. Sığınan nüfusun 136.880’i barınma

merkezlerinde ikamet ettirilirken geri kalan kısım ise Türkiye'nin çeşitli illerinde barınma merkezlerinin dışında olacak şekilde barındırılmaktadır. Araştırmamızın da yapıldığı alan olan İstanbul'da 548.483, Hatay'da ise 430.657 kişi bulunmaktadır. İlçe bazında araştırmanın yapıldığı yerlere bakıldığında ise 2017 rakamlarına göre İstanbul Pendik'te 4921, Yayladağı Barınma Merkezi'nde ise günümüz itibariyle 4347 kişi ikamet etmektedir. Araştırmanın yapıldığı tarihte ise Yayladağı Barınma Merkezinde ki kişi sayısı 4405'tir. (www.goc.gov.tr, 2018; Erdoğan, 2017: 37).

Uluslararası ve ulusal kurumlar tarafından açıklanan rakamlar, mülteci sayıları bu konunun fiziksel bir süreçten ve bireysellikten sıyrılarak, toplumsal bir boyutu ve dönüşümü de beraberinde getirdiğini, dünya ve özellikle de Türkiye açısından ne kadar önem arz ettiğini göstermektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.GEREÇ VE YÖNTEM

4.1. Problemin Durumu

Mülteci akınları insan hareketliliğinin insiyatif dışında kalan, zorunlu sebeplerle açıklanan boyutunu oluşturmaktadır. Mülteciler savaş ve zulüm gibi daha sert faktörler vasıtasıyla yerlerinden olmakta ve ülkelerini terk ederek başka ülkelere sığınmaktadırlar. Yapılan çalışmalar bu sığınma eylemlerinin sürekli arttığını ve genellikle de gelişmiş ülkelere yönelik olduğunu göstermektedir. Bu yönüyle hem uluslararası, hemde ulusal anlamda önem arz eden mülteci akınlarının maruz bıraktığı ülkelerden biri de Türkiye'dir.

Mültecilerin yaşadıkları süreç çeşitli yönleriyle birçok zorluğu bünyesinde barındırmaktadır. Bu zorluklardan bazıları coğrafi ve zamansal çekincelerin sebep olduğu gelecek üzerindeki kaygılar, yeni bir topluma uyum ve bütünleşme sağlama çabalarının sebep olduğu zorluklar ve ilerleyen zamanlarda hem kişisel hemde buldukları ülkenin refah seviyesine etki edebilecek olan yaşam kaliteleri ile ilgili durumlardır.

Bütün bu bağlamlar çerçevesinde mültecilerin ülkelerine geri gönderilmeleri, üçüncü bir ülkeye yerleştirilmeleri veya Türkiye'de kalıcı olarak ikamelerine izin verilmeleri fark etmeksizin buldukları ülkenin ve kendilerinin refah seviyesinin artırılması adına yaşam kaliteleri ve gelecek beklentilerinin değerlendirilmesi büyük önem arz etmektedir.

4.1.1. Problemin Cümlesi

Türkiye'de geçici koruma altına alınan Suriyeli mültecilerin gelecek beklentileri ve yaşam kaliteleri ne durumdadır?

4.1.2. Alt Problemler

Türkiye'de geçici koruma altına alınan Suriyeli mültecilerin gelecek beklentisi, sosyal uyumları ve yaşam kalitesi bağlamında fiziksel sağlık, sosyal ilişkiler, psikolojik ve çevresel yaşam kaliteleri, barınma alanlarına göre ne durumdadır?

4.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı;

Mülteciliğın doğru yönetildiği takdirde fırsatlar, yanlış yönetildiği takdirde ise afet potansiyeli taşıyabileceğini ortaya koyarak, Türkiye’deki Suriyelilerin gelecek beklentisi ve yaşam kalitelerinin ne düzeyde olduğunu belirlemektir.

4.3. Araştırmanın Önemi

Türkiye neredeyse 10 yıla yakın bir süredir Suriye iç savaşının çeşitli yönleriyle sancılarını çekerken bir yönden de oradan kaynaklanan insan hareketliliğinden dolayı dünyanın en fazla sayıda mültecisini barındıran ülke olmaya devam etmektedir.

Suriye’de devam etmekte olan iç savaş belirsizliği ve Türkiye’deki Suriyelilerin halen daha “geçici” koruma statüsünde tanımlanmaları hem Suriyelilerin gelecek beklentilerini ve yaşam kalitelerini olumsuz şekilde etkileyen faktörler olarak varlığını sürdürmeye devam etmekte hemde hangi ülkede kaldıkları fark etmeksizin gerek kişisel refahlarına gerekse kaldıkları ülkenin refahına olumsuz bir şekilde yansıma potansiyelini içinde barındırmaktadır. Aynı zamanda bir geçiş süreci olarak algılanan bu zaman dilimi ve söz konusu belirsizlikler Suriyelilerin Türk topraklarında kalmaya devam etmeleri takdirinde sosyal huzurla ilgili olan bir konuyu da uyum bağlamında ortaya çıkarmaktadır.

Diğer bir yönden ise yer değiştiren insanların “*hali hazırda var olan yaşamlarından memnun olmadıkları, refahları ve güvenlikleri açısından kendilerine daha iyi şartlar sunabilecek yerlere göç etmeyi tercih ettikleri*” göz önünde bulundurulduğunda konu ile ilgili araştırmaların önem kazandığı anlaşılabilir.

Bütün bu bağlamlar çerçevesinde bu alışma; Suriyelilerin kişisel refahları, buldukları ülkenin refah seviyesi ve sosyal huzuru açısından büyük bir önem taşımaktadır.

4.4. Araştırmanın Kapsamı

Araştırmamız kapsamında Suriyeli mültecilerin gelecek beklentileri ve yaşam kaliteleri bağlamında fiziksel sağlık, psikolojik, sosyal ilişkiler ve çevresel yaşam kalitelerinin değerlendirmesi yapılacaktır. Çalışmamız kapsamında yaş, cinsiyet, gelir,

meslek, eğitim durumu, hane halkı içindeki kişi sayısı ve barınma alanı gibi değişkenlerin yaşam kalitesi üzerindeki etkileri araştırılacaktır. Bunun haricinde ölçek ve altında bulunan faktörlerin ortalama puanları belirlenecektir.

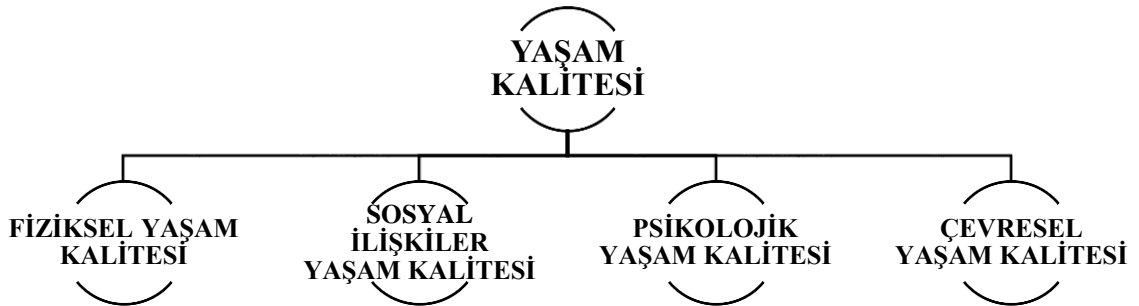
Çalışmamızın evrenini kamp içi ve kamp dışı olmak üzere iki ayrı alanda bulunan 18-65 yaş aralığındaki Suriyeli mülteci popülasyonu temsil etmektedir. Hatay Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre Yayladığı Geçici Barınma Merkezi'nde 18 yaşın üstünde yaşayan 2520 kişi bulunmaktadır. Hatay Yayladağı'nda toplam 350 kişi ile anket için görüşme yapılmış bu anketlerin 37 tanesi hatalı veya eksik doldurulduğu tespit edildiğinden dolayı analizlere tabi tutulmamıştır. İstanbul'da ise 18-65 yaş aralığı kişi sayısına ulaşılammış 2017 yılında yayınlanan rapor neticesinde İstanbul Pendik ilçesinde 4921 Suriyeli bulunduğu tespit edilmiştir. İstanbul'da yaşanan bir takım sınırlılıklardan dolayı yalnızca 150 mülteci ile görüşme yapılabilmiş, bu görüşmeler neticesinde toplanan anketlerin 15 tanesi ise hatalı ve/veya eksik olduğu tespit edildiğinden dolayı istatistiksel analizlere tabi tutulmuştur. Totalde 448 Suriyeli mülteci ile görüşme yapılmıştır. Yayladağı saha araştırması 10 gün, Pendik saha araştırması ise 30 gün sürmüştür.

4.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

İç savaştan etkilenmek ve kendi ülkelerini terk etmeye zorlanmak gibi travmatik öyküleri olan popülasyonun araştırmacının görüşme talebine çekimser ve korkarak yaklaşımları araştırma esnasında karşılaşılan en önemli sınırlılık olmuştur. Bu durumun özellikle en önemli oranda hissedildiği yer kamp dışı araştırma alanı olmuştur. Bu sebepten ötürü yalnızca 1 aylık bir zaman dilimi içinde 135 kişiye erişilebilmiştir.

4.6. Araştırmanın Modeli

Şekil 4.1. Yaşam Kalitesini Değerlendirmek Amacıyla Yapılan Araştırmanın Modeli

4.7. Araştırmanın Hipotezleri

H1: Suriyeli mültecilerin gelecek beklentileri genel olarak olumsuz bir düzeydedir.

H2: Kamp içinde yaşayan Suriyelilerin gelecek beklentileri kamp dışında yaşayan Suriyelilere göre anlamlı derecede daha kötü bir durumdadır.

H3: Suriyeli mültecilerin Türk toplumu ile uyumları orta düzeydedir.

H4: Kamp dışında yaşayan Suriyelilerin Türk toplumuna uyumları kamp içine göre anlamlı derecede daha iyi bir durumdadır.

H5: Etnik kökene göre sosyal uyum arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Türkmenler de uyum daha fazladır.

H6: Etnik kökene göre vatandaşlık talebi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Türkmenlerin vatandaşlık eğilimi daha fazladır.

H7: Suriyeli mültecilerin genel yaşam kalitesi puanı düşük bir durumdadır.

H8: Kamp içinde yaşayan Suriyeli mültecilerin genel yaşam kalitesi puanı kamp dışında yaşayanlara göre anlamlı derecede daha düşüktür.

H9: Suriyeli mültecilerin tek soruda algıladıkları yaşam kalitesi puanı düşük bir seviyededir.

H10: Kamp içinde yaşayan Suriyeli mültecilerin tek soruda algıladıkları yaşam kalitesi puanı kamp dışında yaşayanlara göre anlamlı derecede daha düşüktür.

H11: Suriyeli mültecilerin genel olarak çevresel yaşam kaliteleri ve psikolojik yaşam kaliteleri düşük bir durumdadır.

H12: Suriyeli mültecilerin genel olarak sosyal yaşam kaliteleri iyi bir durumdadır.

H13: Kamp içinde yaşayan Suriyeli mültecilerin çevresel yaşam kalitesi puanları kamp dışında yaşayanlara göre anlamlı derecede daha düşüktür.

H14: Kamp içinde yaşayan Suriyeli mültecilerin psikolojik yaşam kalitesi puanları kamp dışında yaşayanlara göre anlamlı derecede daha düşüktür.

H15: Yüksek eğitim seviyesine sahip olanlarda yaşam kalitesi, daha düşük eğitim seviyesine sahip olanlara göre anlamlı derecede daha yüksek bir puan elde etmiştir.

H16: Hane halkı içinde ki kişi sayısı fazla olan bireylerde genel yaşam kalitesi puanı hane halkı içinde ki kişi sayısı az olan bireylere göre anlamlı derecede daha düşüktür.

H17: Gelecek beklentisi ve yaşam kalitesi arasında pozitif ve anlamlı bir korelasyon bulunmaktadır.

H18: Gelir seviyesi fazla olan kişilerde genel yaşam kalitesi puanı anlamlı derecede daha yüksektir.

H19: Yabancılık hissi ve yaşam kalitesi arasında pozitif ve anlamlı bir korelasyon bulunmaktadır.

H20: Gelecek Beklentisi ve para durumu arasında pozitif ve anlamlı bir korelasyon bulunmaktadır.

H21: Kamp içinde yaşayan kişilerin para durumu kamp dışında yaşayanlara göre anlamlı derecede daha kötüdür.

H22: Kamp içinde barınan kişilerin yaşadıkları ev koşulları kamp dışında barınanlara göre anlamlı derecede daha kötüdür.

4.8. Veri Toplama Araçları ve Yöntem

Araştırmada 1 adet yaşam kalitesi ölçeği 1 adet gelecek beklentisi ve sosyal uyum anketi olmak üzere toplamda 2 adet enstürman kullanılmıştır. Yaşam kalitesi ölçeği DSÖ tarafından geliştirilmiş uluslararası geçerliliği olan daha önce mültecilere yönelikte uygulanmış olan çeşitli saha araştırmalarında kullanılmış bir ölçektir. Ölçekte 1'er adet sağlık ve yaşam kalitesi algısını ölçen 2 soru ve 24 adet diğer soruların oluşturduğu 4 tane faktör bulunmaktadır. Bu faktörler sırasıyla fiziksel sağlık yaşam kalitesi, psikolojik yaşam kalitesi, sosyal yaşam kalitesi ve çevresel yaşam kalitesidir. Bu 24 sorudan biri olan ve mültecilerin "Cinsel yaşamlarından memnuniyet duyma" düzeyini ölçmeyi amaçlayan soru mülteciler açısından hassasiyet taşıdığından dolayı ölçekten çıkarılmıştır. DSÖ %20'den fazla veri kaybının söz konusu olduğu durumlarda sorunun çıkarılmasını önermektedir. Bu duruma binaen ilgili soruya büyük bir kesimin cevap vermediği göz önünde bulundurularak ölçekten çıkarılmıştır.

Diğer anket ise Hıdır Apak tarafından 2014 yılında “Suriyeli Göçmenlerin Uyum ve Gelecek Beklentileri: Mardin Örneği” isimli yüksek lisans tezinde kullanılan anketten uyarlanmıştır. Söz konusu anket demografik bilgiler, sosyal uyum ve gelecek beklentisi olmak üzere 3 ana kısımdan oluşmaktadır. İstanbul İl Göç İdaresi Müdürlüğü tarafından ekte sunulmuş olan ankette yer alan sorulardan hiçbirisinin çıkmasına gerek görülmemiş anket bütün haliyle uygulanmıştır. Fakat Hatay İl Göç İdaresi Müdürlüğü’nün “9.30.39.40.41.44.45.46.” soruların çıkartılması koşulu ile araştırmanın yapılmasına izin vermesi üzerine söz konusu sorular araştırmaya dâhil edilmeyerek saha araştırması gerçekleştirilmiştir. Bu durum neticesinde ilgili sorular kamp içi ile kamp dışı arasında karşılaştırılamamış yalnızca İstanbul düzleminde uygulanabilmiştir.

Araştırma esnasında karşılaşılabilecek dil probleminin ortadan kaldırılması amacıyla gelecek beklentisini ölçen anket profesyonel yardım alınarak Arapça ’ya çevrilmiştir. DSÖ ise ölçeğin kendileri tarafından çevrilmiş olan orijinal Arapça halini talebimiz üzerine tarafımıza iletilmişlerdir. Hem Türkçe, hem Arapça nüshaları bulunan materyalimiz, kamp içinde ve kamp dışında katılımcıların en iyi bildikleri dil üzerinden uygulanmıştır. Söz konusu duruma rağmen anlaşılmayan yerler katılımcılara tarafımızca açıklanmış, gerektiğinde tercüman desteğinden faydalanılmıştır.

Verilerin analizinde AMOS 23 ve SPSS 22 paket programı kullanılmıştır. Veri analizlerinde tanımlayıcı istatistik metotların (frekans, descriptives, crosstabs) yanı sıra, students-t test ve korelasyon metotlarından da faydalanılmıştır. Cinsiyet ve etnik köken gibi değişkenlere göre soruların dağılım durumlarını değerlendirmek amacıyla “crosstabs” metodu kullanılmıştır. İki bağımsız gruba göre soru, faktör ve genel ölçek ortalama puanlarının değerlendirilmesi amacıyla “students-t test” kullanılmıştır. Faktör ve ölçek ortalamasının hesaplanması yapılırken, güvenilirlik analizi veya faktör analizi gibi işlemler yapılırken hesaplamaların yanlış yapılmaması için 3, 4 ve 26. sorular tersine kodlanmıştır. Bu işlemler DSÖ’nün tarafımıza göndermiş olduğu ek dosyalarda gösterildiği şekilde adım adım uygulanarak yapılmıştır. Araştırma sonucunda faktörlere ait olarak elde edilen ham puanlar DSÖ’nün yönlendirmeleri ile 4-20 ve 0-100 aralığında ki karşıladıkları puanlara dönüştürülmüştür. Crosstabs ve students-t test metotları ile yapılan ölçümlerde anlamlılık değeri $p < 0,05$ düzeyinde kabul edilmiştir. İlişkisel değerlendirme yapabilmek amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır.

Korelasyonda ise anlamlılık değeri $p < 0,05$ ve $p < 0,01$ olarak kabul edilmiştir. Güvenilirliği ölçmek amacıyla “Reliability Analysis” kullanılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi ise AMOS’ta yapılmıştır.

Gelecek beklentisi ve yaşam kalitesi arasındaki korelasyonun tespit edilmesi amacıyla gelecek beklentisini ölçmeyi hedefleyen sorudaki şıklar yeniden kodlanmıştır. Bu kodlama; kötü olacak;1, aynı olacak/fikrim yok;2, iyi olacak;3 şeklindedir.

Puan Skalası

Tablo 4.1. Yaşam Kalitesinde Elde Edilen Sonuçların Değerlendirilmesi Amacıyla Puanların Karşıladıkları Anlamları Gösteren Tablo

Çok kötü	Kötü	Orta	İyi	Çok iyi
1-1,80	1,81-2-60	2,61-3,40	3,41-4,20	4,21-5

Güvenilirlik Analizi

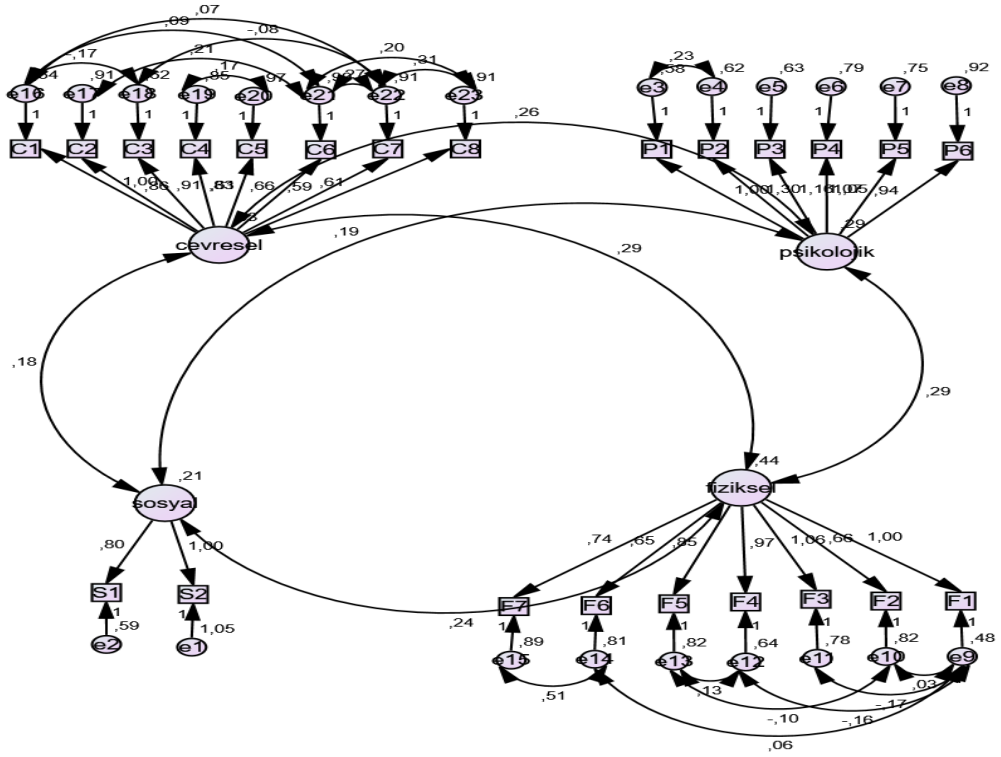
Tablo 4.2 Ölçeğin Güvenilirlik Analizini Gösteren Tablo

Cronbach's Alpha	Number of Items
0,873	25

25 Soruluk ölçeğin güvenilirlik analizine tabi tutulması sonucunda Cronbach's Alpha değeri 0,873 olarak saptanmıştır. Bir ölçeğin güvenilirlik düzeyini karşılaması için gerekli olan değer 0,700’ün üzerinde olmalıdır. (Seçer, 2015: 219) Çalışmamız sonucunda elde edilen puan güvenilirlik değerini karşılamaktadır.

Geçerlilik Analizi

Şekil 4.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi Path Diyagramı

Tablo 4.3. Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Bulgular

Index	Mükemmel Uyum Ölçütü	Kabul Edilebilir Ölçütü	Araştırma Bulgusu	Sonuç
χ^2/sd	0-3	3-5	2,5	Mükemmel Uyum
RMSEA	$.00 \leq RMSEA \leq .05$	$.05 \leq RMSEA \leq .10$,05	İyi Uyum
CFI	$.95 \leq CFI \leq 1.00$	$.90 \leq CFI \leq .95$.87	Kabul Edilebilir Uyum
TLI	$.95 \leq TLI (NNFI) \leq 1.00$	$.90 \leq TLI (NNFI) \leq .95$.84	Kabul Edilebilir Uyum
GFI	$.95 \leq GFI \leq 1.00$	$.90 \leq GFI \leq .94$.90	İyi uyum
RMR	$.00 \leq SRMR \leq .05$	$.05 \leq SRMR \leq .08$.06	İyi uyum
IFI	$.95 \leq IFI \leq 1.00$	$.90 \leq IFI \leq .95$.87	Kabul Edilebilir uyum

Kötü uyum indeksi şeklinde nitelendirilen RMSEA'nın 0,1'in altında değerleri karşılaması beklenmektedir. Çalışmamızda bu değer 0,05 olarak saptanmıştır. Bu değere göre RMSEA değeri iyi uyum şeklinde nitelendirilebilir. Bentler'in karşılaştırmalı uygunluk indeksi (CFI), Tucker – Lewis indeksi (TLI) 0,9'dan büyük değerler ile iyi bir model tanımlamasını karşılamaktadır. Analizlerde CFI 0,87, TLI ise 0,84 şeklinde elde edilen değerler kabul edilebilir uyum tanımlamasını karşılamaktadır (Mataria, 2009: 96).

GFI, tanımlayıcı bir uyum endeksidir. GFI endeksinde 1'e yakın değerler iyi uyum endeksini karşılamaktadır (Engel and Moosbrugger, 2003: 37-38). Çalışmamız elde ettiği 0,90'lık değeri ile iyi uyum indeksi içerisine girmektedir. Uyumlu artıklar şeklinde de ifade edilebilen RMR, 0-1 arası bir değer alıp 0'a yaklaştıkça iyi uyum göstermektedir (Engel and Moosbrugger, 2003: 37-38). Çalışmamız 0,06'lık değeri ile iyi uyum göstermektedir.

BL89 olarak da bilinen IFI, 0,90'ın üzerinde elde etmiş olduğu değerler ile kabul edilebilir uyum göstermektedir. Çalışmamız kabul edilebilir uyum göstermektedir (Hu and Bentler, 1999: 2-3).

χ^2 /sd , indeksi 5 ve daha az bir değerin altında olduğu zaman kabul edilebilir uyum göstermektedir (Munro, 2005: 428; Şimşek, 2007; Hooper and Mullen, 2008: Aktaran, Çapık, 2014: 200). Araştırmamızda elde edilen 2,5'lik değer ile mükemmel uyum gösterdiği anlaşılmaktadır.

4.9.Bulgular ve Yorumlar

4.9.1. Gelecek Beklentisi, Sosyal Uyum Ve Sorunlar

Tablo 4.4. Suriyeli Mültecilerin Cinsiyet Dağılımlarını Gösteren Tablo

Cinsiyet	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Erkek	128	40,9%	63	46,7%	191	42,4%
Kadın	185	59,1%	72	53,3%	257	57,6%
Toplam	313	100%	135	100%	448	100%

4.4 numaralı tabloya göre, araştırmaya araştırmadan kamp içinde kadınların %59,1, erkeklerin %40,9 oranında; kamp dışında ise kadınların %53,3, erkeklerin %46,7 oranında dağıldığı görülmektedir. %57,6'lık kadın oranından da anlaşılacağı üzere kadınların çoğunluğu paylaştığı anlaşılmaktadır.

Tablo 4.5 Suriyeli Mültecilerin Yaş Dağılımlarını Gösteren Tablo

Yaş	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
18-25	80	25,6%	49	36,3%	129	28,8%
26-35	87	27,8%	55	40,7%	142	31,7%
36-45	87	27,8%	16	11,9%	103	23,0%
46-55	39	12,5%	12	8,9%	51	11,4%
56-65	20	6,4%	3	2,2%	23	5,1%
Toplam	313	100,0%	135	100,0%	448	100,0%
Erkek: 36,7		Kadın:31,5		Genel Ortalama:33,7		

4.5 numaralı tabloda araştırmadaki Suriyeli mültecilerin yaş dağılımlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu incelemeye göre kamp içinde en büyük yoğunluğa %27,8'lik oranlar ile ayrı ayrı olmak üzere 26-35 ve 36-45 yaş grubu sahiptir. Bunu %25,6 ile 18-25 yaş aralığı takip etmiştir. 46-55 yaş aralığı %12,5, 56+ yaş grubu ise %6,4'lük bir orana sahiptir. Kamp dışında en büyük yoğunluk %40,7 ile 26-35 yaş aralığına sahiptir. Bunu sırasıyla %36,3 ile 18-25 yaş, %11,9 ile 36-45 yaş, %8,9 ile 46-55 yaş, %2,2 ile 56+ yaş grubu takip etmiştir. Genele bakıldığında ise %31,7'lik kısmın 26-35 yaş, %28,8'lik kısmın 18-25 yaş, %23'lük kısmın 36-45 yaş, %11,4'lük kısmın

46-55 yaş, %5,1'lik kısmın ise 56+ yaş grubunda olacak şekilde dağıldığı görülmektedir. Ayrıca araştırmamızdaki genel yaş ortalamasının ise 33,7 olduğu anlaşılmıştır. Cinsiyete göre yaş ortalaması değerlendirildiğinde ise kadınların yaş ortalamasının 31,5, erkeklerin yaş ortalamasının ise 36,7 olduğu görülmüştür.

Tablo 4.6. Suriyeli Mültecilerin Medeni Durumlarını Gösteren Tablo

Medeni Durum	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Bekâr	69	22%	37	28,9%	106	23,7%
Evli	224	71,6%	85	61,5%	309	69,0%
Dul	18	5,8%	8	5,9%	26	5,8%
Ayrılmış	2	0,6%	5	3,7%	7	1,5%
Toplam	313	100%	135	100%	448	100%

Tablo 4.6. da kamp içinde evlilerin %71,6 ile ilk sırada, bekârların %22 ile ikinci sırada, dulların %5,8 ile üçüncü sırada eşinden ayrılmış olanların ise %0,6 ile dördüncü sırada yer aldığı görülmektedir. Kamp dışında ise oran dağılımlarında farklılıklar olmakla birlikte genel sıralamanın kamp içinde ki dağılımla paralel seyrettiği görülmektedir. %61,5 ile evliler ilk sırada, %28,9 ile bekârlar ikinci sırada, %5,9 ile dullar üçüncü sırada, %3,7 ile ayrılmış olanlar ise sonuncu sırada bulunmaktadır. Genel ortalamalara bakıldığında ise %69'unun evli, %23,7'sinin bekâr, %7,3 ünün ise dul/ayrı yaşıyor şeklinde dağıldığı görülmektedir.

Tablo 4.7. Suriyeli Mültecilerin Eğitim Durumlarını Gösteren Tablo

Eğitim Düzeyi	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Okuryazar değil	36	11,5%	9	6,7%	45	10%
İlkokul	102	32,6%	25	18,5%	127	28,3%
Ortaokul	88	28,2%	29	21,5%	117	26,1%
Lise	56	17,8%	34	25,2%	90	20,1%
Lisans	29	9,2%	29	21,5%	58	13%

Lisansüstü	2	0,7%	9	6,7%	11	2,5%
Toplam	313	100%	135	100%	448	100%

Suriyeli mültecilerin eğitim durumları incelendiğinde kamp içinde en yüksek oranın %32,6 ile ilkokul mezunlarına ait olduğu, bunu %28,2 ile ortaokul mezunlarının izlediği, üçüncü sırada %17,8 ile lise mezunlarının yer aldığı ve en düşük olan grubun ise %0,7 ile lisansüstü olduğu görülmektedir. Lisans mezuniyetine sahip olanların oranı %9,2'dir. Kamp içerisinde okuyamaz olmayanların oranı ise %11,5 ile dördüncü sırada yer almaktadır. Kamp dışındaki oranların ise daha farklı bir şekilde dağıldığı söylenebilir. %25,2 ile en yüksek oran lise eğitim grubuna aittir, bunu ikinci sırada %21,5'lik bir ortalama ile lisans ve ortaokul grubu takip etmektedir. Kamp dışında en düşük ortalama ise %6,7 ile lisansüstü ve okuyamaz olmayan kesime aittir. Genel olarak yorumlandığında ise Suriyelilerin kamp içerisinde %90,1'i lise ve altı, kamp dışında %71,9'unun lise ve altı genel olarak ise %84,5'inin lise ve altı seviyede kaldığı görülmektedir. Bu durum Türkiye'deki Suriyelilerin eğitim seviyesi bakımından oldukça düşük bir düzeyde bulunduğunu göstermektedir.

Tablo 4.8. Suriyeli Mültecilerin Hane İçerisinde Yaşadıkları Kişi Sayısını Gösteren Tablo

Aile	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
1 Kişi	1	0,3%	2	1,5%	3	0,7%
2-3 Kişi	76	24,3%	21	15,5%	97	21,6%
4-6 Kişi	191	61,0%	73	54,1%	264	59,0%
7-9 Kişi	41	13,1%	29	21,5%	70	15,6%
10+ Kişi	4	1,3%	10	7,4%	14	3,1%
Toplam	313	100%	135	100%	448	100%

Tablo 4.8'e göre Suriyeli mülteciler hane içerisinde yaşadıkları kişi sayısı bakımından değerlendirildiğinde kamp içinde ilk sırayı %61'lik bir ortalama ile 4-6 kişilik grubun, ikinci sırayı %24,3 ile 2-3 kişilik grubun, üçüncü sırayı %13,1 ile 7-9 kişi ve dördüncü sırayı ise %1,3 ile 10+ kişilik grubun aldığı görülmektedir. Sonuncu

sırada %0,3'lük ortalama ile 1 kişilik grup yer almaktadır. Kamp dışında ise 4-6 kişi %59'luk ortalaması ile ilk sırada, 7-9 kişi %21,5'lik ortalaması ile ikinci sırada, 2-3 kişi %15,5 ile üçüncü sırada, 10+ kişi %7,40 ile dördüncü sırada yer almaktadır. 1 kişi yaşayanlar ise kamp içinde olduğu gibi kamp dışında da sonuncu sırayı almaktadır. Kamp içi ile kamp dışını birbirine kıyasladığımızda aradaki farkın kamp dışında rakamsal yoğunluğun toplandığı şekliyle 7-9 kişilik gruplarda ve 10+ kişilik gruplarda olduğu görülmektedir. Kısaca bu tabloya göre kamp dışında barınan Suriyelilerin hane içerisinde daha fazla sayıda insan ile birlikte yaşadıkları yorumu yapılabilir.

Tablo 4.9. Suriyeli Mültecilerin Suriye'deki Mesleki Dağılımlarını Gösteren Tablo

Meslek Durumu	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
İşçi	46	14,7%	22	16,4%	68	15,2%
Memur	25	8,0%	18	13,4%	43	9,6%
Çiftçi	30	9,6%	3	2,3%	33	7,4%
Esnaf	28	8,9%	12	8,8%	40	9,0%
Ev Hanımı	111	35,4%	34	25,1%	145	32,3%
Öğrenci	49	15,7%	28	20,6%	77	17,2%
İşsiz	7	2,2%	3	2,2%	10	2,2%
Diğer	17	5,4%	15	11,2%	32	7,1%
Toplam	313	100%	135	100%	448	100%

Tablo 4.9'a göre Suriyeli mültecilerin mesleki dağılımları incelendiğinde kamp içinde en büyük çoğunluğun %35,4 ile ev hanımı olduğunu, bunu %15,7 ile öğrenci grubunun takip ettiğini, üçüncü sırada %14,7 ile işçi sınıfının yer aldığını; memur, çiftçi ve esnaf kesiminin ise birbirine yakın oranlar ile %8-9 civarında seyrettiği görülmektedir. İşsiz sayısı ise %2,2 civarında bulunmaktadır. Kamp dışında ise %25,1 ile ev hanımının ilk sırada, %20,6 ile öğrenci grubunun ikinci sırada, %16,4 ile işçi sınıfının üçüncü sırada, memur kesiminin ise %13,4 ile dördüncü sırada bulunduğu gözlenmektedir. İşsiz sınıfı ise %2,2 seviyesi ile son sırada bulunmaktadır. Kamp içi ve kamp dışı birbirine kıyaslandığı zaman ilk üç sıralamanın oranlarda oynamalar olmakla

birlikte değişmediği, memur, öğrenci ve diğer mesleki gruplarında kamp dışının lehinde anlamlı bir yükseklik olduğu görölmektedir. Öte yandan kamp içerisinde çiftçi ve ev hanımı kesiminde kamp dışına kıyasla belirgin bir fark gözlenmektedir. Bu istatistikler kamp içi ve kamp dışında yaşayan insanların mesleki niteliklerinin bir göstergesi olmakla birlikte söz konusu durumun Suriyeli mültecilerin buldukları Şehir farklılığı ile de açıklanabileceği savunulabilir.

Tablo 4.10. Suriyeli Mültecilerin Anadillerini Gösteren Tablo

Anadil	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Arapça	207	66,1%	127	94,1%	334	75,0%
Türkçe	191	61,0%	7	5,2%	198	44,2%
Kürtçe	1	0,3%	2	1,5%	3	0,6%
Süryanice	2	0,6%	1	0,7%	3	0,6%
Diğer	0	0,0%	0	0,0%	0	0,0%
Toplam						

Tablo 4.10'a göre kendilerine sorulan "anadiliniz nedir?" sorusuna kamp içinde yaşayan Suriyelilerin %66,1'i Arapça, %61'i ise Türkçe cevabını verirken Kürtçe ve Süryanice çok cüzi bir oranda kalmış, diğer diyen ise olmamıştır. Yüzdelik dağılımın bu Şekilde gerçekleşmesinin nedeni Yayladağı Çadırkent'de yaşayan Suriyelilerin etnik bakımdan Türk olmasından dolayı Arapçanın yanında Türkçe seçeeneğini de işaretlemiş olmalarıdır. Kamp dışında fazla bir anadil dağılımı gözlenmemiş %94,1'lik ortalama ile çok büyük bir çoğunluk Arapça seçeeneğini işaretlemişlerdir. Türkçe diyenlerin oranı %5,4, Kürtçe diyenlerin ise %1,5'te kalmıştır. Süryanice bilen yalnızca bir kişidir. Diğer ise yoktur. Kamp dışının Suriye'nin genel yapısını anadili olan Arapça üzerinden daha fazla temsil etme eğiliminde olduğu görölmektedir. Toplam rakamlardaki dağılım ise %75 Arapça %44,2'si ise Türkçe'dir.

Tablo 4.11. Suriyeli Mültecilerin Sahip Oldukları Diğer Dilleri Gösteren Tablo

Diğer Dil	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Arapça	92	29,4%	39	28,8%	131	29,2%
Türkçe	110	35,1%	47	34,8%	157	35%
Kürtçe	6	1,9%	20	14,8%	26	5,8%
Süryanice	1	0,3%	1	0,7%	2	0,4%
İngilizce	13	4,2%	11	8,2%	24	5,35%
Diğer	2	0,6%	0	0%	2	0,4%
Toplam						

Tablo 4.11’de gösterildiği üzere kamp içinde yaşayan Suriyeliler sahip oldukları diğer dil/diller olarak %35,1’i Türkçe, %29,4’ü Arapça, %4,2’si İngilizce, %1,9’u ise Kürtçe bildiklerini söylemişlerdir. Kamp dışında yaşayan Suriyelilerin ise %34,8’i Türkçe, %28,8’i Arapça, %14,8’i Kürtçe %8,2’si ise İngilizce bildiklerini söylemiştir. Toplamda kamp içinde başka dil/dillere sahibim diyenlerin toplam oranı %71,5, kamp dışında ise bu oran %87,3’tür. Kamp dışında yaşayan Suriyeliler, kamp içinde yaşayanlara göre dil yetkinliği bakımından daha iyi bir konumda bulunmaktadır. Toplamda ise Suriyeliler diğer sahip oldukları dil olarak %35’i Türkçe, %29,2’si Arapça, %5,8’i Kürtçe, %5,35’i ise İngilizce bildiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 4.12. Suriyeli Mültecilerin Etnik Kökenlerini Gösteren Tablo

Etnik Köken	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Arap	10	3,2%	121	89,7%	131	29,25%
Türkmen	297	94,6%	3	2,2%	300	67%
Kürt	1	0,3%	5	3,7%	6	1,3%
Diğer	5	1,6%	6	4,4%	11	2,45%
Toplam	313	100%	135	100%	448	100%

Tablo 4.12’de Suriyeli mülteciler etnik çeşitlilik bakımından incelenmiştir. İncelemeye göre kamp içinde yaşayanların %94,6’sı Türkmen, %3,2’si Arap, %1,6’sı

diğer, %0,3'ü ise Kürt olduklarını ifade etmişlerdir. Kamp dışında yaşayanların ise %89,7'si Arap, %4,4'ü diğer, %3,7'si Kürt, %2,2'si ise Türkmen olduklarını ifade etmişlerdir. Kamp dışının kamp içine göre biraz daha etnik çeşitlilik bakımından zengin olduğu bunun ise İstanbul'un yapısından kaynaklı olduğu söylenebilir. Kamp içinde Türkmen oranlarının daha yüksek çıkmasının sebebi Yayladağı'nda koruma altına alınmış olan sığınmacıların; Suriye'nin kuzeyindeki Bayırbucak bölgesinden göç etmiş olan Türkmenler olmasıdır. Bu bağlamda Türkiye'deki Suriyelilerin genel etnik dağılımını kamp dışı rakamların daha yakından temsil ettiği düşünülebilir. Yine genel rakamlara göre değerlendirildiğinde ise %67'sinin Türkmen, %29,25'inin Arap, %2,45'inin diğer, %1,3'ünün ise Kürtlerden oluştuğu görülmektedir.

Tablo 4.13. Suriyeli Mültecilerin Dini İnançlarını Gösteren Tablo

Din	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Müslüman	313	100%	134	99,3%	447	99,8%
Hristiyan	0	0%	0	0%	0	0%
Diğer	0	0%	1	0,7%	1	0,2%
Toplam	313	100%	135	100%	448	100%

Tablo 4.13'e göre Suriyeli mültecilerin kamp içinde tamamı, kamp dışında ise %99,3'ü müslüman olduklarını söylemişlerdir. Genel ortalaması ise %99,80 olarak müslüman cevabını vermiştir.

Tablo 4.14. Suriyeli Mültecilerin Mezhep Dağılımlarını Gösteren Tablo

Mezhep	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Hanefi	206	65,8%	117	86,7%	323	72,1%
Sünni	43	13,7%	14	10,4%	57	12,75%
Müslüman	18	5,7%	3	2,2%	21	4,68%
Şii	3	1,0%	0	0%	3	0,66%
Şafi	2	0,7%	0	0%	2	0,44%
Diğer	41	13,1%	1	0,7%	42	9,37%
Toplam	313	100%	135	100%	448	100%

Suriyeli mültecilerin mezhepsel durumlarının analizlerini gerçekleştirebilmek amacıyla soru hassasiyetinden dolayı “Mezheb durumunuz nedir ?” şeklinde ucu açık soru sorulmuştur. Bu soruya kamp içinde yaşayanların %65,8’i Hanefi, %13,7’si Sünni, %13,1’i Diğer, %5,7’si ise Müslüman cevabını vermiştir. Şii ve şafi diyenlerin oranı ise %1,7 de kalmıştır. Diğer seçeneğinin içerisinde ise: “peygamberin izinde, allah yolunda, islamiyet” gibi cevaplar ön plana çıkmaktadır. Kamp dışında ise %86,7’si Hanefi, %10,4’ü Sünni, %2,20’si ise Müslüman demişlerdir. Diğer diyen yalnızca 1 kişidir.

Tablo 4.15. Suriyeli Mültecilerin Dini İnançlarını Özgürce Yaşayabilme Durumlarını Gösteren Tablo

İnanıcı Özgürce Yaşayabilme Durumu	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Evet	0	0%	118	87,4%	118	87,4%
Kısmen	0	0%	14	10,4%	14	10,4%
Hayır	0	0%	3	2,2%	3	2,2%
Toplam	0	0%	135	100%	135	100%

Hatay Valiliğinin ilgili sorumuzun kamp içerisinde sorulmasına izin vermemesi üzerine kamp içinde bu analizimiz gerçekleşmemiştir. İstanbul Valiliği “İstanbul’da inançlarınızı özgürce yaşayabiliyor musunuz?” sorusunun sorulmasına müsaade göstermiştir. Bu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde ise örneklemdaki Suriyelilerin %87,4’ünün evet, %2,2’sinin hayır, %10,4’ünün ise kısmen şeklinde cevap verdiği tespit edilmiştir.

Tablo 4.16. Suriyeli Mültecilerin Suriye’deki Göç Ettikleri Şehirleri Gösteren Tablo

Göç Edilen Şehir	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde

Hama	1	0,3%	25	18,5%	26	5,8%
Şam	3	1,0%	89	65,9%	92	20,5%
Halep	1	0,3%	5	3,7%	6	1,33%
Rakka	0	0,0%	3	2,2%	3	0,65%
Humus	0	0,0%	4	3%	4	0,9%
Haseki	0	0,0%	0	0%	0	0%
Lazkiye	306	97,7%	1	0,7%	307	68,5%
Diğer	2	0,6%	8	5,9%	10	2,32%
Toplam	313	100%	135	100%	448	100%

Daha önceden de belirtildiği üzere kamp içinde barınan Suriyelilerin büyük kısmı Türkiye'ye çok yakın coğrafya da bulunan Lazkiye'ye bağlı Bayır Bucak yerleşkesinden gelmiştir. Buna mukabil kamp içerisinde verilen cevapların %97,7'si Lazkiye şeklinde olmuştur. Diğer şehirlerin sahip oldukları oranların ise çok cüzi miktarlarda kaldığı gözlenmektedir. Kamp dışında ise şehirler arasında daha fazla oransal dağılım gözlenmektedir. Kamp dışında yaşayan Suriyelilerin %65,9'u Şam, %18,5'i Hama, %3,7'si Halep, %3'ü Humus, %2,2'si Rakka'dan göç ettiğini belirtmiştir. %5,9'u ise diğer şehirlerden göç ettiklerini ifade etmişlerdir. Totalde ise %68,5'i Lazkiye, %20,5'i Şam, %5,8'i Hama'dan göç ettiğini söylemiş, %2,2'si ise diğer şehirlerden göç ettiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 4.17. Suriyeli Mültecilerin Suriye'den Göç Etmelerine Sebep Olan Faktörleri Gösteren Tablo

Suriye Göç Faktörü	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Can Güvenliği	286	91,4%	104	77%	390	87%
Çevremdekilerin Göç Etmesi	104	33,2%	18	13%	122	27,2%
Ekonomik sıkıntılar	41	13,1%	37	27,4%	78	17,4%
Etnik Sorunlar	77	24,5%	25	18,5%	102	22,8%
Mezhepsel Sorunlar	56	17,9%	47	34,8%	103	22,9%
Siyasi Baskı	144	46,0%	11	8,1%	155	34,5%
Diğer	27	8,5%	1	0,7%	28	6,25%

Bu soruda katılımcılara birden fazla seçenek işaretleme hakkı verilmiştir. Kamp içinde yaşayanların Suriye'den göç etme faktörü olarak; %91,4'ü çok büyük bir çoğunluk ile can güvenliğini işaretlemişlerdir. Aynı şekilde %46'sı siyasi baskı, %33,2'si çevremdekilerin göç etmesi, %24,5'i mezhepsel sorunlar, %17,9'u etnik sorunlar, %13,1'i ekonomik sıkıntılar, %8,5'i ise diğer sebepleri işaretlemişlerdir. Kamp dışına bakıldığında ise %77'sinin büyük bir çoğunluk ile can güvenliği seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Devamında ise %34,8 ile mezhepsel sorunlar, %27,4 ile ekonomik sıkıntılar, %18,5 ile etnik sorunlar, %13 ile çevremdekilerin göç etmesi, %8,1 ile siyasi baskı seçenekleri gelmektedir. Genel değerlendirmede ise %87'sinin can güvenliği, %34,5'i siyasi baskı, %27,2'si ise çevresindekilerin göç etmesi sebebiyle göç ettiklerini söylemişlerdir. Kamp içi ile kamp dışı birbirine kıyaslandığında can güvenliği, çevremdekilerin göç etmesi, etnik problemler ve siyasi baskı sebeplerinin kamp dışına göre kamp içinde daha baskın olarak ortaya çıktığı görülmektedir. Ekonomik sıkıntılar ve mezhepsel problemler, ise kamp dışında daha baskın sebepler olarak kendini göstermektedir.

Tablo 4.18. Suriyeli Mültecilerin Türkiye'ye Göç Etmesinde Etkili Olan Faktörleri Gösteren Tablo

Türkiye Göç Faktörü	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Güvenli Olması	275	87,8%	102	75,6%	377	84,2%
İş Olanakları	42	13,4%	44	32,6%	66	14,7%
Ülkeme Yakın Olması	182	58,1%	25	18,5%	207	46,2%
Baskıcı Ortamın Yokluğu	80	25,5%	45	33,3%	125	28,0%
Akrabaların Bulunması	77	24,6%	19	14,1%	96	21,4%
Kültürel Yakınlık	148	47,3%	46	34,1%	194	43,3%
Aynı Dini İnanç	203	64,8%	49	36,3%	252	56,2%
Diğer	18	5,7%	6	4,5%	24	5,3%
Toplam						

Önceki soruda olduğu gibi bu soruda da katılımcılara birden fazla seçenek işaretleyebilme imkânı tanınmıştır. Suriyelilerin Türkiye'ye göç etme faktörlerinin

tespit edilmesinin hedeflendiği bu soruda kamp içinde yaşayanların %87,5'i Türkiye'nin güvenli olmasını kendileri için en baskın sebep olarak görmüşlerdir. Bu seçeneği sırasıyla %64,85 ile aynı dini inanca sahip olmamız, %58,1 oranı ile ülkemize yakın olması, %47,30 ile kültürel yakınlık, %25,55 ile baskıcı ortamın yokluğu, %24,60 ile akrabaların bulunması seçenekleri izlemiştir. %13,40'lık kısım iş olanaklarını işaretlemiş, diğer seçeneğini işaretleyenlerin oranı ise %5,75'te kalmıştır. Kamp dışında yaşayanların %75,6'sı en baskın sebep olarak güvenli olması seçeneğini işaretlemişlerdir. Geri kalan en yüksek faktörler ise sırasıyla; %36,3 aynı dini inanç, %34,1 kültürel yakınlık, %33,3 baskıcı ortamın yokluğu, %32,6'lık kısım ise iş olanakları seçeneklerini işaretlemişlerdir. Genel anlamda istatistikleri yorumladığımız zaman en baskın sebebin yine %84,2 ile güvenlik olduğunu bunu sırasıyla, %56,2 ile dini inancın, %46,2 ile coğrafi yakınlığın, %43,3 ile kültürel yakınlığın, %28 ile baskıcı ortam yokluğunun takip ettiği görülmektedir. Akrabaların bulunması seçeneği %21,4, iş imkânları %14,7 oranına sahipken, diğer seçeneği %5,3'te kalmıştır. Kamp içi ile kamp dışı birbirine kıyaslandığında ise güvenlik, coğrafi yakınlık, akrabalık, kültürel yakınlık ve dini inancın kamp içinde kamp dışına göre daha baskın sebepler olarak ön plana çıktığı gözlenmektedir. İş olanakları, baskıcı ortamın yokluğu, gibi faktörler ise kamp dışında kamp içine göre daha baskın sebepler olarak ön plana çıkmaktadır.

İstanbul (Pendik) ve Hatay (Yayladığı) coğrafi, ekonomik, kültürel ve sosyolojik olarak birbiri ile karşılaştırıldığında Suriye'den ayrılma ve Türkiye'yi seçme faktörleri arasındaki bazı farklılıklar haklı bir mantığa oturtulmaktadır. Örneğin İstanbul'un iş kapasitesi ve istihdam olanakları ile ilgili sahip olduğu özellikler mülteciler için çekici bir faktör haline gelmiştir. Ya da konu Hatay bağlamında değerlendirildiğinde Hatay'ın Suriye'ye coğrafi olarak yakın olması, tarihi ve kültürel bağların Hatay'da daha fazla hissedilmesi mülteciler için çekici faktör olarak değerlendirilebilir. Mültecilik olgusu saikleri ve sonuçları itibariyle değerlendirildiğinde, can güvenliği ve yakınlık faktörünün her iki alanda da ortaya baskın şekilde çıkması kuşkusuz çok anlaşılır olacaktır. Fakat mültecilik menşei ülkedeki istemsiz zorunlulukların sonucu olarak ortaya çıkmasına rağmen bulgularda elde edilen diğer faktörlerde göç olgusunda farklı değişkinlerin söz sahibi olduğunu ve karmaşık göç olgusu gerçeğini ortaya çıkarmaktadır. Lee'nin de belirtmiş olduğu göç

olgusundaki bu itici ve çekici faktörler yer değiştirme sürecini teorik olarak açıklamaya yardımcı olabilir.

Tablo 4.19. Suriyeli Mültecilerin Başlangıçta Türkiye'de Kalma Sürelerini Gösteren Tablo

Başlangıçta Kalma Süresi	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
1-6 Ay	221	70,6%	22	16,3%	243	54,3%
6 Ay-1 Yıl	30	9,6%	20	14,8%	50	11,1%
Şartlar Normalleşince Dönerim	37	11,8%	49	36,3%	86	19,2%
Devamlı	25	8%	44	32,6%	69	15,4%
Toplam	313	100%	135	100%	448	100%

Tablo 4.19'a göre kamp içinde yaşayan Suriyeli mültecilerin geldikleri ilk dönemde %80,2'si ilk 1 yıl içinde dönmeyi, %11,8'i şartlar normalleştiğinde dönmeyi, %8'i ise devamlı kalmayı düşündüklerini ifade etmişlerdir. Kamp dışında yaşayan Suriyelilerin %31,2'si ilk 1 yıl içinde dönmeyi, %36,3'ü şartlar normalleştiğinde dönmeyi, %32,6'sı ise devamlı kalmayı düşündüklerini ifade etmişlerdir. Genel olarak değerlendirildiğinde ise Suriyelilerin %65,4'ünün ilk 1 yıl içinde dönmeyi, %19,2'sinin şartlar normalleştiğinde dönmeyi, %15,4'ünün ise sürekli kalmayı düşündüklerini ifade ettiği görülmektedir. Kamp içi ile kamp dışı birbirine kıyaslandığında ilk 1 yıl içinde döneriz cevabını verenlerin kamp içinde daha fazla bir seviyede bulunduğu görülmektedir. Şartlar normalleştiğinde dönerim diyenlerin oranı kamp dışında daha fazla iken, devamlı kalırım diyenlerin oranı da aynı şekilde kamp dışında daha yüksek bir seviye de bulunmaktadır. Genel olarak kamp dışında kalanların göçün başlangıç evresindeyken kamp içine göre daha fazla kalıcı ikamet düşüncesine sahip oldukları yorumu yapılabilir. ,

Tablo 4.20. Suriyeli Mültecilerin Şuandaki Türkiye'de Kalma Sürelerini Gösteren Tablo

Şu An Kalma Süresi	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
1-6 Ay	3	1%	5	3,7%	8	1,80%
6 Ay-1 Yıl	3	1%	10	7,4%	13	2,90%
Şartlar Normalleşince Dönerim	193	61,6%	89	65,9%	282	62,9%
Devamlı	114	36,4%	31	23,0%	145	32,4%
Toplam	313	100%	135	100%	448	100%

Tablo 4.20'ye göre kamp içinde yaşayan Suriyelilerin şu anda %61,6'sı şartlar normalleştiği zaman gitmeyi düşünüyorken, %36,4'ü ise devamlı kalmayı planladığını ifade etmektedir. %2'lik kısmı oluşturan 6 kişi ise ilk 1 yıl içerisinde gitmeyi düşündüklerini ifade etmişlerdir. Kamp dışında yaşayan Suriyelilerin ise %65,9'u şartlar normalleşince dönmeyi planlıyorken, %23'lük kesimi devamlı kalmayı planladıklarını ifade etmişlerdir. Yaklaşık %11'lik kısmı ilk 1 yıl içerisinde dönmeyi düşünmektedir. Genel sonuca bakıldığında %62,9'luk kısmın şartlar normalleşince gitmeyi, %32,4'lük kısmın devamlı kalmayı planladıkları görülmektedir. %4,7'lik kısım ise ilk 1 yıl içerisinde dönmeyi düşündüklerini ifade etmektedir.

Tablo 4.21. Suriyeli Mültecilerin Türkiye'ye Gelmeden Önce Türkiye İle İlgili Kurmuş Oldukları Beklentileri Değerlendiren Tablo

Türkiye'den Beklentisi	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Türkiye'nin Bizi Vatandaşlığa Kabul Etmesi	179	57,2%	64	47,4%	243	54,2%
Türkiye Üzerinden Başka Bir Ülkeye Göç Etmek	32	10,2%	18	13,3%	50	11,2%
Bize İş Olanakları Sunması	184	58,8%	48	35,6%	232	51,8%
Eğitim sağlık gibi ihtiyaçların karşılanması	192	61,3%	73	54%	265	56,2%
Diğer	32	10,2%	7	5,2%	39	8,7%
Toplam						

Kamp içinde yaşayan Suriyeli mültecilerin %61,3'ü Türkiye'ye gelmeden önce eğitim, sağlık gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması, %58,8'i iş olanakları sunulması,

%57,2'si vatandaşlık almak, ayrı ayrı %10'luk kısımlar ise Türkiye üzerinden başka ülkeye göç etmek ve diğer gibi beklentilerde bulunmuşlardır. Kamp dışında yaşayanlara bakıldığında %54'lük kısmın eğitim, sağlık gibi temel ihtiyaçlarının karşılanması ile ilgili beklentiler içine girdiği, %47,4'lük kısmın vatandaşlık, %35,6'lık kısmın iş olanağı hususunda beklenti içerisine girdikleri görülmektedir. %13,3'lük kısım Türkiye üzerinden başka bir ülkeye göç etme beklentisine girmiş, %5,2'lik kısım ise diğer türlü beklentiler kurmuştur. Total olarak değerlendirildiğinde ise %56,2'lik kısmın eğitim, sağlık gibi alanlarda ki ihtiyaçların karşılanması ile ilgili, %54'lük kısmın vatandaşlık ile ilgili, %51,8'lik kısmın ise iş olanakları ile ilgili beklentiler oluşturdukları görülmektedir. %11,2'lik kısım başka bir ülkeye göç etme beklentisi, %8,7'lik kısım ise diğer beklentiler kurmuşlardır. İki alan birbirine kıyaslandığında da oransal olarak kamp içinde yaşayanların iş imkânı ile ilgili daha fazla beklenti oluşturdukları görülmektedir. Bununla birlikte hali hazırda bölgesel istihdam farklılığından kaynaklandığı ve kamp içinde refleks olarak oluşmuş bir iş beklentisi şeklinde ortaya çıktığı düşünülmektedir. Her ne kadar soru başlangıç dönemine ilişkin sorulmuş olsa da, İstanbul'un iş imkânı yönünden daha zengin bir yapıya sahip olması, böyle bir ihtiyaç hissiyatını engellemiş olabilir.

Tablo 4.22. Suriyeli Mültecilerin Türkiye İli İlgili Kurmuş Oldukları Beklentilerin Karşılama Durumunu Gösteren Tablo

Beklentilerin Karşılama Durumu	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Evet	155	49,5%	28	20,7%	183	40,8%
Kısmen	114	36,4%	75	55,6%	189	42,2%
Hayır	44	14,1%	32	23,7%	76	17,0%
Toplam	313	100%	135	100%	448	100%

Tablo 4.22'de ise bir önceki soruya istinaden; "Türkiye'ye göç ettikten sonra beklentilerinizin tam olarak karşılandığını düşünüyor musunuz?" şeklinde bir soru sorulmuştur. Bu soruya kamp içinde yaşayan Suriyelilerin; %49,5'i evet, %36,4'ü kısmen, %14,1'i ise hayır şeklinde cevap vermiştir. Kamp dışında yaşayanların ise %55,6'sı kısmen, %23,7'si hayır, %20,7'si ise evet demiştir. Totalde ise %42,2'sinin kısmen, %40,8'inin evet, %17'sinin hayır dediği görülmektedir. İki alan birbirine

kıyaslandığında ise kamp içinde evet diyenlerin oranlarının, kamp dışında ise kısmen ve hayır diyenlerin oranlarının daha yüksek bir seviyeye sahip olduğu görülmektedir. Yani kamp dışındaki beklentilerin karşılandığını düşünme oranı kamp içine göre daha düşük bir puan almıştır.

Kamp içinde mültecilerin daha çok devlet desteğinden barınma ve iâşe anlamında yararlanıyor olmaları, kamp dışındakilerin ise hayatın idamesinde bireysel olarak daha fazla sorumluluk altında olmaları oluşan bu farkın gerekçesi olabilir.

Tablo 4.23. Suriyeli Mültecilerin Suriye'deki Tanıdıklarına Türkiye'ye Göç Etmeyi Tavsiye Etme Oranları

Tavsiye Ederim	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Evet	221	70,6%	76	56,4%	297	66,3%
Hayır	15	4,8%	35	25,9%	50	11,2%
Kararsızım	77	24,6%	24	17,7%	101	22,5%
Toplam	313	100%	135	100%	448	100%

Tablo 4.23 değerlendirildiğinde kamp içinde yaşayan Suriyelilerin %70,6'sının Suriye'deki tanıdıklarına Türkiye'ye göç etmelerini tavsiye ettikleri, %24,6'sının bu konuda kararsız kaldıkları, %4,8'inin ise Türkiye göçünü tavsiye etmedikleri görülmektedir. Kamp dışında yaşayanların ise %56,4'ünün Türkiye göçünü tavsiye ettiği, %25,9'unun tavsiye etmediği, %17,7'sinin ise bu konuda kararsız olduğu görülmektedir. Rakamlara genel olarak bakıldığında ise Suriyelilerin %66,3'ünün Türkiye göçüne evet dediği, %22,5'inin kararsız olduğu, %11,2'sinin ise hayır dediği görülmektedir. Kamp içi ile kamp dışını birbirine kıyasladığımızda ise kamp içindeki evet ve kararsızım oranlarının kamp dışına göre daha yüksek olduğu, hayır oranlarının ise kamp içine göre kamp dışında daha yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca tablo 4.20'de tespit edilen kamp dışındaki Türkiye'de devamlı kalma yüzdesinin kamp içine göre aldığı düşük oran, bu bulgu ile örtüşen bir bilgidir. Tavsiye etme oranının kamp içinde daha yüksek olmasının; kültürel yakınlık ve aynı etnik yapıya sahip olmaktan kaynaklandığı düşünülmektedir. Hem saha araştırması esnasındaki gözlemlere, hem de

bulgulara dayanarak çıkarımı yapılan “*aynı etnik yapı ve kültürel yakınlık*” gibi yapısal faktörler, Yayladağı kamp içinde yaşayan Türkmen Suriyeli mültecilerin Türk devletini ve Türk toplumunu daha fazla benimsediğini göstermektedir.

Tablo 4.24. Suriyeli Mültecilerin İşte Çalışma Durumlarını Gösteren Tablo

İşte Çalışma Durumu	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Evet	93	29,7%	70	52,0%	163	36,4%
Hayır	220	70,3%	65	48,0%	285	63,6%
Toplam	313	100%	135	100%	448	100%

Tablo 4.24’e göre kamp içinde yaşayan Suriyelilerin %70,3’ü bir işte çalışmadığını, %29,7’si Türkiye’de bir iş sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Kamp dışında yaşayanların ise %52’si bir işte çalıştıklarını, %48’i ise bir iş sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir. Totalde ise işte çalışma durumuna hayır diyenlerin oranı %63,6, evet diyenlerin oranı ise %36,4’tür. Kamp içi ile kamp dışı birbirine kıyaslandığında ise kamp dışındaki işsizlik oranının daha düşük olduğu görülmektedir. Kamp içindeki işsizlik rakamının yüksekliği dikkat çekici bir bulgudur.

Tablo 4.25. Suriyeli Mültecilerin Gelir Dağılımlarını Gösteren Tablo

Gelir Durumu	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Hiç Gelirim Yok	158	50,5%	14	10,40%	172	38,40%
100-250	64	20,5%	0	0%	64	14,30%
251-500	31	9,9%	5	3,70%	36	8%
501-750	17	5,4%	9	6,70%	26	5,80%
751-1000	17	5,4%	21	15,50%	38	8,50%
1001-1250	5	1,6%	26	19,30%	31	6,90%
1251-1600	5	1,6%	33	24,40%	38	8,50%
1601+	16	5,1%	27	20%	43	9,60%
Toplam	313	100%	135	100%	448	100%

Tablo 4.25'te Suriyelilerin gelir durumlarının incelenmesi hedeflenmiştir. Bu incelemede; kamp içinde yaşayan Suriyelilerin %50,5'inin hiç gelirim yok seçeneğini işaretlediği tespit edilmiştir. %30,4'ünün 100-500 lira gelire sahip olduğu, %10,8'inin 501-1000 lira gelire sahip olduğu, %3,2'sinin 1001-1600 lira gelire sahip olduğu, %5,1'lik kısmın ise 1601+ gelir miktarına sahip olduğu görülmektedir. Kamp dışında yaşayanların ise %10'4'ünün hiç gelirim yok dediği, %3,7'sinin 100-500 lira gelire sahip olduğu, %22,2'sinin 501-1000 lira gelire sahip olduğu, %43,7'sinin 1001-1600 lira geliri olduğu, %20'sinin ise 1601+ gelire sahip olduğu görülmektedir. Genel ortalamada ise %38,4'ünün gelir sahibi olmadığı, 100-1000 lira aralığın da gelir sahibi olanların %36,6'lık yüzdeler dilimi oluşturduğu, 1001-1600 lira gelire sahip olanların ise %15,4'lük orana sahip olduğu görülmektedir. 1601+ gelire sahip olanların oranı ise %9,6'dır. Kamp içi ile kamp dışı birbirine kıyaslandığında kamp dışında yaşayanların daha iyi bir gelir seviyesine sahip oldukları tespit edilmiştir. Özellikle hiç gelirim yok seçeneğinin kamp içinin lehindeki yüksekliği ve 1601+ gelir seviyesinin kamp dışı lehindeki yüksekliği dikkat çekici bir bulgudur.

Tablo 4.26. Suriyeli Mültecilerin Bugünkü Ekonomik Durumları İle Suriye'deki Ekonomik Durumlarının Kıyaslamasını Gösteren Tablo

Ekonomik Kıyas	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Çok iyi	3	1,0%	6	4,4%	9	2%
İyi	54	17,2%	34	25,2%	88	19,60%
Aynı	47	15,0%	36	26,6%	83	18,50%
Kötü	155	49,6%	37	27,5%	192	42,90%
Çok kötü	54	17,2%	22	16,3%	76	17%
Toplam	313	100,0%	135	100,0%	448	100%

Tablo 4.26'ya göre Kamp içinde yaşayan Suriyelilerin %66,8'i ekonomik durumlarının Suriye'ye kıyasla kötü olduğunu, %18,2'si iyi olduğunu, %15'i ise Suriye ile aynı olduğunu belirtmişlerdir. Kamp dışında yaşayan Suriyelilerin %43,8'si kötü olduğunu, %29,6'sı iyi olduğunu, %26,6'sı ise aynı olduğunu belirtmişlerdir. Totalde

ise %59,9'u kötü olduğunu, %21,6'sı iyi olduğunu, %18,5'i ise aynı olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 4.27. Suriyeli Mültecilerin Yaşadıkları Yerde Akraba Bulunma ve Bulunan Akrabaların Uyumlarını Kolaylaştırma Etkisini Gösteren Tablo

	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Akrabanın Bulunma Durumu						
Evet	170	54,3%	85	63%	255	57%
Hayır	143	45,7%	50	37%	193	43%
Toplam	313	100%	135	100%	448	100%
	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Akrabanın Uyumunu Kolaylaştırma Etkisi						
Evet	55	32,3%	31	33%	86	32,6%
Kısmen	36	21,2%	37	39,4%	73	27,6%
Hayır	79	46,5%	26	27,6%	105	39,8%
Toplam	170	100%	94	100%	264	100%

Tablo 4.27'ye göre kamp içinde yaşayan Suriyelilerin %54,3'ü buldukları yerde akrabalarının olduğunu, %45,7'si ise akrabalarının bulunmadığını ifade etmişlerdir. Kamp dışında yaşayanların ise %63'ü akrabalarının bulunduğunu, %37'si akrabalarının bulunmadığını belirtmişlerdir. Totalde %57'sinin akrabası bulunuyorken, %43'ünün akrabasının bulunmadığı anlaşılmaktadır. Kamp içi ile kamp dışı birbirine kıyaslandığında ise kamp dışında yaşayanların yaşadıkları yerde akrabalarının bulunma oranlarının kamp içine göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır.

Suriyelilerin yaşadıkları yerde bulunan akrabalarının uyumlarını kolaylaştırma etkisini tespit edebilmek amacıyla sorduğumuz soruya verdikleri cevap ise; kamp içinde %46,5 hayır, %32,3 evet, %21,2 ise kısmen şeklinde olmuştur. Aynı soruya kamp dışında yaşayanların %39,4'ü kısmen, %33'ü evet, %27,6'sı ise hayır demiştir. Toplamda ise %39,8'i hayır, %32,6'sı evet, %27,6'sı ise kısmen şeklinde cevap vermiştir. Kamp içi ile kamp dışı birbirine kıyaslandığında, akrabaların uyum etkilerinin

ikisinde de aynı olduğu ve %33 civarında olan bir kesim ile bu oranın düşük seyrettiği görülmektedir. Hayır diyenlerinin oranı ise kamp içinde daha yüksektir. Aslında kampın bulunduğu Yayladağı ilçesi ve Hatay ilinin İstanbul'a nazaran küçük bir coğrafyaya sahip olması ve nüfus açısından daha ufak bir popülasyonu bünyesinde barındırması yönüyle iletişim ve komşuluk ilişkilerini güçlendirerek uyumu kolaylaştıracak yönünde bir beklenti oluşturulabilir. Fakat bu beklentiyi oluştururken kampın izolasyon yeteneği, savaşın yaşandığı Suriye'ye yakın bir yerde olmanın verdiği stres, ulaşım koşulları, haberleşme ve iletişime zorlaştırıcı yönde etki edecek olan maddi altyapıdaki çaresizlikler ve benzeri koşulların da bu beklentiyi oluştururken dikkat edilecek hususlar olarak düşünülmesinde fayda görülmektedir. Göç olgusunun ne kadar karmaşık ve farklı değişkenlerden ne derece beslenebileceğinin bir emaresi olarak bu sayısalara kendini temsil etmektedir.

Tablo 4.28. Suriyeli Mültecilerin Buldukları Bölgelerde Kimlerin Yaşadığını Gösteren Tablo

Kim Yaşıyor	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Suriye'den Göç edenler	196	62,5%	29	21,5%	225	50,2%
Kürtler	3	1,0%	16	11,9%	19	4,2%
Araplar	14	4,5%	8	5,9%	22	5%
Türkler	100	32,0%	81	60,0%	181	40,4%
Süryaniler	0	0,0%	1	0,7%	1	0,2%
Toplam	313	100%	135	100,0%	448	100%

Tablo 4.28'e göre kamp içinde yaşayan Suriyelilerin %62,5'i çevrelerinde yaşayan insanların Suriye'den göç edenler, %32'si Türkler, %4,5'i Araplar olduğunu söylemiştir. Etnik dağılımda büyük çoğunluğun Türkmenlerden oluştuğunu belirlediğimiz tablo buradaki Suriye'den göç edenler ve Türkler arasındaki yüzdeler dağılımının sebebini açıklamaktadır. Zira kamp içinde yaşayanların çok büyük bir çoğunluğu hem Türkmen hem de Suriye'den göç edenler sıfatına sahiptir. Kamp dışında yaşayanlar ise bu soruya %60 Türkler, %21,5 Suriye'den göç edenler, %11,9 Kürtler, %5,9 ise Araplar olacak şekilde cevap vermiştir. Bu iki alan birbirine kıyaslandığında

ise yukarıda belirtilen gerekçe doğrultusunda Suriye'den göç edenler ve Türkler seçeneği bir başlık altında toplandığında kamp içine nazaran kamp dışında yaşayanların etnik çeşitlilik açısından daha fazla dağıldığı görülmüş olacaktır.

Tablo 4.29. Suriyeli Mültecilerin Bölge Halkıyla İletişim Zorluğu Çekip Çekmediklerini Gösteren Tablo

Bölge Halkıyla İletişim	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Evet	31	9,9%	27	20%	58	12,9%
Kısmen	53	16,9%	64	47,4%	117	26,1%
Hayır	229	73,2%	44	32,6%	273	61,0%
Toplam	313	100%	135	100%	448	100%

Tablo 4.29'da gösterildiği üzere Suriyelilere; “Bölge halkıyla iletişimde zorluk çekiyor musunuz? “ şeklinde bir soru sorulmuştur. Bu soruya kamp içinde yaşayan Suriyelilerin %73,2'si hayır derken, %16,9'u kısmen, %9,9'u ise evet demiştir. Kamp dışında yaşayanların ise hayır diyenlerin oranı yalnızca %32,6'dır. Kısmen diyenler %47,4, evet diyenler ise %20 oranındadır. Totalde hayır diyenler %61,0, kısmen diyenler, %26,1 evet diyenler ise %12,9'dur. Kamp içi ile kamp dışını birbirine kıyaslandığında kamp dışında iletişim probleminin daha yaygın olduğu görülmektedir. Bu durum daha önceki sıralarda yer alan anadil ve etnik köken dağılımını gösteren tablodaki oranlar düşünüldüğünde belli bir temele oturtulabilmektedir.

Tablo 4.30. Bölge Halkının Suriyeli Mültecilere Yaklaşım Durumlarını Gösteren Tablo

Bölge Halkının Tutumu	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
İyi	88	28,1%	43	31,8%	131	29,2%
Normal	196	62,6%	73	54,1%	269	60,0%
Kötü	29	9,3%	19	14,1%	48	10,8%

Toplam	313	100,0%	135	100%	448	100,0%
--------	-----	--------	-----	------	-----	--------

Tablo 4.30'a göre kamp içinde yaşayan Suriyelilerin %62,6'sı bölge halkının kendilerine karşı olan tutumlarının normal olduğunu, % 28,1'i iyi olduğunu, %9,3'ü ise kötü olduğunu belirtmişlerdir. Kamp dışında yaşayanların ise %54,1'i normal olduğunu, %31,8'i iyi olduğunu, %14,1'i kötü olduğunu belirtmişlerdir. Totalde ise %60'ı normal, %29,2'si iyi, %10,8'i ise kötü şeklinde cevap vermişlerdir. İki alan birbirine kıyaslandığında arada astronomik farklar olmamakla birlikte iyi ve kötü diyenlerin oranlarının kamp dışında yüksek olmayan bir farkla önde olduğu, normal diyenlerin oranının ise yüksek olmayan bir farkla kamp içinde daha önde olduğu görülmektedir.

Tablo 4.31. Suriyeli Mülteci Çocukların Hataylı Çocuklar İle İlişkilerini Gösteren Tablo

Çocukların Hataylı Çocuklarla İlişkileri	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
İyi	90	28,8%	44	32,6%	134	29,9%
Normal	152	48,5%	56	41,5%	208	46,4%
Kötü	15	4,8%	2	1,5%	17	3,8%
Çocuğum yok	56	17,9%	33	24,4%	89	19,9%
Toplam	313	100,0%	135	100,0%	448	100,0%

Tablo 4.31'de Suriyeli katılımcılara; "Çocuklarınızın Hataylı çocuklarla ilişkileri nasıl?" şeklinde sorulan soruya verilen cevapların istatistiki dağılımları görülmektedir. Bu soruya kamp içinde yaşayanların %48,5'i normal, %28,8'i iyi şeklinde cevap vermiş, %17,9'u ise çocuğu olmadığını belirtmiştir. Kötü diyenlerin oranı yalnızca %4,8'dir. Kamp dışında ise normal diyenlerin oranı %41,5, iyi diyenler %32,6, çocuğum yok diyenler %24,4, kötü diyenler ise %1,5'tir. Genel ortalama ise %46,4'ü normal, %29,9'u iyi, %19,9'u çocuğum yok, %3,8'i ise kötü demiştir. Suriyeliler genel olarak çocuklarının bölge halkı çocukları ile ilişkilerini iyi/normal bulmaktadır. Kamp içi ile kamp dışında çok büyük bir fark bulunmamaktadır.

Tablo 4.32. Suriyeli Mülteci Çocuklarının Türkiye'de Büyümelerinden Endişe Etme Durumlarını Gösteren Tablo

Çocukların Türkiye'de Büyümesinden Endişe Etme Durumu	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Evet	39	12,5%	24	17,8%	63	14,0%
Hayır	191	61,0%	59	43,8%	250	55,8%
Kısmen	27	8,6%	19	14,0%	46	10,3%
Çocuğum yok	56	17,9%	33	24,4%	89	19,9%
Toplam	313	100,0%	135	100,0%	448	100,0%

Suriyelilere sorulan; “Çocuklarınızın Türkiye’de büyümesi sizi endişelendiriyor mu?” sorusuna kamp içinde yaşayanların %61’i hayır, %17,9’u çocuğum yok, %12,5’i evet, %8,6’sı ise kısmen demiştir. Kamp dışındaki Suriyelilerin ise %43,8’i hayır, %24,4’ü çocuğum yok, %17,8’i evet, %14’ü ise kısmen cevabını vermiştir. Totalde ise hayır diyenlerin oranı %55,8, çocuğum yok diyenlerin oranı %19,9, evet diyenler %14, kısmen seçeneğini işaretleyenler ise %10,3’tür. Genel olarak endişe oranının düşük olduğu anlaşılmaktadır. Kamp içi ile kamp dışı birbirine kıyaslandığında çocukların Türkiye’de büyümesinden endişe etme oranının kamp dışında kamp içine göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. İstanbul’un, metropol, daha büyük ve karmaşık yapısı, kamp dışının kamp içine nazaran daha yüksek bir oran almasının sebebi şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 4.33. Suriyeli Mültecilerin Bölge Halklarını Kültürel Olarak Kendilerine Yakın Hissetme Durumlarını Gösteren Tablo

Kültürel Yakınlık	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Evet	138	44,1%	41	30,40%	179	40,0%
Kısmen	146	46,6%	76	56,30%	222	49,5%
Hayır	29	9,3%	18	13,30%	47	10,5%
Toplam	313	100,0%	135	100%	448	100,0%

Suriyelilere sorulan; “Bölge halkını kendinize yakın hissediyor musunuz?” sorusuna kamp içinde yaşayanların %46,6’sı kısmen, %44,1’i evet, %9,3’ü ise hayır demiştir. Kamp dışında yaşayanların %56,3’ü kısmen, %30,4’ü evet, %13,3’ü ise hayır demiştir. Totalde ise %49,5’i kısmen, %40’ı evet, %10,5’i ise hayır demiştir. Kamp içi ile kamp dışı birbirine kıyaslandığında ise kültürel yakınlık hissetme durumunun kamp içinde daha yüksek olduğu görülmektedir. Yayladağı konteyner kentinde yaşayanların büyük bir çoğunluğunun Türkmen olduğu düşünüldüğünde bu bilgi bir sebebe oturtulabilir. Öte yandan kültürel yabancılık hissetme durumu hem kamp içi hem kamp dışı ortamlarda düşük bir oranda bulunmaktadır.

Tablo 4.34. Suriyeli Mültecilerin Buldukları Bölgede Ayrımcılık İrkçılık Gibi Tutumlar İle Karşılaşma Durumlarını Gösteren Tablo

Ayrımcılık Ve İrkçılık İle Karşılaşma	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Evet	0	0%	14	10,4%	14	10,4%
Bazen	0	0%	82	60,7%	82	60,7%
Hayır	0	0%	39	28,9%	39	28,9%
Toplam	0	0%	135	100,0%	135	100,0%

Tablo 4.34’de de gösterildiği üzere Suriyelilere; “Bulduğunuz bölgede ayrımcılıkla-ırkçılıkla karşılaşıyor musunuz?” şeklinde bir soru sorulmuş fakat Hatay Valiliği’nin uygun görmemesi üzerine kamp içinde yaşayan katılımcıların anketlerinden bu soru çıkarılmıştır. Söz konusu soruya kamp dışında bazen diyenlerin oranı %60,7, hayır diyenlerin oranı %28,9, evet diyenlerin oranı ise %10,4’tü. Bu rakamlara göre Suriyelilerin büyük çoğunluğu bazı zamanlar ayrımcılık ve ırkçılık gibi tutumlar ile karşılaştıklarını ifade etmektedirler.

Tablo 4.35. Suriyeli Mültecilerin Kendilerini Yabancı Gibi Hissetme Durumlarını Gösteren Tablo

Yabancılık Hissi	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Evet	46	14,7%	29	21,5%	75	16,7%
Bazen	89	28,5%	66	48,9%	155	34,6%
Hayır	178	56,8%	40	29,6%	218	48,7%
Toplam	313	100%	135	100%	448	100%

Tablo 4.35'e göre Suriyeli mültecilere, kendilerini yabancı hissetme ile ilgili olarak sorulan soruya kamp içinde hayır diyenlerin oranı %56,8, bazen diyenlerin oranı %28,5, evet diyenlerin oranı ise %14,7'dir. Kamp dışında bu oranlar %48,9 bazen, %29,6 hayır, %21,5 ise evet şeklindedir. Totalde ise %48,7 hayır, %34,6 bazen, %16,7 ise evet şeklindedir. Kamp içi ile kamp dışını birbirine kıyasladığımızda kendini yabancı hissetme oranının kamp dışında daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu bilgi kültürel yakınlığın kamp dışında kamp içine göre daha fazla hissedildiği analizi ile örtüşmektedir. Ayrıca kamp dışındaki etnik çeşitliliğin kamp içindeki Türkmen çoğunluğun aksine Araplardan oluştuğu düşünüldüğünde bu bilgi temellendirilebilir.

Tablo 4.36. Suriyeli Mültecilerin T.C. Vatandaşlığını İsteme Oranları

Vatandaşlık İsteği	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Evet	267	85,3%	101	74,8%	368	82,1%
Hayır	8	2,6%	12	8,9%	20	4,5%
Fikrim yok	38	12,1%	22	16,3%	60	13,4%
Toplam	313	100%	135	100%	448	100%

Tablo 4.36'ya göre kamp içinde yaşayan Suriyelilerin; "Vatandaşlık ister misiniz?" sorusuna %85,3'ü evet, 12,1'i fikrim yok, %2,6'sı ise hayır şeklinde cevap vermiştir. Kamp dışında yaşayanların ise %74,8'i evet, %16,3'ü fikrim yok, %8,9'u ise hayır hayır şeklinde cevap vermiştir. Totalde %82,1'i evet, %13,4'ü fikrim yok, %4,5'i

ise hayır hayır şeklinde cevap vermiştir. Kamp içi ile kamp dışını birbirine kıyasladığımızda ise kamp içinde vatandaşlık isteme oranının kamp dışına göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Suriyeliler ile yapmış olduğumuz görüşmeler esnasında kamp içindeki görüşmelerde; “Burasını biz vatanımız gibi görüyoruz, Türk devleti bizimde devletimiz, bizde Türk’üz, aynı milletteniz” gibi söylemler not edilmiştir. Öte yandan göç etme faktörlerinde kültürel yakınlık diyenlerin oranı da fazla idi. Bu oranlar karşımıza; bu tablodaki istatistiki dağılımın açıklayıcısı olarak çıkmaktadır.

Tablo 4.37. Suriyeli Mültecilerin Suriye'deki İç Savaşın Bitme Durumu Hakkındaki Tahminlerini Gösteren Tablo

Savaş Ne Zaman Biter	Kamp İçi		Tahmin Edenlerin		Kamp Dışı		Tahmin Edenlerin		Toplam	
	Adet	%	Adet	%	Adet	%	Adet	%	Adet	%
Bilmiyorum	235	%75,1			93	68,9%			328	73,2%
Bitmeyecek	36	%11,5	36	%46,2	14	10,4%	14	%33,4	50	11,2%
Uzun yıllar sürecek	13	%4,2	13	%16,7	8	5,9%	8	%19	21	4,7%
Yakında bitecek	14	%4,5	14	%17,9	9	6,7%	9	%21,4	23	5,1%
Diğer	15	%4,7	15	%19,2	11	8,1%	11	%26,2	26	5,8%
Toplam	313	%100	78		135	100%	42		448	100%

Tablo 4.37’ye göre Suriyelilere sorulan; “Savaşın ne zaman biteceğini düşünüyorsunuz?” sorusuna kamp içinde yaşayanların %75,1’i bilmiyorum derken, %24,9’u ise bir tarih tahmininde bulunmuşlardır. Savaşın biteceği tarihle ilgili olarak tahminde bulunanların ise %46,2’si bitmeyecek, %16,7’si uzun yıllar sürecek, %17,9’u yakında bitecek demiş, %19,2’si ise Esad ölünce, birlik olduğumuz zaman gibi diğer tahmini yaklaşımlarda bulunmuşlardır. Kamp dışında yaşayanların ise %68,9’u bilmiyorum derken, %31,1’i savaşın biteceği tarihle ilgili bir tahminde bulunmuşlardır. Tarihi tahminde bulunanların ise %33,4’ü bitmeyecek, %19’u uzun yıllar bitmeyecek, %21,4’ü yakında bitecek, %26,2’si ise birlik olunca, Esad ölünce gibi tahminlerde bulunmuşlardır. Genel ortalamalara baktığımızda ise %73,2’sinin bilmiyorum dediği, geri kalanların içerisinde ise büyük bir oranın bitmeyeceğini tahmin ettiği görülmektedir. Rakamlara göre Suriyelilerin Suriye’deki iç savaşla ilgili olarak iyimserlik oranları oldukça düşüktür büyük kısmı Suriye’de büyük bir bilinmezlik

olduğunu düşünmektedir. Öte yandan kamp içini kamp dışına kıyasladığımızda ise kamp içinde savaş karamsarlığı, savaşın bitmeyeceği düşüncesi kamp dışına göre daha baskındır. Bunun kamp ortamındaki iç içe devam eden mülteci yaşantısının, iç savaşın hali hazırda devam ettiği Suriye'ye çok yakın bir sınır bölgesinde süren yaşayış şeklinin; savaş karamsarlığı ve savaşın bitmesi ile ilgili olan ümitsizlik düşüncesine, kamp dışına kıyasla daha fazla yansımından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 4.38. Suriyeli Mültecilerin Geleceği Nasıl Gördüklerini Gösteren Tablo

Geleceği Nasıl Görüyorsunuz	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
İyi olacak	164	52,4%	59	43,7%	223	49,8%
Aynı Olacak	42	13,4%	9	6,7%	51	11,4%
Kötü Olacak	24	7,7%	13	9,6%	37	8,2%
Fikrim Yok	83	26,5%	54	40%	137	30,6%
Toplam	313	100%	135	100%	448	100%

Tablo 4.38’de de görüldüğü üzere Suriyelilere; “Geleceği nasıl görüyorsunuz?” şeklinde sorulan soruya kamp içinde yaşayanların %52,4’ü iyi olacak, %26,5’i fikrim yok, %13,4’ü aynı olacak, %7,7’si ise kötü olacak şeklinde cevap vermişlerdir. Kamp dışında yaşayanların ise %43,7’si iyi olacak, %40’ı fikrim yok, %9,6’sı kötü olacak, %6,7’i aynı olacak şeklinde cevaplar vermişlerdir. Genel olarak bakıldığında ise %49,8’inin iyi olacak, %30,6’sının fikrim yok, %11,4’ünün aynı olacak, %8,2’sinin kötü olacak şeklinde cevap verdiği görülmektedir. Kamp dışı ile kamp içi birbirine kıyaslandığında ise kamp dışındaki gelecek beklentisinin kamp içine göre daha kötü bir konumda bulunduğu görülmektedir.

Tablo 4.39. Suriyeli Mültecilerin Geleceğe Umutla Bakma Durumlarını Gösteren Tablo

Geleceğe Umutla Bakma Durumu	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Evet	184	58,8%	65	48,1%	249	55,6%
Hayır	17	5,4%	16	11,9%	33	7,4%
Kısmen	112	35,8%	54	40%	166	37%
Toplam	313	100%	135	100%	448	100%

Tablo 4.39'a göre Suriyelilere sorulan: "Geleceğe umutla bakıyor musunuz?" sorusuna kamp içinde yaşayanların %58,8'i evet, %35,8'i kısmen, %5,4'ü ise hayır cevabını vermiştir. Kamp dışında yaşayanların ise %48,1'i evet, %40'ı kısmen, %11,9'u ise hayır cevabını vermiştir. Totalde %55,6'sı evet, %37'si kısmen, %7,4'ü ise hayır cevabını vermiştir. Genel olarak ise Suriyelilerin geleceğe umutsuzlukla bakma oranları düşük bir seviyede bulunmaktadır. Kamp içi ile kamp dışını birbirine kıyasladığımızda kamp içine göre kamp dışında geleceğe umutla bakma oranının daha düşük bir durumda olduğu görülmektedir.

Tablo 4.40. Suriyeli Mültecilerin Kamp İmkânları ve Devlet İmkânlarından Memnuniyet Durumlarını Gösteren Tablo

Memnuniyet Durumu	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Hiç Memnun Değilim	19	6,1%	10	7,4%	29	6,5%
Memnun Değilim	46	14,7%	12	8,9%	58	12,9%
Fikrim Yok	28	8,9%	13	9,6%	41	9,2%
Memnunum	208	66,5%	71	52,6%	279	62,3%
Çok Memnunum	12	3,8%	29	21,5%	41	9,1%
Toplam	313	100%	135	100%	448	100%

Tablo 4.40'ta gösterildiği üzere kamp içinde yaşayanlara; “Kampın sağladığı hizmetlerden memnun musunuz?” kamp dışında yaşayanlara ise; “ İstanbul’da devletin sağladığı hizmetlerden memnun musunuz?” şeklinde sorular yöneltilmiştir. Kamp içindekilerin memnunum diyenlerin oranı %70,3, memnun değilim diyenlerin oranı %20,8, fikrim yok diyenlerin oranı ise %8,9’dur. Kamp dışında yaşayanların ise memnunum diyenlerin oranı %74,1, memnun değilim diyenlerin oranı %16,3, fikrim yok diyenlerin ise %9,6’dır. Genel ortalamaya baktığımızda ise memnun olanların oranının %71,4, memnun olmayanların oranının %19,4, fikrim yok diyenlerin oranının ise %9,2 olduğu görülmektedir. Kamp içi ile kamp dışını birbirine kıyasladığımızda görece kamp dışının memnuniyet oranının biraz daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum kamp içindeki kısıtlı yaşam koşulları ile bağdaştırılmaktadır. Kamp içindeki konut yapısı, yerleşim yapısı gibi fiziksel faktörlerin böyle bir algı yaratmış olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 4.41. Suriyeli Mültecilerin Yaşadıkları Yerle İlgili Olarak Belirtmiş Oldukları Sorunları

Yaşadığı Yer Sorun	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Fiziksel Koşullar	205	66%	104	77%	309	69%
Yönetimsel Sorunlar	30	9,6%	20	14,8%	50	11,2%
Muamele, tavır tutum	35	11,2%	22	16,3%	57	12,7%
Eğitim, sağlık, sosyal faaliyet	53	16,9%	20	14,8%	73	16,3%
Diğer	29	9,3%	10	7,4%	39	8,7%
Toplam						

Tablo 4.41’de görüldüğü üzere Suriyelilerden yaşadıkları yerle ilgili olarak karşılaştıkları en önemli problemleri işaretlemeleri istenmiştir. Buna göre kamp içinde yaşayan Suriyelilerin %66’sı fiziksel koşullar, %16,9’u eğitim-sağlık-sosyal faaliyetler, %11,2’si muamele-tavır-tutum gibi konularda/alanlarda problem yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Yönetimsel sorunlar ve diğer seçeneğini işaretleyenlerin oranı ise ayrı ayrı %9 şeklindedir. Kamp dışında yaşayan Suriyelilerin ise %77’si fiziksel koşullar, %16,3’u muamele-tavır-tutum gibi alanlarda problemler yaşadıkları

gözlenmektedir. Aynı ayrı %14,8'lik kısım ise hem yönetimsel hem de eğitim, sağlık, sosyal faaliyet alanlarında problemler yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Diğer diyenlerin oranı ise %7,4'tür. Genel olarak bakıldığında ise %69'u fiziksel koşullar, %16,3'ü eğitim-sağlık-sosyal faaliyetler, %12,7'si muamele-tavır-tutum, %11,2'si yönetimsel sorunlar, %8,7'lik kısım ise diğer alanlarda problemler yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Bu bilgilere göre hem kamp içinde hem kamp dışında yaşayan Suriyelilerin en büyük çoğunluktaki kısmı fiziksel koşullardan muzdarip olmaktadır. Kamp içi ile kamp dışı birbiri ile kıyaslandığında fiziksel koşullar, yönetimsel sorunlar ve muamele-tavır-tutum gibi alanlarda problem yaşadıklarını söyleyenlerin oranı kamp dışında daha fazla oranda bulunmaktadır. Diğer problemler ve eğitim, sağlık, sosyal faaliyet sıkıntılarının kamp içinde görece daha fazla olduğu gözlenmektedir.

Tablo 4.42. Suriyeli Mültecilerin Sosyal Faaliyetleri Yeterli Bulma Oranlarını Gösteren Tablo

Sosyal Faaliyet	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Hiç Yeterli Değil	27	8,6%	6	4,4%	33	7,4%
Yeterli Değil	99	31,6%	28	20,7%	127	28,3%
Fikrim Yok	70	22,4%	52	38,5%	122	27,2%
Yeterli	110	35,2%	39	28,9%	149	33,3%
Çok Yeterli	7	2,2%	10	7,5%	17	3,8%
Toplam	313	100%	135	100%	448	100%

Tablo 4.42'de görüldüğü üzere kamp içinde yaşayanların %40,2'si sosyal faaliyetleri yeterli bulmadığını, %37,4'ü yeterli bulduğunu, %22,4'ü ise bu konuda bir fikrinin olmadığını söylemişlerdir. Kamp dışında yaşayanların ise %38,5'i bu konuda fikrinin olmadığını, %36,4'ü yeterli bulduğunu, %25,1'i ise yeterli bulmadığını ifade etmişlerdir. Genel ortalamaya baktığımızda ise yeterli bulanları oranının %37,1, yeterli bulmayanların oranının %35,7, bu konuda fikri olmadığını belirtenlerin ise %27,2 bir oranı olduğu görülmektedir. Kamp dışı ile kamp içi birbirine kıyaslandığında sosyal faaliyetleri yetersiz bulma oranının kamp içinde daha düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 4.43. Kamp İçinde Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Türk Devletinden Geleceğe Dair Beklenti Durumlarını Gösteren Tablo

Kamp İçi T.C Beklenti Durumu	Kamp İçi Beklentiler	N	%
	Güvenli ve iyi bir gelecek	12	6,1
	Çocuklarımızın eğitim, iş gibi ihtiyaçlarının karşılanması	46	23,5
	İş imkânı	58	29,6
	Vatandaşlık	29	21,5
	Konut	29	21,5
	Güvenlik	6	3,0
	Hoşgörülü davranış	11	5,6
	Suriye'ye geri gönderilmek	16	8,2
	Ülkemizdeki savaşın bitmesine ve barışa yardımcı olsunlar	10	5,1
	Yaşam Koşullarının İyileştirilmesi	25	12,8
	Maddi ve Manevi yardım	6	3,0
	Diğer	18	9,2
Evet (196)	%62,6		
Hayır (117)	%37,4		

Tablo 4.43'te görüldüğü üzere Kamp içinde yaşayan Suriyelilere; “Türkiye Cumhuriyeti’nden beklentileriniz nelerdir?” şeklinde ucu açık bir soru yöneltilmiş ve bu soruya verilen cevaplar ise daha sonra nicelleştirilerek tablo haline getirilmiştir. Kamp içinde yaşayan Suriyelilerin %62,6’sı beklenti/beklentilerde bulunmuş, %37,4’ü ise herhangi bir beklentide bulunmamıştır. Beklentide bulunanların %29,6’sının iş imkânı, %23,5’inin çocuklarının geleceğinin iş, sağlık, eğitim gibi alanlarda teminat altına alınmasını, %21,5’inin konut, aynı şekilde yine %21,5’lik kısmın vatandaşlık, %12,8’lik kısmın yaşam koşullarının iyileştirilmesini istediği görülmektedir. %8,2’lik kısmın güvenlik koşulunun oluşturulması şartı ile Suriye’ye geri gönderilmek, %6,1’inin güvenli ve iyi bir gelecek, %5,6’sının hoşgörülü davranış, %5,1’inin ise Türk devletinin Suriye’deki savaşın bitmesi ve ülke topraklarında barışın tesisi hususun da yardımcı olmaya çalışması, %3’erlik kısmın ayrı ayrı güvenlik ve maddi-manevi yardım talebinde buldukları gözlenmektedir. Diğer türden beklentide bulunanların oranı ise %9,2’dir.

Tablo 4.44. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Türk Devletinden Geleceğe Dair Beklenti Durumlarını Gösteren Tablo

Kamp Dışı T.C Beklenti Dur.	Kamp Dışı Beklentiler	N	%
	Vatandaşlık	33	47,1
	İş İmkânı	13	18,6
	Hoşgörülü davranış ve ayrımcılık olmaması	9	12,9
	Maddi manevi yardım	6	8,6
	Ülkemizdeki savaşın bitmesine yardımcı olsunlar	9	12,9
	Güvenlik	5	7,1
	Suriye'ye geri gönderilmek	5	7,1
	Diğer	9	12,9
Evet (70)	51,8%		
Hayır (65)	48,20%		

Tablo 4.44'te görüldüğü üzere kamp dışında yaşayan Suriyelilere; “Türkiye Cumhuriyeti’nden beklentileriniz nelerdir?” şeklinde ucu açık bir soru yöneltilmiş ve bu soruya verilen cevaplar ise daha sonra nicelleştirilerek tablo haline getirilmiştir. Kamp dışında yaşayan Suriyelilerin %51,8’i beklenti/beklentilerde bulunmuş, %48,2’si ise herhangi bir beklentide bulunmamıştır. Beklentide bulunanların ise %47,2’si vatandaşlık, %18,6’sı iş imkânı, %12,9’luk kısmı hoşgörülü davranış ve ayrımcılık olmaması, aynı şekilde %12,9’luk kısım Suriye’deki savaşın bitmesi ve ülke topraklarında barışın tesisi hususun da yardımcı olmaya çalışması alanlarında istekte bulunmuşlardır. %8,6’sının maddi-manevi yardım, ayrı ayrı %7,1’lik kısımların güvenlik ve Suriye’ye geri gönderilmek alanlarında istekte buldukları gözlenmektedir. Diğer türlü istekte bulunanların oranı ise %12,9’dur.

Kamp içi ile kamp dışını birbirine kıyasladığımızda kamp içindeki çeşitliliğin daha fazla olduğu, oransal farklılık olsa da isteklerin aynı başlıklar etrafında toplandığı gözlenmektedir. Belirtilen istekler arasında çocukların geleceği hakkında yapılan isteklerin kamp içinde daha fazla ön plana çıktığı, yaşam koşullarının iyileştirilmesi ile ilgili olan taleplerin de yine aynı şekilde kamp içinde daha fazla olduğu gözlenmektedir. Kamp dışında ki istekler arasında ise vatandaşlık isteğinin kamp içine nazaran özel istek olarak daha fazla ön plana çıktığı görülmektedir. Fakat belirtmekte fayda var ki vatandaşlık ile ilgili sorulan soru bu konu ile ilgili somut bir çıkarım yapma hususunda bakılması gereken daha önemli bir gösterge olacaktır. Zira Tablo2.36’da gösterildiği

üzere hem kamp içi hem de kamp dışında yaşayan Suriyelilerin büyük bir çoğunluğunun T.C Vatandaşı olmak istediğini belirtmekte fayda görülmektedir.

Tablo 4.45. Kamp İçinde Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Hatay Halkından Beklentilerini Gösteren Tablo

Kamp İçi Hatay Halkı Beklenti Durumu		Kamp İçi Beklentiler	N	%
		Hoşgörülü Davranış	52	55,9
		Birlikte barış içinde yaşamak	14	15
		Ayrımcılık olmaması	18	19,4
		Çocuklarımıza yardımcı olmaları	6	6,5
		İş imkânı	5	5,4
		Diğer	8	8,6
Evet (93)	29,70%			
Hayır (220)	70,30%			

Tablo 4.45’te görüldüğü üzere kamp içinde yaşayan Suriyelilere; “Hatay halkından beklentileriniz nelerdir?” şeklinde ucu açık bir soru yöneltilmiş ve bu soruya verilen cevaplar ise daha sonra nicelleştirilerek tablo haline getirilmiştir. Kamp içinde yaşayan Suriyelilerin %29,7’si beklenti/beklentilerde bulunmuş, %70,3’ü ise herhangi bir beklentide bulunmamıştır. Beklentide bulunanların %55,9’u hoşgörülü davranış, %19,4’ü ayrımcılık olmaması, %15’i birlikte barış içinde yaşanması, %6,5’i çocuklarına yardımcı olunması, %5,4’ü ise iş imkânı hususunda yardımcı olunmasını istemişlerdir. %8,6’sı ise diğer türlü isteklerde bulunmuşlardır. Burada çok büyük bir kısmın, hoşgörülü davranılması, ayrımcılık olmaması ve barışçıl bir yaşam ile ilgili isteklerde bulunması dikkat çekici bir bulgudur.

Tablo 4.46. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin İstanbul Halkından Beklentilerini Gösteren Tablo

Kamp İçi İstanbul Halkı Beklenti Durumu		Kamp İçi Beklentileri	N	%
		Ayrımcılık olmaması	16	43,2
		Hoşgörülü davranış	15	40,5
Evet (37)	27,40%	Yardımsaver olmaları	7	18,9

		İş imkânı	3	8,1
		Diğer	2	5,4
Hayır (98)	72,60%			

Tablo 4.46’da görüldüğü üzere kamp dışında yaşayan Suriyelilere; “İstanbul halkından beklentileriniz nelerdir?” şeklinde ucu açık bir soru yöneltilmiş ve bu soruya verilen cevaplar ise daha sonra nicelleştirilerek tablo haline getirilmiştir. Kamp dışında yaşayan Suriyelilerin %27,4’ü beklenti/beklentilerde bulunmuş, %72,6’sı ise herhangi bir beklentide bulunmamıştır. Beklentide bulunanların %43,2’si ayrımcılık olmaması, %40,5’i hoşgörülü davranış, %18,9’u yardımseverlik ve %8,1’i ise iş imkânı hususunda beklentilerde bulduklarını ifade etmişlerdir. %5,4’lük kısım ise diğer türlü isteklerde bulunmuşlardır. Kamp içi ile kamp dışı birbirine kıyaslandığında her ikisinin de beklentide bulunma oranlarının birbirine yakın seviyede durduğu görülmektedir. Öte yandan ayrımcılık olmaması hususunda kamp dışında öne çıkan daha baskın bir talep olduğu, hoşgörülü davranışın kendi içerisindeki oransal dağılımında her iki alanda da yüksek seyrettiği fakat görece kamp içinde daha yüksek bir talep olduğu görülmektedir. Bunun haricinde kamp içi talep çeşitliliğinin daha fazla olduğu bir diğer tespittir. Bu da kamp içi örneklerinin büyüklüğü ile ilişkilendirilebilir.

Aşağıda yer alan tablodaki diğer soruların kamp içinde yaşayan Suriyelilere sorulmasına Hatay Valiliği tarafından izin verilmemesi üzerine ilgili sorular yalnızca kamp dışında yaşayan Suriyelilere sorulmuştur.

Tablo 4.47. İstanbul’da ki Suriyeli Mültecilerin Daha Önceden Herhangi Bir Kampta Kalma Durumlarını Gösteren Tablo

	Kampta Kalma Durumu	
	Sayı	Yüzde
Evet	8	5,9
Hayır	127	94,1
Toplam	135	100

Tablo 2.47'ye göre kamp dışında yaşamakta olan Suriyelilerin yalnızca %5,9'u daha önceden kampta yaşadığını ifade etmişlerdir. %94,1'i ise kampta yaşamamış olduğunu bildirmiştir.

Tablo 4.48. Daha Önceden Kampta Yaşamış Olan Suriyeli Mültecilerin Kamptan Ayrılış Sebeplerini Gösteren Tablo

Kamptan Ayrılma Sebebi		
	Sayı	Yüzde
Kamp şartları çok ağırdı	2	25
Özel hayatım müdahale vardı	2	25
Can güvenliğim yoktu	0	0,0
Ekonomik sebeplerle ayrıldım	4	50
Diğer	0	0,0
Toplam	8	100

Tablo 4.48'e göre daha önce kampta yaşadığını belirtmiş olan 8 Suriyelinin 2'si kamp şartlarının ağırlığından dolayı, 2'si özel hayatına müdahale edildiğini düşündüğünden dolayı, 4'ü ise ekonomik sebeplerden ötürü kamptan ayrıldığını ifade etmiştir.

Tablo 4.49. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin İstanbul'daki Kamu Yöneticilerden Memnuniyet Oranlarını Gösteren Tablo

Kamu Yöneticilerinden Memnuniyet		
	Sayı	Yüzde
Hiç Memnun Değilim	8	5,9
Memnun Değilim	17	12,6
Fikrim Yok	27	20,3
Memnunum	55	40,8
Çok Memnunum	28	20,7
Toplam	135	100

Tablo 4.49'a göre kamp dışında yaşayan Suriyelilerin %61,5'i kamu yöneticilerinden memnun olduğunu, %20,3'ü bu konuda fikri olmadığını, %18,5'i ise memnun olmadıklarını ifade etmektedirler.

Tablo 4.50. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Kamuda Görev Yapan Personelden Memnuniyet Duyma Oranlarını Gösteren Tablo

Personel Memnuniyet		
	Sayı	Yüzde
Hiç Memnun Değilim	8	5,9
Memnun Değilim	8	5,9
Fikrim Yok	18	13,3
Memnunum	70	51,9
Çok Memnunum	31	23,0
Toplam	135	100,0

Tablo 4.50'ye göre kamp dışında yaşayan Suriyelilerin %74,9'u kamuda görev yapan personelden memnun olduklarını, %13,3'ü bu konuda fikri olmadığını, %11,8'i ise memnun olmadığını ifade etmiştir.

Kamu yöneticileri ve kamu personelinden memnuniyet oranları birbiri ile kıyaslandığında Suriyelilerin kamu yöneticilerine nazaran kamu personelinden memnuniyet duyma oranlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4.51. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin İstanbul'da Kendilerini Güvende Hissetme Durumlarını Gösteren Tablo

İstanbul'da Kendini Güvende Hissetme		
	Sayı	Yüzde
Evet	103	76,3
Hayır	6	4,4
Kısmen	26	19,3
Toplam	135	100

Tablo 4.51'e göre Suriyelilerin kendilerini İstanbul'da güvende hissetme oranları %76,3, güvende hissetmeme oranı %4,4, biraz güvende hissetme oranı ise %19,3'tür.

Tablo 4.52. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Türkiye'ye Gelmeden Önce Türkiye İle İlgili Algılarını Gösteren Tablo

Türkiye'ye Gelmeden Önce Algı		
	Sayı	Yüzde
Çok kötüydü	2	1,5
Kötüydü	8	5,9
Hiçbir fikrim yoktu	56	41,4
İyiydi	43	31,9
Çok iyiydi	26	19,3
Toplam	135	100

Tablo 4.52'ye göre kamp dışında yaşayan Suriyelilerin %7,4'ü Türkiye'ye gelmeden önce Türkiye ile ilgili algılarının kötü olduğunu, %51,2'si iyi olduğunu, %41,4'ü ise herhangi bir fikri olmadığını ifade etmişlerdir.

Tablo 4.53. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Türkiye'ye Geldikten Sonra Türkiye İle İlgili Algılarını Gösteren Tablo

Türkiye'ye Geldikten Sonra Algı		
	Sayı	Yüzde
Çok kötü	63	46,7
Kötü	57	42,2
Kararsızım	12	8,9
İyi	3	2,2
Çok iyi	0	0,0
Toplam	135	100

Tablo 4.53'e göre kamp dışında yaşayan Suriyelilerin %88,9'u Türkiye'ye geldikten sonra Türkiye ile ilgili algılarının kötü olduğunu, %8,9'u bu konuda kararsız

olduğunu %2,2'si iyi olduğunu belirtmişlerdir. Önceki ve sonraki dönemler birbirine kıyaslandığında yapılan araştırma bizlere Suriyelilerin önceki ve sonraki algılarının çok keskin ve olumsuz bir yönde değiştiğini göstermektedir. Bu durumun değerlendirme altına alınması zaruriyet arz etmektedir.

Tablo 4.54. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Esad Sonrası Suriye'yi Hangi Risklerin Beklediğine Dair Görüşleri

Esad Sonrası Suriye'yi Bekleyen Riskler		
	Sayı	Yüzde
Bölünme-parçalanma	58	43,0
Demokratik rejimin kurulamaması	21	15,6
Birliğin oluşmaması - İç savaşın devamı	38	28,1
Yeniden inşa/toparlanmanın uzun sürmesi	45	33,3
Yoksulluk - Fakirlik	25	18,5
Dış güçlerin müdahalesi	46	34,1
Diğer	2	1,5
Toplam		

Tablo 4.54'e göre kamp dışında yaşayan Suriyelilerin % 43'ü Esad sonrası dönemde Suriye'nin bölünme parçalanma riski taşıyacağını, %34,1'i dış güçlerin müdahalede bulunacağını, %33,3'ü yeniden inşa/toparlanma sürecinin uzun süreceğini, %28,1'i iç savaşın devam edeceğini/birlikteliğin oluşmayacağını düşünmektedir. Yoksulluk riskini düşünenlerin oranı %18,5, demokratik rejimin kurulamayacağını düşünenlerin oranı ise %15,6'dır. Diğer şekilde cevap verenlerin oranı ise görüldüğü üzere %1,5 ile gayet düşük bir seviyededir.

4.9.2.Yaşam Kalitesi

Tablo 4.55. Suriyeli Mültecilerin Tek Soru Bazında Yaşam Kalitelerini Değerlendirdikleri Tablo

Yaşam Kalitesi	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Çok kötü	17	5,4%	4	3,0%	21	4,70%
Biraz kötü	49	15,7%	15	11,1%	64	14,30%
Orta	200	63,9%	72	53,3%	272	60,7%
Oldukça iyi	44	14,1%	38	28,2%	82	18,30%
Çok iyi	3	1,0%	6	4,4%	9	2,00%
Toplam	313	100%	135	100,0%	448	100%
Ki Kare: 20.136 ^a	P: 0,0001					

Tablo 4.55'te görüldüğü üzere Suriyelilere; “Yaşam kalitenizi nasıl değerlendiriyorsunuz şeklinde bir soru sorulmuştur. Bu soruya kamp içinde %63,9'luk bir oran ile büyük çoğunluk orta şeklinde cevap vermiştir. Kötü diyenlerin oranı %21,4, iyi diyenler ise %15,1'lik bir orana sahiptir. Kamp dışında %53,3'lük bir oran ile büyük çoğunluk orta şeklinde cevap vermiştir. İyi diyenlerin oranı %32,6, kötü diyenler ise %14,1'lik bir orana sahiptir. Totalde ise orta diyenler %60,7, iyi diyenler %20,3, kötü diyenler ise %19'luk bir orana sahiptir. Kamp içi ile kamp dışını birbirine kıyasladığımızda kamp dışında yaşayanların, kamp içinde yaşayanlara göre yaşamlarının daha kaliteli olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Yapılan ki kare testinde de aynı şekilde istatistiksel anlamlılık saptanmıştır.

Tablo 4.56. Suriyeli Mültecilerin Sağlık Durumlarından Hoşnutluk Seviyelerini Gösteren Tablo

Sağlık Hoşnutluk	Kamp İçi		Kamp Dışı		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Hiç hoşnut değil	9	2,9%	8	5,9%	17	3,8%
Çok az hoşnut	33	10,5%	21	15,6%	54	12,0%
Orta hoşnut	97	31,0%	25	18,5%	122	27,2%

Epeyce hoşnut	143	45,6%	54	40,0%	197	44,0%
Çok hoşnut	31	10,0%	27	20,0%	58	13,0%
Toplam	313	100%	135	100,0%	448	100%
Ki Kare: 17.829 ^a	P: 0,001					

Tablo 4.56’da görüldüğü üzere Suriyelilere; “Sağlığınızdan ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde bir soru sorulmuştur. Bu soruya kamp içinde yaşayan Suriyelilerin %55,6’sı çok hoşnut, %31’i orta hoşnut, %13,4’ü ise hoşnut değil şeklinde cevap vermişlerdir. Kamp dışında yaşayanların ise %60’ı çok hoşnut, %21,5’i hoşnut değil, %18,5’i ise orta hoşnut cevabını vermiştir. Genel olarak ise %57’sinin çok hoşnut, %27,2’sinin orta derecede hoşnut, %15,8’i ise hoşnut değil cevabını vermiştir. İki alanı birbirine kıyasladığımızda orta hoşnut diyenlerin kamp içinde daha baskın, hem hoşnut olmayanların hem de çok hoşnut olanların ise kamp dışında biraz daha baskın olduğu görülmektedir.

Tablo 4.57. Kamp içinde Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Fiziksel Sağlık Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo

Suriyeli Mültecilerin Yaşam Kalitesi Ölçeği	Hiç hoşnut değil		Çok az hoşnut		Ne hoşnut, ne de değil		Epeyce hoşnut		Çok hoşnut	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Uykunuzdan ne kadar hoşnutsunuz?	26	8,3	44	14,1	61	19,5	146	46,6	36	11,5
Günlük işleri yürütebilme becerinizden ne kadar hoşnutsunuz?	13	4,2	46	14,6	75	24	150	48	29	9,2
İş görme kapasitenizden ne kadar hoşnutsunuz?	19	6,1	47	15	77	24,6	145	46,3	25	8
	Çok kötü		Biraz kötü		Ne iyi, ne kötü		Oldukça iyi		Çok iyi	

Fiziksel Sağlık Yaşam Kalitesi (Kamp içi)

	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Bedensel hareketlilik (etrafta dolaşabilme, bir yerlere gidebilme) beceriniz nasıldır?	25	8	51	16,3	123	39,3	92	29,4	22	7
	Hiç		Çok az		Orta derecede		Çokça		Tamamen	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Günlük yaşamı sürdürmek için yeterli gücünüz kuvvetiniz var mı?	12	3,8	58	18,5	134	42,7	84	26,8	25	8
	Hemen hemen hiç		Çok az		Orta derecede		Çokça		Aşırı derecede	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Ağrılarınızın yapmanız gerekenleri ne derece engellediğini düşünüyorsunuz?	60	19,2	122	39	103	32,9	26	8,3	2	0,6
Günlük işlerinizi yürütebilmek için herhangi bir tıbbi tedaviye ne kadar ihtiyaç duyuyorsunuz?	72	23	133	42,5	79	25,2	27	8,6	2	0,6

4.57 numaralı tabloda görüldüğü üzere kamp içinde yaşayan Suriyelilere fiziksel sağlık yaşam kalitelerinin değerlendirilmesi amacıyla bazı sorular sorulmuştur.

Bu sorulardan ilki; “Uykunuzdan ne kadar hoşnutsunuz?” şeklindedir. Bu soruya Suriyelilerin %58,1’i hoşnut, %22,4’ü hoşnut değil, %19,5’i ise orta derecede şeklinde cevap vermiştir. “Günlük işleri yürütebilme becerinizden ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde sorulan soruya %57,2’si hoşnut, %24’ü orta derecede hoşnut, %18,8’i ise hoşnut değil şeklinde cevap vermiştir. “İş görme kapasitenizden ne kadar hoşnutsunuz?”

şeklinde sorulan soruya %54,3'ü hoşnut, %24,6'sı orta derecede hoşnut, %21,1'i hoşnut değil şeklinde cevap vermişlerdir.

“Bedensel hareketlilik (etrafta dolaşabilme, bir yerlere gidebilme) beceriniz nasıldır?” şeklinde sorulan soruya %39,3'ü orta, %36,4'ü iyi, %24,3'ü ise kötü şeklinde cevap vermiştir.

“Günlük yaşamı sürdürmek için yeterli gücünüz kuvvetiniz var mı?” şeklinde sorulan soruya %42,7'si orta derecede, %34,8'i çokça, %22,3'ü ise çok az şeklinde cevap vermişlerdir.

“ Ağrılarınızın yapmanız gerekenleri ne derece engellediğini düşünüyorsunuz?” şeklinde sorulan soruya %58,2'si çok az, %32,9'u orta derecede, %8,9'u ise çokça şeklinde cevap vermiştir. “Günlük işlerinizi yürütebilmek için herhangi bir tıbbi tedaviye ne kadar ihtiyaç duyuyorsunuz?” şeklinde sorulan soruya %65,5'i çok az, %25,2'si orta derecede, %9,3'ü ise çokça şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 4.58. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Fiziksel Sağlık Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo

Suriyeli Mültecilerin Yaşam Kalitesi Ölçeği	Hiç hoşnut değil		Çok az hoşnut		Ne hoşnut, ne de değil		Epeyce hoşnut		Çok hoşnut	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Uykunuzdan ne kadar hoşnutsunuz?	12	8,8	19	14,1	31	23	54	40	19	14,1
Günlük işleri yürütebilme becerinizden ne kadar hoşnutsunuz?	7	5,2	26	19,3	34	25,2	46	34	22	16,3
İş görme kapasitenizden ne kadar hoşnutsunuz?	10	7,4	14	10,4	21	15,6	61	45,2	29	21,5
	Çok kötü		Biraz kötü		Ne iyi, ne kötü		Oldukça iyi		Çok iyi	

	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Bedensel hareketlilik (etrafta dolaşabilme, bir yerlere gidebilme) beceriniz nasıldır?	10	7,4	19	14,2	65	48,1	33	24,4	8	5,9
	Hiç		Çok az		Orta derecede		Çokça		Tamamen	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Günlük yaşamı sürdürmek için yeterli gücünüz kuvvetiniz var mı?	8	5,9	24	17,8	55	40,7	37	27,4	11	8,1
	Hemen hemen hiç		Çok az		Orta derecede		Çokça		Aşırı derecede	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Ağrılarınızın yapmanız gerekenleri ne derece engellediğini düşünüyorsunuz?	37	27,5	30	22,2	44	32,6	13	9,6	11	8,1
Günlük işlerinizi yürütebilmek için herhangi bir tıbbi tedaviye ne kadar ihtiyaç duyuyorsunuz?	51	37,9	25	18,5	28	20,7	18	13,3	13	9,6

4.58 numaralı tabloda görüldüğü üzere kamp dışında yaşayan Suriyelilere fiziksel sağlık yaşam kalitelerinin değerlendirilmesi amacıyla bazı sorular sorulmuştur.

Bu soruların ilki “Uykunuzdan ne kadar hoşnutsunuz?” şeklindedir. Bu soruya kamp dışında yaşayanların ise, %54,1’i hoşnut, %23’ü orta derecede hoşnut, %22,9’u ise hoşnut değil şeklinde cevap vermiştir. “Günlük işleri yürütebilme becerinizden ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde sorulan soruya %50,3’ü hoşnut, %25,2’si orta derecede hoşnut, %24,5’i hoşnut değil şeklinde cevap vermiştir. “İş görme kapasitenizden ne

kadar hoşnutsunuz?” şeklinde bir sorulan soruya %66,7’si hoşnut, %17,8’i hoşnut değil, %15,6’sı ise orta derecede hoşnut şeklinde cevap vermişlerdir.

“Bedensel hareketlilik (etrafta dolaşabilme, bir yerlere gidebilme) beceriniz nasıldır?” şeklinde sorulan soruya %48,1’i orta, %30,3’ü iyi, %21,6’sı ise kötü şeklinde cevap vermişlerdir.

“Günlük yaşamı sürdürmek için yeterli gücünüz kuvvetiniz var mı?” şeklinde sorulan soruya %40,7’si orta derecede, %35,5’i çokça, %23,7’si ise çok az şeklinde cevap vermişlerdir.

“Ağrılarınızın yapmanız gerekenleri ne derece engellediğini düşünüyorsunuz?” şeklinde sorulan soruya %49,7’si çok az, %32,6’sı orta, %17,7’si ise çokça şeklinde cevap vermiştir. “Günlük işlerinizi yürütebilmek için herhangi bir tıbbi tedaviye ne kadar ihtiyaç duyuyorsunuz?” şeklinde sorulan soruya %56,4’ü çok az, %20,7’si orta derecede, %22,9’u ise çokça şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 4.59. Suriyeli Mültecilerin Genel Olarak Fiziksel Sağlık Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo

Fiziksel Sağlık Yaşam Kalitesi (Toplam)	Suriyeli Mültecilerin Yaşam Kalitesi Ölçeği	Hiç hoşnut değil		Çok az hoşnut		Ne hoşnut, ne de değil		Epeyce hoşnut		Çok hoşnut	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
		Uykunuzdan ne kadar hoşnutsunuz?	38	8,5	63	14	92	20,5	200	44,7	55
Günlük işleri yürütebilme becerinizden ne kadar hoşnutsunuz?	20	4,5	72	16	109	24,3	196	43,7	51	11,5	
İş görme kapasitenizden ne kadar hoşnutsunuz?	29	6,5	61	13,6	98	21,9	206	46	54	12	

	Çok kötü		Biraz kötü		Ne iyi, ne kötü		Oldukça iyi		Çok iyi	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Bedensel hareketlilik (etrafta dolaşabilme, bir yerlere gidebilme) beceriniz nasıldır?	35	7,8	70	15,6	188	42	125	27,9	30	6,7
	Hiç		Çok az		Orta derecede		Çokça		Tamamen	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Günlük yaşamı sürdürmek için yeterli gücünüz kuvvetiniz var mı?	20	4,5	82	18,3	189	42,2	121	27	36	8
	Hemen hemen hiç		Çok az		Orta derecede		Çokça		Aşırı derecede	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Ağrılarınızın yapmanız gerekenleri ne derece engellediğini düşünüyorsunuz?	97	21,7	152	33,9	147	32,8	39	8,7	13	2,9
Günlük işlerinizi yürütebilmek için herhangi bir tıbbi tedaviye ne kadar ihtiyaç duyuyorsunuz?	123	27,5	158	35,3	107	23,9	45	10	15	3,3

4.59 numaralı tabloda Suriyelilerin genel olarak fiziksel sağlık yaşam kaliteleri ile ilgili elde edilen bulgular görülmektedir. Bu bulguların elde edilmesi adına sorulan sorulardan ilki “Uykunuzdan ne kadar hoşnutsunuz?” şeklindedir. Bu soruya

Suriyelilerin genel olarak %57'si hoşnut, %22,5 hoşnut değil, %20,5'i ise orta derecede hoşnut şeklinde cevap vermişlerdir. “Günlük işleri yürütebilme becerinizden ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde sorulan soruyu %55,2'si hoşnut, %24,3'ü orta derecede hoşnut, %20,5'ise hoşnut değil şeklinde cevaplamışlardır. “İş görme kapasitenizden ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde sorulan soruya %58'i hoşnut, %21,9'u orta derecede hoşnut, %20,1'i ise hoşnut değil şeklinde cevap vermişlerdir.

“Bedensel hareketlilik (etrafta dolaşabilme, bir yerlere gidebilme) beceriniz nasıldır?” şeklinde sorulan soruya %42'si orta, %34,6'sı iyi, %23,4'ü ise kötü demiştir.

“Günlük yaşamı sürdürmek için yeterli gücünüz kuvvetiniz var mı?” şeklinde sorulan soruya %42,2'sinin orta derecede, %35'inin çokça, %22,8'inin çok az şeklinde cevap vermiştir.

“Ağrılarınızın yapmanız gerekenleri ne derece engellediğini düşünüyorsunuz?” şeklinde sorulan soruya %55,6'sının çok az, %32,8'inin orta derece, %11,6'sının ise çokça şeklinde cevap verdiği görülmektedir. “Günlük işlerinizi yürütebilmek için herhangi bir tıbbi tedaviye ne kadar ihtiyaç duyuyorsunuz?” şeklinde sorulan soruya %62,8'i çok az, %23,9'u orta derecede, %13,3'ü ise çokça şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 4.60. Kamp İçinde Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Psikolojik Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo

Psikolojik Yaşam Kalitesi (Kamp içi)	Suriyeli Mültecilerin Yaşam Kalitesi Ölçeği	Hemen hemen hiç		Çok az		Orta derecede		Çokça		Aşırı derecede	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
	Yaşamaktan ne kadar keyif alırsınız?	32	10,2	68	21,8	156	49,8	50	16	7	2,2
	Yaşamınızı ne ölçüde anlamlı buluyorsunuz?	38	12,1	64	20,4	135	43,2	62	19,8	14	4,5
	Dikkatinizi toplamada ne kadar başarılısınız?	17	5,4	56	17,9	95	30,4	127	40,5	18	5,8

	Hiç		Çok az		Orta derecede		Çokça		Tamamen	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Bedensel görünüşünüzü kabullenir misiniz?	13	4,2	40	12,8	83	26,4	113	25,2	64	20,4
	Hiç hoşnut değil		Çok az hoşnut		Ne hoşnut, ne de değil		Epeyce hoşnut		Çok hoşnut	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kendinizden ne kadar hoşnutsunuz?	10	3,2	23	7,3	50	16	154	49,2	76	24,3
	Hiçbir zaman		Nadiren		Ara sıra		Çoğunlukla		Her zaman	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Ne sıklıkta hüznü, ümitsizlik, bunaltı, çökkünlük gibi olumsuz duygulara kapılırsınız?	21	6,7	45	14,4	150	47,9	50	16	47	15

4.60 numaralı tabloda görüldüğü üzere kamp içinde yaşayan Suriyelilere psikolojik yaşam kalitelerinin değerlendirilmesi amacıyla bazı sorular sorulmuştur.

Bu sorulardan ilki ” Yaşamaktan ne kadar keyif alırsınız?” şeklindedir. Bu soruya kamp içinde yaşayan Suriyelilerin %49,8’i orta, %32’si çok az, %18,2’si ise çokça şeklinde cevap vermiştir. ” Yaşamınızı ne ölçüde anlamlı buluyorsunuz?” şeklinde sorulan soruya %43,2’si orta derecede, %32,5’i çok az, %24,3’ü ise çokça şeklinde cevap vermiştir. “ Dikkatinizi toplamada ne kadar başarılısınız?” şeklinde sorulan soruya %46,3’ü çokça, %30,4’ü orta derecede, %23,3’ü ise çok az şeklinde cevap vermişlerdir.

“Bedensel görünüşünüzü kabullenir misiniz?” şeklinde sorulan soruya %45,7’si çokça, %26,4’ü orta derecede, %17’si çok az şeklinde cevaplar vermişlerdir.

“Kendinizden ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde sorulan soruya %73,5’i hoşnut, %16’sı orta derecede hoşnut, %10,5’i hoşnut değil şeklinde cevap vermişlerdir.

“Ne sıklıkta hüzün, ümitsizlik, bunaltı, çökkünlük gibi olumsuz duygulara kapılırsınız?” şeklinde sorulan soruya %47,9’u ara sıra, %31’i çoğu zaman, %21,1’i ise hiçbir zaman şeklinde cevap vermişlerdir.

Tablo 4.61. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Psikolojik Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo

Suriyeli Mültecilerin Yaşam Kalitesi Ölçeği	Hemen hemen hiç		Çok az		Orta derecede		Çokça		Aşırı derecede	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
	Yaşamaktan ne kadar keyif alırsınız?	19	14,1	43	31,8	53	39,3	16	11,8	4
Yaşamınızı ne ölçüde anlamlı buluyorsunuz?	17	12,6	34	25,2	44	32,6	29	21,5	11	8,1
Dikkatinizi toplamada ne kadar başarılısınız?	12	8,9	17	12,6	62	45,9	29	21,5	15	11,1
Psikolojik Yaşam Kalitesi (Kamp dışı)	Hiç		Çok az		Orta derecede		Çokça		Tamamen	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
	Bedensel görünüşünüzü kabullenir misiniz?	4	3	9	6,7	37	27,4	52	38,5	33
	Hiç hoşnut değil		Çok az hoşnut		Ne hoşnut, ne de değil		Epeyce hoşnut		Çok hoşnut	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%

Kendinizden ne kadar hoşnutsunuz?	9	6,7	18	13,3	18	13,3	60	44,5	30	22,2
	Hiçbir zaman		Nadiren		Ara sıra		Çoğunlukla		Her zaman	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Ne sıklıkta hüzün, ümitsizlik, bunaltı, çökkünlük gibi olumsuz duygulara kapılırsınız?	10	7,4	32	23,7	52	38,5	22	16,3	19	14,1

4.61 numaralı tabloda görüldüğü üzere kamp dışında yaşayan Suriyelilere psikolojik yaşam kalitelerinin değerlendirilmesi amacıyla bazı sorular sorulmuştur.

Bu sorulardan ilki ” Yaşamaktan ne kadar keyif alırsınız?” şeklindedir. Bu soruya kamp dışında yaşayan Suriyelilerin %45,9’u çok az, %39,3’ü orta, %14,8’i ise çokça şeklinde cevap vermişlerdir. ” Yaşamınızı ne ölçüde anlamlı buluyorsunuz?” şeklinde sorulan soruya %37,8’i çok az, %32,6’sı orta derecede, %29,6’sı ise çokça şeklinde cevap vermiştir. “ Dikkatinizi toplamada ne kadar başarılısınız?” şeklinde sorulan soruya %45,9’u orta derecede, %32,6’sı çokça, %21,5’i ise çok az şeklinde cevap vermişlerdir.

“Bedensel görünüşünüzü kabullenir misiniz?” şeklinde sorulan soruya %62,9’u çokça, %27,4’ü orta derecede, %9,7’si ise çok az şeklinde cevap vermişlerdir.

“Kendinizden ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde sorulan soruya %66,7’si hoşnut, %20’si hoşnut değil, %13,3’ü orta derecede hoşnut şeklinde cevaplar vermişlerdir.

“Ne sıklıkta hüzün, ümitsizlik, bunaltı, çökkünlük gibi olumsuz duygulara kapılırsınız?” şeklinde sorulan soruya %38,5’i ara sıra, %31,1’i hiçbir zaman, %30,4’ü ise çoğu zaman şeklinde cevap vermişlerdir.

Tablo 4.62. Suriyeli Mültecilerin Genel Olarak Psikolojik Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo

Suriyeli Mültecilerin Yaşam Kalitesi Ölçeği	Hemen hemen hiç		Çok az		Orta derecede		Çokça		Aşırı derecede	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Yaşamaktan ne kadar keyif alırsınız?	51	11,4	111	24,8	209	46,7	66	14,7	11	2,4
Yaşamınızı ne ölçüde anlamlı buluyorsunuz?	55	12,4	98	22	179	40	91	20	25	5,6
Dikkatinizi toplamada ne kadar başarılısınız?	29	6,5	73	16,3	157	35	156	34,8	33	7,4
Psikolojik Yaşam Kalitesi (Toplam)	Hiç		Çok az		Orta derecede		Çokça		Tamamen	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Bedensel görünüşünüzü kabullenir misiniz?	17	3,8	49	10,9	120	26,8	165	36,8	97	21,7
	Hiç hoşnut değil		Çok az hoşnut		Ne hoşnut, ne de değil		Epeyce hoşnut		Çok hoşnut	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Kendinizden ne kadar hoşnutsunuz?	19	4,2	41	9,1	68	15,2	214	47,8	106	23,7
	Hiçbir zaman		Nadiren		Ara sıra		Çoğunlukla		Her zaman	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Ne sıklıkta hüzün, ümitsizlik, bunaltı, çökkünlük gibi olumsuz duygulara kapılırsınız?	31	6,9	77	17,2	202	45,1	72	16	66	14,8

4.62 numaralı tabloda Suriyelilerin genel olarak psikolojik yaşam kaliteleri ile ilgili elde edilen bulgular görülmektedir. Bu bulguların elde edilmesi adına sorulan sorulardan ilki "Yaşamaktan ne kadar keyif alırsınız?" şeklindedir. Bu soruya Suriyelilerin genel olarak %46,7'sinin orta, %36,2'sinin çok az, %17,1'inin ise çokça dediği görülmektedir. "Yaşamınızı ne ölçüde anlamlı buluyorsunuz?" şeklinde sorulan soruya %40'ı orta derecede, %34,4'ü çok az, %25,6'sı ise çokça şeklinde cevap vermişlerdir. "Dikkatinizi toplamada ne kadar başarılısınız?" şeklinde sorulan soruya %42,2'sinin çokça, %35'inin orta derecede, %22,8'inin ise çok az şeklinde cevap verdiği görülmektedir.

"Bedensel görünüşünüzü kabullenir misiniz?" şeklinde sorulan soruya %58,5'i çokça, %26,8'i orta derecede, %14,7'si ise çok az şeklinde cevap vermiştir.

"Kendinizden ne kadar hoşnutsunuz?" şeklinde sorulan soruya %71,5'inin hoşnut, %15,2'sinin orta derecede hoşnut, %13,3'ünün ise hoşnut değilim şeklinde cevaplar verdiği görülmektedir.

"Ne sıklıkta hüznü, ümitsizlik, bunaltı, çökkünlük gibi olumsuz duygulara kapılırsınız?" şeklinde sorulan soruya %45,1'inin ara sıra, %30,8'inin çoğu zaman, %24,1'inin ise hiçbir zaman şeklinde cevap verdiği anlaşılmaktadır.

Tablo 4.63. Kamp içinde Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Sosyal İlişkiler Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo

Suriyeli Mültecilerin Yaşam Kalitesi Ölçeği	Hiç hoşnut değil		Çok az hoşnut		Ne hoşnut, ne de değil		Epeyce hoşnut		Çok hoşnut		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Sosyal İlişkiler Yaşam Kalitesi (Kamp içi)	Diğer kişilerle ilişkilerinizden ne kadar hoşnutsunuz?										
	2	0,6	15	4,8	55	17,6	184	58,8	57	18,2	
Arkadaşlarınızın desteğinden ne kadar hoşnutsunuz?											
27	8,6	66	21,1	85	27,2	112	35,8	23	7,3		

4.63 numaralı tabloda görüldüğü üzere kamp içinde yaşayan Suriyelilere sosyal ilişkiler yaşam kalitelerinin değerlendirilmesi amacıyla bazı sorular sorulmuştur.

Bu sorulardan ilki “Diğer kişilerle ilişkilerinizden ne kadar hoşnutsunuz?” şeklindedir. Bu soruya kamp içinde yaşayanların %77’sinin hoşnut, %17,6’sının orta derecede hoşnut, %5,4’ünün ise hoşnut değilim şeklinde cevap verdiği görülmektedir. ”Arkadaşlarınızın desteğinden ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde sorulan soruya %43,1’i hoşnut, %29,7’si hoşnut değil, %27,2’si ise orta derecede hoşnut şeklinde cevap vermişlerdir.

Tablo 4.64. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Sosyal İlişkiler Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo

Sosyal İlişkiler Yaşam Kalitesi (Kamp dışı)	Suriyeli Mültecilerin Yaşam Kalitesi Ölçeği	Hiç hoşnut değil		Çok az hoşnut		Ne hoşnut, ne de değil		Epeyce hoşnut		Çok hoşnut	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
		Diğer kişilerle ilişkilerinizden ne kadar hoşnutsunuz?	2	1,6	16	11,9	21	15,6	61	45,1	35
Arkadaşlarınızın desteğinden ne kadar hoşnutsunuz?	14	10,4	26	19,3	41	30,4	35	25,9	19	14	

4.64 numaralı tabloda görüldüğü üzere kamp dışında yaşayan Suriyelilere sosyal ilişkiler yaşam kalitelerinin değerlendirilmesi amacıyla bazı sorular sorulmuştur.

Bu sorulardan ilki “Diğer kişilerle ilişkilerinizden ne kadar hoşnutsunuz?” şeklindedir. Bu soruya kamp içinde yaşayanların %71’inin hoşnut, %15,6’sının orta derecede hoşnut, %13,5’inin ise hoşnut değilim şeklinde cevaplar verdiği görülmektedir. “Arkadaşlarınızın desteğinden ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde sorulan soruya %39,9’u hoşnut, %30,4’ü orta derece de hoşnut. %29,7’si ise hoşnut değilim şeklinde cevap vermişlerdir.

Tablo 4.65. Suriyeli Mültecilerin Genel Olarak Sosyal İlişkiler Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo

Sosyal İlişkiler Yaşam Kalitesi (Toplam)	Suriyeli Mültecilerin Yaşam Kalitesi Ölçeği	Hiç hoşnut değil		Çok az hoşnut		Ne hoşnut, ne de değil		Epeyce hoşnut		Çok hoşnut	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
		Diğer kişilerle ilişkilerinizden ne kadar hoşnutsunuz?	4	0,9	31	6,9	76	17	245	54,7	92
Arkadaşlarınızın desteğinden ne kadar hoşnutsunuz?	41	9,2	92	20,5	126	28,1	147	32,8	42	9,4	

4.65 numaralı tabloda Suriyelilerin genel olarak sosyal ilişkiler yaşam kaliteleri ile ilgili elde edilen bulgular görülmektedir. Bu bulguların elde edilmesi adına sorulan sorulardan ilki “Diğer kişilerle ilişkilerinizden ne kadar hoşnutsunuz?” şeklindedir. Bu soruya Suriyelilerin %75,2’si hoşnut, %17’si orta derecede hoşnut, %7,8’i ise hoşnut değil şeklinde cevap vermişlerdir. ”Arkadaşlarınızın desteğinden ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde sorulan soruya 42,2’si hoşnut, %29,7’si hoşnut değil, %28,1’i ise hoşnut orta derecede hoşnut şeklinde cevap vermişlerdir.

Tablo 4.66. Kamp içinde Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Çevresel Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo

Çevresel Yaşam Kalitesi (Kamp içi)	Suriyeli Mültecilerin Yaşam Kalitesi Ölçeği	Hiç		Çok az		Orta derecede		Çokça		Tamamen	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
		İhtiyaçlarınızı karşılamak için yeterli paranız var mı?	122	39	114	36,4	72	23	4	1,3	1
Günlük yaşantınızda gerekli bilgi ve haberlere ne	42	13,4	62	19,8	141	45,1	56	17,9	12	3,8	

ölçüde ulaşabilir durumdasınız?										
Boş zamanları değerlendirme uğraşları için ne ölçüde fırsatınız olur?	76	24,3	90	28,7	89	28,5	56	17,9	2	0,6
	Hiç hoşnut değil		Çok az hoşnut		Ne hoşnut, ne de değil		Epeyce hoşnut		Çok hoşnut	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Yaşadığınız evin koşullarından ne kadar hoşnutsunuz?	29	9,3	62	19,8	104	33,2	108	34,5	10	3,2
Sağlık hizmetlerini alma koşullarınızdan ne kadar hoşnutsunuz?	14	4,5	20	6,4	37	11,8	181	57,8	61	19,5
Ulaşım olanaklarınızdan ne kadar hoşnutsunuz?	12	3,8	39	12,5	60	19,2	180	57,5	22	7
	Hemen hemen hiç		Çok az		Orta derecede		Çokça		Aşırı derecede	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Günlük yaşamınızda kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?	8	2,6	16	5,1	94	30	154	49,2	41	13,1
Fiziksel çevreniz ne ölçüde sağlıklıdır?	39	12,5	64	20,4	127	40,6	72	23	11	3,5

4.66 numaralı tabloda görüldüğü üzere kamp içinde yaşayan Suriyelilere çevresel yaşam kalitelerinin değerlendirilmesi amacıyla bazı sorular sorulmuştur.

Bu sorulardan ilki “İhtiyaçlarınızı karşılamak için yeterli paranız var mı?” şeklindedir. Bu soruya kamp içinde yaşayan Suriyelilerin %75,4’ü çok az, %23’ü orta derecede, %1,6’sı ise çokça şeklinde cevap vermişlerdir. ”Günlük yaşantınızda gerekli bilgi ve haberlere ne ölçüde ulaşabilir durumdasınız?” şeklinde sorulan soruya %45,1’i orta derecede, %33,2’si çok az, %21,7’si ise çokça şeklinde cevap vermiştir. “Boş zamanları değerlendirme uğraşları için ne ölçüde fırsatınız olur?” şeklinde sorulan soruya %53’ünün hiç, %28,5’inin orta derecede, %18,5’inin ise çokça şeklinde cevap verdiği görülmektedir.

”Yaşadığınız evin koşullarından ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde sorulan soruya %37,7’si hoşnut olduğunu, %33,2’si orta derecede hoşnut olduğunu, %29,1’i ise hoşnut olmadığını söylemiştir. ”Sağlık hizmetlerini alma koşullarınızdan ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde sorulan soruya %77,3’ü hoşnut, %11,8’i orta derece hoşnut, %10,9’u ise hoşnut değil şeklinde cevap vermişlerdir. “Ulaşım olanaklarınızdan ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde sorulan soruya %64,5’i hoşnut, %19,2’si orta derece de hoşnut, %16,3’ü ise hoşnut değil şeklinde cevap vermişlerdir.

“Günlük yaşamınızda kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?” şeklinde sorulan soruya %62,3’ü çokça, %30’u orta derecede, %7,7’si ise çok az şeklinde cevap vermiştir. “Fiziksel çevreniz ne ölçüde sağlıklıdır?” şeklinde sorulan soruya %40,6’sı orta derecede %32,9’u çok az, %26,5’i ise çokça şeklinde cevap vermişlerdir.

Tablo 4.67. Kamp Dışında Yaşayan Suriyeli Mültecilerin Çevresel Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo

Çevresel Yaşam Kalitesi (Kamp dışı)	Suriyeli Mültecilerin Yaşam Kalitesi Ölçeği	Hiç		Çok az		Orta derecede		Çokça		Tamamen	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
	İhtiyaçlarınızı karşılamak için yeterli paranız var mı?	23	17	53	39,2	41	30,5	8	5,9	10	7,4
	Günlük yaşantınızda gerekli bilgi ve haberlere ne	7	5,2	25	18,5	74	54,8	20	14,8	9	6,7

ölçüde ulaşabilir durumdasınız?										
Boş zamanları değerlendirme uğraşları için ne ölçüde fırsatınız olur?	51	37,8	38	28,1	30	22,2	9	6,7	7	5,2
	Hiç hoşnut değil		Çok az hoşnut		Ne hoşnut, ne de değil		Epeyce hoşnut		Çok hoşnut	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Yaşadığınız evin koşullarından ne kadar hoşnutsunuz?	12	8,9	15	11,1	36	26,7	55	40,7	17	12,6
Sağlık hizmetlerini alma koşullarınızdan ne kadar hoşnutsunuz?	7	5,2	15	11,1	20	14,8	62	45,9	31	23
Ulaşım olanaklarınızdan ne kadar hoşnutsunuz?	11	8,2	12	8,9	29	21,5	50	37	33	24,4
	Hemen hemen hiç		Çok az		Orta derecede		Çokça		Aşırı derecede	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Günlük yaşamınızda kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?	6	4,4	20	14,8	47	34,8	41	30,4	21	15,6
Fiziksel çevreniz ne ölçüde sağlıklıdır?	5	3,7	24	17,8	40	29,6	43	31,9	23	17

4.67 numaralı tabloda görüldüğü üzere kamp dışında yaşayan Suriyelilere çevresel yaşam kalitelerinin değerlendirilmesi amacıyla bazı sorular sorulmuştur.

Bu sorulardan ilki “İhtiyaçlarınızı karşılamak için yeterli paranız var mı?” şeklindedir. Bu soruya kamp dışında yaşayanların ise %56,2’si çok az, %30,5’i çokça, %13,3’ü ise çokça şeklinde cevap vermiştir. ”Günlük yaşantınızda gerekli bilgi ve haberlere ne ölçüde ulaşabilir durumdasınız?” şeklinde sorulan soruya %54,8’inin orta derecede, %23,7’sinin çok az, %21,5’inin ise çokça şeklinde cevap verdiği görülmektedir. “Boş zamanları değerlendirme uğraşları için ne ölçüde fırsatınız olur?” şeklinde sorulan soruya %65,9’unun hiç, %22,2’sinin orta derecede, %11,9’unun ise çokça şeklinde cevap verdiği görülmektedir.

”Yaşadığınız evin koşullarından ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde sorulan soruda ise %53,3’ü hoşnut olduğunu, %26,7’si orta derecede hoşnut olduğunu, %20’si ise hoşnut olmadığını ifade etmiştir. ”Sağlık hizmetlerini alma koşullarınızdan ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde sorulan soruya ise %68,9’u hoşnut, %16,3’ü hoşnut değil, %14,8’i orta derecede şeklinde cevap vermişlerdir. “Ulaşım olanaklarınızdan ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde sorulan soruya %61,4’ü hoşnut, %21,5’i orta derecede hoşnut, %17,1’i ise hoşnut değil şeklinde cevap vermişlerdir.

“Günlük yaşamınızda kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?” şeklinde sorulan soruya %46’sı çokça, %34,8’i orta derecede, %19,2’si ise çok az şeklinde cevap vermiştir. “Fiziksel çevreniz ne ölçüde sağlıklıdır?” şeklinde sorulan soruya ise %48,9’u çokça, %29,6’sı orta derecede, %21,5’i ise çok az şeklinde cevap vermişlerdir.

Tablo 4.68. Suriyeli Mültecilerin Genel Olarak Çevresel Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo

Çevresel Yaşam Kalitesi (Toplam)	Suriyeli Mültecilerin Yaşam Kalitesi Ölçeği	Hiç		Çok az		Orta derecede		Çokça		Tamamen	
		N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
	İhtiyaçlarınızı karşılamak için yeterli paranız var mı?	145	32,4	167	37,3	113	25,2	12	2,7	11	2,4
	Günlük yaşantınızda gerekli bilgi ve haberlere ne	49	10,9	87	19,4	215	48	76	17	21	4,7

ölçüde ulaşabilir durumdasınız?											
Boş zamanları değerlendirme uğraşları için ne ölçüde fırsatınız olur?	127	28,3	128	28,6	119	26,6	65	14,5	9	2	
	Hiç hoşnut değil		Çok az hoşnut		Ne hoşnut, ne de değil		Epeyce hoşnut		Çok hoşnut		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Yaşadığınız evin koşullarından ne kadar hoşnutsunuz?	41	9,2	77	17,2	140	31,2	163	36,4	27	6	
Sağlık hizmetlerini alma koşullarınızdan ne kadar hoşnutsunuz?	21	4,7	35	7,8	57	12,7	243	54,2	92	20,6	
Ulaşım olanaklarınızdan ne kadar hoşnutsunuz?	23	5,2	51	11,4	89	19,8	230	51,3	55	12,3	
	Hemen hemen hiç		Çok az		Orta derecede		Çokça		Aşırı derecede		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
Günlük yaşamınızda kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?	14	3,1	36	8	141	32	195	43,5	62	13,9	
Fiziksel çevreniz ne ölçüde sağlıklıdır?	44	9,8	88	19,6	167	37,3	115	25,7	34	7,6	

4.68 numaralı tabloda Suriyelilerin genel olarak çevresel yaşam kaliteleri ile ilgili elde edilen bulgular görülmektedir. Bu bulguların elde edilmesi adına sorulan sorulardan ilki “İhtiyaçlarınızı karşılamak için yeterli paranız var mı?” şeklindedir. Bu soruda %69,7’sinin çok az, %25,2’sinin orta derecede, %5,1’inin ise çokça dediği

görülmektedir. “Günlük yaşantınızda gerekli bilgi ve haberlere ne ölçüde ulaşabilir durumdasınız?” şeklinde sorulan soruya %48’inin orta derecede, %30,3’ünün çok az, %21,7’sinin çokça dediği görülmektedir. “Boş zamanları değerlendirme uğraşları için ne ölçüde fırsatınız olur?” şeklinde sorulan soruya %56,9’unun hiç, %26,6’sının orta derecede, %16,5’inin ise çokça dediği görülmektedir.

“Yaşadığınız evin koşullarından ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde sorulan soruda %42,4’ü hoşnut olduğunu, %31,2’si orta dereceli hoşnut olduğunu, %26,4’ü ise hoşnut olmadığını ifade etmişlerdir. “Sağlık hizmetlerini alma koşullarınızdan ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde sorulan soruda %74,8’inin hoşnut olduğunu, %12,7’sinin orta derecede hoşnut olduğunu, %12,5’inin ise hoşnut olmadığını ifade etmiştir. “Ulaşım olanaklarınızdan ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde sorulan soruya ise %63,6’sı hoşnut, %19,8’i orta derecede hoşnut, %16,6’sı ise hoşnut değil şeklinde cevaplar vermişlerdir.

“Günlük yaşamınızda kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?” şeklinde sorulan soruda %57,4’ünün çokça, %32’sinin orta derecede, %11,1’inin ise çok az güvende hissettiği anlaşılmaktadır. “Fiziksel çevreniz ne ölçüde sağlıklıdır?” şeklinde sorulan soruda %37,3’ünün orta derecede, %33,3’ünün çokça, 29,4’ünün ise çok az şeklinde cevap verdiği görülmektedir.

4.9.3.Bazı Değişkenlere Göre Yapılan Değerlendirmeler

Tablo 4.69. Suriyeli Mültecilerin Cinsiyete Göre Türkiye'ye Göçü Tavsiye Etme Oranlarını Gösteren Tablo

Cinsiyet	Tavsiye			Toplam	Ki-kare	p
	Evet	Hayır/Kararsızım				
Erkek	Sayı	137	54	191	4,742	0,029
	Yüzde	71,8%	28,2%	100,0%		
Kadın	Sayı	160	97	257		
	Yüzde	62,3%	37,7%	100,0%		
Toplam	Sayı	297	151	448		
	Yüzde	66,3%	33,7%	100,0%		

4.69 numaralı tabloya bakıldığında Türkiye’ye göçü tavsiye etme konusunda cinsiyete göre anlamlı bir farklılığın ortaya çıktığı görülmektedir. “Suriye’deki tanıdıklarınıza Türkiye’ye göç etmelerini tavsiye eder misiniz?” sorusuna

erkeklerin %71,8'i evet derken kadınlarda bu oran %62,3'te kalmıştır. Bu durumun sebebinin ise kadınların ait olduğu Arap kültüründe kapalı bir toplum yapısından dolayı erkekler kadar sosyal yapının içine girmemiş olması ve dış hayatla iletişim konusunda daha kapalı olmasından kaynaklı olduğu düşünülebilir. Bu çekimserliğin tavsiye etme ile ilgili olarak olumsuz bir yansıma yaratmış olabileceği düşünülebilir.

Tablo 4.70. Suriyeli Mültecilerin Eğitim Düzeylerine Göre Gelir Seviyelerini Gösteren Tablo

		Gelir Durumu						Ki kare	p
Eğitim Düzeyi	Hiç Gelirim Yok	100-500	501-1000	1001-1600	1601+	Toplam			
Okuryazar değil	Sayı	27	9	3	3	3	45	38,752	0,0001
	Yüzde	60%	20%	6,7%	6,7%	6,7%	100%		
İlkokul-lise	Sayı	130	80	53	50	21	334		
	Yüzde	38,9%	24%	15,9%	15%	6,3%	100%		
Lisans ve üstü	Sayı	15	11	8	16	19	69		
	Yüzde	21,4%	15,7%	11,4%	22,9%	27,1%	100%		
Toplam	Sayı	172	100	64	69	43	448		
	Yüzde	38,4%	22,3%	14,3%	15,4%	9,6%	100%		

4.70 numaralı tabloda görüldüğü üzere eğitim düzeyine göre gelir durumları incelendiğinde eğitim seviyesi yükseldikçe gelir seviyesinde arttığı gözlenmektedir. Örneğin; okuryazar olmayanların %60'ı ve ilkokul-lise mezunu kişilerin %38,9'u hiç gelirim yok derken, lisans ve üstü mezuniyet seviyesine sahip olanların ise %21,4'ü hiç gelirim yok şeklinde cevap vermişlerdir. 1600 liranın üstündeki gelir oranları incelendiğinde ise okuryazar olmayanlar ve ilkokul-lise mezunu olan kişilerin %6'sı, lisans ve üstü mezuniyete sahip olan kişilerin ise %27,2'si 1600'liranın üstünde gelire sahip olduğunu belirtmişlerdir.

Eğitim seviyesi yükseldikçe gelir düzeyinin arttığı, eğitim seviyesi düştükçe gelir seviyesinde düştüğü tespit edilmiştir. Suriyelilerin gelir miktarlarının eğitim seviyelerine göre yükselme durumu kendi içerisinde adaletli bir konumda seyrettiğini göstermektedir. Fakat bu analiz yapılan işe göre ve/veya ev sahipliği yapan ülkenin normal gelir koşullarına göre değerlendirme içermemekte olup kendi içerisindeki dağılıma göre yorumlanmıştır.

Tablo 4.71. Suriyeli Mültecilerin Eğitim Düzeylerine Göre Vatandaşlık İsteme Durumlarını Gösteren Tablo

		Vatandaşlık			Ki kare	p
Eğitim Düzeyi		Evet	Hayır/Fikrim yok	Toplam		
Okuryazar değil	Sayı	38	7	45	6,825	0,033
	Yüzde	84,4%	15,6%	100,0%		
İlkokul-lise	Sayı	266	68	334		
	Yüzde	79,6%	20,4%	100,0%		
Lisans ve üstü	Sayı	64	5	69		
	Yüzde	92,8%	7,2%	100,0%		
Toplam	Sayı	368	80	448		
	Yüzde	82,1%	17,9%	100,0%		

4.71 numaralı tabloda görüldüğü üzere eğitim seviyesine göre Türk vatandaşlığı isteme oranı en yüksek, lisans ve üstü grup içerisinde seyretmektedir. İlgili tablo incelendiğinde okuryazarlığı olmayanların %84,4'ü, ilkokul-lise mezunlarının %79,6'sı, lisans ve üstü mezunlarının ise %92,8'inin Türk vatandaşlığı istediği görülmektedir.

Hayır diyenlerin en düşük olduğu oran yine aynı şekilde lisans ve üstünde %7,2' şeklindedir. Tabloya göre eğitim seviyesi yükseldikçe vatandaşlık isteme oranının yükseldiği yorumlanabilir.

Tablo 4.72. Suriyeli Mültecilerin Suriye'deki Mesleklerine Göre Türkiye'de Mevcut Çalışma Durumlarını Gösteren Tablo

		Çalışma Durumu			Ki-kare	p
Meslek		Evet	Hayır	Toplam		
İşçi, çiftçi, esnaf	Sayı	70	71	141	29,340	0,0001
	Yüzde	49,6%	50,4%	100%		
Memur	Sayı	23	20	43		
	Yüzde	53,5%	46,5%	100%		
Ev Hanımı	Sayı	36	109	145		
	Yüzde	24,8%	75,0%	100%		
Öğrenci, işsiz, diğer	Sayı	34	85	119		
	Yüzde	28,6%	71,4%	100%		
Toplam	Sayı	163	285	448		
	Yüzde	36,4%	63,6%	100%		

4.72 numaralı tablo Suriyelilerin Suriye’de sahip oldukları mesleklere göre Türkiye’de çalışma durumlarını incelemeyi hedeflemiştir. Söz konusu inceleme anlamlı bir sonuca ulaşmıştır. Tabloya göre en yüksek istihdamın %53,5’ile memurlarda olduğu görülmektedir. Bunu %49,6’ile işçi, çiftçi ve esnaf kesimi seyretmektedir. Öğrenci, işsiz ve diğer grubunda çalışma oranı %28,6’dır. En düşük seviyede ise %24,8 ile ev hanımı grubu bulunmaktadır. Meslek icra edebilme ve yeterlilik açısından gruplar arasındaki söz konusu farklılık anlamlı görülmektedir. Fakat memur, çiftçi, esnaf ve işçi gibi grupların her ne kadar kendi içerisinde yüksek bir paya sahip olsalar da; Türk devletinin üretim yeteneğini ve ekonomik gücünü artırmak, göçmenlerin yaşam kalitelerini ve koşullarını iyileştirmek maksadıyla söz konusu istihdam miktarlarının artırılması ve toplumumuza kazandırılması önerilmektedir.

Tablo 4.73. Suriyeli Mültecilerin Suriye’deki Mesleklerine Göre Vatandaşlık İsteme Durumlarını Gösteren Tablo

Meslek	Vatandaşlık			Toplam	Ki kare	p
		Evet	Hayır/Fikrim Yok			
İşçi, esnaf, çiftçi	Sayı	119	22	141		
	Yüzde	84,4%	15,6%	100,0%		
Memur	Sayı	41	2	43		
	Yüzde	95,3%	4,7%	100,0%		
Ev hanımı	Sayı	118	27	145		
	Yüzde	81,4%	18,6%	100,0%		
Öğrenci	Sayı	64	13	77		
	Yüzde	83,1%	16,9%	100,0%		
İşsiz, diğer	Sayı	26	16	42		
	Yüzde	61,9%	38,1%	100,0%		
Toplam	Sayı	368	80	448	18,009	0,001
	Yüzde	82,1%	17,9%	100,0%		

4.73 numaralı tabloda görüldüğü üzere Suriye’de ki meslek durumuna göre Türk vatandaşlığı isteme durumunun değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla yapılan değerlendirmede, %95,3 ile memur grubunun en yüksek oranda vatandaşlık istediği saptanmıştır. En düşük oran ise %61,9 ile işsiz ve diğer mesleki gruplarda kalmıştır. İşçi, esnaf, çiftçi, ev hanımı ve diğer mesleki grupların oranı ise %80’ler civarında seyretmektedir. Memur grubunun aldığı yüksek skala ve buna mukabil işsiz-diğer

grubunun aldığı düşük skala dikkat çekici bulgulardır. Söz konusu bulguların Suriyelilerin Türk vatandaşlığına geçmesi hususunda politika yapıcılara yardımcı olabileceği düşünülebilir. Öte yandan Türkiye'ye yetişmiş insan kazandırmak adına memur oranlarındaki yükseklik memnun edici bir durum olabilir.

Tablo 4.74. Suriyeli Mültecilerin Etnik Kökenlerine Eğitim Seviyelerini Gösteren Tablo

		Eğitim Düzeyi			Toplam	Ki kare	P
Etnik Köken		Okuryazar değil	İlkokul-Lise	Lisans ve Üstü			
Arap, Kürt, Diğer	Sayı	11	99	38	148	21,696	0,0001
	Yüzde	7,5%	67,8%	26,0%	100%		
Türkmen	Sayı	34	235	31	300		
	Yüzde	11,3%	78,3%	10,3%	100%		
Toplam	Sayı	45	334	39	448		
	Yüzde	10,1%	74,3%	15,6%	100%		

4.74 numaralı tabloda araştırmaya katılan Suriyelilerin etnik kökenlerine göre eğitim durumlarının analiz edilmesi amaçlanmıştır. Tablodan anlaşılacağı üzere Arap ve diğer etnik mensubiyetlerde eğitim seviyesinin daha yüksek olduğu, Türkmen grubunda ise eğitim seviyesinin daha düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 4.75. Suriyeli Mültecilerin Etnik Kökenlerine Göre Türkiye'ye Göç Etme Tavsiyelerini Gösteren Tablo

		Tavsiye			Toplam	Ki kare	p
Etnik Köken		Evet	Hayır/Kararsızım				
Arap, Kürt, Diğer	Sayı	83	65	148	6,433	0,011	
	Yüzde	56,1%	43,9%	100,0%			
Türkmen	Sayı	214	86	300			
	Yüzde	71,3%	28,7%	100,0%			
Toplam	Sayı	297	151	448			
	Yüzde	66,3%	33,7%	100,0%			

4.75 numaralı tabloda Suriyelilerin etnik kökenlerine göre Türkiye'ye göçü tavsiye etme oranları analiz edilmeye çalışılmıştır. Söz konusu değerlendirmede anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Bu saptamaya göre Türkmenlerdeki tavsiye oranı diğer etnik topluluklara göre daha yüksek oranda bulunmaktadır. Türkmenlerde tavsiye etme oranı %71,3 iken; bu oran Arap ve diğer etnik gruplarda %56,1'de kalmıştır. Söz konusu farklılığın, aynı ırka sahip olmadan kaynaklanan, bir aidiyet hissi temeliyle ortaya çıktığı ve aynı kültürel yapı sebebiyle geliştiği düşünülmektedir.

Tablo 4.76. Suriyeli Mültecilerin Etnik Kökenlerine Göre Bölge Halkıyla İletişimde Zorluk Yaşama Durumlarını Gösteren Tablo

Bölge Halkı İle İletişimde Zorluk						
Etnik Köken		Evet/Kısmen	Hayır	Toplam	Ki kare	p
Arap, Kürt, Diğer	Sayı	98	50	148	66,516	0,0001
	Yüzde	66,2%	33,8%	100,0%		
Türkmen	Sayı	77	223	300		
	Yüzde	25,7%	74,3%	100,0%		
Toplam	Sayı	175	273	448		
	Yüzde	39,0%	61,0%	100,0%		

4.76 numaralı tabloda Suriyelilerin etnik kökenlerine göre bölge halkı ile iletişimde zorluk yaşama durumlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Yapılan değerlendirmede Türkmenlerin, Arap ve diğer etnik gruplara nazaran iletişimde daha az zorluk yaşadığı saptanmıştır. Arap ve diğer etnik grupların %66,2'si bölge halkıyla iletişim kurmada zorluk yaşadığını ifade ederken, Türkmenlerde bu oran %25,7'de kalmıştır. Söz konusu durumun, Türkmenlerin Türkiye'de yaşayan yerli nüfusun büyük bir çoğunluğu ile aynı ırk, aynı kültür ve aynı dile sahip olmaktan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 4.77. Suriyeli Mültecilerin Etnik Kökenlerine Göre Yabancılık Hissine Kapılma Durumlarını Gösteren Tablo

Yabancılık Hissi						
Etnik Köken		Evet/Bazen	Hayır	Toplam	Ki kare	p
Arap, Kürt, Diğer	Sayı	106	42	148	29,237	0,0001
	Yüzde	71,6%	28,4%	100,0%		
Türkmen	Sayı	124	176	300		
	Yüzde	41,3%	58,7%	100,0%		
Toplam	Sayı	230	218	448		
	Yüzde	51,3%	48,7%	100,0%		

4.77 numaralı tabloda Suriyelilerin etnik kökenlerine göre yabancılık hissi yaşama durumları değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu değerlendirme neticesinde Arap ve diğer etnik gruplardaki yabancılık yaşama durumunun, Türkmenlere göre daha yüksek bir oranda seyrettiği tespit edilmiştir. Arap ve diğer etnik toplulukların %71,6'sı yabancılık hissine kapıldığını ifade ederken, Türkmenlerde bu oran %41,3'tür. Bu farklılığın da yine aynı şekilde Türkmenlerin aynı ırk, kültür ve dile sahip olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Bölge halkıyla iletişimde zorluk ve yabancılık hissi ile ilgili olan verilere bakıldığında özellikle Türkmen olmayan diğer etnik gruplar içerisinde bu bulguların olumsuz yönlerinin daha fazla açığı çıktığı ve iletişim, uyum ve entegrasyon problemlerinin Türkmenlere nazaran daha fazla oranlarda seyrettiği saptanmıştır. Suriye göçünde Arap nüfusun çoğunluğu ve her geçen gün daha da kalıcıymış gibi kendini hissettiren Suriye göç olgusu ve araştırmada elde edilen bulgular ve benzeri durumlar bu konuyla ilgili olarak ivedi adım atmayı gerekli kılmaktadır. Özellikle Arap ve diğer etnik grupların Türk toplumuna uyumu, Suriye'nin geleceğindeki belirsizlik nedeniyle ve Türkiye'deki misafirliklerinin ne kadar süreceği bilinmediğinden dolayı sağlanmaya çalışılmalıdır. Bu uyum çalışmaları içerisinde her ne kadar uyum problemlerinin daha az olduğu saptanmış olsa da Türkmenlere de yer verilmesi gerektiğini belirtmekte fayda vardır. Belirtilmelidir ki göç alan yazını, bu konu ile ilgili yapılmış çeşitli araştırmalar ve kendi araştırmamızda Suriyelilerin gelecekte yaşamak istedikleri yerlere ilişkin tespit etmiş olduğumuz rakamlar, yüzde yüz geri dönüşün mümkün olmadığını ve olmayacağını söylemektedir. Bu durum bize gelecekte Suriye savaşı son bulmuş olsa

bile Türkiye’de misafir edilen Suriyeli grubun belli bir kısmının Türkiye’de kalacağını göstermektedir. Söz konusu saptama, uyum ile ilgili çalışmaları veriler göz önünde bulundurulduğunda devamlı, gerekli ve ivedi kılmaktadır.

Tablo 4.78. Suriyeli Mültecilerin Etnik Kökenlerine Göre Vatandaşlık İsteme Durumlarını Gösteren Tablo

Etnik Köken		Vatandaşlık			Ki kare	P
		Hayır/Fikrim	Evete	Toplam		
Arap, Kürt, Diğer	Sayı	110	38	148	8,569	0,003
	Yüzde	74,3%	25,7%	100,0%		
Türkmen	Sayı	258	42	300		
	Yüzde	86,0%	14,0%	100,0%		
Toplam	Sayı	352	80	448		
	Yüzde	83,0%	17,0%	100,0%		

4.78 numaralı tabloda görüldüğü üzere etnik kökenlere göre vatandaşlık istekleri değerlendirildiğinde anlamlılık arz eden farklılıklar gözlemlenmektedir. Türkmenlerdeki Türk vatandaşlığı isteği Arap ve diğer etnik gruplara nazaran daha yüksek bir oranda seyretmektedir. Türkmenlerin %86’sı Türk vatandaşlığı istediğini belirtirken, Arap ve diğer etnik gruplarda bu oran %74,3’te kalmaktadır.

Doğru okunduğunda buradaki bulgularında değerli olduğu görülmektedir. Zira etnik köken değişkenine göre yapılan değerlendirmede Türkmenlerde sosyal uyumun daha fazla olduğu anlaşılmıştır. Burada ise Türkmenlerdeki vatandaşlık talebinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Tablo 4.79. Suriyeli Mültecilerin Barındıkları Alanlara Göre Gelir Durumlarını Gösteren Tablo

Alan		Gelir Durumu					Total	Ki kare	P
		Hiç Gelirim Yok	100-500	501-1000	1001-1600	1601+			
Kamp İçi	Sayı	158	95	34	10	16	313	190,829	0,0001
	Yüzde	50,5%	30,3%	10,9%	3,2%	5,1%	100,0%		
Kamp	Sayı	14	5	30	59	27	135		
	Yüzde	14,0%	5,0%	30,0%	59,0%	27,0%	100,0%		

Dışı	Yüzde	10,4%	3,7%	22,2%	43,7%	20%	100,0%
Toplam	Sayı	172	100	64	69	43	448
	Yüzde	38,4%	22,3%	14,3%	15,4%	9,6%	100,0%

4.79 numaralı tablo ile kamp içi ve kamp dışının gelir durumu bakımından karşılaştırılması amaçlanmış ve anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Söz konusu tabloya göre kamp içinde yaşayanların gelir durumu kamp dışına göre daha kötü bir konumda bulunmaktadır. Örneğin kamp içinde yaşayanların %50,5'i hiç gelirim yok derken, kamp dışında yaşayanların ise %10,4'ü hiç gelirim yok şeklinde cevap vermişlerdir. 1600 liranın üzerinde gelire sahip olduğunu söyleyenlerin oranı ise kamp içinde %5,1, kamp dışında ise %20'dir.

Tablo 4.80. Suriyeli Mültecilerin Barındıkları Alanlara Göre Suriye-Türkiye Arasındaki Ekonomik Kıyaslamalarını Gösteren Tablo

Alan	Ekonomik Kıyas				Toplam	Ki kare	p
	İyi	Aynı	Kötü				
Kamp İçi	Sayı	57	47	209	313		
	Yüzde	18,2%	15,0%	66,8%	100,0%		
Kamp Dışı	Sayı	40	36	59	135		
	Yüzde	29,6%	26,7%	43,7%	100,0%		
Toplam	Sayı	97	83	268	448	19,596	0,0001
	Yüzde	21,7%	18,5%	59,8%	100,0%		

4.80 numaralı tabloda Suriyelilerin yaşadıkları alanlara göre Suriye'deki ekonomik durumları ile Türkiye'deki ekonomik durumlarının kıyaslanması amaçlanmıştır. Söz konusu değerlendirmede Suriye'ye nazaran Türkiye'deki ekonomik durumlarının daha iyi olduğunu ifade edenlerin oranının kamp dışında, kamp içine göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Kamp içinde yaşayanların %18,7'si Türkiye'deki ekonomik durumlarının Suriye'ye kıyasla daha iyi olduğunu, %66,8'i ise daha kötü olduğunu ifade etmişlerdir. Kamp dışında yaşayanların ise %29,6'sı daha iyi, %43,7'si ise daha kötü şeklinde cevap vermişlerdir.

Kamp dışında yaşayanların; gerek iş sahibi olma, gerek gelir seviyesi, gerek ekonomik kıyaslama yönünden kamp içinde yaşayanlara göre daha iyi bir konumda

olduğu görülmektedir. Kamp içi ile kamp dışının arasında ekonomik yönden anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Bunun sadece barınma alanı ile bağlantılı değil, coğrafi bölgelerden kaynaklanmış olabileceğini de düşünmek gerekmektedir. Kamp içi diye adlandırılan alanın içinde bulunduğu Hatay'ın Yayladağı ilçesi ve kamp dışının içinde bulunduğu İstanbul'un Pendik ilçesinin sanayi yapısı, ekonomik şekli ve gelişmişlik boyutu düşünüldüğünde bu rakamsal farklılıklar belli bir temele oturtulabilir. Buna rağmen aradaki fark yüksektir.

Tablo 4.81. Suriyeli Mültecilerin Barınma Alanına Göre Etnik Köken Dağılımını Gösteren Tablo

Alan		Etnik Köken			Ki kare	p
		Arap, Kürt, Diğer	Türkmen	Total		
Kamp içi	Sayı	15	298	313	371,816	0,0001
	Yüzde	4,8%	95,2%	100,0%		
Kamp Dışı	Sayı	133	2	135		
	Yüzde	98,5%	1,5%	100,0%		
Toplam	Sayı	148	300	448		
	Yüzde	33%	67%	100,0%		

Tablo 4.81'de görüldüğü üzere kamp içinde yaşayanların %95,2'si Türkmen, %4,8'i ise Arap ve diğer etnik mensubiyetlerdendir. Kamp dışında yaşayanların ise %98,5'i Arap ve diğer etnik mensubiyetlerden, %1,5'i ise Türkmen'dir.

Tablo 4.82. Suriyeli Mültecilerin Barındıkları Alanlara Göre Geleceğe Umutla Bakma Durumlarını Gösteren Tablo

Alan		Gelecek Umut			Total	Ki kare	P
		Evet	Hayır	Kısmen			
Kamp içi	Sayı	184	17	112	313	8,012	0,018
	Yüzde	58,8%	5,4%	35,8%	100,0%		
Kamp Dışı	Sayı	65	16	54	135		
	Yüzde	48,1%	11,9%	40,0%	100,0%		
Toplam	Sayı	249	33	166	448		
	Yüzde	55,6%	7,4%	37,0%	100,0%		

4.82 numaralı tabloda kamp içinde yaşayanlar ile kamp dışında yaşayanların gelecek beklentisi bakımından karşılaştırılması amaçlanmıştır. Söz konusu değerlendirmede kamp içinde yaşayanların kamp dışına göre geleceğe daha fazla umutla baktığı saptanmıştır. “Geleceğe umutla bakıyor musunuz?” şeklinde sorulan soruya kamp içinde yaşayanların 58,8’i evet derken, kamp dışında yaşayanların %48,1’i evet demiştir. Kamp içindeki koşulların kamp dışına göre yetersizliği bağlamında kamp dışında yaşayanların gelecek beklentilerinin daha yüksek olması beklenebilir. Fakat bu durum kamp içinde kendini göstermiştir.

Özellikle anket esnasında sorulan bu soruya kamp dışında yaşayanlardan; “Allah’tan umut kesilmez, biz inanıyoruz Allah’ın izniyle güzel şeyler olacak” şeklinde verilen cevapların kamp içinde daha fazla miktarda ortaya çıktığı gözlenmiştir. Bu durum, söz konusu soruya; “daha fazla dini boyutta bakış açısı ile cevap verilmesinden kaynaklanmıştır.” şeklinde açıklanabilir.

Tablo 4.83. Suriyeli Mültecilerin Barındıkları Alanlara Göre İşte Çalışma Durumlarını Gösteren Tablo

Alan	İş			Total	Ki kare	P
	Evet	Hayır				
Kamp İçi	Sayı	93	220	313	15,835	0,0001
	Yüzde	29,7%	70,3%	100,0%		
Kamp Dışı	Sayı	70	65	135		
	Yüzde	52,0%	48,0%	100,0%		
Toplam	Sayı	163	285	448		
	Yüzde	36,4%	63,6%	100,0%		

4.83 numaralı tabloda Suriyelilerin hâlihazırda iş sahibi olma durumlarının barındıkları alanlara göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu değerlendirmede anlamlı farklılık tespit edilmiş olup, kamp dışında yaşayanların iş sahibi olma konusunda kamp içine göre daha iyi bir orana sahip olduğu saptanmıştır. Kamp içindekilerin %29,7’si şuan iş sahibi olduklarını söylerken, kamp dışında yaşayanlarda bu oran %52’dir.

4.9.4.İki Bağımsız Gruba Göre Ortalama Puan Ölçümlerinin Yapıldığı Analizler

Tablo 4.84. Suriyeli Mültecilerin Fiziksel Sağlık Yaşam Kalitelerinin Barınma Alanlarına Göre Değerlendirilmesi

Fiziksel Sağlık Yaşam Kalitesi					
Soru	Alan	Ortalama puan	Standart sapma	t	p
Ağrılarınızın yapmanız gerekenleri ne derece engellediğini düşünüyorsunuz?	Kamp içi	2,31	0,888	-1654	0,099
	Kamp dışı	2,49	1,225		
Günlük işlerinizi yürütebilmek için herhangi bir tıbbi tedaviye ne kadar ihtiyaç duyuyorsunuz?	Kamp içi	2,21	0,913	-1884	0,060
	Kamp dışı	2,42	1,359		
Günlük yaşamı sürdürmek için yeterli gücünüz kuvvetiniz var mı?	Kamp içi	3,17	0,956	0,264	0,792
	Kamp dışı	3,14	1,005		
Bedensel hareketlilik beceriniz nasıldır?	Kamp içi	3,11	1,027	0,364	0,716
	Kamp dışı	3,07	0,963		
Uygunuzdan ne kadar hoşnutsunuz?	Kamp içi	3,38	1,124	0,242	0,809
	Kamp dışı	3,35	1,163		
Günlük işleri yürütebilme becerinizden ne kadar hoşnutsunuz?	Kamp içi	3,43	0,992	0,635	0,530
	Kamp dışı	3,36	1,130		
İş görme kapasitenizden ne kadar hoşnutsunuz?	Kamp içi	3,32	1,043	-2,729	0,010
	Kamp dışı	3,62	1,159		
Fiziksel Sağlık Yaşam Kalitesi Genel Ortalama	Kamp içi	3,41	0,64549	0,602	0,547
	Kamp dışı	3,37	0,74491		
Toplam Fiziksel Sağlık Yaşam Kalitesi		3,39	0,67648		

Not: Fiziksel yaşam kalitesinin ölçülmesinin amaçlandığı bu tabloda genel fiziksel sağlık yaşam kalitesi puanı ‘ ağrı durumu ve tıbbi tedavi’ ile ilgili 2 sorunun tersine kodlanması ile elde edilmiştir.

4.84 numaralı tabloda Suriyelilerin fiziksel sağlık yaşam kalitelerinin barınma alanlarına göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Yapılan bu değerlendirmede kamp içi ile kamp dışı arasında anlamlı bir fiziksel yaşam kalitesi farkı saptanmamıştır. Suriyeli mülteciler genel olarak ise fiziksel sağlık yaşam kalitelerinin iyiye yakın orta düzeyde olduğunu düşünmektedir. 5’li likert ölçeğine göre yapılan değerlendirmede ilgili alan genel anlamda 3,39’luk bir fiziksel sağlık yaşam kalitesi puanı elde etmiştir. Fiziksel sağlık yaşam kalitesi başlığı altında bulunan sorular tek tek değerlendirildiğinde ise “İş

görme kapasitenizden ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde sorulan sorunun haricinde herhangi bir anlamlı farklılık saptanmamıştır. Bu veriye göre kamp dışında çalışanlar iş görme kapasitelerinin kamp içine göre daha yüksek olduğunu düşünmektedir. Bu duruma göre kamp içinde yaşayanlar iş görme kapasitelerini 3,32’lik bir puan ile orta şeklinde tanımlarken, kamp dışında yaşayanlar 3,62’lik bir puan ile iyi şeklinde tanımlamışlardır. Bu durumun sebebine inildiğinde kişinin kendi sağlık durumu ile alakalı olmayan farklı yorumlamalarda bulunulabilir. Örneğin; İstanbul’un istihdam ve endüstriyel zenginliği, içinde barındırdığı popülasyonun iş kapasitesini ortaya çıkarması hususunda daha işlevli olabilir ve halka çeşitli imkânları sunabilir. Bir diğer farklı sebep olarak, kamp dışı ortamın; içinde barındırdığı nüfusa zaman içerisinde yeni mesleki yeterlilikler ve yeni iş icra kapasiteleri kazandırması söylenebilir. Oysa kamp içerisinde bu durum tam aksi yönde gelişebilir, insanlarda mesleki körelmelere yol açabilir.

İşte belirtilen bu durumların, kamp içinde yaşayan insanların iş görme kapasitelerini kamp dışında yaşayanlara nazaran daha düşük seviyede hissetmesine sebebiyet verdiği düşünülmektedir. İki alanın genel skoruna bakıldığında ise göçmenler kamp içinde de kamp dışında da iş görme kapasitelerini orta düzey şeklinde tanımlamıştır.

Diğer sorulara bakıldığında hem kamp içinde hem kamp dışında yaşayan insanlar ağırlarının yapmaları gerekenleri az derece de etkilediğini, tıbbi tedaviye ise az oranda ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. Geri kalan 4 soru hem kamp içinde hem kamp dışında orta derece şeklinde cevap almıştır.

Tablo 4.85. Suriyeli Mültecilerin Psikolojik Yaşam Kalitelerinin Barınma Alanlarına Göre Değerlendirilmesi

Psikolojik Yaşam Kalitesi					
Soru	Alan	Ortalama puan	Standart sapma	t	p
Yaşamaktan ne kadar keyif alırsınız?	Kamp içi	2,78	0,918	2,215	0,027
	Kamp dışı	2,56	0,988		
Yaşamınızı ne ölçüde anlamlı buluyorsunuz?	Kamp içi	2,84	1,027	-0,323	0,747
	Kamp dışı	2,87	1,135		
Dikkatinizi toplamada ne kadar başarılısınız?	Kamp içi	3,22	0,994	0,759	0,448
	Kamp dışı	3,14	1,08		
Bedensel görünüşünüzü	Kamp içi	3,55	1,095	-1,765	0,078
	Kamp dışı	3,55	1,095		

kabullenir misiniz?	Kamp dışı	3,75	1,016		
Kendinizden ne kadar hoşnutsunuz?	Kamp içi	3,84	0,991		
	Kamp dışı	3,61	1,180	2,058	0,040
Ne sıklıkta olumsuz duygulara kapılırsınız?	Kamp içi	3,89	0,788		
	Kamp dışı	3,81	1,021	0,804	0,422
Psikolojik Yaşam Kalitesi Genel Ortalama	Kamp içi	3,16	0,68523		
	Kamp dışı	3,13	0,74217	0,492	0,623
Toplam Psikolojik Yaşam Kalitesi		3,15	0,70227		

Not: (Psikolojik yaşam kalitesinin ölçülmesinin amaçlandığı bu tabloda genel psikolojik yaşam kalitesi puanı “Ne sıklıkta olumsuz duygulara kapılırsınız?” sorusunun tersine kodlanması ile elde edilmiştir.)

4.85 numaralı tabloda Suriyelilerin psikolojik yaşam kalitelerinin barınma alanlarına göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Yapılan değerlendirmede kamp içi ile kamp dışı arasında psikolojik yaşam kalitesi bağlamında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Kamp içinde yaşayanlar psikolojik yaşam kalitelerini 3,16 puan ile orta düzey şeklinde tanımlamışken, kamp dışında yaşayanlar da aynı şekilde 3,13 puan ile orta düzey şeklinde tanımlamıştır.

Sorular tek tek incelendiğinde ise ilk olarak; “Yaşamaktan ne kadar keyif alırsınız?” şeklinde sorulan soruda anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır. Bu soruya kamp içinde yaşayanlar “orta”, kamp dışında yaşayanlar ise ortaya yakın “az” şeklinde cevap vermişlerdir. Kamp dışında yaşayanlar, kamp içinde yaşayanlara nazaran yaşamdan daha az keyif aldıklarını ifade etmektedirler. Kamp içindekilerin ilgili soruya vermiş oldukları cevabın ortalama rakamsal karşılığı 2,78 iken bu rakam kamp dışında 2,56’dır.

Bir diğer anlamlı farklılık ise; “ Kendinizden ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde sorulan soruya verilen cevapta olmuştur. Bu soruya hem kamp içinde yaşayanlar, hem kamp dışında yaşayanlar “iyi” şeklinde cevap vermişlerdir. Her iki alan da iyi şekilde cevap verseler de skor bakımından arada anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Kamp içinde yaşayanların ortalama puanı 3,84’iken, kamp dışında yaşayanların 3,61’dir.

“Yaşamınızı ne derecede anlamlı buluyorsunuz?” şeklinde sorulan soruya ise kamp içinde yaşayanlar 2,84’lük bir puan ile aza yakın “orta” şeklinde cevap verirken,

kamp dışında yaşayanlar da aynı şekilde 2,87'lik puan ile aza yakın “orta” şeklinde cevap vermişlerdir. Arada istatistiksel bakımdan anlamlı, yani yüksek sayılabilecek bir farklılık bulunmamaktadır.

Burada dikkat çeken bir diğer nokta Suriyelilere “Ne sıklıkta olumsuz duygulara kapılırsınız?” şeklinde sorulan soruya her iki alanında 3,8'in üzerindeki bir skor ile olumsuz duygular yaşama durumlarını tarif etmeleri olmuştur. Yani Suriyeliler “sık sık” şeklinde tarif ettikleri bir ölçekte hem kamp içinde hem kamp dışında olumsuz duygulara kapıldıklarını ifade etmektedirler.

Bedensel görünüşü kabullenme durumu kamp içinde 3,55, kamp dışında ise 3,75'lik bir skor elde ederek “iyi” şeklinde tarif edilmiştir.

Dikkat toplama durumu ise kamp içinde 3,22 iken, kamp dışında 3,14 'lük bir puan elde etmiştir. Bu her iki alanda da orta dereceye tekabül edip arada istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık barındırmaktadır.

Tablo 4.86. Suriyeli Mültecilerin Sosyal Yaşam Kalitelerinin Barınma Alanlarına Göre Değerlendirilmesi

Soru	Sosyal İlişkiler Yaşam Kalitesi		t	p	
	Alan	Ortalama puan			Standart sapma
Diğer kişilerle ilişkilerinizden ne kadar hoşnutsunuz?	Kamp içi	3,89	0,788	0,804	0,422
	Kamp dışı	3,81	1,021		
Arkadaşlarınızın desteğinden ne kadar hoşnutsunuz?	Kamp içi	3,11	1,100	-0,217	0,828
	Kamp dışı	3,14	1,203		
Sosyal Yaşam Kalitesi Genel Ortalama	Kamp içi	3,48	0,75871	0,158	0,875
	Kamp dışı	3,47	0,90049		
Toplam Sosyal Yaşam Kalitesi		3,48	0,80326		

4.86 numaralı tabloda Türkiye'deki Suriyeli mültecilerin sosyal ilişkiler yönünden yaşam kalitelerinin barınma alanlarına göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Yapılan bu değerlendirmede kamp içi ile kamp dışı arasında sosyal yaşam kalitesi bakımından anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Kamp içinde yaşayanlar sosyal ilişkiler bakımından yaşam kalitelerini 3,48'lik bir puan “iyi” şeklinde tanımlarken, kamp dışında yaşayanlarda 3,47'lik bir puan ile yine aynı şekilde “iyi” şeklinde tanımlamışlardır.

Soru bazında incelendiğinde ise; “Diğer kişilerle ilişkilerinizden ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde sorulan soruya kamp içinde yaşayanlar 3,89’luk bir puan ile “iyi” derecesinde tanımlanan cevap vermişlerdir. Kamp dışında yaşayanlar da aynı şekilde 3,81’lik bir puan ile “iyi” derecesinde cevap vermişlerdir.

“Arkadaşlarınızın desteğinden ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde sorulan bir diğer soruya ise kamp içinde yaşayanlar 3,11’lik bir puan ile “orta” düzey şeklinde tanımlanan cevap vermişler, kamp dışında yaşayanlarda aynı şekilde 3,14’lük bir puan ile “orta” şeklinde cevap vermişlerdir.

Burada dikkat çeken husus gerek sosyal yaşam kalitesini ölçmeyi amaçlayan sorular bazında, gerekse genel sosyal yaşam kalitesi bazında kamp içi ile kamp dışı arasında anlamlı bir fark bulunmayıp, hem kamp içinde hem de kamp dışında yaşayan Suriyeli göçmenlerin diğer insanlar ile olan ilişkilerini arkadaşları ile kurmuş oldukları ilişkilere nazaran daha iyi konumda tanımlanmış olmalarıdır. Bu durumun sebebi ile ilgili olarak farklı araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Tablo 4.87. Suriyeli Mültecilerin Çevresel Yaşam Kalitelerinin Barınma Alanlarına Göre Değerlendirilmesi

Çevresel Yaşam Kalitesi					
Soru	Alan	Ortalama puan	Standart sapma	t	p
Günlük yaşamınızda kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?	Kamp içi	3,65	0,868	2,825	0,005
	Kamp dışı	3,38	1,057		
Fiziksel çevreniz ne ölçüde sağlıklıdır?	Kamp içi	2,85	1,031	-5,093	0,0001
	Kamp dışı	3,40	1,087		
İhtiyaçlarınızı karşılamak için yeterli paranız var mı?	Kamp içi	1,89	0,828	-6,300	0,0001
	Kamp dışı	2,48	1,088		
Günlük yaşantınızda gerekli bilgi ve haberlere ne ölçüde ulaşabilir durumdasınız?	Kamp içi	2,78	1,026	-2,071	0,039
	Kamp dışı	3,00	0,919		
Boş zamanları değerlendirme uğraşları için ne ölçüde fırsatınız olur?	Kamp içi	2,42	1,068	2,518	0,012
	Kamp dışı	2,13	1,151		
Yaşadığımız evin koşullarından ne kadar hoşnutsunuz?	Kamp içi	3,02	1,024	-3,124	0,0001
	Kamp dışı	3,36	1,124		
Sağlık hizmetlerini alma koşullarınızdan ne kadar hoşnutsunuz?	Kamp içi	3,81	0,972	1,052	0,110
	Kamp dışı	3,70	1,100		
Ulaşım olanaklarınızdan ne kadar hoşnutsunuz?	Kamp içi	3,50	0,943	-0,969	0,330
	Kamp dışı	3,60	1,189		

	Kamp içi	2,98	0,5401		
Çevresel Yaşam Kalitesi Genel Ortalama	Kamp dışı	3,13	0,61086	-2,497	0,013
Toplam Çevresel Yaşam Kalitesi		3,03	0,56564		

4.87 numaralı tabloda Suriyelilerin barınma alanlarına göre çevresel yaşam kalitelerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Yapılan değerlendirmede anlamlı farklılıklar saptanmıştır. Genel olarak çevresel yaşam kalitesi değerlendirildiğinde kamp içinde yaşayan Suriyeli sığınmacılar çevresel yaşam kalitelerini 2,98’lik bir puan ile “*orta*” şeklinde tanımlamışlardır. Kamp dışında yaşayan Suriyeli mülteciler ise çevresel yaşam kalitelerini 3,13’lük bir puan ile “*orta*” şeklinde tanımlamışlardır.

Arada istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunup genel olarak kamp içinde yaşayanların kamp dışında yaşayanlara göre çevresel yaşam kalitelerinin daha düşük olduğu anlaşılmaktadır.

Çevresel yaşam kalitesinin ölçülmesi amacı ile sorulan sorular tek tek değerlendirildiğinde ise toplam 6 soruda anlamlı farklılık bulunup, 2 soruda herhangi bir anlamlı farklılık bulunmamıştır.

“Fiziksel çevreniz ne ölçüde sağlıklıdır?” şeklinde sorulan soruya kamp içinde yaşayanlar ortalama 2,85’lik bir puan ile “*kötüye yakın orta*”, kamp dışında yaşayanlar ise 3,40’lık bir puan ile “*orta derecede*” şeklinde cevap vermişlerdir. Arada anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Kamp içinde yaşayanlar fiziksel çevrelerini kamp dışında yaşayanlara göre daha kötü tanımlamışlardır.

“İhtiyaçlarınızı karşılamak için yeterli paranız var mı?” şeklinde sorulan soruya kamp içinde yaşayanlar ortalama 1,89’luk bir puan ile “*hemen hemen hiç yoka yakın çok az*” şeklinde cevap verirken, kamp dışında yaşayanlarda 2,48’lik bir puan ile “*çok az*” şeklinde cevap vermişleridir. Arada anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Kamp içinde yaşayanlar kamp dışında yaşayanlara göre para durumlarını daha kötü tanımlamaktadırlar.

“Günlük yaşantınızda gerekli bilgi ve haberlere ne ölçüde ulaşabilir durumdasınız?” şeklinde sorulan soruya kamp içinde yaşayanlar 2,78’lik bir puan ile “*orta*” şeklinde cevap verirken, kamp dışında yaşayanlar 3,0’lık bir puan ile aynı şekilde “*orta*” şeklinde cevap vermişlerdir. Arada anlamlı bir farklılık saptanmıştır.

Kamp içinde yaşayanlar bilgi ve haberlere erişebilme durumlarını kamp dışında yaşayanlara göre daha kötü tanımlamışlardır.

“Yaşadığınız evin koşullarından ne kadar hoşnutsunuz?” şeklinde sorulan soruya kamp içinde yaşayanlar 3,02’lik bir puan ile “orta” şeklinde cevap verirken, kamp dışında yaşayanlarda aynı şekilde 3,36’lık bir puan ile “orta” şeklinde cevap vermişlerdir. Fakat aradaki farklılık anlamlıdır. Görüldüğü üzere kamp içinin skoru sınıra yakın bulunmaktadır. Kamp içinde yaşayanlar kamp dışında yaşayanlara göre evlerinin koşullarını “*daha kötü*” bulmaktadır.

Günlük yaşamınızda kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz? Şeklinde sorulan soruya kamp içinde yaşayanlar 3,65’lik bir puan ile “*iyi*” şeklinde cevap verirken, kamp dışında yaşayanlarda bu soruya 3,38’lik bir puan ile aynı şekilde “*orta derecede*” şeklinde cevap vermişlerdir. Kamp içinde yaşayan insanlar kamp dışında yaşayanlara göre günlük hayatta kendilerini daha güvende hissettiklerini söylemektedirler. Kamp içinin devlet kontrolünde olması, sığınmacıların bir arada bulunması ve çevresini tanıma ve çevresine hakim olma hususunda kamp içinin daha avantajlı bir yapı oluşturması, kamp içerisinde güvenlik güçleri gibi unsurların bulunması, sağlık ve eğitim ihtiyaçlarının kamp içinde sağlanma imkânının Suriyeli sığınmacılara sunulması gibi durumlar, kamp içinde yaşayanların kamp dışında yaşayanlara göre kendilerini daha güvende hissetmelerine sebep olduğunu düşündürmektedir.

“Boş zamanları değerlendirme uğraşları için ne ölçüde fırsatınız olur?” şeklinde sorulan soruya kamp içinde yaşayan kişiler 2,42’lik bir puan ile “*çok az*” şeklinde cevap verirken, kamp dışında yaşayan kişiler de aynı şekilde 2,13’lük bir puan ile “*çok az*” şeklinde cevap vermişlerdir. İki tarafta boş zamanlara sahip olma ve bunları fırsata çevirme ile ilgili durumlarını kötü şekilde tanımlamışlardır. Her ne kadar ikisi de boş zamanları değerlendirmek için “*çok az*” fırsatı olduğunu söylemiş olsa da aradaki fark anlamlıdır. Kamp içinde yaşayanlar kamp dışında yaşayanlara göre boş zamanlarını değerlendirme konusunda daha fazla fırsat sahibi olduklarını söylemektedir. Bu durumun demografik bilgilerde elde edilen “aktif çalışma durumundan” kaynaklandığı düşünülmektedir. Zira kamp dışında çalışıyor olma durumunun kamp içine göre daha yüksek olduğu bilinmektedir. Bu durum kamp dışındaki insanları kısıtladığıdır. Bir

diğer sebep olarak ise kamp içinin daha oturmuş, ihtiyaçların devlet tarafından karşılanan, kamp dışının ise insanları daha fazla kendi başına idame etmeye iten bir yapıya sahip olmasıdır.

Ulaşım ve sağlık koşulları ile ilgili olarak her iki alanda memnuniyet oranlarını 3,50'nin üzerinde vermiş oldukları puan ile yükseğe yakın “iyi” şeklinde tanımlamışlardır. Arada anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

Genel olarak bakıldığında ise kamp içinde yaşayan insanlar çevresel yaşam kalitelerini kamp dışında yaşayanlara göre daha kötü şeklinde tanımlamışlardır. İki alan arasındaki bu farkın özellikle, parasal durumun kötülüğü, fiziksel çevrenin yetersizliği, yaşadığı ev koşullarının kötü oluşu, günlük hayattan tecrit edilerek bilgi ve haberlere erişimin daha az olduğu izole bir hayatın sürülmesi gibi sebepler doğrultusunda ortaya çıktığı görülmektedir. Suriyeli sığınmacılarla yapılan görüşmelerde parasal sıkıntı, çevresel kirlilik ve ev koşullarının yetersizliği ile ilgili kuvvetli yakınmaları araştırmacı tarafından da gözlemlenen bir gerçekliktir.

Tablo 4.88. Suriyeli Mültecilerin Genel Yaşam Kalitelerinin Barınma Alanlarına Göre Değerlendirilmesi

Ölçek Sonucunda Elde Edilen Genel Yaşam Kalitesi				
Alan	Ortalama puan	Standart sapma	t	p
Kamp içi	3,20	0,50093	-0,541	0,589
Kamp dışı	3,23	0,56868		
Toplam	3,21	0,52184		

Suriyelilerin yaşam kalitelerinin değerlendirilmesi amacı ile 4 faktör ve 23 soruluk bir ölçek kullanılmıştır. Bu uygulama sonucunda Suriyelilerin yaşam kaliteleri ile ilgili bir sonuca ulaşılmıştır. Araştırmada hem barınma alanlarına göre yaşam kalitesi tespitinde bulunmaya odaklanılmış, hem de bütün popülasyonu kapsayacak şekilde bir değerlendirme yapılması amaçlanmıştır. Araştırma neticesinde kamp içi ile kamp dışı arasında anlamlı bir yaşam kalitesi farkı saptanmamıştır. Kamp içinde yaşayanlar 3,20'lik bir puan ile yaşam kalitelerini “orta düzey” şeklinde tanımlarken, kamp dışında yaşayan mülteciler de aynı şekilde 3,23'lük bir puan ile “orta düzey” şeklinde

tanımlamışlardır. Suriyeli mültecilerin toplamdaki yaşam kaliteleri ise verdikleri cevaplara göre 3,21’lik bir puan ile “orta düzey” şeklinde tanımlanmıştır.

Tablo 4.89. Suriyeli Mültecilere Göre Tek Bir Soruda Genel Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesi

Tek Soru Bazında Yaşam Kalitesi				
Alan	Ortalama puan	Standart sapma	t	P
Kamp içi	2,89	0,738		
Kamp dışı	3,20	0,809	-3,905	0,0001
Toplam	2,99	0,722		

4.89 numaralı tabloda “Yaşam kalitenizi nasıl değerlendirirsiniz?” şeklinde bir soru sorularak ölçekteki faktörlere dâhil olmayan tek bir soru bazında yaşam kalitesinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Önceki tabloda ulaşılan sonucun aksine burada barınma alanlarına göre yaşam kalitesinde farklılık algısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kamp içinde yaşayan Suriyeliler yaşam kalitelerini 2,89’luk bir puan ile tanımlarken, kamp dışında yaşayanlar 3,20’lik bir puan ile tanımlamışlardır. Kamp içinde yaşayan Suriyeliler yaşam kalitelerinin kamp dışında yaşayanlara göre daha kötü olduğunu düşünmektedirler.

Bu durumun sebebine odaklanıldığında çevresel yaşam kalitesinin göz önünde bulundurulması gerektiğini vurgulamakta fayda görülmektedir. Gündelik hayatın çok somut parçaları olan parasal durum, ev koşulları, fiziksel çevre gibi değişkenler, Suriyelilerin yaşam kalitelerini kötü olarak algılamalarında belirleyici unsurlar olmuştur.

Yukarda yapılmış olan bütün değerlendirmeler tekrar gözden geçirilerek özetlenmiştir;

- 1- Fiziksel sağlık yaşam kalitesinde kamp içi ile kamp dışı arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Kamp içi puan 3,41, kamp dışı puan 3,37, toplam puan ise 3,39’dur. Suriyeliler hem kamp içinde hem kamp dışında genel olarak fiziksel sağlık yaşam kalitelerini birbirine yakın oranlar ile “orta-iyi” şeklinde tarif etmektedirler.
- 2- Sosyal yaşam kalitesinde kamp içi ile kamp dışı arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Kamp içi puan 3,48, kamp dışı puan 3,47, toplam puan ise 3,48’dir.

Suriyeliler hem kamp içinde hem de kamp dışında genel olarak sosyal yaşam kalitelerini “iyi” şeklinde tarif etmektedirler.

- 3- Psikolojik yaşam kalitesinde kamp içi ile kamp dışı arasında anlamlı bir farklılık yoktur. Kamp içi puan 3,16, kamp dışı puan 3,13, toplam puan ise 3,15’tir. Suriyeliler hem kamp içinde hem de kamp dışında genel olarak psikolojik yaşam kalitelerini “orta düzey” şeklinde tarif etmektedirler. Psikolojik yaşam kalitesi faktörü Suriyelilerin yaşam kalitelerini değerlendirirken elde edilen ikinci en düşük skora sahiptir.
- 4- Çevresel yaşam kalitesinde kamp içi ile kamp dışı arasında anlamlı bir farklılık saptanmıştır. Kamp içi puan 2,98, kamp dışı puan 3,13, toplam puan ise 3,03’tir. Hem kamp içinde hem de kamp dışında yaşayan Suriyeliler çevresel yaşam kalitelerini “orta” şeklinde tanımlamıştır. Fakat kamp içinde yaşayan Suriyelilerin çevresel yaşam kalitelerinin kamp dışında yaşayanlara göre daha kötü olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Elde edilen genel çevresel yaşam kalitesi skoru ise orta şeklindedir. Çevresel yaşam kalitesi faktörü Suriyelilerin yaşam kalitelerini değerlendirirken elde edilen en düşük skora sahiptir.
- 5- 23 soruluk ölçeğin değerlendirilmesi ile elde edilen sonuca göre kamp içi ile kamp dışı arasında anlamlı bir skor farkı yoktur. Kamp içi puan 3,20, kamp dışı puan 3,23, toplam puan ise 3,21’dir. Genel yaşam kalitesi “orta düzey” şeklinde tanımlanmıştır.
- 6- Tek bir soru bazında yapılan değerlendirmede ise genel yaşam kalitesinde kamp içi ile kamp dışı arasında anlamlı farklılık saptanmıştır. Kamp içi puan 2,89, kamp dışı puan 3,20, toplam puan ise 2,99’dur. Kamp içinde yaşayanlar kamp dışında yaşayanlara göre yaşamlarının daha kötü olduğunu düşünmektedirler. Bu durumun sebebi olarak; gündelik hayatın çok somut ve oldukça göz önünde bulunan parçaları olan parasal durum, ev koşulları, fiziksel çevre gibi değişkenlerdeki yetersizlikler düşünülmektedir. Zira ilgili değişkenler Suriyelilerin yaşam kalitelerini kötü olarak algılamalarında belirleyici unsurlar olmuştur.

Tablo 4.90. Yaşam Kalitesi Değerlendirmesi

Faktör	Puan	Dönüştürülmüş Skor (4-20)	Dönüştürülmüş Skor (0-100)
Sosyal yaşam kalitesi	3,48 / iyi derecede	13,9	55,7
Fiziksel sağlık yaşam kalitesi	3,39 / İyiye yakın Orta derecede	13,5	54,3
Psikolojik yaşam kalitesi	3,15 / Orta derecede	12,6	50,5
Çevresel yaşam kalitesi	3,03 / Orta derecede	12,1	48,5
Genel yaşam kalitesi	3,21 / Orta derecede		

4.90 numaralı tabloda görüldüğü üzere faktörler içerisinde en düşük puanı alan bölüm 3,03 ile çevresel yaşam kalitesidir. Daha sonra bunu 3,15'lik bir puan ile psikolojik yaşam kalitesi takip etmektedir. Sosyal ve fiziksel sağlık yaşam kaliteleri diğerlerine göre daha yüksek skorlar elde etmişlerdir

Tablo 4.91. Hane Halkı içerisinde ki Kişi Sayısına Göre Yaşam Kalitelerinin Değerlendirilmesi

Hane Halkı İçerisinde Yaşayan Kişi Sayısına Göre Genel Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesi				
Kişi Sayısı	Ortalama	Standart sapma	t	p
5 kişi ve altı	3,25	0,52756		
6 kişi ve üstü	3,14	0,52405	2,192	0,029

Hane Halkı İçerisinde Yaşayan Kişi Sayısına Göre Psikolojik Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesi				
Kişi Sayısı	Ortalama	Standart sapma	t	p
5 kişi ve altı	3,22	0,70060		
6 kişi üstü	3,03	0,71410	2,715	0,007

Hane Halkı İçerisinde Yaşayan Kişi Sayısına Göre Fiziksel Sağlık Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesi				
Kişi Sayısı	Ortalama	Standart sapma	t	p
5 kişi ve altı	3,45	0,70480		
6 kişi ve üstü	3,31	0,63731	1,990	0,047

4.91 numaralı tabloda, Suriyelilerin hane halkı içerisinde yaşadıkları kişi sayısına göre genel yaşam kaliteleri, psikolojik yaşam kaliteleri ve fiziksel sağlık yaşam kalitelerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu değerlendirme sonucunda 5 kişi ve altında olacak şekilde yaşayanların genel yaşam kaliteleri 3,25, psikolojik yaşam kaliteleri 3,22, fiziksel sağlık yaşam kaliteleri 3,45 olarak saptanmıştır. Hane halkının

içinde 5 kişinin üzerinde olacak şekilde yaşayanların genel yaşam kaliteleri 3,14, psikolojik yaşam kaliteleri 3,03, fiziksel sağlık yaşam kaliteleri ise 3,31 olacak şekilde saptanmıştır. Bu bulgulara göre hane halkı içerisinde kişi sayısı fazla olan yerlerde yaşam kalitesinin düşük olduğu yönünde çıkarım yapılabilir.

Tablo 4.92. Hane Halkı İçerisindeki Eğitim Seviyesine Göre Yaşam Kalitelerinin Değerlendirilmesi

Eğitim Seviyesine Göre Genel Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesi				
Eğitim Seviyesi	Ortalama	Standart sapma	T	p
Lise ve altı	3,18	0,51841		
Lisans ve üstü	3,42	0,49549	-3,488	0,001
Eğitim Seviyesine Göre Psikolojik Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesi				
Lise ve altı	3,13	0,68128		
Lisans ve üstü	3,37	0,73436	-2,665	0,008
Eğitim Seviyesine Fiziksel Sağlık Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesi				
Lise ve altı	3,35	0,67454		
Lisans ve üstü	3,64	0,65235	-3,272	0,001

4.92 numaralı tabloda, Suriyelilerin eğitim durumlarına göre genel yaşam kaliteleri, psikolojik yaşam kaliteleri ve fiziksel sağlık yaşam kalitelerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu değerlendirme sonucunda lise ve altı eğitim seviyesi olanların genel yaşam kaliteleri 3,18, psikolojik yaşam kaliteleri 3,13, fiziksel sağlık yaşam kaliteleri 3,35 olarak saptanmıştır. Lisans ve üstü eğitim seviyesi olanların genel yaşam kaliteleri 3,42, psikolojik yaşam kaliteleri 3,37, fiziksel sağlık yaşam kaliteleri 3,64 olarak saptanmıştır. Bu bulgulara göre eğitim seviyesi yüksek olan bireylerde yaşam kalitesinin daha yüksek olduğu yönünde çıkarım yapılabilir.

Tablo 4.93. Suriyeli Mültecilerin Sahip oldukları Gelir Seviyesine Göre Yaşam Kalitelerini Gösteren Tablo

Gelir Seviyesine Göre Genel Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesi				
Gelir Seviyesi	Ortalama	Standart sapma	t	p
1000 TL ve üstü	3,32	0,55626		
1000 TL'nin altı	3,18	0,20275	2,423	0,016

Gelir Seviyesine Göre Fiziksel Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesi				
Gelir Seviyesi	Ortalama	Standart sapma	t	p
1000 TL ve üstü	3,51	0,68290		
1000 TL'nin altı	3,36	0,67699	2,003	0,046

Gelir Seviyesine Göre Çevresel Sağlık Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesi				
Gelir Seviyesi	Ortalama	Standart sapma	t	p
1000 TL ve üstü	3,18	0,61213		
1000 TL'nin altı	2,99	0,53218	3,044	0,002

4.93 numaralı tablo da, Suriyelilerin gelir durumlarına göre genel yaşam kaliteleri, fiziksel sağlık yaşam kaliteleri ve çevresel yaşam kalitelerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu değerlendirme sonucunda 1000 TL ve üstü gelir seviyesi olanların genel yaşam kaliteleri 3,32, fiziksel sağlık yaşam kaliteleri 3,51, çevresel yaşam kaliteleri 3,18 olarak saptanmıştır. 1000 TL ve altı gelir seviyesi olanların ise genel yaşam kaliteleri 3,18, fiziksel sağlık yaşam kaliteleri 3,36, çevresel yaşam kaliteleri 2,99 olarak saptanmıştır. Bu bulgulara göre gelir seviyesi yüksek olan bireylerde yaşam kalitesi yüksek şekilde bir çıkarım yapılabilir.

4.9.5.Korelasyon Ölçümleri

Tablo 4.94. Genel Yaşam Kalitesinin Yabancılık Hissi İle Korelasyonu

Genel Yaşam Kalitesi İle Yabancılık Hissi Arasındaki İlişki				
	Ortalama	Standart Sapma	Korelasyon Değeri	p
Genel YK	3,21	0,52		
Yabancılık Hissi	2,32	0,74	0,223	0,0001

**p<0,01

4.94 numaralı tabloda genel yaşam kalitesi ile yabancılık hissi ilişkinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Yapılan bu değerlendirmede genel yaşam kalitesi ile yabancılık hissi arasında korelasyon değeri 0,223 olacak şekilde bir ilişki saptanmıştır.

Yaşam kalitesi arttıkça Suriyelilerin Türkiye’de kendilerini yalnız hissetme durumlarının da belli bir ölçüde iyileşeceği ve bunun sosyal uyuma pozitif katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Tablo 4.95. Genel Yaşam Kalitesinin Gelecek Beklentisi İle Korelasyonu

Genel Yaşam Kalitesi İle Gelecek Beklentisi Arasındaki İlişki				
	Ortalama	Standart Sapma	Korelasyon Değeri	p
Genel YK	3,21	0,52		
Gelecek Beklentisi	2,41	0,64	0,188	0,0001

**p<0,01

4.95 numaralı tabloda genel yaşam kalitesi ile gelecek beklentisi arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Yapılan bu değerlendirmede genel yaşam kalitesi ile gelecek beklentisi arasında korelasyon değeri 0,188 olacak şekilde bir ilişki saptanmıştır. Yaşam kalitesi arttıkça Suriyelilerin gelecek ile ilgili beklentilerinde de iyi yönde gelişmeler yaşanacağı düşünülmektedir.

Tablo 4.96. Para Durumunun Gelecek Beklentisi İle Korelasyonu

Paranın Gelecek Beklentisi İle Arasındaki İlişki				
	Ortalama	Standart Sapma	Korelasyon Değeri	p
Para	2,07	0,95		
Gelecek Beklentisi	2,41	0,64	0,063	0,190

**p<0,01

4.96 numaralı tabloda para durumu ile gelecek beklentisi arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Yapılan bu değerlendirmede para durumu ile gelecek beklentisi arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

4.10. Hipotezlerin Değerlendirilmesi

H1: Suriyeli mültecilerin gelecek beklentileri genel olarak olumsuz bir düzeydedir.

Tablo 2.38 ve tablo 2.39’da görüldüğü üzere Suriyeli mültecilerin yaklaşık %50 kadarı geleceğin iyi olacağını ve gelecek hakkında umutlu olduğunu söylemiştir. **Sonuç olarak hipotez reddedilmiştir.**

H2: Kamp içinde yaşayan Suriyelilerin gelecek beklentileri kamp dışında yaşayan Suriyelilere göre anlamlı derecede daha kötü bir durumdadır.

4.82 numaralı tabloya göre kamp içindekilerin %58,8’i gelecek hakkında umutlu olduğunu söylerken,

kamp dışındakilerin %48,1'i gelecek hakkında umutlu olduğunu söylemiştir. **Sonuç olarak hipotez reddedilmiştir.**

H3: Suriyeli mültecilerin Türk toplumu ile uyumları orta düzeydedir. 4.29, 4.30, 4.33, 4.35 numaralı tablolar değerlendirildiğinde genel olarak uyumun orta düzeyde olduğu söylenebilir. **Sonuç olarak hipotez kabul edilmiştir.**

H4: Kamp dışında yaşayan Suriyelilerin Türk toplumuna uyumları kamp içine göre anlamlı derecede daha iyi bir durumdadır. 4.35 numaralı tabloya göre kamp içindekilerin %56.8'i yabancılık hissi yaşamadığını belirtirken, kamp dışındakilerin %29,6'sı bu değerlendirmede bulunmuştur. Benzer dağılım 4.33 numaralı tabloda da gözlenmektedir. **Sonuç olarak hipotez reddedilmiştir.**

H5: Etnik kökene göre sosyal uyum arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Türkmenlerde uyum daha fazladır. 4.76 ve 4.77 numaralı tablolara göre etnik kökene göre uyum sağlama açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır. Türkmenlerde uyum daha fazladır. **Sonuç olarak hipotez kabul edilmiştir.**

H6: Etnik kökene göre vatandaşlık talebi arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Türkmenlerin vatandaşlık eğilimi daha fazladır. 4.78 numaralı tabloya göre Türkmenlerde tavsiye %86 iken, Arap ve diğer etnik mensubiyetlerde, %74,3'tür. **Sonuç olarak hipotez kabul edilmiştir.**

H7: Suriyeli mültecilerin genel yaşam kalitesi puanı düşük bir durumdadır. Tablo 4.88'e göre Suriyeli mültecilerin genel yaşam kalitesi puanları 3,21'dir. Bu puan orta dereceye tekabül etmektedir. **Sonuç olarak hipotez reddedilmiştir.**

H8: Kamp içinde yaşayan Suriyeli mültecilerin genel yaşam kalitesi puanı kamp dışında yaşayanlara göre anlamlı derecede daha düşüktür. Tablo 4.88'e göre kamp içinde genel yaşam kalitesi puanı 3,20 iken, kamp dışında 3,23'tür. Arada anlamlı farklılık yoktur. **Hipotez reddedilmiştir.**

H9: Suriyeli mültecilerin tek soruda algıladıkları yaşam kalitesi puanı düşük bir seviyededir. Tablo 4.89'a göre Suriyeli mültecilerin tek soruda algıladıkları yaşam kalitesi puanı 2,99'dur. Bu puan orta dereceye tekabül etmektedir. **Hipotez reddedilmiştir.**

H10: Kamp içinde yaşayan Suriyeli mültecilerin tek soruda algıladıkları yaşam kalitesi puanı kamp dışında yaşayanlara göre anlamlı derecede daha düşüktür. Tablo 4.89'a göre kamp içinde algılanan yaşam kalitesi puanı 2,89 iken, kamp dışında 3,20'dir. Aradaki fark anlamlıdır. **Sonuç olarak hipotez kabul edilmiştir.**

H11: Suriyeli mültecilerin genel olarak çevresel yaşam kaliteleri ve psikolojik yaşam kaliteleri düşük bir durumdadır. Psikolojik yaşam kalitesi tablo 4.85'e göre 3,15, çevresel yaşam kaliteleri ise 3,03 puandır. Bu puan orta dereceye tekabül etmektedir. **Sonuç itibariyle hipotez reddedilmiştir.**

H12: Suriyeli mültecilerin genel olarak sosyal yaşam kaliteleri iyi bir durumdadır. 4.86 numaralı tabloya göre Suriyeli mültecilerin sosyal yaşam kaliteleri 3,48 puan elde etmiştir. Bu iyi bir dereceye tekabül etmektedir. **Sonuç itibariyle hipotez kabul edilmiştir.**

H13: Kamp içinde yaşayan Suriyeli mültecilerin çevresel yaşam kalitesi puanları kamp dışında yaşayanlara göre anlamlı derecede daha düşüktür. 4.87 numaralı tabloya göre kamp içinde çevresel yaşam kalitesi 2,98 iken, kamp dışında bu puan 3,13'tür. Aradaki fark anlamlıdır. **Sonuç itibariyle hipotez kabul edilmiştir.**

H14: Kamp içinde yaşayan Suriyeli mültecilerin psikolojik yaşam kalitesi puanları kamp dışında yaşayanlara göre anlamlı derecede daha düşüktür. 4.85 numaralı tabloya göre kamp içinde psikolojik yaşam kalitesi puanı 3,16 iken kamp dışında 3,13'tür. **Sonuç itibariyle hipotez reddedilmiştir.**

H15: Yüksek eğitim seviyesine sahip olanlarda yaşam kalitesi daha düşük eğitim seviyesine sahip olanlara göre anlamlı derecede daha yüksek bir puan elde etmiştir. 4.92 numaralı tabloda görüldüğü üzere üniversite düzeyinde yaşam kalitesi 3,42 iken, lise ve altında 3,18'dir. **Sonuç itibariyle hipotez kabul edilmiştir.**

H16: Hane halkı içindeki kişi sayısı fazla olan bireylerde genel yaşam kalitesi puanı hane halkı içindeki kişi sayısı az olan bireylere göre anlamlı derecede daha düşüktür. 4.91 numaralı tabloda görüldüğü üzere 5 kişi ve altı yaşayanlarda yaşam kalitesi 3,25 puan iken, 6 kişi ve üstü yaşayanlarda 3,14 puandır. **Sonuç itibariyle hipotez kabul edilmiştir.**

H17: Gelir seviyesi fazla olan kişilerde genel yaşam kalitesi puanı anlamlı derecede daha yüksektir. 4.93 numaralı tabloya göre 1000 TL ve üstü geliri olanlarda yaşam kalitesi, 3,32 iken, 1000 TL'nin altında gelir sahibi olanlarda yaşam kalitesi 3,18'dir. **Sonuç itibariyle hipotez kabul edilmiştir.**

H18: Gelecek beklentisi ve yaşam kalitesi arasında pozitif ve anlamlı bir korelasyon bulunmaktadır. 4.95 numaralı tabloya göre genel yaşam kalitesi ile gelecek beklentisi arasında pozitif ve anlamlı bir korelasyon vardır. **Sonuç itibariyle hipotez kabul edilmiştir.**

H19: Yabancılık hissi ve yaşam kalitesi arasında pozitif ve anlamlı bir korelasyon bulunmaktadır. 4.94 numaralı tabloya göre genel yaşam kalitesi ve yabancılık hissi arasında anlamlı pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. **Sonuç itibariyle hipotez kabul edilmiştir.**

H20: Gelecek beklentisi ve para durumu arasında pozitif ve anlamlı bir korelasyon bulunmaktadır. 4.96 numaralı tabloya göre gelecek beklentisi ile para durumu arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. **Sonuç itibariyle hipotez reddedilmiştir.**

H21: Kamp içinde yaşayan kişilerin para durumu kamp dışında yaşayanlara göre anlamlı derecede daha kötüdür. 4.87 numaralı tabloya göre kamp içinde para durumu 1,89 puan iken, kamp dışında 2,48'dir. **Sonuç itibariyle hipotez kabul edilmiştir.**

H22: Kamp içinde barınan kişilerin yaşadıkları ev koşulları kamp dışında barınanlara göre anlamlı derecede daha kötüdür. 4.87 numaralı tabloya göre kamp içinde yaşadığın evden memnun olma durumu 3,02 puan iken, kamp dışında 3,36 puandır. **Sonuç itibariyle hipotez kabul edilmiştir.**

TARTIŞMA

Suriyelilerin Yaşadıkları Göç Süreci İle İlgili Elde Edilen Bulguların Değerlendirilmesi

Bu araştırmada Suriye İltica akımının sebeplerini tespit etmeye yönelik yapılan inceleme kamp içi ile kamp dışının birbiri ile karşılaştırılması ve genel ortalama ile yapılmıştır. Zira olağandışı şekilde gelişmiş olan bu durum ile başa çıkabilmek ve olayın sebeplerinin ortadan kaldırılması için ilk önce o sebeplerin iyi bir şekilde anlaşılması gerekmektedir. Bu bulgu gerekçeler doğrultusunda önem arz etmektedir. Bu bağlamda Eşsiz, 2017 yılında Karabük Üniversitesi'nde öğrenim gören Suriyeli üniversite öğrencilerine yönelik bir çalışma gerçekleştirmiştir. Eşsiz, yapmış olduğu çalışmada Suriyelilerin Türkiye'ye geliş nedenlerini anlamak amacıyla mültecilere sormuş olduğu sorular doğrultusunda %57,8'inin savaştan dolayı, %12,8'inin ekonomik sebepler, %29,4'ünün ise diğer sebeplerden ötürü gelmiş olduğunu ifade etmiştir. AFAD tarafından 2017 yılında kamp içi ve kamp dışı olmak üzere iki ayrı alanda gerçekleştirilen çalışma neticesinde yayınlanan raporda ise Suriyelilerin %79,6'sının güvenlik/hayati tehlike, %11,6'sının siyasi nedenlerle Suriye'yi terk ettiği, bunu ise %5,5 ile ekonomik sebeplerin izlediği görülmektedir. Kolukırık'ın 2014 yılında Isparta ilinde çeşitli uyruklardan olan mültecilere yönelik yapmış olduğu nitel bir çalışmada; mültecilerin genel olarak, antidemokratik yapıya sahip olan menşei ülkelerindeki iç çatışmalar ve savaş gibi sebeplerden etkilenerak göç ettikleri anlaşılmaktadır.

Bu araştırmada elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde araştırmadaki bu bulgunun diğer saha araştırmaları ile tutarlı olduğu görülmektedir. Zira kendi araştırmamızda birden fazla seçenek işaretleme hakkı sunularak sorulan soruya Suriyeli mültecilerin %87'lik bir oran ile can güvenliği şeklinde cevap verdiği görülmektedir. Bunları sırasıyla siyasi baskı, çevresindekilerin göç etmesi, mezhepsel ve etnik problemler, ekonomik sıkıntılar izlemiştir. Kamp içi ile kamp dışı birbiri ile kıyaslandığında ise ekonomik sıkıntıların iltica sebebi açısından kamp dışında daha yoğun, can güvenliği, siyasi baskı gibi faktörlerin ise kamp içinde daha yoğun olduğu görülmektedir. Kamp içi ile kamp dışı arasındaki bu ayrım AFAD'ın yayınladığı rapor ile de tutarlılık göstermektedir.

Suriyelilerin Türkiye’yi göç edebilecek ülke olarak görmeleri bağlamında ise bu konuyla ilgili gerçekleştirilmiş olan araştırmalara bakıldığında bir takım tespitlerin yapıldığı görülmektedir. Apak 2015 yılında Mardin ilinde gerçekleştirdiği çalışmasında Suriyelilerin Türkiye’yi daha çok güvenli olmasından ve Suriye’ye yakın olmasından ötürü seçtiklerini söylemiştir. Apak’ın çalışmasında diğer sebepler olarak ise akrabaların Türkiye’de bulunması, kültürel yakınlık ve iş olanakları gibi faktörlerin kendini gösterdiği görülmektedir. AFAD tarafından 2017 yılında yapılmış olan çalışmada Türkiye’yi göç edilecek ülke olarak seçme sebeplerinin büyük çoğunluğunu; ulaşım kolaylığının oluşturduğu bunu ise Türkiye’ye olan güven duygusunun izlediği görülmektedir. 2013 yılında Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK) tarafından Gaziantep, Şanlıurfa, Kilis ve Hatay illerinde bulunan kamplardaki mültecilerle ilgili olarak yapılmış olan bir saha araştırmasında mültecilerin büyük çoğunluğu, Türkiye’ye güvendiğim için Türkiye’yi tercih ettim şeklinde ifade etmiştir. Bir diğer en baskın tercih sebebi olarak ise yaşanan şehre yakın olması şeklinde verilen cevap göze çarpmaktadır.

Bu araştırmada elde edilen bulguların diğer saha araştırmaları ile uyumlu olduğu görülmektedir. Genel ortalamalara bakıldığında en baskın sebebin “Türkiye’nin güvenli bir ülke olarak görülmesi” olduğu anlaşılmaktadır. Bunları coğrafi yakınlık ve aynı dini inanç gibi sebepler izlemektedir. Bu araştırmada kamp içi ile kamp dışı arasındaki farklılıklarda göze çarpmaktadır. Örneğin; İstanbul’da (kamp dışı) iş olanakları ön plana çıkarken; Hatay’da (kamp içi) coğrafi yakınlık, kültürel yakınlık, aynı dini inanç gibi faktörlerin ön plana çıktığı görülmektedir.

İtici ve çekici faktörler doğrultusunda kitlesel olarak yer değiştiren kişilerin bu süreç içerisinde bir takım beklentiler geliştirmeleri gayet normal bir durumdur. Apak 2015 yılında gerçekleştirdiği çalışmasında Suriyelilerin Türkiye’den duydukları beklentilerini temel ihtiyaçlarının karşılanmaları üzerine konumlandıklarını söylemiştir. Bu beklentilerini sırasıyla iş imkânı ve vatandaşlık hakkı izlemiştir. Ekim, 2018 yılında İzmir’de yapmış olduğu çalışmada mültecilerin Türkiye’ye gelmeden önceki beklentilerinin; sırasıyla vatandaşlık, iş imkânı ve temel insani ihtiyaçlar olduğunu vurgulamıştır.

Kendi çalışmamızda elde edilen bulgulara bakıldığında ise Suriyelilerin beklentileri içerisinde en çok sunulmuş olan seçeneğin, vatandaşlığa kabul edilmek olduğu görülmektedir. Bunları sırasıyla eğitim ve sağlık gibi temel insani ihtiyaçların karşılanması ve iş olanaklarının sunulması gibi seçeneklerin izlediği görülmektedir. Suriyelilerin başlangıçta kurmuş oldukları vatandaşlık beklentisinin sebebinin, şuan ki güncel istekleri doğrultusunda şekillendiği düşünülmektedir. Vatandaşlık seçeneği bu bağlamda yönlendirici olmuştur. Bunun haricinde hem kamp içi hem kamp dışında ilk üç istek aynıdır.

Beklentilerin karşılama oranına bakıldığında ise Apak'ın çalışmasında beklentilerinin karşılandığını veya biraz karşılandığını düşünenlerin oranı %76'larda iken hayır diyenlerin oranı ise %24'lerde. Ekim'in çalışmasında ise bu oran; evet ve kısmen diyenlerde %65'lerde, hayır diyenlerde ise %30'ların üzerinde kalmıştır. Kendi çalışmamıza baktığımızda ise evet ve kısmen diyenlerin oranının %82, hayır diyenlerin oranının ise %17 olduğu görülmektedir. Bu araştırmada yüksek beklenti karşılama oranında kamp içi örneklemeden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bulgular diğer saha verileri ile değerlendirildiğinde ise Suriyelilerin genel mahiyette beklenti karşılama oranlarının birçok araştırmada yükseğe yakın bir düzeyde olduğu görülmektedir. Bu yönüyle diğer araştırmalar ile tutarlılık göstermektedir. Hali hazırda daha karşılanmamış olan beklentilerin olduğu da görülmektedir.

Bir sonraki değerlendirme tavsiye etme durumu ile ilgili olarak yapılmıştır. Tavsiye etme durumu cinsiyet değişkenine göre değerlendirildiğinde ortaya anlamlı bir farklılığın çıktığı saptanmıştır. Yapılan araştırmada erkeklerin Türkiye'ye göç etmeyi daha fazla tavsiye ettiği belirlenmiştir. Tavsiye etme durumu aslında sosyal uyumu da ölçebilen bir sorudur. Cinsiyet değişkeninin uyum ve tavsiye boyutu değerlendirildiğinde bu verilerin literatürdeki görüş ile uyumlu olduğu görülmektedir. Çünkü literatürde kadınların göç sürecini ve bu süreç içerisinde sosyal uyum sağlama dönemini erkeklere göre daha sancılı geçirdiklerine dair görüşler bulunmaktadır (Gürsoy, 2018: 4).

Suriyelilerin yaşadığı göç süreci ile ilgili olarak onlara sorulmuş bir diğer soru da Türkiye ve Türkiye'deki hizmetlerden memnuniyet duyma oranlarını anlayabilmek amacıyla sorulmuştur. Bu bağlamda saha araştırmalarını incelemekte fayda vardır.

Yıldız'ın 2013 yılında Şanlıurfa'daki barınma merkezlerinde yapmış olduğu çalışmada Suriyelilerin %64'ünün kamp hizmetlerinden memnun olduğu, %16'sının memnun olmadığı, %20'sinin ise bu konuda fikrinin olmadığı anlaşılmaktadır. USAK tarafından 2013 yılında barınma alanlarında gerçekleştirilmiş olan çalışmada ise Suriyelilerin %87'sinin kamp hizmetlerinden memnun olduğu, %10'unun memnun olmadığı, %2'sinin ise bu konuda fikrinin olmadığı anlaşılmaktadır.

Kendi araştırmamızda elde edilen sonuçlara bakıldığında Suriyelilerin %71'inin kamp ve devlet imkânlarından memnun olduğu, %19'unun memnun olmadığı, %10'unun ise bu konuda fikrinin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Araştırmamız ile saha araştırmaları karşılaştırıldığında arada belirgin fark olmamakla birlikte genel olarak memnun olanların çoğunluğu temsil etmesi yönüyle benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Suriyelilerin Ekonomik Durumları İle İlgili Elde Edilen Bulguların Değerlendirilmesi

Bu bölümde Suriyelilerin ekonomik durumlarının değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda öncelikle saha araştırmaları incelenecektir. AFAD tarafından 2017 yılında yapılan araştırmada kamp dışındaki Suriyelilerin son bir aydaki çalışıp çalışmama durumları sorgulanmıştır. Elde edilen bulgular Suriyelilerin %23'ünün iş sahibi olduğunu, %77'sinin ise işsiz olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu raporda Suriyelilerin gelir durumlarına da yer verilmiştir. Rapora göre 500 doların altında geliri olan Suriyelilerin oranı %72, 500-1000 dolar arası geliri olan kişilerin %15, 1000 doların üstünde geliri olan kişilerin oranı ise %2'dir. Ekim'in yapmış olduğu çalışmada Suriyelilerin %31'inin şu anda iş sahibi olduğu, %69'unun ise iş sahibi olmadığı belirlenmiştir. Ekim bu çalışmasında katılımcılarının %46'sının 0-1000 tl arası, %39'unun 1001-2000 tl arası, %13'ünün ise 2000 liranın üstünde gelir sahibi olduğunu belirtmiştir. Bu çalışmada aynı zamanda Suriyelilerin göç etmeden önce de büyük oranının işsiz olduğu belirtilmiştir. Gündoğan tarafından 2015 yılında 10 uydu kentte yaşayan sığınmacı ve mülteciye yönelik olarak gerçekleştirilen çalışmada ise %12'sinin çalıştığı %88'inin çalışmadığı belirlenmiştir. Apak'ın gerçekleştirdiği çalışmada Suriyelilerin yarısından fazlasının işsiz, yaklaşık %65'inin ise 500 liranın altında bir gelire sahip olduğu belirtilmiştir.

Ayrıca Apak 2014 yılında gerçekleştirdiği çalışmasında Suriyelilerin %25'inin ekonomik durumlarını Suriye'dekine kıyasla iyi, %13'ünün aynı, %60'ının ise kötü gördüğünü belirtmiştir.

Bu araştırmada elde edilen bulgulara bakıldığında ise kamp içi ve kamp dışı genel değerlendirmesinde Suriyelilerin %36'sının iş sahibi olduğu, %63'ünün ise işsiz olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca kendi araştırmamızda kamp içi ile kamp dışı arasında bir kıyaslama yapılmıştır. Bu kıyaslama sonucunda kamp içindeki işsizlik oranının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durumun İstanbul'un istihdam konusunda daha fazla seçenek sunmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Gelir durumlarına bakıldığında ise, genel olarak hiç gelirim yok diyenlerin oranı %38'dir. 100-1000 lira arasında gelir sahibi olanların oranı, %34 civarı, 1000'nin üzerinde geliri olanların oranı ise %24 civarındadır. Kamp dışı ile kamp içi birbirine kıyaslandığında ise kamp dışındaki gelir durumunun daha iyi bir konumda olduğu gözlenmektedir. Öte yandan Suriyelilerin %21'i ekonomik durumlarını Suriye'ye kıyasla daha iyi görürken, %18'i aynı, %60'ı ise kötü görmektedir. Kamp içi ile kamp dışı birbirine kıyaslandığında kamp dışında yaşayan Suriyelilerin, kamp içinde yaşayanlara göre ekonomik kıyaslamalarını daha iyi konumda gördüğü anlaşılmaktadır. Göç etme faktörleri arasında da iş imkânları ile ön plana çıkan kamp dışında böyle bir ayrışma normal görülmektedir.

Suriyelilerin ekonomik durumları ile yapılan bu değerlendirmeler birbirinden çokta ayrılmayan ortak bir sonuca erişmiştir. Hem yapılan diğer araştırmalarda hemde bu araştırmada Suriyelilerin yarısından fazlasının işsiz olduğu anlaşılmaktadır. Gelir durumları konusunda da Suriyelilerin gelir durumlarının genel olarak düşük bir seviyede olduğu görülmektedir. Araştırmada elde edilen bir diğer sonuç ise Suriyelilerin genel olarak, ekonomik seviyelerini Suriye'ye kıyasla daha kötü gördüğü yönündedir. Çoğunluk bu yönde karar bildirmiştir. Bulgular diğer araştırmalar ile benzerlik göstermektedir.

Suriye göçü ile ekonomi arasındaki ilişkiler incelendiğinde sahada bu konuyla ilgili bir takım araştırmaların yapıldığı görülmektedir. Kaypak ve arkadaşlarının yapmış olduğu araştırmaya göre Suriye göçünün olumlu ekonomik yansımaları iltica akımının ilk dönemlerine denk gelmektedir. Bu ekonomik yansımalar ise devletin Suriye kitlesel göç akınında verdiği hizmetlerde kullanacağı malzemeleri tedarik etmek amacıyla yerel

piyasaya başvurması ve bu girişimlerin yerel piyasayı canlandırması oluşturmuştur. Fakat Kaypak ve arkadaşına göre bu durum uzun sürmemiştir (Kaypak, 2016: 96-97).

Bilindiği gibi Geçici Koruma Yönetmeliği'nin 29. Maddesi uyarınca Suriyeli mültecilere iş piyasasına erişim hakkı tanınmıştır (GİGM, 2014: 11). Akgül ve arkadaşlarına göre özellikle işgücü ve istihdam konusunda kendi problemlerini tedavi etmeye çalışan Türkiye'nin karşılaşmış olduğu bu olağandışı akın Türkiye'nin işgücü piyasasını bozmuş ve ekonominin olumsuz yönde etkilenmesine sebep olmuştur. Suriyelilerin işgücünde özellikle de kayıt dışı istihdam adı altında ucuz işçilik yapması bu alandaki diğer sorunları da beraberinde getirmiştir (Akgül, 2015: 9). Öte yandan başka bir araştırmada Suriyeli kitlesel akınının olumsuz ekonomik yansımalarının beraberinde, Suriyelilerin açmış oldukları şirketler ile beraber iş gücü artışına sebep olabileceğine ve rekabeti artırabileceğine dair yaklaşımlar da literatüre sunulmuştur (Tepav, 2016: 2-4).

Suriyelilerin Gelecek Beklentileri ile İlgili olarak Elde Edilen Bulgularının Değerlendirilmesi

Bu bölümde Suriyelilerin geleceğe ilişkin beklentilerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu bağlamda araştırmada elde edilen bulgular sahada yapılan diğer araştırmalar ile karşılaştırılarak değerlendirilecektir.

USAK tarafından 2013 yılında yapılan saha araştırmasında elde edilen verilere göre Suriyelilerin %84'ü savaş bittiğinde ülkesine geri dönmeyi düşünmektedir. Sunulan imkânlar dâhilinde Türkiye'de kalmak isteyenlerin oranı ise %12'dir. Apak 2015 yılındaki çalışmasında katılımcıların yarısından fazlasının geleceğe dönük olarak Suriye'de yaşamak istediğini, %36,3'ünün Türkiye'yi tercih ettiğini, %11,3'ünün ise daha gelişmiş bir ülkede yaşamayı düşündüğünü belirtmiştir. AFAD tarafından yayınlanmış olan saha araştırmasında ise katılımcıların yarısından fazlası yani %70'inden fazlası savaş bitince/Esad gidince/şartlar normalleşince dönmeyi düşündüğünü ifade etmiştir. Dönmeyi düşünmüyorum diyenlerin oranı ise %16,1'dir. Aynı raporda daha iyi şartlara sahip üçüncü ülkeye yerleşmek ister misiniz şeklinde bir soru sorulmuştur. Bu soruya ise %28,8'i evet, 50,6'sı hayır, %20,6'sı kararsızım şeklinde cevap vermiştir.

Kendi araştırmamızda elde edilen bulgulara bakıldığında kamp içi ve kamp dışındaki katılımcıların genel olarak %62,9'u şartlar normalleştiğinde dönmek istediğini belirtirken, %32,4' ise devamlı kalmak istediğini belirtmektedir. Kısa sürede geri dönmek istediğini belirtenlerin oranı ise %4,7'dir. Kamp içi ile kamp dışı birbirine kıyaslandığında ise kısa sürede dönmek isteyenlerin oranı kamp dışında daha yüksektir. Kamp dışındakilerin %11,1'i kısa sürede gitmek isterken kamp dışında yaşayanların ise yalnızca %2'si kısa sürede gitmek istediğini belirtmiştir. Devamlı kalmak isteyenlerin ise yüksek olduğu oran kamp iidir. Yani kamp içindekilerin %36,4' sürekli olarak Türkiye'de kalmak isterken, kamp dışındakilerin %23' devamlı kalmak istemektedir. Kamp içi ile kamp dışı arasındaki bu farklılık AFAD'ın yapmış olduğu araştırma ile de tutarlılık göstermektedir. Zira AFAD tarafından yapılan araştırmada da kamp içinde yaşayanların arasında Suriye'ye dönmek istediğini belirtenlerin oranı kamp dışına göre daha düşüktür. Kamp dışında yaşayanlar arasında ise Suriye'ye dönmek istediğini belirtenlerin oranı daha yüksektir.

Bu araştırmada Suriyelilere sizce Suriye iç savaşı ne zaman biter şeklinde bir soru sorulmuştur. Bu soruya genel mahiyette %73,2'si bilmiyorum, %15,9'u bitmeyecek/uzun yıllar sürececek, %5,1'ise yakında bitecek şekline cevaplar vermişlerdir.

Yapılan bu araştırma ve diğer saha araştırmaları neticesinde görülmektedir ki Suriyeliler içerisinde şuan ki pozisyonda, Türkiye'de kalmak isteyenlerin oranı azımsanmayacak kadar çoktur. Son rakamlara göre Türkiye'de bulunan 3,5 milyonu aşkın Suriyelinin yaklaşık %30'unun ülkesine dönmediği düşünüldüğünde bu oranın yaklaşık 1 milyonluk bir rakama tekabül ettiği görülmektedir. Bunun yanı sıra elde edilen bir diğer bulgu ise katılımcıların %89,1'inin Suriye'deki iç savaş hakkında bilmiyorum/bitmeyecek/uzun yıllar sürececek şeklinde cevaplar vererek Suriye'nin geleceği ile ilgili olarak hayli ktmsar bir tablo izdiğidir. şüphesiz köken ülkelerinin geleceği hakkındaki bu karamsar bulgular kendi kurmak isteyecekleri geleceğe de yansıtacaktır. Uzun yıllar devam eden iç savaş, Suriye'deki belirsizlik, Suriyelilerin Türkiye'de her geçen gün düzene oturan yaşamları, çocuklarının Türkiye'de eğitim görmesi, Türk toplumuna alışma ve uyum, iş edinme, yerli halk ile rekabet edebilir konuma yükselme ve benzeri faktörler; Türkiye'de kalmak isteme oranının daha da artacağını göstermektedir.

Örneğin; savaşın henüz ilk yılları içinde yapılan bir araştırmada Türkiye’de kalmak isteyenlerin oranı %12 olarak tespit edilmiştir. Bu araştırma da ise bu oran yaklaşık 3 katına çıkarak, %30 oranının üstünde tespit edilmiştir.

Araştırmada elde edilen bu sonuçlar El Shaarawi’nin Mısır’daki Iraklı mültecilere yönelik yapmış olduğu çalışmayla da birbirini doğrulamaktadır. El Shaarawi bu çalışmasında yaptığı görüşmesinde mültecilerin göç sürecini başlangıç dönemlerinde sadece birkaç ay sürer şeklinde yorumladığı fakat zamanla bu düşüncelerinin değiştiği ifade edilmiştir. Mülteciler açısından geçen süreç ve ülkede kargaşanın devam etmesi onlar için bir geçiş durumu olan göç sürecini artık kalıcı hale getirmiştir.

Bu araştırmanın bir başka bölümünde ise Suriyelilerin geleceklerini nasıl gördüklerini anlamaya ilişkin sorular yöneltilmiştir. Bu konu ile ilgili olarak diğer alan araştırmaları incelendiğinde; Yıldız’ın 2013 yılında kamp içinde yaşayan Suriyeli mültecilere yönelik gerçekleştirmiş olduğu çalışmasında Suriyelilerin %64,8’inin geleceği iyi gördüğü, %27,9’unun fikrim yok/bilmiyorum dediği, %7,9’unun ise kötü olacak şeklinde cevap verdiği görülmektedir. AFAD tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise Suriyelilerin %47,8’i gelecek hakkında umutlu olduğunu, %29,5’i umutsuz olduğunu, %22,7’si ise kararsız olduğunu ifade etmiştir. Apak’ın 2015 yılındaki çalışmasında ise Suriyelilerin %51,2’si geleceğinin iyi olacağını belirtirken, %25,6’sı ise fikrim yok şeklinde cevap vermiştir. Ayrıca bu çalışmada katılımcıların %65,2’si gelecekte iyi fırsatlar yakalayacağını düşünmektedir. %27,2’sinin bu konuya ilişkin tutumları kısmenken, %7,6’sı ise gelecekte iyi fırsatlar yakalayacağını düşünmediğini ifade etmiştir.

İversel’in 2010 yılında Norveç’te göçmen, mülteci ve sığınmacıların arasındaki gelecek beklentilerinin değerlendirilmesine ilişkin gerçekleştirmiş olduğu çalışmasında mültecilerin %50’sinin geleceğe ilişkin iyimser bir bakış açısına sahip olduğu alan yazında sunulmuştur. Bu oran sığınmacılarda ise %47,6’dır. Ayrıca bu çalışmada mülteci ve sığınmacıların, kararsız yaşamlarından dolayı, göçmenlere nazaran daha düşük skorlar elde ettiği saptanmıştır. Benner tarafından 2010 yılında Tayland’daki kamplarda yaşayan mültecilere yönelik olarak yapılan araştırmada, mültecilerin çoğunluğunun geleceği ile ilgili olarak umutsuz bir görüşe sahip olduğu bildirilmiştir.

Bu konu ile ilgili olarak kendi yapmış olduğumuz araştırmada ise genel olarak Suriyelilerin %49,8'inin geleceğin iyi olacağını, %11,4'ünün aynı olacağını, %8,2'sinin kötü olacağını düşündüğü görülmektedir. %30,6'sı ise bu soruya fikrim yok şeklinde cevap vermiştir. Geleceğe umutla bakma durumuna ise %55,6'sı evet, %37'si ise kısmen şeklinde cevap vermiştir. Geleceğe umutla bakmayanların oranı ise %7,4'tür.

Genel olarak değerlendirildiğinde Benner'in yapmış olduğu çalışma hariç hem uluslararası hemde ulusal bağlamda gerçekleşen çalışmalarda mültecilerin yarısı kadarının geleceğe umutla baktığı, geri kalan kısmının ise geleceğin nasıl olacağı ile ilgili olarak belirsizlik içerisinde olduğu anlaşılmaktadır. Çalışmalarda geleceğe umutlu bakıldığı ve olumlu bakış açılarının %50'nin üzerinde çoğunluğu temsil edecek şekilde skorlar elde ettiği de görülmüştür. Savaşta kaçmış, acı çekmiş, zamansal ve mekânsal bir belirsizliğin içinde yıllarca yaşamış ve yaşamakta olan popülasyon açısından %50'ler civarında tespit edilen “iyi gelecek beklentisi” memnun edicidir. Fakat geri kalan kısımda azımsanmayacak kadar çoktur. Bu çalışmada elde edilen bulgulara göre; %40-50'lik bir kesim, geleceğe “olumsuz/belirsiz/aynı olacak” şekilde baktığını ifade etmektedir.

Bazı çalışmalarda sürgün sürecinin zamanına ilişkin algının ilk evrelerde kısa süreceği şeklinde geliştiği belirtilmiştir. Fakat sürgün süresi uzadıkça eğitim, geçim kaynakları ve kalıcı çözümler ile ilgili olarak belirsizliklerin arttığı tespit edilmiştir. İltica sürecinin belirsiz bir geçiş durumu olarak algılanması birçok problemi beraberinde getirmiştir (Shaarawi, 2015: 39-45).

Türkiye'de ki Suriyeli mülteciler düşünüldüğünde, mülteciler hukuki bağlamda geçici koruma altındaki kişiler olarak tanımlanıp, ülkelerinden ayrı sürgünde geçirdikleri süre ise yıllardır devam etmektedir. Hali hazırdaki bu sürecin mültecilerin gelecek beklentisi, yaşam koşulları ve refahlarına olumsuz yansıtacağından endişe edilmektedir. Ki buna dair kanıtlar bilimsel literatürde sunulmuştur.

Suriyelilerin Sosyal Uyumları ile İlgili olarak Elde Edilen Bulgularının Değerlendirilmesi

Bu bölümde Türkiye'ye göç eden Suriyelilerin Türk toplumuna uyum, adaptasyon gibi süreçler açısından değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Bu anlamda ilk olarak Suriyeli mültecilerin Türk halkı ile iletişim kurabilme durumları; diğer saha araştırmalarının incelenip, bu araştırmanın erişmiş olduğu sonuçlarla karşılaştırılması ile değerlendirilecektir.

2015 yılı Kasım ayında Bulut tarafından Suriyeli mültecilere yönelik olarak gerçekleştirilen bir çalışmada katılımcıların %77,9'u Türkler ile iyi ilişkiler inşa edebilmek için Türkçe öğrenmek istediklerini belirtmişlerdir. 2016 yılında Karasu tarafından Şanlıurfa kent merkezinde yaşayan Suriyeli mültecilere yönelik olarak gerçekleştirilen bir çalışmada katılımcıların %81,6'sı "dil bilmeme" durumunu Şanlıurfa'da yaşadıkları sorunlar arasında tanımlamıştır. Üstelik bu çalışmada katılımcıların %58'i de Şanlıurfa'da yalnızca Suriyeliler ile görüştiklerini ifade etmiştir. 2016 yılında Osmaniye'deki Suriyeli üniversite öğrencilerine yönelik olarak Sezgin ve arkadaşlarının odak grup görüşmesi yöntemi ile yapmış olduğu nitel bir çalışmada araştırma yazarı tarafından; katılımcıların uyum süreci ile ilgili olarak zorluk çekmemelerine rağmen göç ettikleri şehirlerdeki insanlarla iletişimden kaçındıklarına dair bir çıkarımda bulunulmuştur.

AFAD'ın 2017 yılında gerçekleştirdiği saha çalışmasında; katılımcıların %24'ü iyi derecede, %32'si orta düzeyde, %44'ü ise kötü bir seviyede Türkçe konuştuğunu veya hiç konuşmadığını ifade etmiştir. Gürsoy ve arkadaşları 2018 yılında Bursa ilinde Suriyeli mülteciler ile bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Bu çalışmada "Türkçe konuşan bir toplumda tecrit olduğumu hissediyorum." şeklinde 5'li likert ölçeği ile sorulan soruya mültecilerin vermiş oldukları cevabın ortalama puanı 2,83'tür. Yani bir başka deyişle katılımcılar Türk toplumundan ortaya yakın "az" şeklinde tecrit olduklarını düşünmektedirler.

Kendi yapmış olduğumuz araştırmadan elde edilen bulgulara bakmadan önce araştırmadaki verilerin kamp içi ile kamp dışı arasında kıyaslama şeklinde yapıldığını belirtmekte fayda vardır. Araştırmada iletişim kurabilme durumunu analiz edebilmek

amacıyla katılımcılara; “Bölge halkıyla iletişim zorluğu çekiyor musunuz?” şeklinde bir soru sorulmuştur. Kamp içindekilerin %26,8’i bu soruya evet veya kısmen şeklinde cevap verirken, kamp dışındakilerin %67,4’ü evet veya kısmen demiştir. İletişim zorluğu çekmeyenlerin oranı ise kamp içinde %73,2, kamp dışında ise %32,6’dır. Kamp içinin tecrit etme ve bir arada tutarak insanları dışarıyla iletişime geçmesini engelleme gibi dezavantajları düşünüldüğünde bu istatistiki dağılım kafa karıştıracak gibi düşünülebilir. Fakat bu kafa karışıklığı Tablo 2.90’da gösterilen barınma alanına göre etnik köken dağılımı ile giderilecektir. Zira bu tabloda tespit edilen rakamlara göre kamp içinde yaşayanların %95,2’si Türkmen’dir. Kamp dışında yaşayanların ise %98,5’i Arap ve diğer etnik mensubiyetlerdir. 2.85 numaralı tabloda ise gösterildiği üzere Arap ve diğer etnik mensubiyetlerin %66,2’si iletişimde zorluk çektiğini söylerken, Türkmenlerin yalnızca %25,7’si iletişimde zorluk çektiğini ifade etmiştir. Türkmenlerin sahip oldukları, Türkçe anadil özelliği veya aynı etnik köken gibi yapısal faktörlerin iletişim yeteneği üzerindeki yansımaları kamp içinin kamp dışına göre bölge halkıyla iletişimde daha iyi olması gibi bir sonucu doğurmuştur. Araştırmada elde edilen verilere göre iletişimi etkileyen temel faktör barınma alanından ziyade etnik yapıdır.

Bir başka açıdan düşünüldüğünde ise; gerek kamp içinde yaşayanların Türkiye’de bulunan Suriyeliler bağlamında çok daha azınlığı temsil etmesi, gerek Türkmen etnik kökenine sahip olanların Türkiye’de bulunan Suriyeliler bağlamında çok daha azınlığı temsil etmesi Suriyelilerin Türk halkıyla iletişim kurabilme durumlarının kamp dışındakine göre değerlendirilmesinin daha doğru olacağı sonucunu ortaya çıkaracaktır. Bu bağlamda kamp dışı oranlara bakıldığında son çalışma olarak bizim araştırmamızdan elde edilen bulgular diğer saha araştırmalarına göre daha iyimser durmaktadır. Zira kamp dışında yaşayanların %67,4’ü evet veya kısmen iletişim zorluğu çektiğini ifade etmiştir. Bu bize yıllar geçtikçe Suriyelilerin Türk halkıyla iletişim kurma anlamında pozitif bir gelişim sergilediğini göstermektedir. 2015 yılından 2019 yılına kadar olan çalışmalarda pozitif anlamda bir gelişme yaşanmıştır.

Sosyal uyum ile ilgili değerlendirme yapmaya yönelik olarak sorulmuş olan sorulardan birisi de bölge halkının tutumunun nasıl olduğu ile ilgilidir. Bu konu ile ilgili olarak saha araştırmaları incelendiğinde Şimşek tarafından 2018 yılında Ankara, İstanbul ve Gaziantep’te yaşayan Suriyeli mültecilere yönelik yapılan nitel bir

araştırmada ‘‘Suriyeli mültecilere yönelik ayrımcı ve istenmeyen davranışlarda bulunulduğu ve bu durumun alıcı toplum ile iyi ilişkiler kurma ve o topluma duyulan aidiyet hissi konusunda birtakım engeller doğurduğu belirtilmiştir. Şimşek katılımcıların çoğunluğunun bu tarz ifadelerde bulunduğunu belirtmiştir. Barışçı tarafından 2017 yılında İstanbul Bağcılar’da yaşayan Suriyeli mültecilere yönelik yapılan araştırmada Suriyeli katılımcılar vrelerinde yaşayan insanların onlara genel olarak iyi davrandığını söylemiştir. Aynı araştırmada, katılımcıların Türklerin onlara önyargılı davrandığına dair söylemleri de bulunmaktadır. USAK tarafından kamp içinde yaşayan Suriyelilere yönelik yapılmış olan bir saha araştırmasında katılımcılara; yöre halkının tutumunun nasıl olduğuna dair bir soru sorulmuş ve bu soruyu 1’den 10’a kadar puanlamaları istenmiştir. Bütün katılımcıların vermiş olduğu ortalama puan değeri 8,07’dir.

Kendi araştırmamızda elde edilen bulgular değerlendirildiğinde kamp içinde yaşayanların %89,7’si bölge halkının kendilerine iyi/normal davrandığını söylerken, kamp dışında yaşayanların ise %85,9’u bölge halkının kendilerine iyi/normal davrandığını söylemiştir. Kamp içi ile kamp dışı arasında yüksek bir fark olmamakla birlikte aradaki czi ayrışmanın ‘‘bölge halkı ile iletişim kurma’’ durumunda açıklanan gerekçelerle ortaklık sağladığı düşünülmektedir. Bunun haricinde sahada yapılan araştırmalara bakıldığında bölge halkının tutumu ile ilgili olarak ortaya hem pozitif hemde negatif bir resim çizen araştırmaların olduğu görülmektedir. Bu araştırmada ki bulgularla benzer bulguların da olduğu görülmektedir. Araştırmamız kendi içinde değerlendirildiğinde ise Suriyelilerin Türk halkının kendilerine olan tutumunu normal gördüğü anlaşılmaktadır.

Etnik köken değişkenine göre yabancılık hissi yaşama durumları değerlendirildiğinde Türkmenlerin; Arap ve diğer etnik mensubiyetlere göre daha az yabancılık hissi çektiği anlaşılmaktadır.

Apak Mardin ilinde 2015 yılında gerçekleştirdiği çalışmasında Suriyeli mültecilerin %44,6’sının kültürel olarak Mardinliler ile yakın olduklarını düşündüklerini, %38,7’sinin kültürel yakınlığın kısmen olduğunu, %16,7’sinin ise kültürel yakınlık olmadığını düşündüğünü belirtmiştir. AFAD’ın 2017 yılında yaptığı saha araştırmasına göre Suriyeliler içerisinde kültürel yaşam bakımından fark olduğuna inananların oranı %44, fark yok diyenlerin oranı %40,8, kararsız kalanların oranı ise

%15,2'dir. Bu araştırmada ki bulgulara bakıldığında kamp içindeki katılımcıların %44,1'i kültürel yakınlık olduğunu, %46,6'sı kısmen kültürel yakınlık olduğunu, %9,3' ise kültürel yakınlık olmadığını düşünmektedir. Kamp dışında yaşayanların ise %30,4' kültürel yakınlık olduğunu, %56,3' kısmen kültürel yakınlık olduğunu, %13,3' ise kültürel yakınlık olmadığını düşünmektedir. Kamp içi ile kamp dışı arasındaki fark çok yüksek olmamakla birlikte cüzi bir oranda kamp içinin lehine bir fark bulunmaktadır. Bu fark AFAD'ın saha araştırması ile uyuşmaktadır. Öte yandan genel mahiyette araştırmamızda elde edilen bulguların diğer saha araştırmaları ile ortaklık sergilediği görülmektedir.

Ayrıca kamp içinde yaşayan Suriyeli mültecilerin %14,7'si yabancılık hissi yaşadığını söylerken, kamp dışında bu hissiyatı yaşadığını söyleyenlerin oranı ise %21,5'tir. Genel mahiyette ise kamp dışında yaşayan Suriyeli mültecilerin yabancılık hissi yaşama oranı kamp içinde yaşayanlara göre daha yüksek bir seviyede seyretmektedir. Bu durumun iletişim ile ilgili yapılan değerlendirmenin altındaki tespitler ile bağlantılı olduğu düşünülmektedir.

Her ne kadar araştırmamızda: adaptasyon ile ilgili olarak kamp içi ile kamp dışı arasında tespit edilen uyum farklılıkları, çalışmamıza özgü sebepler ile açıklanmış olsa da AFAD'ın yayınlamış olduğu rapordaki; uyumun kamp dışına göre kamp içinde daha pozitif ve olumlu bir gelişim yaşadığına dair tespitler bu çalışma ile örtüşmektedir.

Genel anlamda sosyal uyum süreci ile ilgili olarak değerlendirmeler yapıldığında, literatüre uyumda güçlü ve zayıf yönler şeklinde açıklanan yeni kazanımlar koyulması gerekebilir. Zira görülmektedir ki, uyum süreci ile ilgili olarak en büyük sıkıntı dil alanında yaşanmaktadır.

Suriyelilerin Vatandaşlık Eğilimlerinin Değerlendirilmesi

Apak 2015 yılında yayınlanan çalışmasında Suriyelilerin %76,5'inin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığını istediğini belirtmiştir. Erdem 2017 yılında Malatya'da öğrenim gören niversite öğrencilerine yönelik olarak yapmış olduğu çalışmasında "Herhangi bir ülke vatandaşlığı ister misiniz" şeklinde soru sormuştur. Katılımcıların %47,17'si Türkiye vatandaşlığı istediğini belirtmiştir. Geri kalan kısım ise diğer çeşitli ülkeler ile ilgili olarak isteklerde bulunmuştur. Örneğin; Kanada diyenlerin oranı

%14'lerdedir. Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Uygulama ve Araştırma Merkezi (HÜGO) tarafından kamp içi ve kamp dışı alanlarda 2017 yılında yapılan bir araştırmaya göre Suriyelilerin %61,5'i Türk vatandaşlığı almak istemektedir. Vatandaşlık istemeyenlerin oranı ise %13,8'dir. Ayrıca kamp dışındakilerin vatandaşlık isteme oranları kamp içindekilere göre daha yüksektir. Genel olarak Türkiye'de bulunan mültecilerin Türk vatandaşlığına sıcak baktığı anlaşılmaktadır.

Bizim araştırmamızda elde edilen bulgular değerlendirildiğinde ise Suriyelilerin Türk Vatandaşlığı kazanma hususunda iyimser bir tablo çizdiği görülmektedir. Fakat araştırmamızdan elde edilen bulgular diğer araştırmalara göre daha iyimser sayılabilecek bir konumdadır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre kamp içindekilerin %85,3'ü Türk vatandaşlığı isterken, kamp dışında yaşayanlarda bu oran %74,8'dir. Yani ortalama katılımcılarda her 10 kişiden sekiz tanesi Türk vatandaşlığı istediğini belirtmektedir.

Vatandaşlık ile ilgili olarak bu araştırmada literatüre kazandırılan veriler Türkiye'de koruma altına alınan Suriyelilerin vatandaşlık algısı üzerinden elde edilmiştir. Zira vatandaşlık hassas bir meseledir. Literatürde vatandaşlık kazanımının; Suriye misafirliğini kalıcı hale getirebileceğini söyleyen yazınlar mevcuttur. Öte yandan elde edilen verilerin sonucu olarak ortaya seçici vatandaşlık adı verilen bir ifade doğmaktadır. (21 s. Şimşek, 2018; 9)

Suriyelilerin Yaşam Kalitelerinin Değerlendirilmesi

Bu bölümde Suriyelilerin hem barınma alanlarına göre yaşam kaliteleri değerlendirilecek hemde yaşam kalitesi ile ilişkisi olduğu düşünülen bazı değişkenler ile yapılan korelasyon ölçümleri değerlendirilecektir.

2011 yılında Araya ve arkadaşları tarafından Etiyopya içinde savaş ve çeşitli zorunlu sebeplerden ötürü ülke içinde yerinden edilmiş kişilere yönelik olarak kamp içi ve kamp dışını birbirine kıyaslayan bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırmada topluluk alanında yani kamp dışında yaşayan kişilerin; psikolojik yaşam kaliteleri 14 puan, fiziksel yaşam kaliteleri 13,6 puan, çevresel yaşam kaliteleri 9,5 puan, sosyal ilişkiler yaşam kaliteleri ise 9,1 puan olduğu tespit edilmiştir. Barınma alanı yani kamp içinde yaşayanların ise psikolojik yaşam kaliteleri 13,2 puan, fiziksel yaşam kaliteleri, 12,9

puan, çevresel yaşam kaliteleri 8,3 puan, sosyal ilişkiler yaşam kaliteleri ise 7,5 puan olarak bulunmuştur. Genel olarak iki alan birbirine kıyaslandığında ise hem dört faktör alanı arasında hemde genel yaşam kalitesi bakımından iki alan arasında anlamlı farklılık saptanmış, barınma merkezlerinde yaşayanların daha düşük yaşam kalitesi skoruna sahip olduğu tespit edilmiştir.

Kendi araştırmamızda kamp içi ile kamp dışını kıyaslamaya yönelik olarak bir değerlendirme yapılmıştır. Bu değerlendirmeye ilk olarak ham puanlar üzerinden bakıldığında kamp içinde yaşayanlar fiziksel yaşam kalitesinde 3,41 puan, psikolojik yaşam kalitesinde 3,16 puan, sosyal yaşam kalitesinde 3,48 puan çevresel yaşam kalitesinde 2,98 puan elde etmiştir. Kamp dışında yaşayanlar fiziksel yaşam kalitesinde 3,37 puan, psikolojik yaşam kalitesinde 3,13 puan, sosyal yaşam kalitesinde 3,47 puan çevresel yaşam kalitesinde 3,13 puan elde etmiştir. Kendi araştırmamız ile Araya ve arkadaşlarının yaptığı araştırma birbiri ile karşılaştırıldığında Araya ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada 4 faktörde kamp dışının lehine anlamlı yükseklik bulunmuşken bizim araştırmamızda sadece çevresel yaşam kalitesinde kamp dışının lehine yükseklik saptanmıştır. Yani fiziksel, psikolojik ve sosyal alanlarda anlamlı farklılıklar olmayıp çevresel yaşam kalitesi kamp içinde daha düşük saptanmıştır. Bu yönüyle Araya'nın çalışması ile benzerlik gösterirken 3 faktörde Araya'nın çalışmasından sıyrılmaktadır. Öte yandan Araya'nın çalışmasında tespit edilen en düşük skoru elde eden alan sosyal ilişkilerdir. Bu çalışmada sosyal ilişkiler en yüksek skoru elde etmiştir. Bu yönüyle de Araya'nın çalışması bu çalışma ile farklılık göstermektedir.

2014 yılında Izaaddin A. Aziz ve arkadaşları tarafından Irak'ın kuzeyindeki mülteci kamplarında yaşayan Suriyeli mültecilerin yaşam kalitelerini değerlendirmek amacıyla bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırma neticesinde mültecilerin sosyal ilişkiler yaşam kalitesi 15,23 puan, fiziksel sağlık yaşam kaliteleri 13,26 puan, psikolojik yaşam kaliteleri 12,62 puan, çevresel yaşam kaliteleri ise 11,66 puan şeklinde bulunmuştur. Benner yaptığı çalışmasında yaşam kalitesini değerlendirmiştir. Nicel bir yöntemle ölçmeye çalıştığı çalışmasında yaşam kalitesini daha çok yaşamda anlam olgusu ile ilişkilendirmiştir. Benner nicel araştırmasında mültecilerin çoğusunun yaşamını anlamlı bulduğunu belirtirken, nitel olan kısmında ise mültecilerin yaşamlarını genel olarak anlamlı bulmadığını ifade etmiştir. Mataria tarafından 2009 yılında iç savaş mağduru olan Filistinlilerin yaşam kalitelerini değerlendirmek amacıyla 3 ayrı bölgeyi kapsayan

bir araştırma yapılmıştır. Burada işgal altında kalan Filistin bölgesinde elde edilen sonuçlar tartışılacaktır. İşgal altında ki Filistin bölgesi fiziksel yaşam kalitesinde 63,2, psikolojik yaşam kalitesinde 57,6, sosyal yaşam kalitesinde 67,6, çevresel yaşam kalitesinde ise 45,0 puan elde etmiştir.

Dönüştürülmüş puanlarla bakıldığında genel olarak bizim araştırmamızda sosyal yaşam kalitesi 13,9 (55,7) puan, fiziksel sağlık yaşam kalitesi 13,5 (54,3) puan, psikolojik yaşam kalitesi 12,6 (50,5) puan, çevresel yaşam kalitesi 12,1 (48,5) puan olarak saptanmıştır. Bu bulgular diğer araştırmalar ile karşılaştırıldığında ise özellikle Izaaddin A. Aziz’inde Suriyeli mülteciler örneklemini ile Kuzey Irak’ta yaptığı çalışma ile büyük benzerlik gösterdiği görülmektedir. Hem bizim araştırmamızda hem Aziz’in araştırmasında çevresel yaşam kalitesi en düşük skoru elde etmiştir. Faktörlerin puan sıralaması da Aziz’in çalışması ile aynıdır. Aynı şekilde Mataria tarafından yapılmış araştırma ile de hem faktör puanlarının sıralaması yönüyle hemde çevresel yaşam kalitesinin en düşük skoru elde etmiş olması yönü ile benzerlik göstermektedir.

Mataria 2009 yılında iç savaş mağduru olan Filistinlilere yönelik olarak gerçekleştirmiş olduğu çalışmasında daha az eğitim sahibi olanların daha düşük yaşam kalitesine sahip olduğunu belirlemiştir. Fakat Mansourian’ın çalışmasında eğitim seviyesinin yükselmesine bağlı olarak yaşam kalitesinin arttığına dair bir tespit yapılmamıştır. Bu araştırmada ise Mataria’nın tespitlerine uygun bir bulgu elde edilmiştir. Lise ve altı eğitim seviyesine sahip olanlarda hem genel yaşam kalitesi, hem psikolojik yaşam kalitesi hemde fiziksel sağlık yaşam kalitesi istatistiksel olarak anlamlı olan daha düşük skorlar elde etmiştir. Bu yönüyle Mataria’nın yapmış olduğu çalışma ile bizim çalışmamız benzerlik gösterirken, Mansourian’ın çalışması ile benzerlik göstermemektedir.

Mansourian 2018 yılında Afgan mültecilere yönelik olarak gerçekleştirmiş olduğu çalışmasında hane içerisinde 8 kişi ve daha fazla yaşayanlardaki yaşam kalitesini daha az sayıda kişi ile birlikte yaşayanlara göre daha düşük bulmuştur. Mansourian’a göre 4-5 kişi yaşayanlarda yaşam kalitesi puanı 3,35, 6-7 kişi yaşayanlarda 3,36, 8 ve üstü yaşayanlarda ise 3,09 puandır. Bu araştırmada sıralama yönü ile benzer sonuçlara erişilmiştir. Hane içerisinde 5 kişi ve altı olacak şekilde yaşayanların yaşam kalitesi 3,25 puan iken, 6 kişi ve üstü olacak şekilde yaşayanların yaşam kalitesi 3,14 puandır.

Neto ve arkadaşlarının 2016 yılında İsviçre’de yaşayan Portekizli göçmenlere yönelik olarak yapmış oldukları çalışmada, genel refah durumunun sosyal adaptasyon ve kültürleşme gibi olgular ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada ise yapılan korelasyon ölçümlerinde mültecilerin yaşam kalitesi algıları ile yabancılık hissi arasında bir korelasyon bağlantısı olduğu tespit edilmiştir. Bu yönüyle bu çalışma Neto ve arkadaşlarının çalışması ile benzerlik göstermektedir.

Shaarawi’nin yapmış olduğu çalışmada belirsiz gelecek ile refah düzeylerinin birbirinden etkilenebileceği ifade edilmiştir. Bu çalışmada ise yaşam kalitesi ile gelecek beklentisi arasında kurulan korelasyonda pozitif ve anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Bu yönüyle çalışmamız Shaarawi’nin çalışması ile benzerlik göstermektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

2011 yılında başlayan Suriye iç savaşının ardından Türkiye yoğun bir şekilde gerçekleşen kitlesel insan hareketliliği ile yüz yüze kalmıştır. Bu hareketlilik Türkiye'nin günceli ve geleceği açısından krizler ve fırsatlar yaratmak adına büyük bir önem arz etmektedir. Bu kitlesel insan hareketliliğinin bir sonucu olarak Türkiye'ye sığınan Suriyelilerin yaşam kaliteleri, gelecek beklentileri ve sosyal uyumları ülkenin refah seviyesinin artması ve sosyal huzurunun muhafaza edilmesi adına büyük önem arz etmektedir. Söz konusu durum; Suriyelilerin ülkelerine geri dönmesi, Türkiye'ye kalıcı olarak yerleşmeleri veya üçüncü ülkelere dağıtılmaları fark etmeksizin önemli bulunmakta olup ülke çıkarlarının da beraberinde insani bir değer olarak da addedilmektedir. Bu sebeplere binaen bu bölümde Suriyelilerin yaşam kaliteleri ve gelecek beklentileri üzerine yapılan bu araştırmanın ulaştığı sonuçlar yazılacaktır.

Suriye'den göç etme ve göç edecek ülke olarak Türkiye'yi seçme sebebi açısından en baskın seçeneğin can güvenliği olduğu görülmektedir. Kamp içinde ve kamp dışında yaşayan Suriyelilerin genel olarak %87'si can güvenliği seçeneğini göç sürecinde ana etken olarak ön plana çıkarmıştır.

Türkiye'ye göç etmeyi tavsiye etme durumları değerlendirildiğinde araştırmaya katılan Suriyelilerin Türkiye'ye göçü tavsiye etme oranlarının %66,3'lük bir oran ile genel olarak yüksek sayılabilecek bir seviyede olduğu görülmektedir. Fakat kamp dışında tavsiye oranı kamp içine göre daha düşüktür. Kamp dışında bu oran %56,4 iken kamp içinde %70,6'dır.

Erkeklerin, kadınlara göre Türkiye'ye göç etmeyi anlamlı derecede daha fazla tavsiye ettiği saptanmıştır. Erkeklerde tavsiye oranı %71,8 iken kadınlarda %62,3'tür.

Türkmenlerin, Arap ve diğer etnik mensubiyetlere göre Türkiye göçünü daha fazla tavsiye ettiği saptanmıştır. Türkmenlerde bu oran %71,3 iken, Arap, Kürt ve diğer etnik mensubiyetlerde %56,1'dir.

Tavsiye etme kadınlarda ve diğer ırklarda zayıf olduğu için kadınlara ve diğer ırklara Türk toplumuna uyum sağlayacak aktivitelerde öncelik sağlanması tavsiye edilmektedir.

Ekonomik açıdan Suriyelilerin mevcut durumları kötü sayılabilecek bir konumda tespit edilmiştir. Suriyelilerin gelir durumları düşük, işsizlik oranları yüksek ve ekonomik kıyaslamalarının Türkiye’de daha kötü olduğu saptanmıştır. Araştırma sonucunda %63,6’sının iş sahibi olmadığı, %60’tan fazlasının yalnızca 500 lira ve altı gelir seviyesine sahip olduğu tespit edilmiştir.

Ekonomik açıdan kamp içinde yaşayanların kamp dışında yaşayanlara göre daha kötü bir ekonomik yapıya sahip oldukları saptanmıştır. Örneğin, kamp içinde işsizlik oranı %70,3 iken, kamp dışında %48’dir. Kamp içinde yaşayan Suriyelilerin ülke ekonomisine yük olmaması, üretime katkıda bulunmaları, belli bir alanda ekonomik tecritlerinin önüne geçilmesi ve mesleki körelmelerinin engellenmesi gibi sebeplerden dolayı barınma alanları ile ilgili strateji değişikliğinin düşünülmesi tavsiye edilmektedir.

Suriyelilerin Türkiye’de kalıcı olarak yaşamak isteme durumları gün geçtikçe artmaktadır. Araştırmada Suriyelilerin yaklaşık %30’u Türkiye’de kalmak istediklerini belirtmiştir. Türk toplumuyla uyum, çocukların rekabet edebilecek konuma yükselmeleri, çocukların Türkiye’de eğitim görmeleri, Türkiye’de iş edinme ve Suriye’deki belirsizlik, bu oranın ilerleyen yıllarda daha da artabileceğini göstermektedir.

Çalışmamız sonucunda mültecilerin yarısı kadarının geleceğe umutla baktığı, geri kalan kısmın ise geleceğin nasıl olacağı ile ilgili olarak belirsizlik içerisinde olduğu anlaşılmaktadır. Gelecek iyi olacak diyenlerin oranı %49,8 iken, aynı olacak, kötü olacak veya fikrim yok diyenlerin oranı ise %50,2’dir.

Kamp içinde geleceğe umutla bakma oranının kamp dışına göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu saptanmıştır. Kamp içinde geleceğe umutla bakma oranı %58,8 iken, kamp dışında bu oran %48,1’dir. Kamp dışında yaşayanlar kamp içinde yaşayanlara göre daha karamsardır.

Geleceğe ilişkin beklentilerin düzelmesi için zamansal ve coğrafi belirsizliklerin bitirilip kalıcı bir çözüme kavuşturulmaları önem arz etmektedir. Bu yönde adımlar atılması önerilmektedir.

Kamp içinde yaşayanlar büyük oranda Türkmenler iken (95,2), kamp dışında yaşayanların büyük çoğunluğunu Arap ve diğer etnik mensubiyetler (98,5) oluşturmaktadır. Arada istatistiki olarak anlamlı farklar saptanmıştır.

İletişimde problem yaşama oranı kamp dışında anlamlı derecede daha yüksektir.

Bölge halkı ile iletişim açısından; Suriyelilerin genel olarak kamp dışında yaşadığından dolayı kamp dışı bulgular üzerinden yorum yapıldığında halen daha büyük oranda bir kitlenin iletişim problemi yaşadığı görülmektedir. Fakat yıllar geçtikçe iletişim ile ilgili olarak pozitif bir süreç yaşanmıştır. Araştırmamızda tespit edilen pozitif süreç ile ilgili olarak zamanın belirleyici bir unsur olduğu düşünülmektedir. Yine de %60'ların üzerindeki bir "problemlili iletişim" bulgusu önemli bir bulgudur ve uyum çalışmalarını iletişim bağlamında gerekli kılmaktadır.

İletişimde problem yaşama oranı Arap ve diğer etnik mensubiyetlerde anlamlı derecede daha yüksektir. Bu oran Arap ve diğer etnik mensubiyetlerde %66,2 iken, Türkmenlerde %25,7'dir.

Yabancılık hissine kapılma oranı Arap ve diğer etnik mensubiyetlerde anlamlı derecede daha yüksektir. Bu oran Arap ve diğer etnik mensubiyetlerde %71,6 iken, Türkmenlerde %41,3'tür.

Sosyal adaptasyon problemi Arap ve diğer etnik mensubiyetlerde anlamlı derecede daha yüksektir.

Suriyelilerin Türk halkının kendilerine olan tavır ve tutumlarını genel olarak normal/iyi şeklinde gördüğü anlaşılmaktadır. Bu soruya kötü diyenlerin oranı yalnızca %10,8'dir.

Özellikle Arap ve diğer etnik grupların Türk toplumuna uyumu, Suriye'nin geleceğindeki belirsizlik nedeniyle ve Türkiye'deki misafirliklerinin ne kadar süreceği bilinmediğinden dolayı sağlanmaya çalışılmalıdır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre Arap ve diğer etnik mensubiyetlerde uyum problemi daha yüksek olduğundan dolayı özellikle bu etnik gruplara yönelik uyum politikaları oluşturulurken daha hassas olunması ve öncelik tanınması tavsiye edilmektedir. Bu uyum çalışmaları içerisinde her ne kadar uyum problemlerinin daha az olduğu saptanmış olsa da Türkmenlere de yer verilmesi gerektiğini belirtmekte fayda vardır.

Araştırmada elde edilen bulgular gelecekte Suriye savaşı son bulmuş olsa bile Türkiye’de misafir edilen Suriyeli grubun belli bir kısmının Türkiye’de kalabileceğini göstermektedir. Söz konusu saptama uyum ile ilgili çalışmaları, veriler göz önünde bulundurulduğunda devamlı, gerekli ve ivedi kılmaktadır.

Türkler ile Suriyeliler arasında kültürel yakınlık olmadığını düşünenlerin oranı %10 civarında görülmektedir. Bu genel anlamda Suriyelilerin kendilerini Türklere kültürel olarak çokta uzak hissetmediğini göstermektedir. Bu veri politika yapıcılarının mevcut durum analizini yapabilmeleri ve uyum çalışmalarını kültürel kanal üzerinden inşa etmeleri hususunda oldukça yönlendirici olan bilimsel bir bulgudur. Politika yapıcılara kültürel güzergâhtan uyum çalışmalarının inşası, güçlü yanların daha iyi kullanılması, zayıf yönlerin ise güçlendirilmesi adına tavsiye edilmektedir.

Genel olarak dil, ekonomik durum ve etnik köken ile ilgili alanlar zayıf yönler iken kültürel yakınlık ve halkın Suriyelilere davranış şekilleri ise güçlü yönlerdir. Suriyelilerin adaptasyonu ile ilgili olarak; kültürel yakınlık ve halkın misafirperverliği gibi iyi davranış şekillerinin gördüğü bağlayıcılık ön plana çıkartılıp; dil, ekonomik faktörler ve etnik köken gibi unsurların bağlayıcılığının güçlendirilmesi için çalışmalar yürütülmelidir.

Suriyelilerde Türk vatandaşlığı isteme oranı genel olarak yüksektir. Suriyelilerin %83’ünün Türk vatandaşlığı istediği görülmektedir.

Eğitim seviyesi yüksek kişilerde vatandaşlık isteği de anlamlı derecede yüksektir. Lisans ve üstü mezuniyete sahip olanlar %92,8 ile en yüksek vatandaşlık talebinde bulunmuştur.

Nitelikli meslek grubu sayılabilecek olan memur kesiminde vatandaşlık isteği anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Suriye’deki mesleği memur olanlar %95,3’lük bir oran ile en yüksek vatandaşlık talebinde bulunmuşlardır.

Yapılan bu analizlere göre eğitim seviyesi ve eğitim seviyesinin bir kazanımı olarak ortaya çıkan meslek niteliği arttıkça vatandaşlık talebinin de arttığı görülmektedir. Bu araştırmadan elde edilen verilere göre; Türkiye’nin Suriyelilere sunacağı vatandaşlık kazanımı ile ilgili olarak ilk planda özellikle nitelikli nüfusun ülke

demografisine kazandırılması, politika yapıcılara önerebileceğimiz yönlendirici bir adım olabilir.

Türkmenlerde vatandaşlık isteği (%86) anlamlı derecede daha yüksektir. Araplarda bu oran %74,3'tür.

Yine politika yapıcıların sosyal entegrasyonu kolaylaştırma yapısından dolayı ve vatandaşlık kazanma isteklerinin de yüksek olmasından ötürü vatandaşlık çalışmaları ile ilgili olarak Türkmenlere öncelik vermesi tavsiye edilebilir. Fakat elde edilen veriler Araplara ve diğer etnik mensubiyetlere vatandaşlık verilmemesi şeklinde anlaşılmalıdır. Bu araştırmada; elde edilen verilerin okuması böyle yapılmış ve "vatandaşlıkta öncelik" şeklinde önerme yapabileceğimiz bilimsel bir tespitte bulunulmuştur.

Suriyelilerin ölçek sonucunda elde edilen yaşam kalitesi puanı 3,21'dir. Bu orta dereceli bir yaşam kalitesini ifade etmektedir. Kamp içi ile kamp dışı arasında anlamlı farklılık yoktur.

Suriyelilerin tek soru bazında yaşam kaliteleri 2,99 puandır. Bu da orta dereceye tekabül etmektedir. Fakat genele göre daha düşüktür. Kamp içi (2,89) ile kamp dışı (3,20) arasında anlamlı farklılık vardır. Kamp içinde yaşam kalitesi istatistiksel olarak anlamlı derecede daha düşüktür.

Suriyelilerin fiziksel sağlık yaşam kaliteleri (3,39), sosyal yaşam kaliteleri (3,48), psikolojik yaşam kaliteleri (3,15) ve çevresel yaşam kaliteleri (3,03) sosyal alan iyi olmak üzere, orta düzey şeklinde saptanmıştır. En yüksek skoru elde eden alan sosyal yaşam kalitesi (3,48), en düşük skoru elde eden alan çevresel yaşam kalitesidir (3,03).

Özellikle çevresel yaşam kalitesi ve psikolojik yaşam kalitesi ile ilgili olarak iyileştirme çalışmalarının yapılması önerilmektedir.

Kamp içi ile kamp dışı arasında anlamlı farklılığın olduğu yaşam kalitesi alanı çevresel yaşam kalitesidir. Çevresel yaşam kalitesinin kamp dışına göre kamp içinde daha kötü olduğu saptanmıştır. Çevresel yaşam kalitesi kamp içinde 2,98, kamp dışında ise 3,13'lük bir puan elde etmiştir.

Soru bazında anlamlı farklılıklara bakıldığında kamp dışında yaşayanların (3,62) kamp içinde yaşayanlara göre (3,32) iş görme kapasitesinden daha memnun olduğu görülmektedir.

Kamp içinde yaşayanların (2,42) boş zamanları değerlendirmek için sahip oldukları fırsatlar kamp dışında yaşayanlara göre (2,13) daha iyidir.

Kamp içinde yaşayanlar (3,65) kamp dışında yaşayanlara göre (3,38) kendilerini daha fazla güvende hissetmektedirler.

Kamp içinde yaşayanlar (2,85) kamp dışında yaşayanlara göre (3,40) fiziksel çevrelerini daha sağlıklı bulmaktadırlar.

Kamp içinde yaşayanların (1,89) kamp dışında yaşayanlara göre (2,48) ihtiyaçlarını karşılamak için sahip oldukları para miktarı daha azdır. Her iki alanda para durumunu kötü olarak tanımlamıştır.

Kamp içinde yaşayanların (2,78) kamp dışında yaşayanlara göre (3,0) bilgi ve haberlere erişimi daha kötü durumdadır.

Kamp içinde yaşayanların (3,02) yaşadığı evden duymuş olduğu memnuniyet kamp dışında yaşayanların (3,36) memnuniyetine göre daha düşüktür.

Hem tek soru bazında elde edilmiş yaşam kalitesinin, hem çevresel yaşam kalitesinin hem de yukarıda soru bazındaki yapılan tespitler neticesinde kamp içinin kamp dışına göre daha düşük skorlar elde etmiş olmasından dolayı, kamp içi yaşamla ilgili politikaların tekrar gözden geçirilmesi önerilmektedir. Bu konuyla ilgili olarak kamp içi yaşamın kaldırılması veya şartların daha da düzeltilmesi önerilmektedir.

Hem kamp içinde hemde kamp dışında yaşayan Suriyeliler diğer kişilerle olan ilişkilerini 3,80'lerin üzerinde bir skor ile iyi şekilde tanımlarken, arkadaşları ile kurmuş oldukları ilişkileri 3,10'ların üzerindeki skor ile orta şekilde tanımlamışlardır. Bu durumun sebebi ile ilgili olarak farklı araştırmaların yapılması önerilmektedir.

Hane içerisinde yaşadığı kişi sayısının fazla olduğu bireylerde genel yaşam kalitesi, fiziksel sağlık yaşam kalitesi ve psikolojik yaşam kalitesi anlamlı derecede daha düşük olarak saptanmıştır. Hane halkı 5 kişi ve altı yaşayanlarda genel yaşam kaliteleri 3,25, psikolojik yaşam kaliteleri 3,22, fiziksel sağlık yaşam kaliteleri 3,45

olarak saptanmıştır. Hane halkı 5 kişinin üstünde yaşayanlarda genel yaşam kaliteleri 3,14, psikolojik yaşam kaliteleri 3,03, fiziksel sağlık yaşam kaliteleri ise 3,31 olacak şekilde saptanmıştır.

Bu bağlamda Suriyelilerin çocuk planlaması ve aile planlaması gibi alanlarda bilinçlendirilmesi tavsiye edilmektedir. Bir diğer tavsiye ise hane içerisinde yaşayan kişi sayısına yönelik iyileştirici çalışmalar yapılmasıdır.

Eğitim seviyesi yüksek olan kişilerde hem genel yaşam kalitesi, hem fiziksel sağlık yaşam kalitesi, hemde psikolojik yaşam kalitesi daha yüksek olarak saptanmıştır. Lise ve altı eğitim seviyesi olanların genel yaşam kaliteleri 3,18, psikolojik yaşam kaliteleri 3,13, fiziksel sağlık yaşam kaliteleri 3,35 olarak saptanmıştır. Üniversite düzeyi ve üstü eğitim seviyesi olanların genel yaşam kaliteleri 3,42, psikolojik yaşam kaliteleri 3,37, fiziksel sağlık yaşam kaliteleri 3,64 olarak saptanmıştır.

Bu konu ile ilgili olarak Suriyeli çocukların eğitim faaliyetlerine daha fazla özen gösterilmesi önerilmektedir.

Gelir seviyesi yüksek olanlarda genel yaşam kalitesi, fiziksel sağlık yaşam kalitesi ve çevresel yaşam kalitesinin istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek olduğu saptanmıştır. 1000 TL ve üstü gelir seviyesi olanların genel yaşam kaliteleri 3,32, fiziksel sağlık yaşam kaliteleri 3,51, çevresel yaşam kaliteleri 3,18 olarak saptanmıştır. 1000 TL ve altı gelir seviyesi olanların ise genel yaşam kaliteleri 3,18, fiziksel sağlık yaşam kaliteleri 3,36, çevresel yaşam kaliteleri 2,99 olarak hesaplanmıştır. Yaşam kalitesini artıracak en önemli unsurlardan biri de gelir ile ilgili problemlerin önüne geçmek ve iyileştirmeler yapmaktır. Her ne kadar ülkenin kendi iç dinamiklerinden dolayı gelir seviyeleri adına yapılacak iyileştirmeler zorlu bir süreci ifade etse de, araştırma sonucunda böyle bir öneri ortaya çıkmaktadır.

Söz konusu durumlar üzerine iyileştirmeler Türkiye'nin kendi başına altından kalkmakta zorlanacağı meselelerdir. Bu araştırmanın eriştiği sonuçlar; Türkiye'nin içinde bulunduğu ekonomik yetebilirlik durumu da ortadayken, Türkiye'nin uluslararası kuruluşlardan ve diğer toplumlardan mülteci krizi ile baş edebilirlik derecesini artırmak adına gerekli yardımların alınabilmesi için bilimsel bir alt yapı görevi görebilir.

Genel yaşam kalitesi ile gelecek beklentisi arasında pozitif ve anlamlı bir korelasyon bulunmuştur. Aynı şekilde genel yaşam kalitesi ile yabancılik hissi arasında da pozitif ve anlamlı bir korelasyon bulunmuştur. Bu bulgulara göre genel yaşam kalitesi ile yabancılik hissi ve gelecek beklentisi birlikte hareket etmektedir.

Türk toplumuna uyumun sağlanması, gelecek beklentilerinin daha pozitif bir hale gelmesi için yaşam kalitesinin artırılması önerilmektedir. Çalışmamızda elde edilen sonuçlara göre gelecek beklentisi, sosyal uyum ve yaşam kalitesi birlikte hareket eden olgular niteliğindedir.

Suriyeli mültecilerin ister Türkiye’de kalsınlar, ister Suriye’ye dönsünler, ister üçüncü bir ülkeye gönderilsinler; toplumsal barışı sağlama kabiliyetinden dolayı sosyal uyum ve devletin kalkınma seviyesi, nitelikli nüfusa sahip olması ve refah seviyesini artırma yönüyle gelecek beklentisi ve yaşam kaliteleri önemlilik arz etmektedir. Bu konuların önemi ilgili gerekçelerle ispatlanmış ve yaşam kalitesi, gelecek beklentisi ve sosyal uyumun birbiri ile ilişkili olduğu bilimsel olarak ortaya konulmuştur. Bu sebepten ötürü bu konuların iyileştirilmesi hususunda bütünleşik olarak çözümler üretilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

AĞIR Osman ve SEZİK Murat; (2015), “Suriye’den Türkiye’ye Yaşanan Göç Dalgasından Kaynaklanan Güvenlik Sorunları”, **Birey ve Toplum**, Cilt:5, Sayı:9, Sayfa: 95-123.

AKER Tamer, AYATA Bilgin, ÖZEREN Melih, BURAN Behice ve BAY Ayşenur; (2002), “Zorunlu İç Göç: Ruhsal ve Toplumsal Sonuçları”, **Anadolu Psikiyatri Dergisi**, 3(2), ss.97-103.

AKGÜL Arif, KAPTI Alican ve DEMİR Oğuzhan Ömer; (2015), “Göç ve Kamu Politikaları: Suriye Krizi Üzerine Bir Analiz”, **A Journal of Policy and Strategy**, 1(2), ss. 1-22.

AKIN Tansu; (2001), **Sığınmacı, Mülteci ve Göç Konularına İlişkin Türkiye’deki Yargı Kararları**, Ankara

AKYEL Recai; (2007), Afet Yönetim Sistemi: Türk Afet Yönetiminde Karşılaşılan Sorunların Tespit ve Çözümüne İlişkin Bir Araştırma, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Adana.

ALTUĞ Yılmaz; (1967), “**Devletler Hususi Hukuki Bakımından Mülteciler**”, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

ANTOSIA Robert E. and CAHILL John D.; (2006), **Handbook of Bioterrorism and Disaster Medicine**, Springer, Boston

APAK Hıdır; (2014), Suriyeli Göçmenlerin Uyumu ve Gelecek Beklentileri: Mardin Örneği, Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Mardin.

APAK Hıdır; (2015), “Suriyeli Göçmenlerin Gelecek Beklentileri: Mardin Örneği”, **Birey ve Toplum**, Cilt:5, Sayı:9, Sayfa: 125-142.

ARAYA Mesfin, CHOTAI Jayanti, KOMPROE Ivan H. and DE JONG Joop T.; (2011) “Quality of Life After Postconflict Displacement in Ethiopia: Comparing Placement in a Community Setting with That in Shelters”, **Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology**, 46(7), pp.585-593.

ARBOLEDA Eduardo and HOY Ian; (1993), “The Convention Refugee Definition in the West: Disharmony of Interpretation and Application”, **International Journal of Refugee Law**, 5(1), pp.66-90.

ASKELAND Gurid Aga; (2018), “Globalisation and A Flood of Travellers: Flooded Travellers and Social Justice.”, **In Revitalising Communities in A Globalizing World**, pp. 271-279.

AZİZ Izaddin A., HUTCHINSON Claire V. and MALTBY J; (2014) “Quality of Life of Syrian Refugees Living in Camps in the Kurdistan Region of Iraq”, **PeerJ**, 2, e670 pp.1-9.

BAK-KLIMEK Anna, KARATZIAS Thanos, ELLIOTT Lawrie and MACLEAN Rory; (2015), “The Determinants of Well-Being Among International Economic Immigrants: A Systematic Literature Review and Meta-Analysis”, **Applied Research in Quality of Life**, 10(1), pp.161-188.

BALBO Marcello And MARCONI Giovanna; (2006), “International Migration, Diversity and Urban Governance in Cities of the South.”, **Habitat International**, 30(3), pp. 706-715.

BARİTCİ Fatih; (2017), “Suriyeli Mültecilerin Türk Toplumuna Uyum Süreci Üzerine Bir Araştırma”, **Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi**, Sayı 17, 227-245.

BAUM Andrew, FLEMING Raymond and DAVIDSON Laura M.; (1983), “Natural Disaster and Technological Catastrophe”, **Environment and Behavior**, 15(3), pp.333-354.

BENNER Marie T., TOWNSEND Joy, KALOI Wiphan, HTWE Kyi, NARANICHAKUL Nantararat, HUNNANGKUL Saowalak, CARRARA Verena I and SONDDORP Egbert; (2010), “Reproductive Health and Quality of Life of Young Burmese Refugees in Thailand”, **Conflict and Health**, 4(1), pp.1-9.

BERTOLI Simone, MORAGA J. Fernández-Huertas And ORTEGA Francesc; (2013), “Crossing The Border: Self-Selection, Earnings and Individual Migration Decisions.” **Journal of Development Economics** ,101, pp. 75-91.

BİLİR Nazmi, ÖZCEBE Hilal, VAİZOĞLU A. Songül, ASLAN Dilek, SUBAŞI Nüket ve TELATAR Gökhan Tahsin; (2005), “Van İlinde 15 Yaş Üzeri Erkeklerde SF-36 İle Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesi”, **Orijinal Araştırma Dergisi**, 25(5), ss. 663-668.

BİNER Özge; (2013), **Türkiye’de Mültecilik İltica, Geçicilik ve Yasallık “Van Uydu Şehir Örneği”**, Çev: Ezgi Çakmak, Birinci Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

BOER Jan De; (1990), “Definition and Classification of Disasters: Introduction of A Disaster Severity Scale”, **Journal of Emergency Medicine**, 8(5), pp.591-595.

BOYLU AYDINER Ayfer ve PAÇACIOĞLU Bahar; (2016), “Yaşam Kalitesi ve Göstergeleri”, **Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi**, 8(15), ss. 137-150.

BOZBEYOĞLU Eda; (2015), “Mülteciler ve İnsan Hakları”, **Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi**, 2(1), ss.60-80.

BRIAN Keeley; (2009), **OECD Insights International Migration The Human Face of Globalisation: The Human Face of Globalisation**, OECD Publishing.

BROCKERHOFF Martin and BIDDLECOM Ann E.; (1999), “Migration, Sexual Behavior and The Risk of HIV in Kenya.” **International Migration Review** ,33(4), pp.833-856.

BULUT Yakup; (2015), **Uluslararası Göç ve Mülteci Sorununun Çözümünde Kamu Yönetiminin Rolü**, Birinci Baskı, Umuttepe Yayınları, Kocaeli.

CANPOLAT Hasan; (2015), “Küresel Göç ve Türkiye'nin Göç Politikalarının Gelişimi.”, **İdarecinin Sesi**, 167, ss.34-46.

CASTLES Stephen; (2003), “Towards A Sociology of Forced Migration and Social Transformation.”, **Sociology**, 37(1), pp.13-34.

CASTLES Stephen, and MILLER Mark J.; (2008), **Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri**, Çev: Bülent Uğur Bal ve İbrahim Akbulut, Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul

CASTLES Stephen, HAAS Hein De and MILLER Mark J.; (2013), “The Age of Migration”, **International Population Movements in The Modern World**, pp. 1-381.

CERNEA Michael M. and MCDOWELL Christopher; (2000), “Risks and Reconstruction: Experiences of Resettlers and Refugees.”, **The World Bank**.

CHISWICK Barry R. And MILLER Paul W.; (2015), “International Migration and The Economics of Language.”, **Handbook of The Economics of International Migration** , 1, pp. 211-269.

COHEN Robin; (2008), “Global Diasporas: An Introduction.”, **Routledge**.

COLEMAN Les; (2006), “Frequency of Man- Made Disasters in The 20th Century”, **Journal of Contingencies and Crisis Management**, 14(1), pp.3-11.

ÇAĞLAYAN Savaş; (2006), “Göç Kuramları, Göç Ve Göçmen İlişkisi.”, **Sosyal Ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi**, 17.

ÇAPIK Cüneyt; (2014), “Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmalarında Doğrulayıcı Faktör Analizinin Kullanımı.”, **Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi**, 17(3), ss.196-205.

ÇİÇEKLİ Bülent; (2003), **Yabancılar ve Polis**, Birinci Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara.

DARBRA Rosa Mari And CASAL Joaquim; (2004), “Historical Analysis of Accidents in Seaports”, **Safety Science**, 42(2), Pp.85-98.

DİNÇER Osman Bahadır, GÜÇER Mehmet ve KARACA Sema; (2013), **Sınırlar Arasında Yaşam Savaşı Suriyeli Mülteciler Alan Araştırması**, Birinci Baskı, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK), Ankara.

DIXON Roland B.:(1934), “Migrations, Primitive”, **Encyclopedia of the Social Sciences**, 10,420.

EISENSTADT Shmuel Noah; (1952), “The Process of Absorption of New Immigrants in Israel”, **Human Relations**, 5(3), pp.223-246.

EKİM Gizem; (2018), Geçici Koruma Statüsünde Bulunan Suriyelilerin Mevcut Durumları ve Sorunları Üzerine Bir Alan Araştırması: İzmir Basmane Örneği, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

FITZPATRICK Joan; (2000), “Temporary Protection of Refugees: Elements of a Formalized Regime”, **American Journal of International Law**, 94(2), pp.279-306.

GALLAGHER Anne; (2002), “Trafficking, Smuggling and Human Rights: Tricks and Treaties.”, **Forced Migration Review**, 12(25), pp.8-36.

GRAEFE Horst Gunther ; (1992), The Management of A School Disaster, Fordham University, Doctoral Thesis, New York.

GURAK Douglas T. and CACES Maria Fe; (1992), “Migration Networks and the Shaping of Migration Systems”, **International Migration Systems: A Global Approach**, pp.150-176.

GÜNDOĞAN Neval; (2015), Türkiye’de Yaşayan Sığınmacı Ve Mültecilerin Psikososyal Gereksinimleri Ve Psikolojik Belirtileri, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

HANEY Starre A.; (1996), Emergency Nurses' Knowledge of Disaster Procedures/Management, Master Thesis, Arizona State University, Tempe.

HANSEN Marcus Lee and SCHLESINGER Arthur Meier ; (1940) , **Immigrant in American History**, Harvard University Press, United States.

HARDING Scott; (2007), “Man-Made Disaster and Development: The Case of Iraq”, **International Social Work**, 50(3), pp.295-306.

HARRIS John R. And TODARO Michael P.; (1970), “Migration, Unemployment and Development: A Two-Sector Analysis.”, **The American Economic Review**, pp.126-142.

HARUNOĞULLARI Muazzez; (2016), “Suriyeli Sığınmacı Çocuk İşçiler ve Sorunları: Kilis Örneği.”, **Göç Dergisi (GD)**, 3(1), ss. 29-63.

HEWITT Kenneth; (1997), “Regions of Risk. A Geographical Introduction to Disasters Themes In Resource Management”, **Routledge**.

HU Li- tze and BENTLER Peter M.; (1999), “Cutoff Criteria for Fit Indexes in Covariance Structure Analysis: Conventional Criteria Versus New Alternatives.”, **Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal**, 6(1), pp. 1-55

IVERSEN Valentina C., BERG John E. and VAALER Arne E.; (2010), “Expectations of the Future: Immigrant, Asylum Seeker, or Refugee–Does It Matter?”, **Journal of Psychiatric Intensive Care**, 6(1), pp.23-30.

İÇDUYGU Ahmet ve SİRKECİ İbrahim; (1999), “Cumhuriyet Dönemi Türkiye’inde Göç Hareketleri.” , **Baydar**, ss. 249-268.

İÇLİ Gönül; (2002), **Sosyolojiye Giriş**, Altıncı Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara.

İKİZOĞLU Musa, ÖNAL DÖLEK Bilge ve GÖKÇEARSLAN ÇİFÇİ Elif; (2007), “Çalışan Çocukların Sorunları ve Geleceğe İlişkin Beklentileri”, **Journal of Society and Social Work**, Cilt:18, Sayı:2, Sayfa: 21-36.

JABLENSKY Assen, MARSELLA Anthony J., EKBLAD Solvig, LEVI Lennart and JANSSON Bengt; (1992), “The International Conference on the Mental Health and Wellbeing of the World's Refugees and Displaced Persons.” Stockholm, Sweden”, **Journal of Refugee Studies**, Volume:5, Number:2, Paper:172-184.

KALAYCI Sami; (2014), “Sığınmacıların Korunmasına Yönelik Türk Sivil Toplum Kuruluşları”, **İnsani ve Sosyal Araştırmalar Merkezi**, ss. 1-19.

KANE Hal; (1995), “Leaving Home”, **Society**, Volume:12, No: 4, Paper:10-16

KAP Derya; (2014), “Suriyeli Mülteciler: Türkiye’nin Müstakbel Vatandaşları”, **Akademik Perspektif**, 1(3), ss.30-35.

KARASU Mithat Arman; (2016), “Şanlıurfa’da Yaşayan Suriyeli Sığınmacıların Kentle Uyum Sorunu”, **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt:21, Sayı:3, Sayfa:995-1014, Isparta.

KARATAŞ Kasım, DEMİRÖZ Filiz, AYGÜLER Edip, AYALP Mustafa Çağrı ve BOLGÜN Cemre;(2018), **Türk Kızılayı Ankara Toplum Merkeziden Hizmet Alan Suriyeliler: Sorun, Gereksinim, Beklenti ve Kurum Memnuniyetleri**, Birinci Baskı, Türk Kızılayı Derneği, Ankara.

KAU James B., and SIRMANS CF; (1976), “New, Repeat and Return Migration: A Study of Migrant Types.”, **Southern Economic Journal**, Volume:43, No:2, Paper:1144-1148.

KAYPAK Şafak ve BİMAY Muzaffer; (2016), “Suriye Savaşı Nedeniyle Yaşanan Göçün Ekonomik ve Sosyokültürel Etkileri: Batman Örneği”, **Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi**, Cilt:6, Sayı:1, Sayfa: 84-110.

KELLER Stephen L.; (1975), “Uprooting and Social Change: The Role of Refugees in Development.”, **Manohar Book Service**, pp. 451-452.

KELLY Charles; (1998), “A Review of Contributions to Disasters: 1977—1996”, **Disasters**, 22(2), pp.144-156.

KING Russell and SKELDON Ronald; (2010), “Mind the gap!’ Integrating Approaches to Internal and International Migration”, **Journal of Ethnic and Migration Studies**, 36(10), pp.1619-1646.

KNIGHT Rory F. And PRETTY Deborah J.; (1997), “The Impact of Catastrophes on Shareholder Value”, **Templeton College**, pp.1-22

KOÇ T, ÇAVUŞ C, ve SARIŞ F; (2005), “Çanakkale Kar Fırtınası Afetinin Sosyal ve Ekonomik Etkilerinin Değerlendirilmesi”, **Sivil Savunma**, 181, ss.5-10.

KOLUKIRIK Suat ve AYGÜL Hasan Hüseyin; (2009), “Refugees and Asylum Seekers in Turkey: Sociological Aspects of An International Migration Movement”, **Journal of Muslim Minority Affairs**, 29(1), pp. 69-82.

KORKUT Recep; (2010), Türkiye’de Sığınmacı ve Mülteciler, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Niğde.

KUHN Randall; (2015), “Internal Migration: Developing Countries.”, **Elsevier**, Volume:11, Paper: 7733-7737.

LEE Everett S.; (1966),”A Theory of Migration”,**Demography**, 3(1), pp.47-57.

LEWIS W. Arthur; (1954), "Economic Development with Unlimited Supplies of Labour." **The Manchester School**, 22(2), pp.139-191.

LOESCHER Gil and MILNER James; (2013), “Protracted Refugee Situations: Domestic and International Security Implications.” **Routledge**, pp.13-23

MANSOURIAN Hossein and RAJAEI Seyed Abbas; (2018), “Quality of Life of Afghan Immigrants in Tehran City”, **International Migration**, 56(2), pp.163-176.

MARANS Robert W. and STIMSON Robert J.; (2011), **Investigating Quality of Urban Life: Theory, Methods and Empirical Research**, Springer, United States, Australia, United Kingdom.

MARANS ROBERT W.; (2015), "Quality of Urban Life & Environmental Sustainability Studies: Future Linkage Opportunities", **Habitat International**, 45, pp.47-52.

MARTIN Susan F.; (2016), "New Models of International Agreement For Refugee Protection" **Journal on Migration and Human Security**, Volume:4, Number: 3, Paper: 60-75.

MARTIN Susan F., WEERASINGHE Sanjula and TAYLOR Abbie; (2014), **Humanitarian Crises and Migration: Causes, Consequences and Responses**, Routledge, United States, United Kingdom.

MASSEY Douglas S. and ESPAÑA Felipe García; (1987), "The Social Process of International Migration", **Science**, 237(4816), pp.733-738.

MASSEY Douglas S., ARANGO Joaquin, HUGO Graeme, KOUAOUCI Ali, PELLEGRINO Adela and TAYLOR J. Edward; (1993), "Theories of International Migration: A Review and Appraisal", **Population and Development Review**, Volume:19, No:3, pp.431-466.

MATARIA Awad, GIACAMAN Rita, STEFANINI Angelo, NAIDOO Nirmala, KOWAL Paul and CHATTERJI Somnath; (2009), "The Quality of Life of Palestinians Living in Chronic Conflict: Assessment and Determinants", **The European Journal of Health Economics**, 10(1), pp.93-101.

MBERU Blessing Uchenna, and WHITE Michael J.; (2011), "Internal Migration and Health: Premarital Sexual Initiation in Nigeria." **Social Science & Medicine** 72(8), pp. 1284-1293.

McADAM Jane; (2005), "The European Union Qualification Directive: The Creation of a Subsidiary Protection Regime.", **International Journal of Refugee Law**, 17(3), pp.461-516.

MENDOLA Mariapia; (2017), "International Migration and Informal Social Protection in Rural Mozambique.", **Research in Economics** ,71(2), pp.282-290.

MERGO Teferi; (2016), "The Effects of International Migration on Migrant-Source Households: Evidence From Ethiopian Diversity-Visa Lottery Migrants.", **World Development** ,84, pp. 69-81.

MILETI Dennis; (1999), **Disasters by Design: A Reassessment of Natural Hazards in The United States**, Joseph Henry Press, United States.

MYERS Norman and KENT; (1995), "Jennifer Environmental Exodus: an Emergent Crisis in the Global Arena.", **Climate Institute**.

NADIA El-Shaarawi; (2015), "Living an Uncertain Future: Temporality, Uncertainty, and Well-Being Among Iraqi Refugees in Egypt", **Social Analysis**, 59(1), pp.38-56.

NETO Felix and FONSECA Ana Christina Menezes; (2016), "The Satisfaction with Migration Life Scale", **International Journal of Intercultural Relations**, 54, pp.47-54.

BERG Sture; (1994), "Gelecekteki Güney-Kuzey Göçünde Mekansal ve Ekonomik Faktörler" **Dünyanın Gelecek Nüfusu, Bugün Neleri Vardırabiliriz** , pp. 361-385.

ODMAN M. Tefik; (1995), "**Mülteci Hukuku**" Birinci Baskı, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İnsan Hakları Merkezi Yayınları, Ankara.

OTOIU Adrian, TITAN Emilia And DUMITRESCU Remus; (2014), "İç ve Uluslararası Göç: İkili Bir Yaklaşım Haklı mı?", **Procedia-Sosyal ve Davranış Bilimleri**, 109, pp.1011-1015.

OZANKAYA Özer; (1995), **Temel Toplum Bilim Terimleri Sözlüğü**, Birinci Baskı, Cem Yayınevi, İstanbul.

ÖNER Aslı Şirin; (2012), "**Küreselleşme Çağında Göç Kavramlar, Tartışmalar**", Üçüncü Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.

ÖZCAN E. Deniz Ela; (2017), "Çağdaş Göç Teorileri Üzerine Bir Değerlendirme." **İş ve Hayat Dergisi: Ekonomi Hukuk ve Sosyal Politika**, 4, ss. 183-215.

ÖZKALP Enver; (1993), “Sosyolojiye Giriş”, **Anadolu Üniversitesi Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırmalar Vakfı**, ss.235

PERROW Charles; (2011), **Normal Accidents: Living With High Risk Technologies-Updated Edition**, Princeton University Press, New Jersey.

PETERSEN William; (1958), "A General Typology of Migration.", **American Sociological Review**, 23(3), pp. 256-266.

PLICHTA Stacey B. and KELVIN Elizabeth; (2013), **Munro’s Statistical Methods for Health Care Research**, Wolters Kluwer Health/Lippincott ,Williams& Wilkins, Library of Congress Cataloging in Publication Data, Six Edition, China.

PRYOR Robin J.; (1981), “Integrating International and Internal Migration Theories.” **International Migration Review**, 15, pp. 110-129.

RAVENSTEIN Ernst George; (1885), ”The Laws of Migration”, **Journal of The Statistical Society of London**, 48(2), pp.167-235.

ROY Arundhati; (1999), "The Greater Common Good", **India’s National Magazine from the publishers of the HINDU** 16(11), pp.1-31

SAĞLAM Serdar; (2006), "Türkiye’de İç Göç Olgusu ve Kentleşme." **Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları** , (5), ss. 33-44.

SALMON J L ; (2005), “Some Disasters Compel Us to Give”, **The Washington Post**, 6.

SCHERMELLEH-ENGEL Karin, MOOSBRUGGER Helfried and MÜLLER Hans ; (2003), “Evaluating The Fit Of Structural Equation Models: Tests Of Significance And Descriptive Goodness-Of-Fit Measures.” **Methods Of Psychological Research Online**, 8(2), pp. 23-74

SEEBERG Peter and EYADAT Zaid; (2013), **Migration, Security, and Citizenship in The Middle East New Perspectives**, Springer, United States.

SEZGİN Ayşe Aslı ve YOLCU Tuğba; (2016), “Göç ile Gelen Uluslararası Öğrencilerin Sosyal Uyum ve Toplumsal Kabul Süreci”, **Humanitas: International Journal of Social Sciences**, 4(7) pp.417-436.

SHEN Jianfa; (2010), "Migrant Labour Under The Shadow of The Hukou System.", **Asian Cities, Migrant Labor and Contested Spaces**, pp.223-245.

SONN Christopher C.; (2002), "Immigrant Adaptation: Understanding The Process Through Sense of Community. Psychological Sense of Community.", **Research, Applications and Implications**, pp. 205-222.

STEVENS Joyce West and CAPITMAN John Amson; (2005), "Disaster and Loss: Drug Research in an Urban Community", **Families in Society**, 86(2), pp.279-286.

STEINBOCK J. Daniel; (1997), "Interpreting The Refugee Definition", **Ucla Law Review**, Vol:45

STOUFFER Samuel A.; (1940), **Intervening Opportunities: a Theory Relating Mobility and Distance**. Bobbs-Merrill.

ŞAHİN Yusuf; (2013), **Kentleşme Politikası**, Üçüncü Baskı, Murathan Yayınevi, Trabzon.

ŞİMŞEK Doğu; (2018), "Integration Processes of Syrian Refugees in Turkey: Class-Based Integration", **Journal of Refugee Studies**, pp. 1-18.

TEKELİ İlhan ve ERDER Leila; (1978), **Yerleşme Yapısının Uyum Süreci Olarak İç Göçler**, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara

TOKSÖZ Gülay; (2006), **Uluslararası Emek Göçü**, Birinci Baskı, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

TÜRKİYE EKONOMİ POLİTİKALARI ARAŞTIRMA VAKFI; (2016), **"Türkiye'deki Suriyeliler: İşsizlik ve Sosyal Uyum"**, [https://www.tepav.org.tr/upload/files/1461746316-](https://www.tepav.org.tr/upload/files/1461746316-7.Turkiye__deki_Suriyeliler__Issizlik_ve_Sosyal_Uyum.pdf)

7.Turkiye__deki_Suriyeliler__Issizlik_ve_Sosyal_Uyum.pdf, Erişim Tarihi: 03.03.2019.

TÜRKOĞLU Oğuzhan; (2011), "Mülteciler ve Ulusal/Uluslararası Güvenlik", **Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt:30, Sayı:2, Sayfa: 101-118, Bursa.

TÜZÜN Emine Handan ve EKER Levent; (2003), “Sağlık Değerlendirme Ölçütleri ve Yaşam Kalitesi”, **Sağlık ve Toplum**, 13(2), ss.3-8

VANDERKAMP John; (1971), "Migration Flows, Their Determinants and The Effects of Return Migration." **Journal of Political Economy**, 79(5), pp.1012-1031.

VEENHOVEN Ruut; (1996), “Developments in Satisfaction-Research”, **Social Indicators Research**, 37(1), pp.1-46.

WEINER Myron, and RUSSELL Sharon Stanton; (2001), **Demography and National Security**, Berghahn Books, New York.

WEINER Myron; (1996), “Bad Neighbors, Bad Neighborhoods: An Inquiry into the Causes of Refugee Flows”, **International Security**, 21(1), pp.5-42.

WU Lingyun, YUAN Fang, DOU Jingjing and MIAO Shiguang; (2015), “Mass Human Migration And Beijing’s Urban Heat Island During The Chinese New Year Holiday”, **Science Bulletin**, Volume: 60, Issue:11, Paper: 1038–1041

YALÇIN Cemal; (2004), **Göç Sosyolojisi**, Birinci Baskı, Anı Yayıncılık, Ankara

YILDIZ Özkan; (2013), “Türkiye Kamplarında Suriyeli Sığınmacılar: Sorunlar, Beklentiler, Türkiye ve Gelecek Algısı.” **Sosyoloji Araştırmaları Dergisi**, 16(1), ss. 140-169.

YILMAZ Abdurrahman; (2014), “Uluslararası Göç: Çeşitleri, Nedenleri ve Etkileri” **Electronic Turkish Studies**, 9(2).

ZANKER Jessica Hagen; (2008), **Why Do People Migrate? A Review Of The Theoretical Literature**, Working Paper, Maastricht Graduate School Of Governance.

ZIBULEWSKY Joseph; (2001),”Defining Disaster: The Emergency Department Perspective” **In Baylor University Medical Center Proceedings**, Volume: 14, No: 2, Paper: 144-149.

ZOLBERG Aristide R., SUHRKE Astri and AGUAYO Sergio; (1986), “International Factors in the Formation of Refugee Movements”, **International Migration Review**, 20(2), pp.151-169.

2005-2015 Hyogo Framework for Action 2005-2015 Building the Resillience of Nations and Comminities to Disasters; (2015) https://www.unisdr.org/files/1037_hyogoframeworkforactionenglish.pdf Erişim Tarihi:11.10.2018.

AFET VE ACİL DURUM BAŞAKANLIĞI; (2014), “**Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü**”,<https://www.afad.gov.tr/tr/23792/Aciklamali-Afet-Yonetimi-Terimleri-Sozlugu/kelime/>, Erişim Tarihi: 10.01.2019.

AFET VE ACİL DURUM BAŞAKANLIĞI; (2017), **Türkiye’deki Suriyelilerin Demografik Görünümü, Yaşam Koşulları ve Gelecek Beklentilerine Yönelik Saha Araştırması**, https://www.afad.gov.tr/upload/Node/25337/xfiles/17a-Turkiye_deki_Suriyelilerin_Demografik_Gorunumu_Yasam_Kosullari_ve_Gelecek_Beklentilerine_Yonelik_Saha_Arastirmasi_2017.pdf, Erişim Tarihi: 18.07.2018.

AFET VE ACİL DURUM YÖNETİM BAŞKANLIĞI EĞİTİM MERKEZİ; (2018), <https://afadem.afad.gov.tr/tr/3880/Dogal-Afetler>, Erişim Tarihi: 12.10.2018.

ANADOLU AJANSI; (2018), <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/basbakan-yardimcisi-akdag-suriyeliler-icin-harcanan-toplam-maliyet-84-milyar-880-milyon-lira/990509>, Erişim Tarihi: 12.12.2018.

CAMBRIDGE UNIVERSITY PRESS; (2012), “**Health Disaster Management: Guidelines for Evaluation and Research in the Utstein Style: Executive Summary.**”<https://www.cambridge.org/core/journals/prehospital-and-disaster-medicine/article/health-disaster-management-guidelines-for-evaluation-and-research-in-the-utstein-style-executive-summary/3F01B85FDACED8767C1B48A0B0BC5BCF>, Erişim Tarihi: 25.11.2018.

COUNCIL ON FOREIGN RELATIONS; (2019), <https://www.cfr.org/backgrounder/chinas-environmental-crisis>, Erişim Tarihi: 27.01.2019.

DEUTSCHE WELLE; (2018), <https://www.dw.com/tr/ab-t%C3%BCrkiyeye-3-milyar-euro-yard%C4%B1m%C4%B1-denetleyecek/a-43153461>, Erişim Tarihi: 10.07.2018.

EM-DAT; (2018), <https://www.emdat.be/class%C4%B1f%C4%B1cat%C4%B1on>
Erişim Tarihi: 27.09.2018.

ERDOĞAN Murat; (2017), **“Kopuş’tan Uyum’a Kent Mültecileri Suriyeli Mülteciler ve Belediyelerin Süreç Yönetimi: İstanbul Örneği”**
<http://marmara.gov.tr/userfiles/attachments/2017/05/09/2a50f712-6413-489f-9deb-56dc52de7264.pdf>, Erişim Tarihi: 11.08.2018.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ ; (2019), http://www.goc.gov.tr/icerik3/genel-gerekce_327_328_330, Erişim Tarihi: 11.03.2019.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ; (2009), **“Göç Terimleri Sözlüğü”**,
http://www.goc.gov.tr/icerik6/goc-terimleri-sozlugu_363_382_727_icerik , Erişim Tarihi: 15.01.2019.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ; (2014), **“Geçici Koruma Yönetmeliği”**,
http://www.goc.gov.tr/files/files/03052014_6883.pdf, Erişim Tarihi: 29.03.2019.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ; (2015a), **“İltica ve Göç Alanındaki Avrupa Birliği Müktesabatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Eylem Planı”**
[http://www.goc.gov.tr/files/files/turkiye_ulusal_eylem_plani\(2\).pdf](http://www.goc.gov.tr/files/files/turkiye_ulusal_eylem_plani(2).pdf), Erişim Tarihi: 23.02.2019.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ; (2015b), **“Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin Sözleşme.”**, http://www.goc.gov.tr/icerik3/multecilerin-hukuki-durumuna-iliskin-sozlesme_340_341_641, Erişim Tarihi: 10.02.2019.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ; (2015c), **“Mültecilerin Hukuki Statüsüne İlişkin 1967 Protokolü”**,
[http://www.goc.gov.tr/files/files/M%C3%9CLTEC%C4%B0LER%C4%B0N%20HUKUK%20STAT%C3%9CS%C3%9CNE%20%C4%B0L%C4%B0C5%9EK%C4%B0N%201967%20PROTOKOL%C3%9C\(1\).pdf](http://www.goc.gov.tr/files/files/M%C3%9CLTEC%C4%B0LER%C4%B0N%20HUKUK%20STAT%C3%9CS%C3%9CNE%20%C4%B0L%C4%B0C5%9EK%C4%B0N%201967%20PROTOKOL%C3%9C(1).pdf), Erişim Tarihi: 20.02.2019.

GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ; (2018), **“Geçici Koruma”**,
http://www.goc.gov.tr/icerik6/gecici-koruma_363_378_4713_icerik, Erişim Tarihi: 15.10.2018.

INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION; (2013), “**World Migration Report**”, https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr2013_en.pdf, Erişim Tarihi: 18.09.2018.

INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION; (2018a), “**World Migration Report.**”<https://www.iom.int/wmr/world-migration-report-2018>, Erişim Tarihi: 25.09.2018.

INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR MIGRATION; (2018b), <https://www.iom.int/key-migration-terms>, Erişim Tarihi: 01.01.2019.

KIZILAY; (2017), “**Göç İstatistik Raporu**”, https://www.kizilay.org.tr/Upload/Dokuman/Dosya/38492657_2017-yili-goc-istatistik-raporu-ocak-2018.pdf, Erişim Tarihi: 02.02.2019.

MÜLTECİ DERNEĞİ; (2010), “**57 Sayılı Emniyet Genel Müdürlüğü Genelgesi**”, <http://www.multeci.org.tr/wp-content/uploads/2016/12/57-Sayili-Genelge-2010-DeGISIKligi.pdf>, Erişim Tarihi: 20.03.2019.

NATIONAL INSTITUTE OF STANDARTS OF TECHNOLOGY; (2018), “**U.S. Department of Commerce Natioanl Institute of Standarts and Technology Disaster Resilience: A Guide to the Literature**”, <https://www.nist.gov/publications/disaster-resilience-guide-literature> Erişim Tarihi:18.09.2018.

RESMİ GAZETE; (1994), “**Türkiye'ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye'den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılar ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik**”, <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/22127.pdf>, Erişim Tarihi: 12.03.2019.

RESMİ GAZETE; (2006), “**Türkiye'ye İltica Eden veya Başka Bir Ülkeye İltica Etmek Üzere Türkiye'den İkamet İzni Talep Eden Münferit Yabancılar ile Topluca Sığınma Amacıyla Sınırlarımıza Gelen Yabancılar ve Olabilecek Nüfus Hareketlerine Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**”
<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/01/20060127-2.htm>, Erişim Tarihi: 12.03.2019.

RESMÎ GAZETE; (2013), “**6458 Sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu**”, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/04/20130411-2.htm>, Erişim Tarihi: 25.03.2019.

SENDAI FRAMEWORK FOR DISASTER RISK REDUCTION 2015-2030; (2015), https://www.unisdr.org/files/43291_sendaiframeworkfordrren.pdf. Erişim Tarihi: 22.11.2018.

SMALL ARMS SURVEY; (2005), “**Small Arms Survey Weapons at War**”, <http://www.smallarmssurvey.org/publications/by-type/yearbook/small-arms-survey-2005.html>, Erişim Tarihi: 12.12.2018.

THE CHOICES PROGRAM; (2013), “**Introduction: U.S. Immigration Policy In An Unsettled World**”, http://browningd.weebly.com/uploads/4/2/7/7/42773379/class_set_immigration_readings.pdf, Erişim Tarihi: 17.01.2018.

THE CHOICES PROGRAM; (2019), “**Key Terms**”, <https://www.choices.edu/teaching-news-lesson/refugee-stories-mapping-crisis>, Erişim Tarihi: 15.01.2019.

THOUGHT CO; <https://www.thoughtco.com/voluntary-migration-definition-1435455>, Erişim Tarihi: 23.01.2019.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ; (1949), “**İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi**”, <https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/203-208.pdf>, Erişim Tarihi: 01.03.2019.

UNITED NATION HIGH COMMISSIONER FOR REFUGEES; (2016), “**Mülteci ve Göçmen? Sözcük Seçimleri Önemlidir.**” https://www.unhcr.org/cy/wp-content/uploads/sites/41/2018/02/UNHCR_Refugee_or_Migrant_TR.pdf, Erişim Tarihi: 21.01.2019.

UNITED NATION HIGH COMMISSIONER FOR REFUGEES; <https://www.unhcr.org/figures-at-a-glance.html>, Erişim Tarihi: 08.02.2019(a).

UNITED NATION HIGH COMMISSIONER FOR REFUGEES; <https://www.unhcr.org/stateless-people.html>, Erişim Tarihi: 20.01.2019(c).

UNITED NATION HIGH COMMISSIONER FOR REFUGEES;
<https://www.unhcr.org/41751fd82.html>, Erişim Tarihi: 01.04.2019(b).

UNITED NATIONS OFFICE FOR DISASTER RISK REDUCTION; (2018),
https://www.unisdr.org/files/7817_UNISDRTerminologyEnglish.pdf. Erişim Tarihi:
16.10.2018.

UNITED NATIONS; (2017), **“International Migration Report”**,
https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/publications/migrationreport/docs/MigrationReport2017_Highlights.pdf, Erişim Tarihi: 30.01.2019.

USA FOR UNITED NATION HIGH COMMISSIONER FOR REFUGEES; (2019),
<https://www.unrefugees.org/refugee-facts/what-is-a-refugee/>, Erişim Tarihi:
16.01.2019.

WASEDA UNIVERSITY; (2018), **“The Management of Disaster”**,
http://web.waseda.jp/gsaps/eau/educational_program/PDF_WS2015/Lecture1_Reading2_Zha.pdf, Erişim Tarihi: 26.12.2018.

WORLD HEALTH ORGANIZATION; (2012), **“Programme on Mental Health WHOQOL User Manual”**,
https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/77932/WHO_HIS_HSI_Rev.2012.03_eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y, Erişim Tarihi: 07.08.2018.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Kadir ÇAVUŞ

Doğum Yeri ve Tarihi: Artvin/ 27.01.1994

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: Gümüşhane Üniversitesi-Acil Yardım ve Afet Yönetimi

Yüksek Lisans Öğrenimi: Gümüşhane Üniversitesi-Afet Yönetimi

Bildiği Yabancı Diller: İngilizce

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar: Gümüşhane İl Ambulans Servisi Başhekimliği-Acil Tıp Teknisyeni

İletişim

E-posta Adresi: cvskadir08@gmail.com

Tarih: 30.05.2019

EKLER

Ek 1. Kamp İçi Gelecek Beklentisi Türkçe Anket

T.C GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ AFET YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

GELECEK BEKLENTİSİ DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

Prof. Dr. Saime ŞAHİNÖZ

Kadir ÇAVUŞ

GELECEK BEKLENTİSİ KAMP İÇİ ANKET

1) Cinsiyet

A) Erkek B) Kadın

2) Yaşınız

.....

3) Medeni Durum

A) Bekar B) Evli C) Dul D) Ayrılmış

4) Eğitim düzeyiniz?

a) Okur-yazar değil b) İlkokul c) Ortaokul d) Lise e) Lisans f) Lisansüstü

5) Siz dâhil ailede kaç kişi yaşıyorsunuz?

.....

6) Suriye’deki mesleğiniz?

a) İşçi b) Memur c) Çiftçi d) Esnaf e) Ev hanımı f) Öğrenci g) İşsiz h) Diğer (açıklayınız)

7) Anadiliniz?

a) Arapça b) Türkçe c) Kürtçe d) Süryanice e) Diğer (açıklayınız)

8) Konuştuğunuz/bildiğiniz diğer diller hangileridir?

a) Arapça b) Türkçe c) Kürtçe d) Süryanice e) İngilizce f) Diğer

9) Etnik kökeniniz?

a) Arap b) Türkmen c) Kürt d) Diğer

10) Hangi dine mensupsunuz?

a) Müslüman b) Hıristiyan c) Diğer

11) Hangi mezhebe mensupsunuz?

.....

12) Suriye'nin hangi şehirden göç ettiniz?

a) Hama b) Şam c) Halep d) Rakka e) Humus f) Haseki g) Lazkiye h) Diğer

13) Hatay’ın yaşadığınız şehre yakın olması göç etmenizdeki etkili oldu mu?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır

14) Suriye’den göç etmenize neden olan faktör ya da faktörler nelerdir? (Birden çok şık işaretlenebilir)

a) Can güvenliği b) Çevredekilerin/akrabalarının göç etmesi c) Ekonomik sıkıntılar d) Mezhepsel sorunlar e) Etnik sorunlar f) Siyasi Baskı g) Diğer (belirtiniz)

15) Türkiye’ye göç etmenizdeki etkili olan faktör/faktörler nelerdir? (Birden çok şık işaretlenebilir)

a) Güvenli olması b) İş olanaklarının fazla olması c) Ülkeme ve yaşadığım şehre yakın olması d) Baskıcı ortamın olmaması e) Akrabalarının olması f) Kültürel olarak kendimi yakın hissetmem g) Aynı dini inanca sahip olmam e) Diğer

16) Göç ederken Türkiye’de ne kadar kalacağınızı düşünüyordunuz?

a) 1- 6 ay kadar b) 6 ay – 1 yıl kadar c) 1 yıl veya daha fazla d) Devamlı kalmak için geldim

17) Şu anda Türkiye’de ne kadar kalmayı düşünüyorsunuz?

a) 1-6 ay kadar b) 6 ay-1 yıl kadar c) 1 yıl veya daha fazla d) Şartlar normalleşirse hemen dönmek isterim e) Hep kalmak istiyorum

18) Buraya gelmeden önce Türkiye ile ilgili beklentileriniz neydi? (Birden çok şık işaretlenebilir)

a) Türkiye’nin bizi vatandaşlığa kabul etmesi b) Türkiye üzerinden başka bir ülkeye göç fırsatı vermesi c) Bize iş olanakları sağlanması d) Eğitim, sağlık gibi temel insani ihtiyaçlarımızı karşılaması e) Diğer

19) Türkiye’ye göç ettikten sonra beklentilerinizin tam olarak karşılandığını düşünüyor musunuz?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır

20) Suriye’deki tanıdıklarınıza Türkiye’ye göç etmelerini tavsiye eder misiniz?

a) Evet b) Hayır c) Fikrim yok

21) Hatay’da ücret karşılığında herhangi bir işte çalışıyor musunuz?

a) Evet (Belirtiniz.....) b) Hayır

22) Hatay şartlarında aylık olarak elinize yaklaşık ne kadar para geçiyor?

a) Hiç gelirim yok b) 100 – 250 c) 251 – 500 d) 501 – 750 e) 751 – 1000 f) 1001 – 1250 g) 1251 – 1600 h) 1601 ve üzeri

23) Bugünkü ekonomik durumunuzu Suriye’ye kıyasla nasıl görüyorsunuz?

a) Çok iyi b) İyi c) Aynı e) Kötü f) Çok kötü

24) Hatay’da yaşayan akrabalarınız var mı? (Cevabınız hayır ise 26. soruya geçiniz)

a) Evet b) Hayır

25) Hatay’da akrabalarınızın olması uyumunuzu kolaylaştırdı mı?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır

26) Evinizin olduğu bölgede yoğun olarak kimler yaşamaktadır?

a) Suriye’den göç edenler b) Kürtler c) Araplar d) Türkler e) Süryaniler

27) Bölge halkıyla iletişim kurmakta zorluk çekiyor musunuz?

a) Evet (Belirtiniz.....)

b) Kısmen c) Hayır

28) Bölge halkının Suriyeli göçmenlere yönelik yaklaşımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

a) İyi b) Normal c) Kötü

29) Çocuklarınızın Hatay’lı çocuklarla ilişkileri nasıl?

a) İyi b) Normal c) Kötü d) Çocuğum yok

30) Çocuklarınızın Türkiye’de büyümesi sizi endişelendiriyor mu ?

a) Evet (Neden.....)

b) Hayır (Neden.....)

c) Kısmen

d) Çocuğum yok

31) Hataylıları kültürel olarak kendinize yakın hissediyor musunuz?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır

32) Hatay’da kendinizi bir yabancı gibi hissediyor musunuz?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır

33) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak ister misiniz?

a) Evet b) Hayır c) Fikrim yok

34) Sizce savaş ne zaman sona erer?

.....

35) Şartlar el verirse nerede yaşamak istersiniz?

- a) Suriye'de (Neden.....)
- b) Türkiye'de (Neden.....)
- c) Daha gelişmiş bir ülkede (Neden.....)
- d) Kararsızım

36) Geleceği nasıl görüyorsunuz?

- a) İyi olacak b) Aynı olacak c) Kötü olacak
- d) Fikrim yok/Bilmiyorum

37) Geleceğe umutla bakıyor musunuz?

- a) Evet (Neden.....)
- b) Hayır (Neden.....)
- c) Kısmen

38) Gelecekte iyi fırsatlar yakalayacağımıza inanıyor musunuz?

- a) Evet b) Kısmen c) Hayır

39) Kampın sağladığı hizmetlerden memnun musunuz ?

- a) Hiç Memnun Değilim b) Memnun Değilim c) Fikrim Yok d) Memnunum e) Çok Memnunum

40) Kampın sizce en önemli üç sorunu nedir ?

- a) Fiziksel Koşullar(Çadır Yaşamı, Altyapı, Isınma Vb.)
- b) Yönetimsel Sorunlar (İşlerin Yürümemesi)
- c) Muamele Kamp Yönetiminin Ve Personelin Tutumu
- d) Eğitim (Kütüphane, Kitap Tedariği), Sağlık, Sosyal-Kültürel Faaliyetler, Rehabilitasyon Ve Dinsel Hizmetlerin Sunumu
- e) Diğer(Belirtiniz)

41) Kampın size sunduğu sosyal faaliyetleri yeterli buluyor musunuz ?

- a) Hiç yeterli değil b) Yeterli değil c) Fikrim Yok d) Yeterli e) Çok yeterli

42) Türkiye Cumhuriyeti hükümetinden geleceğe yönelik beklentileriniz nelerdir?

.....

43) Hatay'da ki bölge halkından beklentileriniz nelerdir?

.....

Yardımlarınız için teşekkürler ...

Ek 2. Kamp İçi Gelecek Beklentisi Arapça Anket

1. الجنس؟
 - a. ذكر
 - b. انثى
2. العمر؟
.....
3. الوضع العائلي؟
 - a. متزوج
 - b. عازب
 - c. أرمل
 - d. مطلق
4. مستوى التعليم العام بك؟
 - A. لا يعرف القراءة والكتابة
 - B. المرحلة الابتدائية
 - C. المرحلة الإعدادية
 - D. المرحلة الثانوية
 - E. تعليم جامعي
 - F. دراسات عليا
5. كم شخص تعيشون في الأسرة بما فيهم أنت؟
.....
6. مدينتك في سوريا؟
 - A. عامل
 - B. موظف
 - C. مزارع
 - D. تاجر
 - E. ربة منزل
 - F. طالب
 - G. عامل عن العمل
 - H. غير ذلك
7. لغتك الأم؟
 - A. اللغة العربية
 - B. اللغة التركية
 - C. اللغة الكردية
 - D. اللغة السريانية
 - E. غير ذلك
8. أي من هذه اللغات تعرفها أو تستطيع التحدث بها؟
 - A. اللغة العربية
 - B. اللغة التركية
 - C. اللغة الكردية
 - D. اللغة السريانية
 - E. اللغة الانجليزية
 - F. غير ذلك
9. جذورك العرقية؟
 - A. عربي
 - B. تركماني
 - C. كردي
 - D. غير ذلك
10. ما هو دينك؟
 - A. مسلم
 - B. مسيحي
 - C. غير ذلك
11. لأي طائفة تتبع؟
.....
12. من أي مدينة سورية هاجرتم؟
 - A. حماه
 - B. اللاذقية
 - C. حلب
 - D. الرقة
 - E. حمص
 - F. الحسكة
 - G. غير ذلك
13. قرب مدينة هتاي من مدينتكم هل له تأثير على هجرتكم؟
 - A. نعم
 - B. جزئيا
 - C. لا
14. ما هو العامل أو العوامل التي تسببت في هجرتك من سوريا؟ (يمكن وضع علامة على أكثر من خيار)

A. حافظنا على حياتكم B هجرة الناس / الأقارب C المشاكل الاقتصادية D مشاكل مذهبية E المشاكل العرقية F الضغط السياسي G غير ذلك (يرجى التحديد)

15. ما هو العامل أو العوامل التي سببت اختياركم تركيا للهجرة إليها؟ (يمكن وضع علامة على أكثر من خيار)
A. كونها آمنة B تحوي العديد من فرص العمل C قريبة من التولة و المدينة التي تعيشون فيها D غياب البيئة الظلمة فيها
E وجود أقاربكم فيها F تشعرون أنها قريبة إلى ثقافتكم G بينون بنفس دبتنكم H غير ذلك

16. عند هجرتكم، كم كنتم تعتقدون أنكم ستبقون في تركيا؟
A. من 1-6 أشهر B من 6 أشهر إلى سنة C أكثر من سنة D أتيتم للاستقرار

17. في الوقت الحالي ما هي المدة التي تفكرون قضاءها في تركيا؟
A. من 1-6 أشهر B من 6 أشهر إلى سنة C أكثر من سنة D إنا عانت الأمور طنيعية سأعود فوراً E أريد الاستقرار في تركيا

18. ما هي توقعاتك حول تركيا قبل المجيء إلى هنا؟ (يمكن وضع علامة على أكثر من خيار)

- A. قبول تركيا المواطنة لنا
- B. إعطاء فرصة للهجرة إلى بلد آخر عبر تركيا
- C. تقديم فرص العمل لنا
- D. تلبية الاحتياجات الإنسانية الأساسية مثل التعليم والصحة
- E. غير ذلك

19. بعد هجرتكم إلى تركيا هل تعتقدون بأن أسالكم وتعلمتكم مستحق؟
A. نعم B جزئياً C لا

20. هل تتصحبون معارفكم الذين في سوريا بالهجرة إلى تركيا؟
A. نعم B لا C لا أعرف

21. هل تعمل مقابل أجر في هتاي؟
A. نعم (يرجى التحديد) B لا

22. في ظروف المعيشة في هتاي، كم هو الوارد من المال شهرياً؟
A. ليس عندي دخل B 100-250 C 250-500 D 500-750 E 750-1000 F 1000-1251 G 1250-1600 H 1601 فما فوق

23. كيف ترى وضعكم الاقتصادي اليوم مقارنة لما كان في سوريا؟
A. جيد جداً B جيد C نفسه D سيء E سيء جداً

24. هل عندكم أقارب يعيشون في هتاي؟ (إن كان جوابكم لا يمكنكم الانتقال للسؤال 24)
A. نعم B لا

25. هل ساعدكم أقرباؤكم في هتاي بالتأقلم والاندماج؟
A. نعم B جزئياً C لا

26. من يعيش في المنطقة التي يوجد فيها منزلكم؟
A. مهاجرون من سوريا B الأكراد C العرب D الأتراك E السريان

27. هل لديك صعوبة بالتواصل مع الناس في المنطقة؟

A. نعم (يرجى التوضيح)
B. جزئياً C. لا

28. كيف تقيم تقبل أهل المنطقة تجاه المهاجرين السوريين؟
A. جيد B. عادي C. سيء

29. كيف يتعامل أطفالك مع أطفال هاتاي؟
A. جيد B. عادي C. سيء D. ليس عندي أطفال

30. هل تقلق من نمو أطفالك في تركيا؟
A. نعم (لماذا)
B. لا (لماذا)
C. جزئياً
D. ليس عندي أطفال

31. هل تشعر نفسك قريب ثقافياً من المجتمع في هاتاي؟
A. نعم B. جزئياً C. لا

32. هل تشعر نفسك غريب في هاتاي؟
A. نعم B. جزئياً C. لا

33. هل ترغب أن تكون مواطناً تركيا في جمهورية تركيا؟
A. نعم B. لا C. لا أعرف

34. برأيك متى ستنتهي الحرب؟
.....

35. إذا كان الخيار لك (الظروف مساعدة) أين تريد أن تعيش؟
A. في سوريا (لماذا)
B. في تركيا (لماذا)
C. في بلد أكثر تقدماً (لماذا)
D. متردد (لم أفكر بالموضوع)

36. كيف ترى المستقبل؟
A. سيكون أفضل B. سيبقى نفسه C. سيكون أسوأ

37. هل تتطلع إلى المستقبل؟
A. نعم (لماذا)
B. لا (لماذا)
C. جزئياً

38. هل تعتقد أنه سيكون لديك فرص جيدة في المستقبل؟
A. نعم B. جزئياً C. لا

39. هل أنت راض عن الخدمات التي يوفرها المخيم؟
A. غير راض بتاتا B. غير راض C. ليس لدي فكرة D. راض E. راض جدا

40. ما هي أهم ثلاثة مشاكل في المخيم؟
A. الظروف المادية (الحياة في الخيمة ، البنية التحتية ، التدفئة وما إلى ذلك)
B. مشاكل إدارية
C. اسلوب الموظفين و ادارة المخيم
D. التعليم (المكتبة ، إمداد الكتب) ، والصحة ، والأنشطة الثقافية الاجتماعية ، والتأهيل ، والخدمات الدينية
E. غير ذلك (يرجى التحديد

41. هل تعتقد أن الأنشطة الاجتماعية التي يقدمها المخيم كافية؟
A. ليست كافية أبدا B. ليست كافية C. ليس لدي فكرة D. كافية E. كافية جدا

42. ما هي التوقعات المنشودة من الحكومة التركية في المستقبل؟
.....

43. ما هي توقعاتك من أهل المنطقة في هاتاي؟
.....

Ek 3. Kamp Dışı Gelecek Beklentisi Türkçe Anket

T.C GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ AFET YÖNETİMİ ANA BİLİM DALI YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

SURİYE'DE KI İÇ SAVAŞIN ARDINDAN TÜRKİYE'YE SİGINAN KAMP DIŞINDA YAŞAYAN SURİYELİ MÜLTECİLERİN GELECEK BEKLENTİLERİNİ DEĞERLENDİRİLME ÖLÇEĞİ

Prof. Dr. Saim ŞAHİNÖZ

Kadir ÇAVUŞ

GELECEK BEKLENTİSİ KAMP DIŞI ANKET

1) Cinsiyetiniz ?

A) Erkek B) Kadın

2) Yaşınız ?

.....

3) Medeni Durumunuz?

A) Bekar B) Evli C) Dul D) Ayrılmış

4) Eğitim düzeyiniz?

a) Okur-yazar değil b) İlkokul c) Ortaokul d) Lise e) Üniversite f) Lisansüstü

5) Siz dâhil ailede kaç kişi yaşıyorsunuz?

.....

6) Suriye'deki mesleğiniz?

a) İşçi b) Memur c) Çiftçi d) Esnaf e) Ev hanımı f) Öğrenci g) İşsiz h) Diğer (Açıklayınız).....

7) Anadiliniz?

a) Arapça b) Türkçe c) Kürtçe d) Süryanice e) Diğer (Açıklayınız)

8) Konuştuğunuz/bildiğiniz diğer diller hangileridir?

a) Arapça b) Türkçe c) Kürtçe d) Süryanice e) İngilizce f) Diğer (.....)

9) Etnik kökeniniz?

a) Arap b) Türkmen c) Kürt d) Diğer (.....)

10) Hangi dine mensupsunuz?

a) Müslüman b) Hıristiyan c) Diğer (.....)

11) Hangi mezhebe mensupsunuz?

.....

12) İstanbul'da dini inançlarınızı rahatça yaşayabiliyor musunuz?

a) Evet b) Kısmen c) Hayır

13) Suriye'nin hangi şehirden göç ettiniz?

a) Hama b) Şam c) Halep d) Rakka e) Humus f) Haseki g) Lazkiye h) Diğer

14) İstanbul'a göç etmenizın sebebi nedir ?

.....

- 15) Suriye'den göç etmenize neden olan faktör ya da faktörler nelerdir? (Birden çok şık işaretlenebilir)
a) Can güvenliği b) Çevremdekilerin/akrabalarımın göç etmesi c) Ekonomik sıkıntılar
d) Mezhepsel sorunlar e) Etnik sorunlar f) Siyasi baskı g) Diğer (belirtiniz)
- 16) Türkiye'ye göç etmenizdeki etkili olan faktör/faktörler nelerdir? (Birden çok şık işaretlenebilir)
a) Güvenli olması b) İş olanaklarının fazla olması c) Ülkeme ve yaşadığım şehre yakın olması
d) Baskıcı ortamın olmaması e) Akrabalarımın olması f) Kültürel olarak kendimi yakın hissetmem
g) Aynı dini inanca sahip olmam h) Diğer.....
- 17) Göç ederken Türkiye'de ne kadar kalacağınızı düşünüyordunuz?
a) 1-6 ay kadar b) 6 ay-1 yıl kadar c) 1 yıl veya daha fazla d) Devamlı kalmak için geldim
- 18) Şu anda Türkiye'de ne kadar kalmayı düşünüyorsunuz?
a) 1-6 ay kadar b) 6 ay-1 yıl kadar c) 1 yıl veya daha fazla d) Şartlar normalleşirse hemen dönmek isterim
e) Hep kalmak istiyorum
- 19) Buraya gelmeden önce Türkiye ile ilgili beklentileriniz neydi? (Birden çok şık işaretlenebilir)
a) Türkiye'nin bizi vatandaşlığa kabul etmesi b) Türkiye üzerinden başka bir ülkeye göç fırsatı vermesi
c) Bize iş olanakları sunması d) Eğitim, sağlık gibi temel insani ihtiyaçlarımızı karşılaması
e) Diğer (Açıklayınız)
- 20) Türkiye'ye göç ettikten sonra beklentilerinizin tam olarak karşılandığını düşünüyor musunuz?
a) Evet b) Kısmen c) Hayır
- 21) Suriye'deki tanıdıklarınıza Türkiye'ye göç etmelerini tavsiye eder misiniz?
a) Evet b) Hayır c) Kararsızım
- 22) Türkiye'de herhangi bir kampta kaldınız mı? (Kalmadıysanız 24. soruya geçiniz.)
a) Evet b) Hayır
- 23) Kamptan neden ayrıldınız?
a) Kamp şartları çok ağırdı b) Özel hayatıma müdahale vardı c) Can güvenliğim yoktu
d) Kamptan ekonomik sebeplerle ayrıldım e) Diğer
- 24) İstanbul'da ücret karşılığında herhangi bir işte çalışıyor musunuz?
a) Evet (Belirtiniz.....) b) Hayır
- 25) İstanbul şartlarında aylık olarak elinize yaklaşık ne kadar para geçiyor?
a) Hiç gelirim yok b) 100 – 250 c) 251 – 500 d) 501 – 750 e) 751 – 1000 f) 1001 – 1250
g) 1251 – 1600 h) 1601 ve üzeri
- 26) Bugünkü ekonomik durumunuzu Suriye'ye kıyasla nasıl görüyorsunuz?
a) Çok iyi b) İyi c) Aynı d) Kötü e) Çok kötü
- 27) İstanbul'da yaşayan akrabalarınız var mı? (Cevabınız hayır ise 29. soruya geçiniz)
a) Evet b) Hayır
- 28) İstanbul'da yaşayan akrabalarınızın olması uyumunuzu kolaylaştırdı mı?
a) Evet b) Kısmen c) Hayır
- 29) Evinizin olduğu bölgede yoğun olarak kimler yaşamaktadır?
a) Suriye'den göç edenler b) Kürtler c) Araplar d) Türkler e) Süryaniler
- 30) İstanbul halkıyla iletişim kurmakta zorluk çekiyor musunuz?
a) Evet (Belirtiniz.....) b) Kısmen c) Hayır

- 31) İstanbul halkının Suriyeli göçmenlere yönelik yaklaşımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?
a) İyi b) Normal c) Kötü
- 32) Çocuklarınızın İstanbul halkının çocukları ile ilişkileri nasıl?
a) İyi b) Normal c) Kötü d) Çocuğum yok
- 33) Çocuklarınızın Türkiye'de büyümesi sizi endişelendiriyor mu?
a) Evet (Neden.....)
b) Hayır (Neden.....)
c) Kısmen
d) Çocuğum yok
- 34) İstanbul halkını kültürel olarak kendinize yakın hissediyor musunuz?
a) Evet b) Kısmen c) Hayır
- 35) İstanbul'da yaşayan bir Suriyeli olarak ayrımcılıkla-ırkçılıkla karşılaşılıyor musunuz?
a) Evet b) Bazen c) Hayır
- 36) İstanbul'da kendinizi bir yabancı gibi hissediyor musunuz?
a) Evet b) Kısmen c) Hayır
- 37) Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak ister misiniz?
a) Evet b) Hayır c) Fikrim yok
- 38) Sizce savaş ne zaman sona erer?
.....
- 39) Şartlar el verirse nerede yaşamak istersiniz?
a) Suriye'de (Neden.....)
b) Türkiye'de (Neden.....)
c) Daha gelişmiş bir ülkede (Neden.....)
d) Kararsızım
- 40) Geleceği nasıl görüyorsunuz?
a) İyi olacak b) Aynı olacak c) Kötü olacak d) Fikrim yok/Bilmiyorum
- 41) Geleceğe umutla bakıyor musunuz?
a) Evet (Neden.....)
b) Hayır (Neden.....)
c) Kısmen
- 42) Gelecekte iyi fırsatlar yakalayacağınıza inanıyor musunuz?
a) Evet b) Kısmen c) Hayır
- 43) İstanbul'da devletin sağladığı hizmetlerden memnun musunuz ?
a) Hiç Memnun Değilim b) Memnun Değilim c) Fikrim Yok d) Memnunum e) Çok Memnunum
- 44) İstanbul'da ki kamu yöneticilerinden memnun musunuz ?
a) Hiç Memnun Değilim b) Memnun Değilim c) Fikrim Yok d) Memnunum e) Çok Memnunum
- 45) Kamuda görev yapan özel güvenlik, jandarma, temizlikçi, yönetici, yardımcı personel, Doktor gibi personellerin size olan yaklaşımından memnun musunuz ?

a)Hiç Memnun Değilim b) Memnun Değilim c) Fikrim Yok d) Memnunum e) Çok Memnunum

46) İstanbul'da kendinizi güvende hissediyor musunuz ?

a) Evet b) hayır c) kısmen

47) İstanbul'un sizce en önemli üç sorunu nedir ?

- a) Fiziksel Koşullar (Konut Koşulları, Isınma, Elektrik vb.)
- b) Yönetimsel Sorunlar (İşlerin Yürümemesi)
- c) Muamele, Kamu Personelinin Tutumu
- d) Eğitim (Kütüphane, Kitap Tedariği), Sağlık, Sosyal-Kültürel Faaliyetler, Rehabilitasyon Ve Dinsel Hizmetlerin Sunumu
- e) Diğer (Belirtiniz)

48) İstanbul'daki sosyal faaliyetleri yeterli buluyor musunuz ?

a) Hiç yeterli değil b) Yeterli değil c) Fikrim Yok d) Yeterli e) Çok yeterli

49) Gelmeden Önce Türkiye (Türk Devleti ve Türk Halkı) İle İlgili Algılarınız Nasıldı?

a) Çok kötüydü b)Kötüydü c) Hiçbir fikrim yoktu d) İyiydi e) Çok iyiydi

50) Geldikten Sonra Türkiye (Türk Devleti ve Türk Halkı) İle İlgili Algılarınız Nasıl Oldu

a) Çok kötü b)Kötü c) Kararsızım d) İyi e) Çok iyi

51) Sizce BAAS/Esad Sonrası Suriye'yi Bekleyen En Önemli Risk Nedir?

- a) Bölünme-Parçalanma (Etnik-Mezhepsel Bölünme)
- b) Demokratik Rejimin Kurulamaması
- c) Birliğin Sağlanamaması- İç Savaşın Devam Etmesi
- d) Yeniden İnşanın Uzun Sürmesi
- e) Yoksulluk- Fakirlik
- f) Dış Güçlerin Müdahale Etmesi
- g) Diğer (Belirtiniz)

52) Türkiye Cumhuriyeti hükümetinden geleceğe yönelik beklentileriniz nelerdir?

.....
.....

53) İstanbul'daki Türk halkından beklentileriniz nelerdir?

.....
.....

Ek 4. Kamp Dışı Gelecek Beklentisi Arapça Anket

الجمهورية التركية جامعة غوموشهانة معهد العلوم الاجتماعية للدراسات العليا برنامج الماجستير في إدارة الكوارث.

مقياس تقييم التوقعات المستقبلية من اللاجئين السوريين الذين يعيشون خارج المخيمات الذين لجأوا إلى تركيا بعد الحرب الأهلية

البروفيسور المفكر ميغا شاهين أوز

كثير شايش

استبيان التوقع المستقبلية خارج المخيمات

1. الجنس؟
(a) ذكر
(b) أنثى
2. العمر؟
.....
3. الوضع العائلي؟
(a) منزوج
(b) عائل
(c) لرميل
(d) مطلق
4. مستوى التعليم؟
(a) لا يعلم القراءة والكتابة
(b) الابتدائية
(c) الإعدادية
(d) الثانوية
(e) الجامعة
(f) دراسات عليا
5. كم من الأشخاص تعيشون في الأسرة بما فيهم أنت؟
.....
6. مهنتك في سوريا؟
(a) عمل
7. لغتك الأم؟
(a) العربية
(b) التركية
(c) الكردية
(d) السريانية
(e) غير ذلك (الرجاء التوضيح.....)
8. اللغات الأخرى؟
(a) العربية
(b) الإنجليزية
(c) التركية
(d) الكردية
(e) غير ذلك (الرجاء التوضيح.....)
9. الأصل العرقي؟
(a) عربي
(b) كردي
(c) تركماني
(d) غير ذلك
(الرجاء التوضيح.....)

10. الديانة؟
 (a) مسلم
 (b) مسيحي
 (c) غير ذلك
 (الرجاء التوضيح)
11. المذهب؟

12. هل تستطيع أن تعيش معتقداتك الدينية بشكل مريح في إسطنبول؟
 (a) نعم
 (b) نوعاً ما
 (c) لا
13. من أي مدينة سورية هجرت؟
 (a) دمشق
 (b) حلب
 (c) حماة
 (d) الرقة
 (e) حمص
 (f) اللاذقية
 (g) الحسكة
 (h) غير ذلك
 (الرجاء التوضيح)
14. سبب هجرتك إلى إسطنبول؟

15. ما هي العوامل أو الأسباب التي تسببت في هجرتك من سوريا؟ (يمكن وضع علامة على أكثر الخيارات).
 (a) الأمان والسلامة
 (b) بسبب هجرة الأقارب و المحيطين بك
 (c) المشاكل الاقتصادية
 (d) المشاكل اللغوية
 (e) القمع السياسي
 (f) غير ذلك
 (الرجاء التوضيح)
16. ما هي العوامل أو الأسباب التي تؤثر على الهجرة إلى تركيا؟ (يمكن وضع علامة على أكثر من خيار)
 (a) الأمان و الأمان
 (b) تواجد فرص عمل كثيرة
 (c) بسبب قربها من مدينتي التي كنت أعيش فيها
 (d) عدم تواجد بيئة قسرية
 (e) وجود اقارب
 (f) الثقافة المتفانية بيننا
 (g) التشارك في نفس الدين والاعتقاد
17. كم سنة كنت تفكر في البقاء في تركيا عندما هجرت؟
 (a) بين 1-6 اشهر
 (b) بين 6 اشهر - 1 سنة
 (c) اكثر من سنة
 (d) هجرت لابقى بشكل دائم
18. الان كم سنة تفكر في البقاء في تركيا؟
 (a) بين 1-6 اشهر
 (b) بين 6 اشهر - 1 سنة
 (c) اكثر من سنة
 (d) العودة المباشرة بعد تحسن الاوضاع
19. ما هي توقعاتك حول تركيا قبل مجيئك إلى هنا؟ (يمكن وضع علامة على أكثر من خيار).
 (a) قبولنا كموالنين لها
 (b) الهجرة إلى بلد آخر عن طريق تركيا
 (c) توفر لنا فرص عمل
 (d) تلبية الاحتياجات الإنسانية الأساسية مثل التعليم ، والصحة
 (e) غير ذلك
 (الرجاء التوضيح)
20. هل تعتقد أن توقعاتك تتحقق بالكامل بعد الهجرة إلى تركيا؟
 (a) نعم
 (b) نوعاً ما
 (c) لا
21. هل توصي اقربائك بالهجرة إلى تركيا؟
 (a) نعم
 (b) متردد
 (c) لا
22. هل تواجدت في المخيمات قبل الان؟
 (a) نعم
 (b) لا
23. لماذا تركت المخيم؟
 (a) صعوبة ظروف المخيم
 (b) كان هناك تدخل في حياتي الخاصة
 (c) عدم توفر الأمان
 (d) غابرت المخيم لأسباب اقتصادية.
 (e) غير ذلك

24. هل صلت أي عمل في اسطنبول مقابل المال؟
 (a) نعم (وضح ذلك)
 (b) لا
25. في ظروف المعيشة في اسطنبول كم من المال تكسبون في الشهر؟
 (a) لا يوجد أي كسب
 (b) 100-250
 (c) 251-500
 (d) 501-750
 (e) 751-1000
 (f) 1001-1250
 (g) 1251-1600
 (h) 1601 أو أكثر
26. كيف ترى وضعك الاقتصادي الحالي مقارنة مع وضعك في سوريا؟
 (a) جيد جدًا
 (b) جيد
 (c) نفس الشيء
 (d) سيء
 (e) سيء جدًا
27. هل لديك أصدقاء في اسطنبول؟ (إذا كانت إجابتك لا انتقل إلى السؤال التالي)
 (a) نعم
 (b) لا
28. هل سهل وجود الأقارب انسجامك في اسطنبول؟
 (a) نعم
 (b) نوعًا ما
 (c) لا
29. من الغالبية التي تعيش في المنطقة التي يقع فيها منزلك؟
 (a) المهاجرين من سوريا
 (b) أفراد
 (c) عرب
 (d) أتراك
 (e) السريان
30. هل تجد صعوبة في التواصل مع الناس في اسطنبول؟
 (a) نعم (وضح)
 (b) نوعًا ما
 (c) لا
31. كيف ترى تقييم نظرة شعب اسطنبول تجاه المهاجرين السوريين؟
 (a) جزئياً
 (b) عادي
 (c) سيء
32. كيف يتعامل أطفالك مع أطفال شعب اسطنبول؟
 (a) جيد
 (b) عادي
 (c) سيء
 (d) ليس لدي أطفال
33. هل تشعر بالقلق تجاه نمو أطفالك في اسطنبول؟
 (a) نعم (السبب)
 (b) لا (السبب)
 (c) نوعًا ما
 (d) ليس لدي أطفال
34. هل تشعر أن سكان اسطنبول قريبون ثقافياً منك؟
 (a) نعم
 (b) نوعًا ما
 (c) لا
35. هل تواجه تمييزًا عرقيًا (كسوري/ة) (ت/يعيش) في اسطنبول؟
 (a) نعم
 (b) أحياناً
 (c) لا
36. هل تشعر كأنك غريب في اسطنبول؟
 (a) نعم
 (b) أحياناً
 (c) لا
37. هل تريد أن تصبح مواطن تركي؟
 (a) نعم
 (b) لا
 (c) ليس لدي أي فكرة
38. متى تنتهي الحرب برأيك؟

39. أين تريد العيش إذا سمحت لك الظروف بذلك؟
 (a) سوريا (السبب)
 (b) تركيا (السبب)

c) في بلد اكر تقما (السبب.....)

b) لا
c) نوعا ما

40. كيف ترى المستقبل؟

- a) سيكون جيد
b) سيكون نضفة
c) سيكون اسوا
d) ليس لدي اي فكرة (لا اعلم)

41. هل تتطلع بامل الي المستقبل؟

- a) نعم (وضح.....)
b) لا (وضح.....)
c) نوعا ما

42. هل تعتقد أنك سوف تحصل على فرص جيدة في المستقبل؟

- a) نعم
b) لا
c) نوعا ما

43. هل أنت راض عن الخدمات التي تقدمها لك الدولة في اسطنبول؟

- a) غير راض أبدا
b) غير راض
c) ليس لدي اي فكرة
d) انا راض
e) انا راض تماما

44. هل أنت راض عن الإداريين العاملين في اسطنبول؟

- a) غير راض أبدا
b) غير راض
c) ليس لدي اي فكرة
d) انا راض
e) انا راض تماما

45. هل أنت راض عن نهج الموظفين مثل الأمن الخاص ، والدرك ، ومنيرة المنزل ، والمدير ، والمساعدين ، والاطباء الذين يعملون في المكاتب العامة؟

- a) غير راض أبدا
b) غير راض
c) ليس لدي اي فكرة
d) انا راض
e) انا راض تماما

46. هل تشعر بالأمان في اسطنبول؟
a) نعم

47. ما هي أهم ثلاثة مشاكل بالنسبة لك في اسطنبول؟

- a) الظروف المادية (ظروف السكن ، التفتحة ، الكهرباء ، إلخ)
b) المشاكل الإدارية (تنفيذ الأعمال)
c) التعامل (تعامل الموظفين العاملين)
d) التعليم (المكتبة ، شراء الكتب ، الصحة ، الأنشطة الاجتماعية الثقافية ، تقدم خدمات إعادة التأهيل والخدمات الدينية)
e) غير ذلك (وضح)

48. هل تعتقد أن الأنشطة الاجتماعية في اسطنبول كافية؟

- a) غير كافية بتاتا
b) غير كافية
c) ليس لدي اي فكرة
d) كاف
e) كاف جدا

49. كيف كان التصور الخاص بك قبل المحيء الي تركيا تجاه (الحكومة التركية والشعب التركي) ؟

- a) سيء جدا
b) سيء
c) لم يكن لدي اي فكرة
d) جيد
e) جيد جدا

50. كيف رأيتم (الشعب والحكومة التركية) بعد قدومكم الي تركيا ؟

- a) جيد جدا
b) جيد
c) متردد
d) سيء
e) سيء جدا

51. ما هي أهم المخاطر التي تنتظر سوريا بعد بشار الاسد ؟

- a) تقسيم سوريا بشكل (عرقى او مناطقي)
b) فشل تأسيس نظام ديمقراطي
c) فشل التوجه ، واستمرار الحرب الاهلية
d) اعادة الاصار سوف يحتاج كثير من الوقت
e) الفقر ونقص الموارد
f) تدخل الدول الخارجية
g) اسباب اخرى (يرجى التحديد)

53. ما هي توقعاتك من الشعب التركي في اسطنبول؟

.....
.....

52. ما هي توقعاتك المستقبلية المنتظرة من قبل الحكومة التركية ؟

.....
.....

Ek 5. Yaşam Kalitesi Türkçe Anket

Son iki hafta boyunca başkalarından aldığınız desteğin miktarını en iyi karşılayan rakamı yuvarlağa almalısınız. Buna göre, eğer başkalarından çokça yardım aldıysanız, aşağıdaki gibi 4 rakamını yuvarlağa almanız gerekiyor:

	Hiç	Çok az	Orta derecede	Çokça	Tamamen
İhtiyacınız olan desteği başkalarından alabiliyor musunuz?	1	2	3	4	5

Son iki hafta içinde, ihtiyacınız olan desteği başkalarından hiç alamadıysanız, 1 rakamını yuvarlağa almalısınız.

Lütfen her soruyu okuyunuz, duygularınızı değerlendiriniz ve her bir sorunun ölçeğinde size en uygun olan yanıtın rakamını yuvarlağa alınız.

	Çok kötü	Biraz kötü	Ne iyi, Ne kötü	Oldukça iyi	Çok iyi
1 Yaşam kalitenizi nasıl değerlendirirsiniz?	1	2	3	4	5

	Hiç hoşnut değil	Çok az hoşnut	Ne hoşnut, ne de değil	Epeyce hoşnut	Çok hoşnut
2 Sağlığınızdan ne kadar hoşnutsunuz?	1	2	3	4	5

Aşağıdaki sorular son iki hafta içinde kimi şeyleri ne kadar yaşadığınızı soruşturmaktadır.

	Hemen hemen hiç	Çok az	Orta derecede	Çokça	Aşırı derecede
3 Ağrılarınızın yapmanız gerekenleri ne derece engellediğini düşünüyorsunuz?	1	2	3	4	5
4 Günlük işlerinizi yürütebilmek için herhangi bir tıbbi tedaviye ne kadar ihtiyaç duyuyorsunuz?	1	2	3	4	5
5 Yaşamaktan ne kadar keyif alırsınız?	1	2	3	4	5
6 Yaşamınızı ne ölçüde anlamlı buluyorsunuz?	1	2	3	4	5

		Hemen hemen hiç	Çok az	Orta derecede	Çokça	Son derecede
7	Dikkatinizi toplamada ne kadar başarılısınız?	1	2	3	4	5
8	Günlük yaşamınızda kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?	1	2	3	4	5
9	Fiziksel çevreniz ne ölçüde sağlıklıdır?	1	2	3	4	5

Aşağıdaki sorular son iki haftada kimi şeyleri ne ölçüde **tam olarak** yaşadığınızı ya da yapabildiğinizi soruşturmaktadır

		Hiç	Çok az	Orta derecede	Çokça	Tamamen
10	Günlük yaşamı sürdürmek için yeterli gücünüz kuvvetiniz var mı?	1	2	3	4	5
11	Bedensel görünüşünüzü kabullenir misiniz?	1	2	3	4	5
12	İhtiyaçlarınızı karşılamak için yeterli paranz var mı?	1	2	3	4	5
13	Günlük yaşamınızda gerekli bilgi ve haberlere ne ölçüde ulaşabilir durumdasınız?	1	2	3	4	5
14	Boş zamanları değerlendirme uğraşları için ne ölçüde fırsatınız olur?	1	2	3	4	5

Aşağıdaki sorularda, son iki hafta boyunca yaşamınızın çeşitli yönlerini ne ölçüde **iyi ya da doyurucu** bulduğunuzu belirtmeniz istenmektedir.

		Çok kötü	Biraz kötü	Ne iyi, ne kötü	Öldükçe iyi	Çok iyi
15	Bedensel hareketlilik (etrafta dolaşabilme, bir yerlere gidebilme) beceriniz nasıldır?	1	2	3	4	5

		Hiç hoşnut değil	Çok az hoşnut	Ne hoşnut, ne de değil	Epeyce hoşnut	Çok hoşnut
16	Uykusuzdan ne kadar hoşnutsunuz?	1	2	3	4	5
17	Günlük işleri yürütebilme becerinizden ne kadar hoşnutsunuz?	1	2	3	4	5
18	İş görme kapasitenizden ne kadar hoşnutsunuz?	1	2	3	4	5
19	Kendinizden ne kadar hoşnutsunuz?	1	2	3	4	5
20	Diğer kişilerle ilişkilerinizden ne kadar hoşnutsunuz?	1	2	3	4	5
21	Cinsel yaşamınızdan ne kadar hoşnutsunuz?	1	2	3	4	5
22	Arkadaşlarınızın desteğinden ne kadar hoşnutsunuz?	1	2	3	4	5
23	Yaşadığınız evin koşullarından ne kadar hoşnutsunuz?	1	2	3	4	5
24	Sağlık hizmetlerini alma koşullarınızdan ne kadar hoşnutsunuz?	1	2	3	4	5
25	Ulaşım olanaklarınızdan ne kadar hoşnutsunuz?	1	2	3	4	5

Aşağıdaki soru son iki hafta içinde bazı şeyleri ne sıklıkta hissettiğiniz ya da yaşadığınıza ilişkindir.

		Hiçbir zaman	Nadiren	Arasıra	Çoğunlukla	Her zaman
26	Ne sıklıkta hüznü, ümitsizlik, bunaltı, çökkünlük gibi olumsuz duygulara kapılırsınız?	1	2	3	4	5

Bu formun doldurulmasında size yardım eden oldu mu?

Bu formun doldurulması ne kadar süre aldı?

Soru formu ile ilgili yazmak istediğiniz görüş var mı?

YARDIMLARINIZ İÇİN TEŞEKKÜRLER.

-HİZMETE ÖZEL-

Ek 6. Yaşam Kalitesi Araştırma Anket

Appendix E: WHOQOL-BREF

يرجى قراءة كل سؤال و تقييم ما تشعر به ووضع دائرة حول الرقم الذي يعطى أفضل إجابة بالنسبة لك

(G1)1	كيف تقييم نوعية حياتك	1	سنة للغاية	2	سنة	3	لا بأس	4	جيدة	5	جيدة جدا
(G4)2	ما مدى رضاك عن صحتك.	1	غير راضى على الإطلاق	2	غير راضى	3	لا راضى ولا غير راضى	4	راضى	5	راضى تماماً

الأسئلة التالية تستفسر عن مدى تعرضك لأشياء معينة خلال الأسبوعين الماضيين

		لا يوجد	قليلًا	بدرجة متوسطة	كثيرًا	بدرجة بالغة	
(F1.4)3	إلى أي حد تشعر بأن الآلم الجسدي يمنعه من القيام بالأعمال التي تريدها ؟	1	2	3	4	5	
(F11.3)4	إلى أي مدى أنت بحاجة للعلاج الطبي لتتمكن من القيام بأعمالك اليومية ؟	1	2	3	4	5	
(F4.1)5	إلى أي مدى تستمتع بالحياة ؟	1	2	3	4	5	
(F24.2)6	إلى أي مدى تشعر بأن حياتك ذات معنى ؟	1	2	3	4	5	
(F5.3)7	إلى أي مدى أنت قادر على التركيز ؟	1	2	3	4	5	
(F16.1)8	إلى أي مدى تشعر بالأمان في حياتك اليومية ؟	1	2	3	4	5	
(F22.1)9	إلى أي حد تعتبر أن البيئة المحيطة بك صحية ؟	1	2	3	4	5	

الأسئلة التالية تستفسر عن مدى قدرتك على إتمام أمور معينة خلال الأسبوعين الماضيين

		لا يوجد	قليلًا	بدرجة متوسطة	كثيرًا	بدرجة بالغة	
(F2.1)10	هل لديك طاقة كافية لمزاولة الحياة اليومية؟	1	2	3	4	5	
(F7.1)11	هل أنت قادر على قبول مظهرك الخارجي؟	1	2	3	4	5	
(F18.1)12	هل لديك من المال ما يكفي لتلبية احتياجاتك؟	1	2	3	4	5	
(F20.1)13	ما مدى توفر المعلومات التي تحتاجها في حياتك اليومية ؟	1	2	3	4	5	
(F21.1)14	إلى أي مدى لديك الفرصة لممارسة الأنشطة الترفيهية؟	1	2	3	4	5	
(F9.1)15	إلى أي مدى أنت قادر على التنقل بسهولة؟	1	2	3	4	5	

الأسئلة التالية تطلب منك أن تعبر عن مدى رضاك نحو جوانب مختلفة من حياتك خلال الأسبوعين الماضيين

راض تماما	راض	لا راض ولا غير راض	غير راض	غير راض على الإطلاق		
5	4	3	2	1	كم أنت راض عن نومك ؟	(F3.3)16
5	4	3	2	1	إلي أي مدى أنت راض عن قدرتك على القيام بنشاطاتك اليومية ؟	(F10.3)17
5	4	3	2	1	كم أنت راض عن قدرتك على العمل ؟	(F12.4)18
5	4	3	2	1	كم أنت راض عن نفسك ؟	(F6.3)19
5	4	3	2	1	كم أنت راض عن علاقاتك الشخصية ؟	(F13.3)20
5	4	3	2	1	كم أنت راض عن حياتك الجنسية ؟	(F15.3)21
5	4	3	2	1	كم أنت راض عن الدعم أو المساعدة من الأصدقاء ؟	(F14.4)22
5	4	3	2	1	كم أنت راض عن الأوضاع في مكان سكنتك ؟	(F17.3)23
5	4	3	2	1	كم أنت راض عن الخدمات الصحية المتوفرة لك ؟	(F19.3)24
5	4	3	2	1	كم أنت راض عن وسائل المواصلات التي تستخدمها ؟	(F23.3)25

الأسئلة التالية تشير إلى كم من المرات شعرت أو تعرضت فيها لأشياء معينة خلال الأسبوعين الماضيين

دائما	غالباً جداً	غالباً	نادراً	أبداً		
5	4	3	2	1	كم من المرات كانت لديك مشاعر سلبية مثل المزاج السيئ، اليأس، القلق، الاكتئاب ؟	(F8.1)26

لا	نعم	هل قام أحدهم بمساعدتك لتعبئة هذه الاستمارة؟ (رجاء قم بوضع دائرة: نعم أو لا)
----	-----	---

كم استغرق من الوقت لتعبئة هذه الاستمارة؟

شكرا لك

Ek 7. Ölçeğin Kullanılmasına Dair DSÖ İle Yapılan İzin Antlaşması

User Agreement for "WHOQOL-100" and/or WHOQOL-BREF and related materials

This agreement is between the World Health Organization ("WHO") and Kadir CAVUS. WHO hereby grants the User a nonexclusive, royalty-free license to use the World Health Organization Quality of Life Questionnaire and/or related materials (hereafter referred to as "WHOQOL-100" or "WHOQOL-BREF") in User's study outlined below. The term of this User Agreement shall be for a period of 1 year, commencing on (date) between June 2018 - June 2019.

The approved study for this User Agreement is:

Study Title	AFTER THE CIVIL WAR IN SYRIA, THE ASSESSMENT OF THE LIFE QUALITY AND FUTURE PROSPECTS OF SYRIAN REFUGEES IN TURKEY
Principal Investigator	Kadir CAVUS
Sample characteristics	The Universe of our research is Syrian refugees who migrated to Turkey in the 18-65 age range after the civil war in Syria.
Sample size	Our research will take in two areas. There are 5000 people in the first area and 1000 people in the other area. This is the Universe of our research.
Treatment Intervention	Research will be conducted face to face.
Total number of assessments	It is aimed to conduct a survey on 550 and 300 people respectively in two different areas of our research.
Assessment time points	We aim to carry out our research in July in July and in Abdile in August.
"WHOQOL-100" or WHOQOL-BREF version - Please specify language version(s) you would like to receive.	If possible, we request Turkish, Arabic and English version.
Other measures	

This User Agreement is based upon the following conditions:

1. User shall not modify, abridge, condense, translate, adapt, recast or transform the WHOQOL-100 or BREF in any manner or form, including but not limited to any minor or significant change in wording or organization, or administration procedures, of the WHOQOL-100 or BREF. If User thinks that changes are necessary for its work, or if translation is necessary, User must obtain written approval from WHO in advance of making such changes.

2. User shall not reproduce WHOQOL-100 or BREF, except for the limited purpose of generating sufficient copies for its own uses and shall in no event distribute copies of the WHOQOL-100 or BREF to third parties by sale, rental, lease, lending, or any other means. In addition, User agrees that it will not use the WHOQOL-100 or BREF for any purpose other than conducting studies as specified above, unless agreed in writing by WHO. In any event, the WHOQOL-100 or BREF should not be used for research or clinical purposes without prior written authorization from WHO.

3. User agrees to provide WHO with an annual update regarding activities related to the WHOQOL-100 or BREF.

4. User agrees to provide WHO with a complete copy of User's raw data and data code books, including the WHOQOL-100 or BREF and any other instruments used in the study. This data set must be forwarded to WHO upon the conclusion of User's work. While User remains the owner of the data collected in User's studies, these data may be used in WHO analyses for further examining the psychometric properties of the WHOQOL-100 or BREF. WHO asserts the right to present and publish these results, with due credit to the User as the primary investigator, as part of the overall WHOQOL-100 or BREF development strategy.

5. WHO shall be responsible for preparing and publishing the overall WHOQOL-100 or BREF results under WHO copyright, including:

- a. the overall strategy, administrative set-up and design of the study including the instruments employed;
- b. common methods used by two or more Users;
- c. the data reported from two or more Users ;
- d. the comparisons made between the data reported from the Users;
- e. the overall findings and conclusions.

6. User shall be responsible for publications concerning information developed exclusively by User and methods employed only by User. Publications describing results obtained by User will be published in User's name and shall include an acknowledgement of WHO. User agrees to send to WHO a copy of each such paper prior to its submission for publication.

7. WHO may terminate this User Agreement at any time, in any event. Should WHO terminate this User Agreement, User shall immediately cease all use of the WHOQOL100 or BREF and destroy or return all copies of the WHOQOL-100 or BREF. In the event of such termination, all other collateral materials shall be destroyed and no copy thereof shall be retained by User. Notwithstanding the return or destruction of the WHOQOL-100 or BREF and its collateral materials, User will continue to be bound by the terms of this User Agreement.

8. It is understood that this User Agreement does not create any employer/employee relationship. User and its affiliates are not entitled to describe themselves as staff members of WHO. User shall be solely responsible for the manner in which work on the project is carried out and accordingly shall assume full liability for any damage arising therefrom. No liability shall attach to WHO, its advisers, agents or employees.

Please confirm your agreement with the foregoing by signing and returning one copy of this letter to WHO, whereupon this letter agreement shall become a binding agreement between User and WHO.

WHO:

P. Chatterji

Dr. Gornath Chatterji
Health Statistics and Health Information Systems (HSI)
World Health Organization
Avenue Appia
Geneva 27
CH 1211 Switzerland

Date:

USER:

By: Kadir CAUS
Title: Master Student in Amnshone University
Institution: Amnshone University
Address: Amnshone University Social Sciences Institute
Disaster management & the man science
Date: 25.05.2018

Kadir

Ek 8. Gümüşhane Üniversitesi Tarafından Yazılan İzin Yazısı

TASNİF DIŞI

T.C. GÜMÜŞHANE
ÜNİVERSİTESİ
Rektörlüğü

GÜMÜŞHANE
UNIVERSITY
Rector's Office

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 48376875-100-E.3656

11/06/2018

Konu : Anket Çalışması-Kadir ÇAVUŞ hk.

DAĞITIM YERLERİNE

Enstitümüz Afet Yönetimi Anabilim Dalı öğrencisi Kadir ÇAVUŞ'un "Suriye'de ki İç Savaşın Ardından Türkiye'ye Sığınan Suriyeli Mültecilerin Yaşam Kalitesi ve Gelecek Beklentilerinin Değerlendirilmesi" adlı Yüksek Lisans Tezinde kullanacağı ekte bulunan anket çalışmasını 01.06.2018-31.08.2018 tarihleri arasında Hatay Yayıncılık'ta barınma merkezinde yaşayan Suriyeli mülteciler ile İstanbul Pendik'te barınma merkezi dışında yaşayan Suriyeli mülteciler üzerinde yapması amacıyla gerekli iznin verilmesi hususunda;
Gereğini arz ederim.

e- imzalıdır

Prof. Dr. Ekrem CENGİZ
Müdür

Ek: Anket

Dağıtım:

Hatay Valiliği

(İl Göç İdaresi Müdürlüğüne) Kılışsıy Mah. Vihyec Cad. Astakya/Hatay

İstanbul Valiliği

(İl Göç İdaresi Müdürlüğüne) Ankara Cad. Çarşolu Fatih/İstanbul

Ek 9. Hatay İl Göç İdaresi Müdürlüğü Tarafından Araştırmanın Yapılması İçin Verilen İzin Belgesi

T.C.
HATAY VALİLİĞİ
İl Göç İdaresi Müdürlüğü

Sayı : 31963903-000-E.33904
Konu : Kadir ÇAVUŞ

30/07/2018

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

İlgi : 27.07.2018 tarihli ve 31963903-000-33693 sayılı yazı.

Gümüşhane Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü Afet Yönetimi Anabilim Dalı öğrencisi Kadir ÇAVUŞ "Suriye'deki İç Savaşın Ardından Türkiye'ye Sığınan Suriyeli Mültecilerin Yaşam Kalitesi ve Gelecek Beklentilerinin Değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezinde kullanacağı ekte bulunan anket çalışmasını 01.06.2018-31.08.2018 tarihleri arasında Hatay Yayladağı Barınma Merkezinde yaşayan Suriyeli mültecilere yönelik olarak yapmak amacıyla söz konusu araştırma yapılacağından gerekli izinlerin verilmesi talebinde bulunulmuştur.

İlgi sayılı olur ile anket çalışmasındaki 9.30.39.40.41.44.45.46. soruların çıkarılması kaydıyla anket çalışması talebi uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

GÜVENLİ ELEKTRONİK
İmza Aslı ile Aynıdır.
.....31.....02.2018.....
Sarıoğlu ÇAVUŞ
M.H.İDİ

Mustafa Cengiz BİLEN
İl Göç İdaresi Müdürü

*Bu belge elektronik imzalıdır. İmzalı suretinin aslını görmek için <https://www.e-icisleri.gov.tr/EvrakDogrulama> adresine girerek (LQc4BO-pQTMkH-cb7SIB-YSLB0X-Ubat2IuI) kodunu yazınız.

Narlıca Mh Atatürk Cad. No: 1 Antakya / Hatay
Telefon No: (326)234 58 73 Faks No: (326)234 59 60
e-Posta: hatay@icisleri.gov.tr İnternet Adresi: <http://www.icisleri.gov.tr>

Bilgi için: Dilan Otken ÇAT
UZMAN
Telefon No:

Ek 10. İstanbul İl Göç İdaresi Müdürlüğü Tarafından Araştırmanın Yapılması İçin Verilen İzin Belgesi

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İstanbul İl Göç İdaresi Müdürlüğü

Sayı : 72104824-000-E.64417
Konu : Anket Çalışması İzni

16/07/2018

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : 11.06.2018 tarih ve 3656 sayılı yazınız.

İlgi sayılı yazı ile "Suriye'deki İç Savaşın Ardından Türkiye'ye Sığınan Suriyeli Mültecilerin Yaşam Kalitesi ve Gelecek Beklentilerinin Değerlendirilmesi" adlı yüksek lisans tezi çalışmaları kapsamında İstanbul Pendik'te barınma merkezi dışında yaşayan Suriyeli yabancılara anket çalışması yapılmasına ilişkin izin talep edilmiştir.

Yabancı kişilerin kimlik bilgilerinin talep edilmemesi, paylaşılmaması ve yalnızca ekte gönderilen metne bağlı kalınarak, gizlilik ilkelerine gerekli özenin gösterilmesi koşuluyla araştırma izni talebiniz uygun görülmüştür.

Bilgilerinize rica ederim.

*Bu belge elektronik imzalıdır. imzalı suretinin aslını görmek için <https://www.e-icisleri.gov.tr/EvrakDogrulama> adresine girerek [9R+sQn-saAtLc-9nGow3-UEHHEr-zpCKRRKc] kodunu yazınız.

Adnan Menderes Bulvarı Vatan Caddesi No:64 Fatih/İstanbul
Telefon No: (0312)499 40 00 Faks No: (0312)499 40 05
e-Posta: istanbul@goc.gov.tr İnternet Adresi: <http://www.goc.gov.tr>

Bilgi için: Zehra TÜRK
MVR BAŞ VİZEYERİ Ş
Telefon No:

Ek 11. Etik Kurul Belgeleri

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU

(Proje Onay Formu)

TARİH :
YER : GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜK TOPLANTI SALONU
KATILIMCILAR : Prof.Dr. GÜNAY ÇAKIR (Başkan)
Prof.Dr. BAHRİ BAYRAM (Üye)
Prof.Dr. HÜSEYİN DEMİR (Üye)
Prof.Dr. BAYRAM NAZIR (Üye)
Prof.Dr. EKREM CENGİZ (Üye)
Prof.Dr. SAİME ŞAHİNÖZ (Üye)
Doç.Dr. FERKAN SİPAHI (Üye)

BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU PROJE ONAY FORMU	
Projenin Adı:	SURİYE'DE KI İÇ SAVAŞIN ARDINDAN TÜRKİYE'YE SİĞINAN SURİYELİ MÜLTECİLERİN YAŞAM KALİTESİ VE GELECEK BEKLENTİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
Projenin Niteliği:	YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI
Proje Araştırmacıları:	Kadir ÇAVUŞ Prof. Dr. Saima ŞAHİNÖZ
Proje Yürütücüsünün Haberleşme Bilgileri:	Kadir ÇAVUŞ: 05313892665 Prof. Dr. Saima ŞAHİNÖZ: 05364334782
Araştırmanın Amacı:	Bu çalışmayı gerçekleştirmekteki amacımız Suriyelilerin gelecek beklentileri ve yaşam kalitelerini değerlendirerek bu konu hakkında tespit edilen sorunlara dair çözüm önerileri üretmek ve ileride yaşanabilecek problemlere risk odaklı yaklaşımı esas alarak önlemler üretmektir. Ülkemiz açısından afet yaşayan insanların (biz afetlerin savaş ve göç olgusu üzerinden çalışmamızı gerçekleştiriyoruz) yaşam kalitelerine ve gelecek beklentilerine odaklanan çalışma sayısı azdır. Biz bu konu ile ilgili olarak literatüre yeni bir bakış açısı kazandırmayı hedeflemekteyiz.

H B Ç D W S f

Araştırmanın Gerekçesi:	<p>2010 yılında Tunuslu Muhammed'in kendisini yakmasının ardından başlayan olaylar kısa sürede Kuzey Afrika ve Arap coğrafyasına yayılmış ve son olarak da kendisini Suriye'de göstermiştir. Suriye'de başlayan iç karışıklıklar kısa sürede ülkede şiddetli anomaliere sebep olmuştur. Ülkede yaşanan sosyolojik ve kültürel yıkım, insanların can güvenliklerinin tehdit altında bulunması gibi sebepler, astronomik sayıda göç silsilesi yaşanmasına sebep olmuştur. Göç olayına en fazla miktarda maruz kalan ülke son rakamlara göre Türkiye'dir. Literatürün insan kaynaklı afetler olarak nitelendirdiği göç olaylarının temelinde daha iyi yaşam kalitesi ve geleceği güvence altına almak gibi sebepler yatmaktadır, bu realiteye rağmen ülkemizde göç olaylarının bu yönü üzerine yeteri kadar odaklanılmamıştır. Göç olayının sadece bir sonuç değil aynı zamanda yeni sorun ve sonuçlar yaratabilme yeteneğine sahip olduğu da göz önünde bulundurulduğunda, ülkemizin mağduriyet yaşadığı bu alana akademik açıdan yaklaşması, bu alanda karşımıza çıkabilecek problemlerin önüne geçilebilmesi gibi gerekçeler göz önünde bulundurulduğunda, çalışmamız gereklilik arz etmektedir.</p>

M3/2015/1

Araştırmanın Yöntemi:	<p>Tez çalışmamızı ülkemizde barınma, işe gibi ihtiyaçlarını karşılanması amacıyla kurulan kampların içerisinde yaşayan Suriyeliler ile kamp dışında yaşayan Suriyeliler olmak üzere iki ayrı alanda gerçekleştirmeyi hedeflemekteyiz. Çalışmamızın evrenini ülkemize iç savaş neticesinde göç eden Suriyeli grup oluşturacakken örnekleminizi ise kamp içi ve kamp dışı olmak üzere 18-65 yaş aralığındaki herhangi bir engeli ve özrü bulunmayan Suriyeli vatandaşlar oluşturacaktır.</p> <p>Çalışmamız kapsamında gelecek beklentisi ile ilgili araştırmacı tarafından oluşturulan anket formu ve Dünya Sağlık Örgütü'nün yayınlamış olduğu yaşam kalitesini belirlemeye yönelik hazırlanmış olan WHOQOL-BREF adı altında 26 sorudan oluşan 5'li likert ölçeğine dayanan anket formu kullanılacaktır.</p> <p>Etik kurul izni ve gerekli kurum izinleri alındıktan sonra araştırmaya başlanacaktır. Anket formu araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme tekniği ile uygulanacaktır. Toplanan veriler daha sonra SPSS paket programında analiz edilecek ve istatistiksel analizleri yapılarak yorumlanacaktır.</p>
Kullanılacak biyolojik, psikolojik ve teknik vb. tüm yöntemleri açıklayan etik ile ilgili özet:	<p>Araştırmamız kamp içi kamp dışı alanda yaşayan 650 kişilik mülteci grubu üzerinde anket şeklinde uygulanacak olup herhangi bir biyolojik veya psikolojik bir teknik kullanılmayacaktır.</p>

Gümüşhane Üniversitesi Fakültesi öğretim üyelerinden Sayın Dr.'nın
 "....." adlı projesi değerlendirilmiştir.

Proje etik açısından uygun bulunmuştur.

Projenin etik açısından geliştirilmesi gerekmektedir.

Proje etik açısından uygun bulunmamıştır.

H1399

is m f

<p>Araştırmanın Yöntemi:</p>	<p>Tez çalışmamızı ülkemizde barınma, işe gibi ihtiyaçların karşılanması amacıyla kurulan kampların içerisinde yaşayan Suriyeliler ile kamp dışında yaşayan Suriyeliler olmak üzere iki ayrı alanda gerçekleştirmeyi hedeflemekteyiz. Çalışmamızın evrenini ülkemize iç savaş neticesinde göç eden Suriyeli grup oluşturacakken örneklemimizi ise kamp içi ve kamp dışı olmak üzere 18-65 yaş aralığındaki herhangi bir engeli ve özrü bulunmayan Suriyeli vatandaşlar oluşturacaktır.</p> <p>Çalışmamız kapsamında gelecek beklentisi ile ilgili araştırmacı tarafından oluşturulan anket formu ve Dünya Sağlık Örgütü'nün yayınlamış olduğu yaşam kalitesini belirlemeye yönelik hazırlanmış olan WHOQOL-BREF adı altında 26 sorudan oluşan 5'li likert ölçeğine dayanan anket formu kullanılacaktır.</p> <p>Etik kurul izni ve gerekli kurum izinleri alındıktan sonra araştırmaya başlanacaktır. Anket formu araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme tekniği ile uygulanacaktır. Toplanan veriler daha sonra SPSS paket programında analiz edilecek ve istatistiksel analizleri yapılarak yorumlanacaktır.</p>
<p>Kullanılacak biyolojik, psikolojik ve teknik vb. tüm yöntemleri açıklayan etik ile ilgili özet:</p>	<p>Araştırmamız kamp içi kamp dışı alanda yaşayan 650 kişilik mülteci grubu üzerinde anket şeklinde uygulanacak olup herhangi bir biyolojik veya psikolojik bir teknik kullanılmayacaktır.</p>

Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğretim Üyelerinden Sayın Prof. Dr. Saima ŞAHİNOZ' un "SURIYE'DE Kİ İÇ SAVAŞIN ARDINDAN TÜRKİYE'YE SİĞINAN SURİYELİ MÜLTECİLERİN YAŞAM KALİTESİ VE GELECEK BEKLENTİLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

* adlı projesi değerlendirilmiştir.

Proje etik açısından uygun bulunmuştur.

Projenin etik açısından geliştirilmesi gerekmektedir.

